

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Космос“



1978 г.

София, 2013

Библиография

[Ваканция на Луната](#)

Прогностична фантастика. Автор Димитър Пеев. Списание „Космос“, брой 1 от 1978 г.

[Телетранспортъорът](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Уилям Морисън. Преведе Николай Тодоров. Библиотека „Космос“ № 1/1978. Приложение към списание „Космос“, брой 1 от 1978 г.

[Уст-Уртското чудо](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Андрей Балабуха. Преведе от руски Цвета Пеева. Списание „Космос“, брой 2 от 1978 г.

[Пясъчната чума](#)

Прогностична фантастика. Автор Димитър Пеев. Списание „Космос“, брой 3 от 1978 г.

[Когато светът беше млад](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Джек Лондон. Библиотека „Космос“ № 3/1978. Приложение към списание „Космос“, брой 3 от 1978 г.

[Един астероид без номер](#)

Прогностична фантастика. Автор Димитър Пеев. Списание „Космос“, брой 4 от 1978 г.

[Мълчание](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Виктор Колупаев. Преведе от руски Николай Кетибов. Списание „Космос“, брой 4 от 1978 г.

[Необходимата грешка](#)

Фантастичен разказ. Автор Лев Еджубов. Преведе от руски Николай Кетибов. Библиотека „Космос“ № 5/1978. Приложение към списание „Космос“, брой 5 от 1978 г.

[Съкровището е наблизо](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Ричард Маккена. Преведе от руски Невяна Кънчева. Библиотека „Космос“ № 5/1978. Приложение към списание „Космос“, брой 5 от 1978 г.

[Балуитските котки](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Джеймс Шмиц. Преведе Спас Николов. Библиотека „Космос“ № 6/1978. Приложение към списание „Космос“, брой 6 от 1978 г.

[Срещата](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Димитър Пеев. Списание „Космос“, брой 7 от 1978 г.

[Съвременна приказка](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Виктор Комаров. Преведе от руски Цвета Пеева. Списание „Космос“, брой 8 от 1978 г.

[Кой си ти, там в скалите?](#)

Фантастичен разказ. Автор Клифорд Саймък. Преведе от руски Цвета Пеева. Библиотека „Космос“ № 9/1978. Приложение към списание „Космос“, брой 9 от 1978 г.



[Кой си ти, там в скалите?](#)

Фантастичен разказ. Автор Клифорд Саймък.
Преведе от руски Цвета Пеева. Библиотека

„Космос“ № 10/1978. Приложение към
списание „Космос“, брой 10 от 1978 г.

Ваканция на Луната

Прогностична фантастика

Димитър Пеев

Този път рейсовият планетолет СК 47, движещ се по маршрута София-Космос, беше почти изцяло зает от деца. Учениците от седмите класове на София, показали .най-добро старание в учението, .най-сърдечни отношения към другарите си, най-благородно държане към всички познати, щяха за награда да прекарат ваканцията си на Луната. Сред двайсетте момчета и момичета нямаше нито едно дете на космонавти. Цялата група, дори и двамата им възпитатели напускаха за първи път Земята. Трите дни, прекарани в учебно-тренировъчния комплекс на космодрума, минаха незабелязано в гледане на филми за Луната, в обучение със скафандрите, в изучаване на правилата за живеене в лунните поселения и за движение по лунната повърхност. Най-последна настъпи дългоочакваният миг, в който започна пътешествието им.

Отдавна беше минало времето, когато при всеки полет в космоса се изхвърлиха по няколко степени от ракетата-носител и на Земята се завръщаше нищожна част от

апаратурата. Сега връзката между Земята и множеството огромни обитавани изкуствени спътници, които кръжаха на стотици километри височина, се поддържаше от рейсови космолети с променлива геометрия. В зависимост от динамиката на полета им – в плътните слоеве на атмосферата, в нейните висини при крайно разреждени газове или във вакуума на космоса – крилата им ту се разперваха, ту се свиваха, ту съвсем изчезваха, а планетолетът извършваше по няколко полета на ден до орбиталната станция и назад, като пренасяше хора и товари.

* * *

За съжаление в деня на полета небето се оказа облачно и децата не можаха да се любуват отвисоко на родната планета. А когато стартовото ускорение премина и те се раздвижиха свободно в креслата, Земята беше вече твърде далече. Само 50 минути след излитането от космодрума край София космолетът акостира на една от платформите на орбиталната станция. През херметическия тунел пътниците преминаха в

салона за изчакване. В тази зона не бе създадена изкуствена гравитация и децата се впуснаха да изпълняват чудновати, невероятни акробатически фокуси – използвана състоянието на безтегловност, с което за първи път се срещаха свободни – в космолета те бяха здраво привързани за креслата си.

След като се налудуваха за своя и на малцината възрастни пътници радост, децата закусиха и неусетно дойде време да влязат в лунолета, който щеше да ги отведе до лунното градче. Тъй като той се движеше само във вакуум, нямаше обтекаеми форми, а представляваше едно огромно кълбо с шест крака, в който имаше тунели за влизането на хората и за пренасяне на товари.

Разстоянието до Луната се изминаваше точно за 24 часа – време достатъчно, за да свикнат с намалената тежест в космическия кораб и добре да си отспят, преди да се озоват в чудния свят на Луната. Възбудата бе тъй силна, че се наложи да използват апаратите за приспивна музика и дори за електросън. Но всички те бяха богато възнаградени, когато след закуската преминаха в общия салон. До кацането оставаха само няколко часа, Луната се бе

приближила на десетки хиляди километри и заемаше вече значителна част от небосвода.

Първото нещо, с което гледката порази децата, бе цветът на Луната. На Земята при изгрев медночервено, нощем жълто, а денем белезникаво, – тук гигантското кълбо изглеждаше ослепително бяло, излъчваше толкова силно, че към него се гледаше с мъка. Но щом спуснаха филтрите на илюминаторите, релефът ярко се очерта – и безбрежната равнина на Океана на бурите, и другите морета, и планините, и хилядите кратери.

Автоматичният пилот, който водеше лунолета, го прилуни тъй меко, че пътниците дори не усетиха докосването до скалата на космодрума. Че полетът е завършен, би могъл да разбере само някой опитен човек, и то по изменението на силата на тежестта – сега тук на Луната всички предмети, включително и самите хора, тежаха шест пъти по-малко, отколкото на Земята. И щом гласът на автопилота обяви, че могат да излизат, децата, нетърпеливи както винаги, се втурнаха към изхода.

През херметичния ръкав те преминаха в лунобуса и едва като влязоха в дългия му салон, можаха да видят отблизо лунната повърхност. Тя приличаше на някаква фантастична черта от ослепително

сребристи и черни ивици. На мястото, където бяха кацнали, сега денят току-що настъпваше – беше, така да се каже, ранно утро, скоро след изгрева на Слънцето. Тук, в най-северната част на Централния залив се намираше най-старото поселение на Луната. Не случайно то бе в центъра на видимия лунен диск. Оттук Земята винаги се виждаше в зенита и нищо не можеше да смути постоянната радио- и телевизионна връзка с нея.

Космодрумът се намираше съвсем близо до поселението и само за няколко минути лунобусът отведе пътниците до една металическа врата, вградена в кратерната стена. Когато я приближиха тя се разтвори, и щом влязоха, двете ѝ крила веднага се съединиха. Силното свистене показва, че помпите изпълват с въздух помещението и след по-малко от минута децата изскочиха с радостни викове от лунобуса. Те стъпваха за първи път на Луната.

Отвън, освен редицата големи и малко врати, нищо друго не подсказваше, че в тази грапава стена е скрито едно от най-съвършените творения на науката и техниката – лунният град. Той бе построен в скалите на една от лунните планини, за да бъде защитен от метеоритите и смъртоносните лъчения на Слънцето и

Космоса, от резките температурни разлики. Тук по пладне температурата се повишаваше до +130°C, а нощем спадаше до -190°C. Но само на повърхността. Няколко десетки сантиметри в дълбочина тези различия вече не се чувствуваха – там температурата винаги беше равномерна.

Къс коридор отведе децата до диспечерския пункт. На голямо табло светеха множество квадратчета с букви, с римски и обикновени цифри. Те показваха кои стаи в кой коридор на кой етаж са свободни. Достатъчно бе да се докосне квадратчето, и светлината угасваше – знак, че стаята е заета.

Разбира се, в този лунен хотел далеч нямаше онези удобства, към които децата бяха свикнали по време на многобройните си пътувания по Земята. И стаите бяха за двама, много по-малки и ниски, без вани – приличаха на някогашните кабинки на параходите. Но затова пък притежаваха едно голямо предимство, което доставяше огромно удоволствие на децата. Скритите в скалите стаи бяха отлично защитени от всички опасности, но нямаха изглед навън. А от хиляди години човекът, откакто бе започнал да живее в жилища, бе свикнал да гледа навън. Иначе се чувствуваше като зазидан в гробница. И затова едната стена

на всяка стая на Луната представляваше огромен цветен стереоекран. И почти всички деца, щом влязоха в стайте си, се заеха да си избират „изглед“.

На подготовителните занятия на Земята им бе обяснено как става това. Достатъчно бе да натиснат зеления клавиш на информационния монитор, и на малкия екран се появи усмихната млада жена, която запита какво желаят. Те всички знаеха, че това е синтетичния образ на кибернетичния информатор, а не на жив човек, и въпреки това неволно ѝ се усмигнаха. Тя им обясни, че видеотеката разполага с десетки „изгледи“ на пейзажи от Земята, от Луната и дори от Марс и Меркурий. Едни деца избраха морски бряг, други – борова гора, трети алпийски ливади на висока планина, но най-много все пак се спряха на богатия набор от лунни картини. Това бе тъй естествено – на Луната да се любиш на местните пейзажи. Преди да са ти омръзнали!

Първите дни децата прекараха в помещенията, докато привикнат към намалената тежест. Тук трябваше да се избягват резките, силни движения, защото от тях тялото политаше напред или нагоре, получаваша се сблъсквания, обикновено смешни, но понякога и болезнени. През този период любимото им място бе спортната

зала, където същата тази намалена тежест от пречка за привичните движения се превръщаше в невероятно предимство. И на лоста, и на халките, и на скоковете, във всички видове спорт до вдигане на тежести, на Луната можеше без особени усилия да се чупят земните рекорди на най-големите спортни майстори и това поставяше огромно удоволствие на новоизлюпените шампиони. Сякаш за тяхно удоволствие на едно от таблата в залата бяха написани всички последни земни рекорди в дисциплините, които се упражняваха тук. За сравнение...

Ваканцията на Луната щеше да продължи един месец. Това беше максималният срок, все още безвреден за юношите. След това същата тази намалена тежест на Луната, с малките си натоварвания, които тя изискваше от организма, започваше да действа вредно, на тялото и преди всичко на костната система и на мускулатурата. Възрастните бяха по-издръжливи със строгия режим на физически упражнения в условия на изкуствена тежест успяваха да прекарат на Луната без прекъсване до шест месеца, а някои дори до година. Тъй като пътуването на децата имаше за цел не просто да почиват на Луната, само да ѝ се полюбуват, а и да се запознаят с всичко онова, което

човечеството бе създадо тук, то тяхната програма бе много наситена.

Първото нещо, което разгледаха, бе обсерваторията. Тя бе първият научен институт, построен на Луната. Куполите на телескопите ѝ се намираха над жилищните помещения и до тях се стигаше с асансьор. Те бяха разположени на една от терасите на планината. Обсерваторията се намиреше на нулевия меридиан, само на 4 градуса северна ширина – в центъра на видимия от Земята лунен диск. Сега имаше няколко обсерватории, включително и на обратната, невидима от Земята страна на Луната. Но тази бе най-старата.

Децата облякоха за първи път скафандрите си и излязоха да разгледат телескопите. Но освен младия астроном, който ги придружаваше, за да им обяснява, на повърхността нямаше никакви други хора. Всички телескопи се управляваха автоматически по зададената им програма и бяха насочени непрекъснато към небето нощем и денем, през цялата година. Откакто бе построена тази обсерватория, престанаха да строят нови обсерватории на Земята. Предимствата на лунните условия се оказаха толкова значителни, че най-добрите земни обсерватории пренесоха на Луната, а останалите служеха само за обучение на

студентите. Тук няма въздух, който да смущава с трептенията си образите и да пречи на дневните наблюдения, който да поглъща ултравиолетовите, рьонтгеновите и гама лъчите носещи тъй богатата и ценна информация за далечните звезди и галактики. Но това съвсем не лишаваше от наблюдения земните астрономи. По специален канал „Луна-Земя“ цялата видеоинформация на всички телескопи мигновено се изпращаше на Земята и беше винаги на разположение на всички астрономи. Затова макар и Луната да се бе превърнала в обсерватория на човечеството, астрономите си останаха на Земята, а тук малък състав се грижеше за изпълнението на поставените от земните учени задачи за наблюдение и за поддържане в изправност на сложната апаратура.

Останалата част от обширната тераса над жилищните помещения бе заета от оранжерии. Покривите им светеха ослепително в лъчите на изгряващото Слънце. Те бяха направени от специално вещество, което пропускаше нужните на растенията енергии и отразяваше всички, които можеха да им навредят. Така беше през лунния ден, който продължаваше 354 часа. А през също толкова дългата лунна нощ оранжерии се покриваха с

изолационна материя, която ги защищаваше от космическия студ.

До различните сектори на оранжерии се достигаше направо с асансьори. Във всеки се поддържаше такава температура, влажност, химически състав на въздуха и на почвата, които бяха най-благоприятни за отглеждания вид растение. Големият успех на генетиците беше, че те съумяха да създадат такива сортове и видове, които вегетираха в темпа на лунното денонощие. За петнадесетте земни дни нощна летаргия на тъмно те набираха такъв потенциал, че през лунния ден – следващите петнадесет земни дни – те израстваха и напълно узряваха. Голяма и много благоприятна роля за бързото развитие на плода играеше и 6 пъти по-малката тежест на Луната. В слабото ѝ гравитационно поле биологичните процеси протичаха и по-леко и по-бързо. И все пак в така наречените контактни полета, огрявани непосредствено от Слънцето, отглеждаха почти само житни растения, зеленчуци и някои плодове. Всички останали плодни дръвчета, чийто вегетационен период беше по-дълъг от лунното денонощие, се отглеждаха в подземни помещения с изкуствено отопление и осветление. Това поглъщаше много енергия но откакто и на Луната бяха построени термоядрени

електроцентрали, вече не съществуваше проблемът за енергийния глад. Затова пък в оранжерии се поддържаше най-добрият възможен режим, реколтите бяха рекордни дори за земеделието на XXI век и тук се произвеждаха най-вкусните плодове.

Деца разгледаха лехите за домати и черните боровинки и с това се изчерпва интересът им. Те бяха попаднали в лош период – началото на оформлението на плода – и не можах да си откъснат нито един зрял плод. Реколтите бяха толкова богати, че обезпечаваха всички хора на Луната по всяко време с достатъчно земеделски продукти. И все пак, колкото и да бяха преситени от изобилието на трапезата, друго е, когато сам си набереш зрели боровинки. Разбира се, всички оранжерии, освен че снабдяваха с храни, изпълняваха и не по-малко важната функция да пречистват въздуха на станцията, като преработваха въглеродния двуокис, издишван от хората в животворен кислород.

Първата голяма екскурзия децата извършиха до рудника, в който се добиваше осмий. Съгласно приетите на Луната правила, при пътуване и винаги когато хората излизаха извън подземните помещения, трябваше да са облечени в космически скафандри. И сега, щом се

настаниха в креслата на лунобуса, спуснаха шлемовете си и преминаха да разговарят само по радиото. След като водачът им провери още веднъж изправността и херметичността на всички скафандри, седна зад командния пулт и излъчи сигнал за опразване на шлюзовата камера от въздух и за отваряне на вратата навън. Лунобусът веднага се понесе по гладката като асфалт равнина на Централния залив. Половината път, почти 200 км, той взе за по-малко от час, но след като навлезе в планинския район, намали скоростта си до 100-110 км. Макар и на Луната все още да нямаше никакви пътища, луноходите се движеха по твърдата и гладка повърхност спокойно, сигурно и винаги с големи скорости. Дори планините и кратерите, които изглеждаха толкова релефни, наблюдавани от Земята в косите лъчи на Слънцето, тук се оказваха леки хълмисти възвишения с малък наклон и повече приличаха на пясъчни дюни, отколкото на стръмни алпийски зъбери.

За около три часа, движейки се постоянно на юг, те изминаха над 400 км и навлязоха в дъното на кратера Хершел. С диаметър 41 км и терасовидни стени, високи до 3770 м, той изглеждаше непристъпен, но от североизток лунобусът премина през широк пролом, като за първи път срещна по пътя

си друго превозно средство. Гигантски товарен луномобил отнасяше блокове осмий.

Селенолозите бяха открили, че сред многото маскони, намиращи се под дъното на някои лунни морета и кратери, има и ценни руди. Маскони (от маса и концентрация) наричаха загадъчните аномалии в масата на нашия естествен спътник, открити още от първите изкуствени спътници на Луната, които под тяхно влияние изкривяваха орбитата си с по 100-200 м, а над най-големите и до километър. Повечето от масконите се оказаха желязно-никелови тела, може би някогашни астероиди, паднали преди милиарди години върху Луната и потънали под кората ѝ. Но някои съдържаха и редки, много ценни метали. Такъв бе масконът, залегал под дъното на кратера Хершел. Той изцяло се състоеше от осмий – най-тежкия от всички метали и един от най-твърдите. На Земята този метал се среща много рядко, напълно разсеян и никога чист – обикновено като окиси. А тук той представляваше грамадно кълбо от много хиляди милиарда тонове, достатъчно, за да задоволява нуждите на човечеството за стотици векове.

На рудника почти нямаше хора. Автомати разкриваха повърхностните пластове, оголваха осмиевото ядро, къртеха блокове от

калаено-белия метал със сиво-синкави оттенъци и ги товареха в автоматично управляваните камиони. Всички процеси се извършваха без участието на хора и само двамата дежурни инженери следяха на екраните в своя дом за правилното протичане на процесите.

И машините на рудника, и всички транспортни средства на Луната (включително и лунобусът) се захранваха с електроенергия от единната релейна мрежа на високочестотни предаватели. Така, без проводници, чрез антени термоядрените централи на Луната снабдяваха с електричество всички консуматори.

Осмият, иридият, платината и някои други редки на Земята минерални и особено огромните разноцветни диаманти, които бяха намерени в някои от лунните кратери, бяха единствените товари, които ракетите отнасяха, завръщайки се на Земята. Всичко останало, което се добиваше в многобройните рудници, в оранжерии и животинските ферми на Луната, отиваше за задоволяване нуждите на хората и като суровина за универсалните заводи. И преди всичко за построяване на междупланетните кораби, които редовно летяха от Луната до Марс, Венера и Меркурий, до астероидите и до спътниците на далечните планети-гиганти.

Далечната цел – всичко необходимо да се произвежда на Луната – още не бе достигната. Редица особено сложни уреди и апарати все още се пренасяха от Земята, но броят на вносните предмети, главно на големите и тежките, от година на година намаляваше.

По време на месечното си пребиваване на Луната децата посетиха множество рудници и заводи, научноизследователски лаборатории. Тук се работеше почти само над проблеми, за решаването на които са нужни условия, каквито няма на Земята, а тук, на Луната са естествени. Това са преди всичко безвъздушното пространство, космическият вакуум, слабата гравитация, огромните разлики в температурата от -190° до $+130^{\circ}$, първичния ненакърнен от земната атмосфера характер на космическите и слънчевите лъчения. Децата направиха и няколко далечни пътувания над лунната повърхност с ракети, посетиха дори института за изследване разширяването на Вселената, разположен на обратната страна на Луната. Но несъмнено най-силно впечатление им направиха заводите за строеж на планетолети и главният космодрум на Слънчевата система, разположен на дъното на огромния кратер Архимед, на не повече от 60 км западно от мястото, където

на 13. I. 1959 г. за първи път в историята на космонавтиката тяло, изработено от човешки ръце – съветската „Луна-2“ – докосна повърхността на Луната.

В средата на този изпълнен с изстинала лава кратер, върху гладката като огледало и по-твърда от бетон повърхност, бяха наредени три огромни кълба: едно ослепително бяло подготвяха да отлети за Меркурий; друго тъмносиво, още по-голямо, току-що бе пристигнало от Марс; най-малкото бе планетолет за научни експедиции до далечния астероиден пояс. Същите два фактора – липсата на атмосфера и шест пъти по-малката тежест – които правеха нашия естествен спътник непригоден за живот, го бяха превърнали в централна база на междупланетните полети. Корабите кацаха и излитаха шест пъти по-леко в слабото гравитационно поле на Луната, без да бъдат смущавани от аеродинамичната съпротива на въздуха. По долните тераси на този кратер с диаметър 83 км, в стената, която на места се извисяваше до 2150 м. над скалната равнина, бяха разположени

заводите. В тях се строяха частите на планетолетите и се изработваха апаратите и двигателите, произвеждаше се топливото. И, разбира се, там бяха и жилищните помещения, оранжерии и зоофермите. Това беше най-многобройното население на Луната, защото с негова помощ се изпълняваше и най-важната задача на XXI век – овладяването на цялата Слънчева система.

Така децата първенци на седмите класове от софийските училища успяха за един месец да се запознаят с главното, което човечеството бе създадо на някога мъртвата и ненаселена Луна. Някои от тях, може би, под влияние на видяното, щяха да се посветят на космическите пътешествия и изследвания. Други щяха да станат астрономи или генетици, но всички завинаги щяха да запазят чувството на гордост, че принадлежат към онова славно човечество, което е успяло да се посели там, където природата му е забранила да влиза, но където то е пожелало да се труди и твори.

Телетранспортърът

Научно-фантастичен разказ

Уилям Морисън

Може би някога да се е случвало на Оли Кейт да е бивал сит. Това обаче ще да е било толкова отдавна, че той не можеше вече да си спомни. Сега се търеше по тясната уличка, местейки угаснал поглед от една кофа за смет в друга. Оли беше гладен; цялото му шестдесет и три килограмово тяло, всяка негова клетчица се гърчеше от глад. Беше толкова мършав, че на места кожата му изглеждаше комай аха ще се прокъса, както се беше скъсала дрехата му. Понякога и сам Оли се удивяваше на това чудо – издръжливостта на телесната му черупка, как тя през всичките тези четиридесет и две години от неговия живот все още не се беше изхабила.

Понастоящем той работеше за един склададжия на отпадъци, но работите му вървяха все по-зле; впрочем и преди те не са вървели по-добре. С класическа точност Оли премина първия етап на схемата – „от дрипи към разкош“. Беше се родил върху купчина парцали, а сетне – сякаш че това не стигаше – остана кръгъл сирак. Разбира се, редно беше да отиде в големия град, да постъпи на

служба в кантората на някой богат търговец, след някой и друг ден да спаси миловидната му щерка от смърт и да я вземе за съпруга, а заедно с нея и капиталите на баща ѝ. Но дявол знае защо досега още тая схема не се беше осъществила. В сиропиталището, където прекара толкова много безрадостни дни, правеха икономии и от храната, и от образованието. А когато поотрасна, пратиха го да слугува у един фермер. Ала за селската работа момчето се оказа твърде слабо и чорбаджията му скоро го върна пак в сиропиталището.

Така и тръгна оттогава животът му – от една несполука към друга несполука. Съдбата не го беше надарила нито със сила, нито с ловкост. Много трудно успяваше да намери работа, пък и не умееше да се задържи на нея по-дълго време. А щом нямаше работа, нямаше и пари, както за да се нахрани, така и да изучи какъвто и да е занаят. Веднъж беше решил да постъпи в армията с надежда, че там ще го хранят, а може и да го научат на нещо; лекарите обаче го бракуваха. Армията отхвърли Оли с

презрение – тя се нуждаеше от по-качествен човешки материал.

Как се изхитри той да доживее до своите четиридесет и две години – това също можеше да се обясни само като някакво чудо. Сега Оли безспорно разбираше, че вече няма да може дълго да издържи, че му е останало малко време да живее. И, види се, за да облекчи преминаването си в оня подобър свят, той започна да пие. Долнокачественото питие по-бърже подтискаше спазмите на глада, отколкото долнокачествената храна. Освен това опиянението за пръв път в живота му подари минута на – макар и измамна, но щастлива – забрава, други подобни минути не се падаха на неговата невярна орис...

Оли продължаваше пътя си, ровейки сметта с надежда да намери подходящи дрипи или празни бутилки. Ненадейно край тротоара зърна едно орехче, неизвестно какво, но несъмнено орехче. То се знае – при неговия лош късмет – ядката на орехчето ще се окаже сигурно червива, все пак обаче той се надяваше, че може да излезе и нещо по-добро.

Сиромахът вдигна орехчето, почука го по асфалта и потърси с очи някакъв камък. Но в този благоустроен град камъните не се търкаляха по улицата и Оли нямаше с какво

да счупи орехчето. С известна боязън той го налага и се опита да го счупи със зъби. Този му опит беше твърде рискован, понеже зъбите му бяха развалени – както впрочем и целият му организъм – и навярно биха се счупили, преди да се строши орехчето. Но още при първия натиск то се изплъзна изпод зъба и попадна точно в дихателното гърло. Оли захърка и размаха безпомощно ръце. Без малко да се задуши. За щастие орехчето само изскочи из гърлото и тъй, както си беше неразчупено, Оли, без да ще, го глътна. Сега вече той можеше да диша свободно, но кай знае защо чувството му за глад като че ли още повече се изостри.

В тази уличка неговата торба с нищо не се обогати. Напоследък целият живот на Оли представляваше едно непрекъснато ровичкане в кофите за смет и колкото по-навътре влизаше в града, толкова по-редки ставаха находките му. А тук пък нищо не се намери – нито бутилка от мляко, нито никакви заслужаващи внимание отпадъци.

В края на уличката имаше една бръснарница. Тук най-голям, небивал до ден-нешен успех очакваше Оли Кейт: съзря една бутилка! – бутилка не от мляко и не празна. Тя се възправяше величествено върху една маса близо до прозореца в задното помещение на бръснарницата. Оли

се надяваше, че ще може до я достигне с мършавата си ръка, без дори до прекрочва перваза.

След като докопа бутилката, той отпи една дълга-дълга глътка, сетне още една. Това уиски беше по-добро от всички, които беше пил досега.

Когато Оли сложи бутилката на предишното ѝ място, тя беше вече съвсем празна.

Но странно: въпреки отличното качество – пък може би тъкмо по тази причина – питието не оказа върху, него обичайното въздействие: Оли беше съвсем трезвен и още по-гладен от преди.

Отчаянието тласна Оли към една дръзка постъпка – на такава много рядко се беше решавал: влезе в една гостилница (разбира се, това беше твърде жалка гостилничка – в по-приличен ресторант просто не биха го пуснали до прекрочи прага). Да, той влезе в гостилницата, седна и си поръча ядене, което не можеше да заплати.

Оли знаеше много добре, какво ще стане после, когато изяде всичко онова, което му донесат: ще почне да се преструва, че уж си е загубил парите, но, разбира се, не ще може да „извози“ гостилничаря. Ако последният се окаже в добро настроение (а може в момента да има нужда от помощен персонал – защо

пък не?!), ще накара неплатежоспособният клиент да отработи консумацията си с миене на съдове; ако обаче бъде сърдит и си има мияч, ще напердаши Оли здравата, а след това – в участъка.

Супата беше гъста и вкусна; наистина вкусът ѝ нямаше да може да задоволи напълно някой изтънчен гастроним, ала тъй или иначе тази бърканица беше храна и Оли я гълташе със завиден апетит; И все пак тя не задоволи глада му. Печеното също – макар че беше съставено от множество вкусни късчета – не утоли вълчия му глад. Не допринесоха нито десертът, нито кафето; Оли, както и преди, усещаше, че стомахът му е празен.

Сервитьорът разговаряше оживено с готвача. Той даде знак на гостилничаря и бърже се вмъкна в кухнята. Оли зажумя: ясно, сега ще го притиснат; озърна се, правейки си сметката, колко е разстоянието до вратата и дали ситуацията е подходяща да се „счупи“. Само че в залата имаше още един сервитьор, който, кой знае защо, се беше втренчил в него. Оли разбра, че не ще успее до се измъкне. Той пое дълбоко въздух, сгуши глава в раменете си, сякаш очакваше, че ей-сега таванът ще рухне върху му.

Дочул едни припрени стъпки да приближават, нашият герой отвори очи.

– Хм, слушай, приятелче! – доверително се наведе над него гостилничарят и зашепна: – Искам да ти кажа нещо относно печеното, което ти поднесоха.

– Не беше лошо печеното! – бодро се отзова клиентът.

Той забеляза, че по челото на гостилничаря се появиха капчици пот и мислено се учуди, защо ли сега изведнъж му е станало толкова горещо.

– Един-единствен недостатък имаше това печено – не беше твърде насищащо. Ето, аз все още съм гладен – добави Оли.

– Не те засити ли, казваш? Това не говори добре за заведението. Знаеш ли какво? – Не мога да допусна клиентите ми гладни да си отиват. Щом не съм можал да те нахраня, няма да плащаш! Не искам от тебе нито цент!

Оли запримигва съвсем смаян. Това вече надминаваше всичките му очаквания. Безспорно той мигом би скочил от стола и побягнал, ако не беше тази проклета, гризяща стомаха му празнота. Тя му придаде смелост:

– Благодаря – рече той. – Щом такива са вашите принципи, аз май че ще изям още една порция печено. Може пък тя да ме засити.

– Само че не печено! – отвърна нервно гостилничарят. – На тебе бяхме дали последната порция печено. Ако искаш вземи един, ростбиф.

– Е-е, хм, за такова нещо май ми е тънка кесията...

– За теб и ростбифът ще бъде безплатен!

– В такъв случай донесете ми двойна порция. Просто умирам от глад!

Мигновено двойната порция хлътна в стомаха на Оли, без и त्या да го засити. Да поставя на по-голямо изпитание съдбата си, която тъй неочаквано го беше облагодетелствувала, той не се реши и след като изяде още един десерт, неохотно напусна толкова гостоприемната гостилничка.

В кухнята гостилничарят рухна изнемощял на един стол и простена:

– Страхувам се, да не би да настоява да плати. Тогава не бихме могли да се оправим...

– Абе той се беше смахнал от радост, че се е нахранил безплатно – подхвърли готвачът.

– Да-а, сега и да се случи нещо с него, то няма да стане под нашия покрив.

– Ами ако седнат да проверяват какво има в стомаха му?

– Няма значение! Това може да стане само при аутопсията му. Ами какво направи с печеното?

– Изхвърлих го в кофата за смет.

– Захлупи я добре с капака! Току-виж, че сме изтровили всички котки и кучета в квартала. Само това още ни липсваше! А друг път, когато присягаш за солта, погледни добре етикета, да не би да пише „отрова за хлебарки“.

– Абе такава грешка може до се случи и в най-почтената къща – философски забеляза готвачът. – А знаете ли, шефе, може би не биваше да го пускаме да си отиде? Не беше ли по-добре да го пратим при някой лекар?

– И таз добра! Та тогава и на лекаря ще трябва да плащаме, за да мълчи! Не ставай глупав. Нека сам си се оправя... Каквото и да стане с него, ние нищо не знаем. Ни чул, ни видял! Разбра ли?

* * *

С Оли обаче нищо не се случи, освен един-единствен феномен: усещането на глад се засилваше все повече и повече. Никога досега той не беше изпитвал такъв зверски глад. Струваше му се, като че ли цяла година не беше турял троха в устата си. При това през този ден късметът на два пъти му се беше усмихнал, представяйки се първия път във вид на онази леснодосегаема бутилка

уиски, а втория път – в образа на приказно щедрия гостилничар. И все пак тези щастливи удари не можаха да утолят нито жаждата, нито глада му.

Една стара поговорка твърди, че като му потръгне на човек, късметът на три пъти го спохожда. И действително тази мъдрост се сбъдна – на Оли му провървя още веднъж: Върху голямото огледално стъкло на витрината на един луксозен ресторант, край който минаваше, той прочете следния многоцветен плакат: „ДНЕС РЕСТОРАНТ „МОНТЕ“ УСТРОЙВА СВЕТОВЕН ШАМПИОНАТ ПО ЯДЕНЕ. КОЙТО ИЗЯДЕ НАЙ-МАЛКО ПОРЦИИТЕ, ОПРЕДЕЛЕНИ ЗА ТРИМА ДУШИ – НЕ ПЛАЩА. ЗАПИСВАНЕТО НА УЧАСТНИЦИ ПРОДЪЛЖАВА!“

Оли засия. Самочувствието му го убеждаваше, че може да изяде не за трима, а за стотина души. Не беше огорчен и от онова, което прочете по-долу, а именно, че менюто на съревноваващите се ще се състои само от твърдо сварени яйца. Най-сетне му се предоставяше възможност да натъпче бездънния си търбух с нещо по-питателно, все едно какво е то – като ще е яйца, яйца да бъде!

Веднага с влизането му в ресторанта стана ясно, че външността на Оли не внушава никакво доверие нито на журито,

ните на зрителите; Разбира се; виждаше се, че той е гладен, но присъстващите бяха убедени, че стомахът му се е стеснил доста много, вследствие продължително недохранване, пък и цялото му телосложение свидетелствуваше, че не е такова, каквото се полага на трениран лапач: беше дълъг и кокалест – съвсем не приличаше на другите претенденти за шампионската титла, които бяха нисички, розовички, шкембести. И по отношение на теглото се виждаше, колко правилно гласи пословицата, а именно: „Многото при много отива“. Да, всички бяха убедени, че новодошлият състезател има твърде малко шансове за успешен старт.

Организаторите на състезанието решиха да пуснат Оли пръв, за да избегнат снижаването на резултатите в разгара на турнира. Те бяха убедени, че Оли ще се справи пряко сила най-много с десетина яйца.

Обаче Оли беше така гладен, че загуби всякакво самообладание и на всички присъстващи никак не се понрави начинът, по който той погълна първото яйце. Истинският лапач би трябвало да яде бърже наистина, но изящно, без видими усилия и припряност. А пък тази неудържима дилетантска нетърпеливост – според

мнението на журито – можеше да доведе само до стомашно разстройство.

Първият претендент за шампионската титла, без да дъвче, глътна второто яйце, после третото, четвъртото и скоро омете определената му десетица.

– Как се чувствувате? – запита го един от журито.

– Искам да ям!

– Не ви ли боли стомахът?

– От глад – да! Сякаш е съвсем празен. Нещо май че не ще могат да ме заситят вашите яйца!

Някой от зрителите се разсмя. Членовете на журито размениха поглед и поръчаха да донесат още яйца. Из тълпата на зяпачите се раздадоха насърчаващи възгласи, но все пак в този момент никой още не мислеше, че Оли има някаква вероятност за победа.

А той изяде дваисет, сетне четиридесет, шестдесет, сто яйца. Журито и зрителите бяха обзети от неопишуемо вълнение.

Накрая един от журито отново го запита:

– Как се чувствувате?

– Още съм гладен. Никак не засицат тия яйца!

– Какво говорите! – Я вижте какви големи са! Знаете ли колко тежат сто яйца? – Около седем килограма!

– Пет пари не давам за теглото им. Не съм се нахранил и това си е. Ако честно ще се състезаваме, донесете още!

– Нали нямате нищо против, ако ви претеглим?

– Моля, моля! Само че носете яйцата без прекъсване!

Домъкнаха теглилка. Оли тежеше шестдесет и два килограма и петстотин грама.

Той се нахвърли върху новата партида. Когато изгълта и втората стотица, пак го претеглиха: шестдесет и два килограма, триста и осемдесет грама.

В журито си размениха по един недоумяващ поглед, след което започнаха да разглеждат претендента отблизо. Зрителите застинаха в благоговейно мълчание, сякаш пред очите им ставаше някакво чудо.

– Той ги пъха в ръкава си, а после тайно ги подава на съучастник – изрече гениално предположение един от журито

– Къде ли ще е този съучастник? – подхвърли иронично друг от журито. – Там, на естрадата ли? Всички присъстващи виждат как той ги поглъща.

– Но това е съвсем необяснимо! Ако ги изядда, теглото му трябва да се увеличава, а то напротив – намалява.

– Не мога да си обясня какво става с тези яйца – призна си вторият. – Че ги гълта, гълта ги – факт!

– Това е просто някаква аномалия! Трябва да извикаме лекар...

* * *

Оли изяде още сто четиридесет и три яйца и вече трябваше да спре, защото беше изчерпал целия запас на ресторанта. Останалите претенденти така и не можаха да се включат в турнира.

Когато най-после дойде лекарят и изслуша подробностите по необяснимото произшествие, първата му реакция беше една широка усмивка. Той беше веселяк и разбираше от шега. Но журито претегли пред него Оли и теглилката показа този път шестдесет и два килограма и сто и шестдесет грама; дадоха на ненаситния гладник да изяде един голям самун хляб и отново го претеглиха. Сега пък теглилката показа точно шестдесет и два килограма.

– Ако продължи в такова темпо да губи от теглото си, той скоро ще умре от изтощение – промърмори лекарят, отвори чантичката си и се залови подробно да изследва случая.

Световният шампион беше извънредно недоволен от преустановяването на турнира, преди сам да каже „стига“. Той все още чувствуваше нетърпим глад. Но като му

обещаха, че след прегледа ще му дадат отново да яде, остави се на разположение на лекаря, макар и доста неохотно.

– Зъбите му са съвсем изгнили, сърцето – твърде разширено, в двете крила на белия дроб – каверни, плоски ходила, херния, изкривен гръбнак... Назовете каквато и да е болест, тя ще се намери у него – заключи лекарят, след като привърши с прегледа. – Откъде изникна този, чудак, дявол да го вземе!

Оли вече лапаше един ростбиф и нямаше време да отговаря на никакви въпроси. Вместо него един от присъстващите се обади:

– Той е боклукчия. Често съм го виждал из тези квартали.

– А откога у него се е появила тази ненаситност?

– От днес – измънка Оли с пълна уста.

– Тъй значи! А какво собствено се е случило днес с вас, та да ви се появи такъв неизтощим апетит?

– Нищо. Просто почувствувах стомаха си празен и гладен.

– Тъй... тъй... Вижте! Какво ще кажете, ако ние с вас отидем в болницата? Искам да ви прегледам по-обстойно.

– Не ща! – отсече Оли. – Няма да позволя да ме бодат с игли.

– Никакви игли – побърза да го увери докторът, като си помисли, че ако се наложи да му се вземе кръв за анализ, ще трябва да го приспи с морфин така, че нищо да не усети. – Просто ще ви изследване. А за храна ще ви даваме каквото и колкото желаете.

– Колкото поискам ли? Е, да вървим тогава.

* * *

Фотографът, когото бяха ангажирали за заснемане на турнира, се изхитри да „хване“ световния шампион в момент, когато поглъщаше две яйца: Едното вече слизаше по хранопровода – виждаше се как е набъбнал вратът на лапача – докато второто влизаше в устата му. Снимката съдържаше известна подигравателно нотка, но смисълът беше ясен. Във вестника, където тя се появи, я придружаваше надпис с едър шрифт: „ЧОВЕКЪТ, КОИТО ОПУСТОШИ ХЛАДИЛНИКА НА РЕСТОРАНТ „МОНТЕ“. Редом с нея беше поместен репортаж, озаглавен: „Изяде 343 яйца и настояваше за още!“

* * *

Золто постави вестника на масата и каза на жена си:

– Това е той. Няма никакво съмнение, че този човек го е намерил.

– Веднага разбрах, че беше безполезно да го търсим из уличката – отговори Поджим.

* * *

Сега тази привлекателна особа от женски пол беше потънала в дълбок размисъл; това придаваше на външността ѝ изглед на много красива и същевременно интелигентна жена.

– Как ще можем да си го получим обратно, без да се вдига много шум? – запита тя мъжа си.

– Право да си кажа, не зная – отвърна запитаният. – Трябва да предприемем нещо. Явно, той го е помислил за орехче и, понеже не е могъл да го счупи, глътнал го е. А сега в болницата ще му направят ръонтгенова снимка на стомаха и, разбира се, ще намерят...

– Те няма да разберат какво е.

– Непременно ще оперират човека, за да отстранят „орехчето“. А щом им попадне в ръцете, ще почнат да го оглеждат и ще се досетят.

– Да, да, сигурно – съгласи са Поджим и веднага добави: – Не мога да разбера как така изведнъж е започнал да работи. Когато го загубих, той беше изключен.

– Сигурно случайна го е включил. Забелязал съм, че някои хора имат навик да чупят със зъби лешници и орехи. Ето, и той е натиснал със зъби някой от контактите.

– И е включил контакта за преpraщане на неодоушевена материя към нашата планета. Да, Золто, ти може би имаш право! Попадналата в стомаха храна се е съгстила и телетранспортърът е задействувал. А самият стомах си остава незасегнат, защото е част от живото същество. Той не може да бъде препратен по този канал. Клетият човек навярно много е отслабнал, тъй като обмяната на веществата у него продължават. И колкото повече яде, толкова повече ще слабее...

– Клетият ли! Премного си състрадателна, Поджим. Я си помисли по-добре какво ще стане с нас и нашата мисия, ако не успеем да си върнем телетранспортъра!

Той разтърси рамена и избухна в неударжим смях.

– Золто, наблюдавай се! – предупреди го Поджим. – Когато започнеш да са смееш, у теб изчезва каквато и да е прилика със земния човек.

– Много важно! Ами че нали сме сами?

– Някой може да подслушва.

– Добре, добре! Но да не се отвличаме от главното: какво ще правим, за да си получим обратно телетранспортъра?

– Все ще измислим нещо – безгрижно махна с ръка жената.

Золто обаче забеляза, че всъщност тя е твърда разтревожена.

* * *

В това време в болницата Оли лежеше в чисто легло с колосани чаршафи. Предварително лекарят поръча на медицинската сестра да го изкъпе. Пациентът обаче се възпротиви яростно да бъде подложен на подобно унижение. Наложиха да предоставят тая работа на един санитар. И ето го сега нашият човек лежи в леглото, старателно изкъпан, избръснат и облечен в такава къса нощна ризка, че просто се срамуваше от самия себе си: Но тъй или иначе, както и преди, той умираше от глад: въпреки че върху нощното му шкафче са издигаше вече цяла камара от около петнайсет празни чинии. Бяха му дали да опита всички ястия от менюто на болницата, и то солидно подправени с разни витамини и всякакви други полезни за организма неща. Храната му се струваше дяволски вкусна, докато я ядеше, ала никак не го насищаше.

Повече от това нямаше какво да му се направи. Пък и самият той си блъскаше главата, питаше са защо е толкова гладен и защо всички лекари, които го преглеждаха, имаха такъв смутен и тревожен израз на лицата.

* * *

Новата криза се разрази съвсем неочаквано и внезапно. Оли си лежеше тихо, измъчван непрекъснато от спазми на глад, когато изведнъж сякаш че някой го удари в корема. Той трепна. Около леглото му нямаше никой. Докторите бяха отишли да се ровят из книгите и да спорят помежду си. След няколко секунди той усети още един удар, после още и още.

От страх и болка Оли са развика.

Цели пет минути той крещя като луд. Най-после в стаята му надзърна медицинската сестра.

– Струва ми се, че ме повикахте! – небрежно запита тя.

– Коремът! – простена болният. – Усещам, като че ли някой боксьор ме удря по корема.

– Имате коремни болки – обясни му ласкаво сестрата. – Бъдете разумен. Не бива така лакомо да...

Но в този момент, гърчейки се от болки, той отхвърли чаршафа и сестрата замръзна от страх и почуда: коремът на пациента се беше издул като любеница, само че любеница не с гладка кора, а грапава, на буци. От всички страни напиреха към повърхността на кожата ръбести, неравни буци.

Тя хукна по коридора, крещейки:

– Доктор Менсън! Доктор Менсън!

Когато се върна в стаята с двама лекари, Оли беше в такова състояние, че дори не забеляза присъствието им.

– Каква е тая дяволска история! – викна Менсън и започна да опипва корема на пациента.

– Кога стана това? – запита другият лекар.

– Току-що – отговори сестрата. – Преди пет минути коренът му изглеждаше нормално хлътнал, както досега.

– Трябва да му се впръска морфин. Нека успокоим болките, а сетне ще направим ръонтгенова снимка – разпореди се доктор Менсън.

След инжекцията Оли изпадна в полусъзнание. Вдигнаха го от леглото и го откараха на количка в ръонтгеновия кабинет. Той не чуваше нито дума от разпалената дискусия между лекарите, която избухна при разглеждането на ръонтгеновите снимки, въпреки че всички говореха високо, без ни най-малко да се стесняват от присъствието му.

– Каква е тая работа, дявол да го вземе? – запита смутено Менсън.

– Буците приличат на ананаси и на грейпфрути – подхвърли озадаченият ръонтгенолог.

– Хайде де, четириъгълни ананаси и заострени грейпфрути?

– Аз не твърдя. Казах само, че ми приличат... – оправдавайки се измънка ръонтгенологът. – Е, може би не грейпфрути, а тиквички... добави той смутено.

– Тиквички, ха-ха-ха! А как са попаднали в стомаха му? Наистина той лапаше като свиня, ала и свинята дори не може да глътне цяла тиквичка, без да я сдъвче.

– Да го събудим и да го разпитаме най-подробно!

– И той не знае повече от нас – намеси се сестрата. – Оплакваше се, че някой го удрял по корема. Нищо друго не би могъл да ни каже...

– И то какъв корем?! – Никога не съм чувал за подобно нещо – въздъхна изуменият Менсън. – Знаете ли какво? Я да го отворим и да видим какво има вътре в този необикновен корем.

– Ще трябва да поискаме съгласието му – подхвърли несмело ръонтгенологът. – Разбира се, за нас това ще представлява изключителен интерес, ала не можем да го режем, ако той не се съгласи.

– Но операцията се налага, заради спасяването на живота му. Тъй или иначе, ще трябва да извадим цялата тази нерязана фруктова салата – настояваше доктор

Менсън и отново започна да разглежда снимките. – Ананаси, грейпфрути, нещо като банан с клонче в единия край. Изобщо цял асортимент от големи предмети с кръгло сечение. И нещо като орехче... Да, мъничко орехче.

– Той идва на себе си – забеляза сестрата.

– Добре! Сестра, пригответе бланката и щом се събуди накарайте го да подпише, че е съгласен да бъде опериран.

* * *

Двама ординатори в бели престилки спряха в коридора пред вратата на стаята, където лежеше Оли, и се послушаха. Те не приличаха съвсем на човеци, но при бегъл поглед можеше да се помисли, че са мъж и жена, за каквито, естествено, искаха да минат.

– Всичко става, както бях предвидил – прошепна Золто. – Искат да го оперират. Забелязаха вече и „орехчето“.

– Бихме могли, разбира се, да им попречим със сила. Аз обаче не мога да понасям насиетието – отговори Поджим.

– Зная, мила моя – каза замислено Золто. – Сега поне ни е ясно какво се е случило тук. Телетранспортърът е препратил всичко, което е попаднало в стомаха на нашия човек. Там пък колегите ни са направили анализ и

са разбрали, че това са само хранителни продукти. Понеже не толкова нещо са очаквали от нас и тъй като не са получили никакво друго съобщение, започнали са сами да гадаят, защо им пращаме храна на жителите на тази планета и накрая са решили, че нам са необходими продукти, с каквито сме свикнали у нас...

Пак добре, че първата им пратка не е много голяма, иначе човекът щеше да се пукне като балонче.

– Клетникът сега навярно агонизира.

– Стига си жалила този бедняк! По-добре помисли как да излезем от това положение!

– Но как не искаш да разбереш, Золто, че стомашният му сок не ще може да смели всичко онова, което нашите са му изпратили. Това са съвсем неподходящи за него вещества...

Поджим замълча, понеже в този момент от стаята излезе медицинската сестра, плъзгайки безразличен поглед по двамата пришълци. Подир нея изхвъркна в коридора рентгенологът, чиято физиономия изразяваше все още крайно недоумение, предизвикано от снимките, които сам беше направил.

– Сега вътре в стаята остана само Менсън – каза Золто. – Поджим, имам една идея! У тебе ли са общо-смилателните хапчета?

– Разбира се! Всякога ги нося със себе си. В този чужд свят, където попаднахме, току-виж си глътнал нещо, с което нашата храносмилателна система не е в състояние да се справи. А те са много ефикасни – мигом всичко могат да смелят.

– Отлично!

Золто се отдалечи от вратата, покашля се и започна да вика:

– Доктор Менсън! Доктор Менсън! Викат ви в операционната!

– Веднага се вижда, че си гледал много от техните филми – забеляза усмихнато Поджим.

Но номерът на Золто излезе успешен. Мърморейки си под нос: „Дявол да го вземе!“, доктор Менсън изтича по коридора без дори да забележи присъствието на двамата „ординатори“.

– Сега е самичък. Дай хапчетата, бърже!

Те се втурнаха в стаята. Золто поднесе под носа на Оли един малък инхалатор. Спящият изви глава, отметна носа си встрани и отвори очи.

– Глътнете това – каза Поджим, усмихвайки се умолително. – Веднага болките ви ще изчезнат. – И тя пхна в устата на Оли две хапчета.

Золто втренчи поглед в замаяния Оли и прошепна заповеднически:

– И не се оставяйте да ви оперират. Те искат да си правят опити с вас. Вие не сте комай...

Оли кимна, глътна машинално хапчетата, които се отправиха към стомаха в допълнение на колекцията от различните чуждестранни предмети, изпратени там от един друг свят. Поджим му подари още една усмивка и заедно с мъжа си побърза да напусне стаята.

Болният съвсем престана да разбира какво става около него. Едва бяха успели да излязат двамата странни доктори, и ето че отново са втурна в стаята Менсън, ругаейки с изрази, шокиращи всеки благовъзпитан човек, неизвестният идиот, който го беше повикал в операционната. След него влезе и сестрата с някакъв лист в ръка. Оли разбра, че го канят да подпише нещо.

Той решително заплати глава:

– Не сестричке, нищо няма да подпиша, та ако щеш убий ме?

– Но въпросът се отнася до собствения ви живот. Можете да умрете. Трябва да се отстрани целият този баласт от стомаха ви.

– Не-е! Не ще се оставя да ме кълцате.

Доктор Менсън заскърца със зъби от безсилна ярост:

– Болките ви стихнаха от морфина, който ви дадох. След няколко минути действието

му ще престане и вие отново ще почнете да се гърчите. Трябва да се съгласите да ви оперираме.

– Не-е, сър – упорствуваше Оли. – Не давам да ме режете, да си правите опити с мене. Не съм нито зайче, нито мишка.

В тази момент нещо внезапно го дръпна толкова силно отвътре, че той без малко щеше да падне от леглото. Коремът му, който и без това си беше набъбнал, сега се изду още повече и пред очите на изумените медици изскочи нова буца.

– Помогнете! – зави Оли.

– Ние именно това искаме да сторим – злобно изкрещя Менсън. – А вие не ни позволявате да ви оперираме. Хайде, бърже подпишете този лист.

Оли, стенийки, подписа листа и подир минута затъркаляха носилката му към операционната.

* * *

Действието на морфина бърже отслабваше. Оли вече лежеше на операционната маса и тихичко простенваше. Висящите от тавана лампи го обливаха с ярка светлина. До главата му стоеше анестезиологът с маската в ръце встрани от масата доктор Менсън опъваше гумените ръкавици върху дезинфекцираните си ръце. Сестрите и асистентите внимателно и

съсредоточено очакваха разпорежданията му.

Двамата „ординатори“ стояха край входа на операционната.

– Страхувам се, че все пак ще се наложи да употребим сила – прошепна Золто. – Телетранспортърът по никакъв начин не бива да попадне в ръцете им.

– Трябваше да му дам три хапчета – разкаяно промърмори Поджим. – Не мислех, че толкова бавно ще задействуват.

Двамата замълчаха. Золто напипа в джоба си оръжието; досега той все още се надяваше, че ще се размине тая забъркана каша, без да го използва.

Доктор Менсън рязко кимна с глава и изкомандва:

– Анестезия.

В този момент, когато анестезиологът вече се беше навел над Оли, готвейки се да му сложи маската, започна нещо, което никой не очакваше и не можеше да разбере: оголеният, очакващ съприкосновение на скалпела, корем на болния започна да се вълнува – ту спадаше, ту се издуваше, сякаш онова, което беше вътре в него закипя. Оли изкрещя. Всички присъстващи застинаха като омагьосани, съзерцавайки необикновената картина: буците, които досега напиреха да изскочат навън,

започнаха да спадат, очертанията им се изгладиха, набъбналостта изчезна.

Най-после хапчетата бяха задействували.

Болникът бодро се приповдигна и седна; съвсем беше забравил, че е разголен и че наоколо му е пълно с хора. Отблъсквайки анестезиолога, който се опитваше да го задържи, Оли заяви:

– Мина ми!

– Легни! – заповяда свирепо доктор Менсън. – Ей сега ще те разпорим и ще турим всичко в ред...

– Не, вече не ще се оставя да ме сечете и дробите – спокойно изрече Оли. – Усещам, че и без вашата намеса всичко у мен си е наред. Чувствам се отлично. И гладът ми мина – никога в живота си не съм бил тъй сит. Дори и силите ми пораснаха – ще ми се да размахам юмруци, да прасна някоя от тия муцуни. Така че по-добре не се опитвайте да ме спирате.

И той се запъти към вратата, като разбутваше протестиращите медици.

– Моля – насам! – каза един от „ординаторите“, когато Оли се намери в коридора. – Ей сега ще ви донесем дрехите.

Оли изгледа подозрително жената в бяла престилка, но тя продължи:

– Надявам се, че си спомняте за мен. Аз ви дадох хапчетата, които премахнаха болките ви.

– Аха, много ми помогна – потвърди радостно Оли и позволи безропотно да го отведат със себе си.

Зад тях се раздадоха сърдити викове, но болникът не им обърна внимание. Ами, ще им се остави да го колят! По-скоро да се измъкне оттук и – край!

Може би всичко това не би минало така гладко, ако не беше се намесила предвидливостта на неговите нови приятели. Предварително те бяха включили един портативен микрофон в трансляционната мрежа на болницата и високоговорителите започнаха да зоват доктор Менсън, доктор Колани, доктор Памбер, другия персонал – и всички на различни места.

В настъпилата суматоха Оли и спътниците му благополучно се изнизиха и той за пръв път в живота си се оказа в такси. От двете му страни седяха „ординаторите“, сега вече не в бели престилки.

– За да предотвратим евентуалността, че в стомаха ви се появят нови буци – рече жената, – глътнете сега още две хапчета.

Гласът ѝ звучеше така убедително, че Оли се поопъна само от благоприличие, и то за кратко време. След като глътна хапчетата,

той се намести по-удобно, отдавайки се на насладата от бързото и гладко возене. Не се сети навреме да запита къде го отвеждат, а когато тая мисъл се роди в съзнанието, вече така му се беше приспало, че забрави за всичко. Оли се унесе в спокоен сън.

С помощта на първите две хапчета стомахът му смля огромното количество хранителни вещества, изпратени му от космоса. Сега кръвта безгрижно струеше в жилите му, цялото тяло на Оли беше потънало в някакво блажено усещане на ситост и благополучие.

– Предаде ли с последните хапчета съобщението? – запита Золто на техния си език.

– Да. Обясних какво се е случило с телетранспортъра. Те ще преустановят изпращането на продукти и ще чакат нови съобщения от нас.

– Много добре! Сега ще трябва колкото се може по-скоро да извадим „орехчето“ от стомаха му. Ще съумеем сами да го опериране. Той няма и да разбере как и какво сме му сторили.

– Не, не!... Струва ми се, че не бива... замислено изрече Поджим. – Ако извадим от стомаха му този проклет телетранспортър, след това само неприятности ще ни създава. Той е толкова малък, че току-виж пак сме го

загубили. А не е ли по-разумно да го оставим у този човек?

– У този човек? Поджим, прелест моя, ти с ума си ли си?

– Съвсем. Много по-лесно ще ни бъде да следим човека, отколкото този мъничък предмет. В болницата успях да надникна в рентгеновите снимки: телетранспортърът се е прилепил о стените на стомаха и няма да мръдне оттам. Ще настроим нашия междинен предавател на неговия стомах. Всичко, което пристигне от нашата планета по наши искания, незабавно ще го извадим от стомаха на човека чрез междинния предавател в същия сбит вид; а тук в лабораторията ми ще го увеличим до нормалните му размери. Същото ще правим при обратния процес – когато трябва да изпращане нещо на Алдебаран II.

– Е, ами ако на нашия приятел му скимне да забегне нанякъде заедно със своя стомах?

– Със силата на нашата воля ще го направим послушен и ако се отнасяме добре с него, никъде няма да отиде. Нима не разбираш: това земно същество никога не си е дояждало. Ние ще по храним така, както той и не е сънувал. Ще му даваме също от нашите всесмилателни хапчета; ще му измислим някаква подходяща за него работа,

за да не скучае. Но най-напред ще го накараме да се поизучи и обогати ума си; А нощем, когато спи, ще получаване чрез него от далечната ни родина всичко, от което се нуждаем.

– Ами когато колонията на Алдебаран II получи всичко интересуващо я за живота и устройството на Земята и мисията ни бъде завършена, тогава какво, според тебе, ще трябва да правим?

– Ще разполагаме с достатъчно време, за да извадим безболезнено от стомаха на човека нашия „телетранспортър“.

Золто гръмко се разсмя. Смехът му никак не приличаше на човешкия смях и ако шофьорът на таксито не беше толкова зает с лавиране между това море от автомобили, той непременно би се обърнал учудено. Поджим предугади опасността и вдигна предупредително пръст. Золто притихна мигновено.

– Колко си изобретателна, мила моя. Впрочем не възразявам срещу предложението ти. Защо пък да не опитаме така?...

* * *

Пробуждането на Оли означаваше за него началото на нова ера. Чувстваше се по-добре откогато и да било през целия свой безрадостен живот. Двамата „лекари“, които

го взеха със себе си, също като във вълшебните приказки, изведнъж се превърнаха в славна съпругеска двойка. Те му предложиха лека и увлекателна работа, щедро възнаградена. Оли, разбира се, веднага се съгласи.

И ето, сега той можеше да яде, каквото му се прииска, но, странно нещо, никога вече не изпитваше предишното чувство на непреодолим глад. Тялото му сякаш се охраняваше от някакъв скрит източник, макар да не ядеше особено много, а храната, която му даваха, беше извънредно вкусна и твърде апетитна наглед.

И въпреки че не поглъщаше големи количества храна, с него ставаше нещо много чудновато: заглади се, мускулите му заякнаха, останките от предишните му прогнили зъби паднаха, а на тяхно място поникнаха нови. Всичко това го учудвашо много, но след онова, което беше изпитал в болницата, той свикна да не дава външен израз на удивлението си. Изчезнаха каверните в белите дробове, гръбначният му стълб се изправи. Скоро теглото му достигна осемдесет и пет килограма; очите му се изясниха, погледът му блесна. Нощем спеше съня на праведник (или на човек, който приема силни сънотворни средства).

Отначало Оли се чувствуваше съвсем доволен. А подир няколко месеца този безгрижен живот започна да му омръзва, налегна го скука – така е изграден човекът – вечно недоволен! Отиде при мистър и мисиз Золто и заяви:

– Много съжалявам, но не мога да остана повече у вас.

– Защо? – запита го мисиз Золто.

– Животът, който водя тук, не ми дава възможност за самоусъвършенстване, мадам – изрече Оли почти виновно. – През цялото време уча. И ето у мен се зародиха известни съображения: бих могъл да се заловя за нещо полезно и за мен, и за обществото. Главата ми кипи от идеи, мадам.

Поджим и Золто, които сами му бяха внушавали тези идеи по време, когато спеше, кимнаха церемонно в знак на съгласие.

– Радване се да чуем това, господин Кейт – каза Поджим. – Ние също сме решили да заминем за... е-е, някъде, където климатът е по-топъл, доста далеч оттук... Напоследък наведнъж сме си мислили какво ще правите, след като се разделим.

– Не се безпокойте, мадам. Все някак ще се наредя.

– Чудесно! Но за нас би било по-удобно, ако останете до утре. Искане ми се да ви

подарим нещо за спомен от съвместния ни живот.

– Разбира се, на драго сърце ще остана до утре, мадам.

През нощта Оли преживя страшен кошмар: присъни му се, че отново лежи на операционната маса, а край него пак се тълпят разни доктори и медицински сестри. Отвори уста, за да вика, но не можеше да издаде никакъв звук. А сетне се появиха онези двама „ординатори“ в бели престилки и му казаха:

– Ние само ще извадим от стомаха ви телетранспортъра. Утре вие няма да си спомняте нищо за тази малка операция.

И наистина сутринта в мозъка му не беше останал никакъв спомен от преживения кошмар – само някакво смътно усещане, че с него се беше случило нещо.

Мисиз и мистър Золто се сбогуваха сърдечно с Оли Кейт и му дадоха препоръчително писмо в случай, че поиска да постъпи някъде на работа. На раздяла Поджим му подаде един плик. Когато покъсно той го отвори, облещи очи от почуда: пликът съдържаше цял сноп банкноти все с четиризначни цифри.

И ето сега мистър Оливър Кейт вървеше издокаран по улицата, сякаш тя беше негова собственост. Къде се дяна онази

прегърбеност, онзи угаснал поглед, измъчен вид! – Онова безобразно минало сякаш е било някакъв тежък сън...

Внезапно у него се зароди някакво странно усещане. Първо то му се стори толкова необичайно, че не можеше да го определи. То изникна в стомаха му, който,

като че ли се разшава и сви на топка. Мигновената неприятна спазма го накара дори да зажуми.

Минаха няколко минути, докато разбере какво се е случило с него.

Та той беше просто гладен – за пръв път през последните няколко месеца!

[«](#)

Уст-Уртското чудо

Научно-фантастичен разказ

Андрей Балабуха

Колкото повече време минава, толкова по-често си спомням и мисля за „уст-уртското чудо“. Интересно, дали е така и с другите? Когато се съберем всички заедно, ще ги попитам. Впрочем, никога вече няма да се съберем всички. Защото... Струва ми се, че аз трябваше да отида, тогава просто не ми стигна смелостта. А сега дали бих се решил? Не знам. Освен това е неразумно, нерационално, най-сетне, просто глупаво – в което бях уверен още тогава, убеден съм и досега. И все пак...

„Уст-уртското чудо...“ За него говориха и писаха малко. Имаше статия в „Техника-молодежи“ в рубриката „Антология на тайнствените случаи“, малка бележка помести „Вокруг света“; „Вечерен Уст-Урт“ публикува интервюто, което взеха от нас, с различни коментари го отпечатаха и няколко младежки вестника... А сега и на мен ми се иска да пиша за него.

Защо? Може би се надявам, че като го опиша, ще се отърва от него и от подтискащото ме тревожно чувство. А може би просто да си припомня отново – всичко, с

най-малки подробности, защото, като си го припомня, навярно ще открия нещо, което порано не съм забелязал, и така ще намеря ключа за разгадаването. Може би за да се оправдая, защото понякога ми се струва, че подозрението към нас си остана. Впрочем, това не е важно. Аз искам, трябва да напиша...

* * *

Както винаги онази сутрин ни разбуди Валодка. Макар че „както винаги“ е казано пресилено. За петте дни, откакто бяхме в поход, свикнахме той пръв да изскача от палатката – полугол като млад бог – пляскайки звучно по опънатите покриви на надуваемите ни микрокъщи, да вика с пълно гърло:

– Ставайте, дяволи! Зазорява се!

И ние, мърморейки, че ако не му се спи, то си е негова работа – и без това вечно не си отспиваме, ама на, и през отпуската не ти дават да се напиш разни тук джеклондоновски свръхчовеци! – излязохме в утринната прохлада.

Но този път възмущението ни не знаеше граници. Защото нямаше и помен от зазоряване, и дърветата забиваха черните си стволове в звездната бездна.

– Ти май съвсем се побърка? – не много учтиво се осведоми Льошка и се наведе, за да влезе обратно в палатката.

Аз мълчах; не защото нямаше какво да кажа – просто не бях още напълно разсънен, съвсем понятно след снощните безкрайни разговори край огъня до три часа през нощта. Мълчаха и Толя с Наташа – мисля по същата причина. Все пак да те събудят след два часа сън е садизъм.

– Ти самият сега ще се побъркаш – нахално обеща Валодка, – Хайде да вървим, момчета!

Макар че Валодка беше най-малък между нас, двадесетгодишен студент, хлапак в сравнение със солидните двадесет и осем годишни чичковци и лелки, но той умееше да ни командва. В гласа му имаше нещо, което ни застави да тръгнем след него без особено съпротивление. За щастие, не се наложи да вървим дълго – само някакви си сто метра.

– Какви са тия фокуси? – заинтересува се студено Льошка и обеща: – Ох, някой ден ще прелее чашата, супермен такъв, ще ти дам аз на теб да се разбереш...

– Я какъв хубав прожекционен апарат! – млясна Толя. – Откъде си го взел?

Наистина, първото, което ни хрумна, беше мисълта за прожекционен апарат. И естествено. Между два бора беше опънат екран, а на него се виждаше фантастичен пейзаж в стила на Андрей Соколов. Яснотата и дълбочината на изображението предизвика възхищение. Сякаш между двата бора се бе отворила вълшебна врата, водеща в чужд свят. Аленото слънце заливаше като че ли със сгъстена светлина тъмния пясък, който на вълни се простираше чак до хоризонта – дотам, където се очертаваха в изумруденозеленото небе планините, в долната част неопределено тъмни, нито синкаво-черни, нито синкаво-зелени, увенчани с обагрени в червено снежни шапки. Отдясно се извисяваше тъмновиолетова скала, която хвърляше начупена, даже някаква разпокъсана сянка. По форма тя приличаше на морско конче, стилизирано, като модерните детски играчки, изобразяващи животни, и в тази сянка смътно се долавяше нещо – нито храст, нито пипало на някакво животно.

– Забележително красиво! – Наташа потръпна. – Браво, Валодка, денем нямаше да можем да го видим.

– Че какво общо имам аз! – обиди се Валодка. – Излязох от палатката, дойдох тук, видях го и изтичах, дяволи, да ви събудя!

– А прожекционния апарат господ бог ли го донесе? – най-невинно се поинтересува Льошка.

– Наистина., Валодка, стига – намесих се и аз. – Пошегува се – край. Не ти се сърдим, картината е великолепна.

– Като сте викнали; прожекционен апарат! Че къде е той? Къде? И къде е лъчът му?

Лъч наистина нямаше – веднага някак си не забелязахме. Спогледахме се.

– Може би е холограма? – неуверено запита Наташа.

Никой не ѝ отвърна: представите ни за холографията бяха доста смътни. Кой го знае!..

– Или мираж!... – предположих аз.

– Мираж! – повтори Толя с убийствено презрение. – Къде си виждал мираж нощем! И отгоре на всичко с такъв неземан пейзаж?

– Неземен! – настръхна Валодка. – Неземен ли каза? Вярно! Ами ако това е...

– ...друг свят! – язвително каза Льошка. – Някакви си там вдлъбнато-изпъкнали пространства, а? И ти си един Всезнайко! Робинзон на Космоса!

– А аз вярвам – тихо промълви Наташа. Навярно, жените са по-подготвени да

възприемат чудесата. – Това наистина е друг свят. Само че какъв?

– Бълнувания – подхвърли Льошка, помълча, после разви мисълта си по-подробно: – Разберете, аз самият чета и обичам фантастиката. Но хипотезата за някакъв друг свят може да се поддържа само тогава, когато досега известното не обяснява факта. Това е алфата и омегата на коректността. Защо да говорим за пришълци от Космоса, когато земните загадки могат да се обяснят със земни причини? Защо да говорим за други светове, когато още не сме изяснили дали не е халюцинация? Не е ли мираж? Не е ли някакво внушено ни изкуствено изображение? Не виждаме лъча на прожекционния апарат, нали? Но има и други начини за създаване на изображения. Мираж през нощта? А вие знаете ли със сигурност, че нощем няма миражи? Можете ли да гарантирате? Ти? Ти? Ти? – Той поред сочеше с пръст всеки от нас. – Тогава защо напразно фантазирате? За това винаги има време.

Трудно можехме да му възразим. Стояхме, мълчахме, загледани в картината.

– Стоп! – каза изведнъж Валодка. – Сега всичко ще проверим. Само за миг, момчета! – И той затича към палатките.

– А това чудо се е появило отскоро – каза Толя. Така се роди понятието „Уст-уртското чудо“. – Преди три часа. Най-много преди четири. Когато събирахме съчки за огъня, аз минах точно между тези два бора – ей го хвойновият храст, на който се изподрах.

– Любопитно – Льошка запуши, пламъчето се отрази в стъклата на очилата му. – Знаете ли какво не съобразихме! Проекционен апарат, та проекционен апарат... А екранът? Въобразихме си, че има екран: цом има проекционен апарат, трябва да има и екран. А това нещо виси във въздуха. Наистина, сега умеят да създават изображения и във въздуха, доколкото знам.

– Възможно – Толя потупа джобовете си. – Дайте ми цигара, оставил съм моите в палатката. Благодаря. Как мислите, защо не осветява наоколо? Нали там е ден, а светлината не прониква насам... А какво ли е замислил Валодка?

– Ще видим – каза Наташа.

През това време Льошка заобиколи бора, който ограничаваше „чудото“ отдясно, и веднага изчезна.

– А отук нищо не се вижда. Само въздухът е някак по-гъст. Сега ще го пипна.

– Нека заедно – казах аз и отидох при него.

Вече бе почнало да се разсъмва и се ориентирахме по-лесно. Веднага зад дървото, както каза Льошка, на разстояние около двадесетина сантиметра въздухът се уплътняваше, като се превръщаше накрая в твърда, идеално гладка и прохладна на пипане стена, която вървеше в полукръг от едното дърво до другото. До върха ѝ не можахме да стигнем, даже когато Льошка се качи на раменете ми.

Валодка се върна, съпровождан от Чошка. Чошка е шестмесечен пес, ако се вярва на Валодка – карелска лайка. Две кучета са от едно котило: Чок и Получок. Това са ловджийски термини, чието значение така и не разбрах. Чок е интелектуалец. При всяка възможност сяда и потъва в размишления, вперил поглед в една точка, мръщейки съсредоточено чело и нос. Наташа твърди, че това са „външните му гънки“.

Валодка носеше и гордостта си, предмет на всеобща завист на уст-уртските ловджии: скорострелна френска ловджийска пушка – изящна, лека с полупрозрачен приклад от някаква пластмаса. Получил я бе за осемнадесетия си рожден ден от Трумин, страстен ловец, който я купил май на някакъв конгрес ли, на симпозиум ли в Лион и после я пазил две години за този случай.

– Гледайте! – Валодка посочи някаква точка в зеленото небе на „чудото“. – Виждате ли, хем птица, пък не е птица – хвърчи нещо такова, птеродактил май тамошен?

Когато се загледахме, се убедихме, че това не е просто точка, а мъничък черен триъгълник, който като орел правеше кръгове в небето. Валодка вдигна пушката, прицели се. Гръмна. Полетът на триъгълника секна, за миг той замря, после полетя надолу. Валодка свали пушката.

– Е, какво ще кажеш, Льошенка? Мираж, а? Халюцинация? Диапозитиви, а?

Льошка мълчеше.

– Бива си го чудото!... – раздразнено измърмори Толя.

И изведнъж трепнахме от Наташкиния отчаян вик:

– Чок! Чок!

Дали Чок бе решил да донесе на стопанина си плячката, или просто бе поискал да разгледа по-отблизо какво е онова там – трудно е да се каже. Според Наташа той леко с един скок полетял между боровете – натам, в екрана, в картината, в „чудото“; за миг се спрял като шашардисан и се понесъл напред, оставяйки следи по пясъка.

– Чок! – закрещя Валодя. – Чок! – Той изсвири пронизително, но Чок не обръщаше

внимание на нашите призови. Такъв характер си имаше, самостоятелен...

В кой момент Валодя понечи да хукне подире му, не забелязах, само чух сподавеното Льошкино: „Стой, кретен!“, а после някой ме блъсна, и ние се озовахме на земята – тримата: Льошка, Валодя и аз.

– Дръж го! – изкомандва Льошка, и аз машинално го сграбчих – за ръката ли, за крака ли, не знам, като преди това успях да получа добър урок по бузата.

– Изглежда наистина сте полудели! – Над нас стоеше Наташа. Тя го каза така отчуждено, че ние веднага изстинахме.

– Къде ми са очилата? – запита Льошка, като се изправяше на крака, имаше сконфузен вид. – Никой ли не ги е виждал?

– На – Наташа се обърна и загледа „чудото“.

Ние също загледахме натам. Червеното слънце се бе издигнало високо. А от пясъка фантастично бързо, като на забавена снимка, израснаха някакви черни стъбла. Близките едва се подаваха на повърхността, с отдалечаването ставаха по-едри и пред очите ни се разкриваха срещу слънцето, напомняйки извитите крилца на водното конче. Чок се бе изгубил сред тях.

Валодка скочи и ми подаде ръка. Аз също се изправих и освободих панталоните и ризата си от хвойновия храст.

– Герой, първооткривател поиска да станеш, а? – злъчно попита Льошка. – А помисли ли как ще се върнеш? Ами ако там въздухът е отровен?

– Чошка нали дишаше там? – възрази Валодка.

– Да допуснем. Но за всякакви местни вируси там и бактерии нямаме и понятие... И изобщо, време е да се сложи край на тази самодейност. Стига. Това знаете ли до какво може да доведе?

– До какво? – наивно запита Валодка.

Льошка не отговори.

– А ти какво предлагаш, Лекс? – поинтересувах се аз.

– Като начало – да отидем да закусим. И да се посъветваме. После ще видим.

Мълчаливо тръгнахме към палатките, като от време на време се оглеждахме.

По време на закуската решихме Толя с Наташа да отидат в града. Оттук до Греминка по права линия е към тридесет километра, така че както са – без багаж, ще успеят да хванат последната мотриса за Уст-Урт.

Само как ще убедят „научната общественост“ да дойде тук? На Льошка му хрумна да се обърнат към Трумин: знае ни и

ще ни повярва, а на него вече ще повярват – нали е доктор на историческите науки, професор...

И ние останахме тримата. Валодка цял ден седя пред „чудото“, макар че вече нямаше никакво намерение да се хвърля в него презглава. Чок не се появяваше, даже не се върна по собствената си следа. Какво ли става с него? Настроението ни беше смесено: и подтиснато, и едновременно приповдигнато, защото се бяхме стълкновили с чудото, и тревожно, защото неизвестността винаги предизвиква тревога.

Слънцето на „чудото“ към шест часа залезе. Сега между дърветата висеше почти абсолютна тъмна бездна, тук-там блещукаха дребни и редки звезди. Но тъмнината на бездната изглеждаше... Как да кажа? Май като жива. Да, друга по-подходяща дума не мога да намеря.

– Ех да имахме сега ноктовизор – въздъхна Льошка. – В инфрачервените лъчи да погледаме...

Ноктовизор няхахме и отидохме да вечеряме. Стъмни се. Напрежението ни леко поспадна и ние се поразприказвахме, защото в края на краищата трябваше просто и да поговорим, а не както сутринта – да обменяме мнения. Льошка измъкна от раницата си плоско шише, четвъртинка

арменски коняк. Направихме си и нес-кафе, при това не в обикновени дози, а в половинлитрови емайлирани канчета. Валодка огледа гощавката и изведнъж замислено каза:

– Между впрочем, само на мен ли така ми се струва или наистина днес не сме обядвали?

Ето какво значи да останем без женски грижи! Веднага усетихме зверски глад, който едва утолихме с три консерви задушено и хляб.

– Сега вече не е грехота и да пийнем – рече Валодка, като хвърли празната кутия в огъня. Етикетът веднага пламна, остатъците от мазнината зацвърчаха.

Поред пийнахме от бутилката. Конякът наистина беше хубав. Валодка, слава богу, съвсем се успокои. Изтегна се по гръб, скръсти ръце под главата си и запали цигара.

– А знаете ли кое най-много ме безпокои? Чудото се появи съвсем неочаквано при нас. Значи може така неочаквано и да изчезне. Ако го имаше, когато дойдохме тук, щях да бъда по-спокоен...

– Логично – съгласи се Льошка. – Макар че не е сигурно.

– А аз, между впрочем, нищо не твърдя. Казвам си само мнението. Има ли свобода на словото, или не?

– Има – потвърдих аз, – има, Валодечка, само за всеки случай почукай на нещо здраво, да не го урочасаш...

Валодка почука на дърво.

– И все пак какво е това чудо? – въздъгнах аз. – Нима е наистина врата за някакъв друг свят, прословутото нула-транспортиране?

– Изглежда. Във всеки случай нищо друго не ми идва наум. А мен ето какво ме интересува: къде са тези, които са създали самия този проход?

– А ти уверен ли си, че някой го е създавал? – запита Льошка. – Представи си: прелита на Земята някакъв шестокрак и бърмбаровиден марсианин, вижда кълбовидната мълния и пита: „А къде са онези, които са създали тази великолепна магнитна бутилка с плазма?“

– Спонтанно образуване? – удивих се аз.

– А защо не? Разсъди сам: ако някой е създал прохода, щеше да се възползва от него. Логично, нали?

Аз кимнах.

– А може и да се е възползвал вече, само ние да не сме забелязали? Или преди да открием чудото. Или пък ние не можем да го видим – възрази Валодка.

– Цивилизация от невидими същества? – В Льошкиния глас пак прозвуча ехидство. – Романи трябва да пишеш, приятелю.

– Но и обратното не можеш да твърдиш – застъпих се аз. – Напразно се заяждаш, Лекс.

– Защо да гадаем! Колкото и да теоретизираме, няма нищо да открием – Валодка седна, хвърли фасата в огъня. – Пък и не това е важно. Не е за нашите уста лъжица. Нещо повече дори: и най-компетентната комисия веднага едва ли ще може да се ориентира, ако изобщо проумее случая. А главното и така е ясно. Пред нас се разкри вход за чужд свят. Неземен. И ние стоим на прага. Една крачка и сме там.

– Само че къде е тоя твой друг свят? Дори астрономите не винаги могат да идентифицират радиоизточниците. А в случая, как мислиш?

– Не може ли да зададеш някакъв по-простичък въпрос, а? – Валодка се протегна и прозина. – Не си отспахме днес, момчета... Дано само прозорецът не се затвори преждевременно! Впрочем, аз успях да фотограмирам туй-онуй. Жалко че нямаме кинокамера, ще се получат само статични снимки. Но в най-лош случай и това ще свърши работа. Два филма изщраках, повече нямах, не взех за съжаление...

– Ти си гений! – произнесе тържествено Льошка. – Прекланям се пред величието!

– А не ви ли се струва, че не говорим по същество? Станах и се облегнах на дървото.

Кората се впи в гърба ми. Трудно ми беше да говоря, напрегнато подбирах всяка дума. – Вървим по пътя на най-малкото съпротивление. Разбира се, по-просто е да разсъждаваме за физическата природа на явлението – това е в областта на рационалните категории. Но ние с вас не сме компетентни и едва ли нашите разсъждения ще имат значение за някого, освен за нас самите.

– А кой е компетентен? – запита Льошка. – Ти познаваш ли такъв човек?

– Не познавам. И ти не познаваш. Но когато се събере тук ротата учени – надявам се, че общо ще се получи една компетентна единица. И изобщо – не ме прекъсвай, Льошка, че объркваш мисълта ми. Според мен, главното сега е в областта на емоционалните категории. Стълкновихме се с чудо. Пред нас се отвори вълшебна врата към...

– Закъде?

Льошка понякога става непоносим.

– Отде да знам къде?! А ние седим тук и спокойно разсъждаваме, сякаш решаваме задачата колко ангели могат да се поместят не върха на една игла. Нима не е парадоксално?

– И теб ли те измъчва същият въпрос, Дима? Това прилича на... По дяволите,

забравих как се казваше! Нищо, няма значение! Нали знаете, в музеите има едни макети, стъклени витрини, вътре с фигурки... Например, битката върху леда на Чудското езеро на Александър Невски, или пък... питекантропи на лов за мамути... Като бях малък, ужасно ги обичах. И винаги ми се е искало сам да стана такъв мъничък-мъничък... за да взема и аз участие в живота на тоя затворен свят. Да го гледаш през стъклото не е интересно. По-точно, не че не е интересно, но отвън не виждаш винаги онова, което е вътре. Разбира се, аз сега така го формулирам. А тогава просто го чувствах – смътно, инстинктивно, както се казва.

Кимнах. Познато ми беше това чувство.

– Нещастни романтици – измърмори Льошка. – Знам накъде клониш, Валодка. Няма да го бъде! Ако трябва, ще те вържа и ще те пазя неотклонно, глупако, разбра ли? Казах вече: никаква самодейност! Ето Чок не се върна, а забележи – на него с това обоняние му е по-лесно. Може чудото да се вижда само откъм нашата страна, да е някакво едностранно. Там трябва да отиде само добре екипирана и организирана експедиция. За сам човек не е. Разсъди, какво ще постигнеш? Ако това е наистина чужд свят, нали трябва да се изследва, изучи! Сам какво ще направиш? С твоите

възможности и знание! Колумб – третокурсник... Дори и да съумееш да се върнеш благополучно, няма да донесеш никаква ценна информация, а да отидеш там само за да се самоизявиш – не е ли прекалено егоистично! Да предположим даже, че узнаеш нещо, разбереш нещо. На кого ще е полезно то, дори и ако се върнеш? А това не само не е гарантирано, но просто е почти невероятно.

– Можеш да не ме пазиш! – великодушно разреши Валодка. – Няма да избягам. Жал ми е за Чошка...

– И на мен ми е жал – съгласи се Льошка. – Хубаво куче беше. Защо кучетата трябва вечно да страдат заради хората?...

Мълчахме. Пийнахме още по глътка от бутилката, после Льошка замахна и я хвърли в тъмнината.

– Напразно – казах аз. – Защо замърсяваш гората, Лекс?

Льошка не реагира.

– Аз отивам да спя – каза той след малка пауза. – Вие още дълго ли ще седите?

– Не – отвърна Валодка. – Ще поприказваме малко и ще си лягаме.

Когато минаваше край мен. Льошка прошепна:

– Легни тази вечер при него, Димич. За всеки случай...

Аз кимнах.

Валодка извади от огъня клонче и запали цигара.

– Знаеш ли, Дим, мен това дори ме плаши...

– Кое?

– Тая наша разсъдливост. Това е неразумно, онова е нерационално. Наистина, може да е и неразумно, и нерационално. Само че веднъж ми попадна такова определение... Не помня къде го прочетох, май у Вуркор, а може и нейде другаде: човекът е същество, способно на алогични постъпки. Кажеш никога ли не си е завиждал на Армстронг?

– Не мога да понасям джаза.

– Глупак, аз говоря за Нийл! Често си мисля: какво ли му е било, когато стъпи на Луната? За първи път в чужд свят – а той е около теб, под краката ти... Колко съм му завиждал, Дим! Тогава бях още съвсем малък. Дори и сега завиждам, защо да крия. На Кримв и на Скот, че стъпиха първи на Марс.

– Никога не съм им завиждал. Те са се готвили за това дълго, старателно. Почти цял живот. Ние оттук им завиждаме: ах, блестящата почва на Луната!... А за тях това е работа. Тежка. И, разбира се, интересна. Ето на кое може да им се завиди: намерили

са си своето място в живота, своята работа. А всичко останало е романтика, която, както е известно, е уволнена – срокът на службата ѝ изтече.

– Ами, да има да взимаш! – Валодка, уви, не беше много вежлив.

Пак млъкнахме. Кафето съвсем изстина и аз го изпих на една глътка.

– Е, ще вървим ли да спим?

– Върви. И аз идвам, само ще погледна още веднъж чудото. Ех, Дим, много ми е жал за Чошка!... Може пък заедно да отидем, а?

– Сега все едно нищо не се вижда – тъмно е като в рог. По-късно, когато се развидели там.

– Добре, върви да спиш, мечок такъв. Лека нощ! И не се бой, няма да избягам.

Валодка тръгна. Аз влязох в тяхната палатка – тя беше по-просторна, четириместна не като нашата с Льошка „нощен приют“. Завесата на входа бе дръпната, виждаше се огънят – тлеещата жаравя, по която пробягваха от време на време плахи пламъчета на умирация огън. От вида на гаснеция огън винаги ми става неуютно и тъжно... Вече заспивах, когато чух Валодка да се връща. Той промърмори нещо за бдителността и охраната и си легна. След две минути вече спеше, като сумтеше и

похъркваше от време на време. Тогава и аз заспах.

Когато се събудих, беше още съвсем тъмно. Погледнах часовника – четири, но кой знае защо не ми се спеше повече. Станах и тихичко, за да не събудя Валодка, излязох от палатката.

„Чудото“, слава богу, си беше на мястото. И там още не се беше разсъмнало и то висеше като късче мрак на фона на тъмната гора. Загледах се дълго в черната бездна – толкова дълго, че по едно време ми се стори сякаш там, навътре, се движи някаква светеща точка, като че ли някой върви с фенерче... Потърках си очите. Точката изчезна.

Върнах се при палатката, поседях замислен, запалих цигара. Да ги будя ли? Представих си сърдитата физиономия на Льошка и се засмях. Поех дълбоко въздух и завиках с всички сили:

– Ставайте, дяволи! Денят аленее.

Валодка изскочи от палатката като тапа.

– Какво има?

– Нищо, Валодечка, просто исках да ти пожелаая добро утро.

Валодка чак се задъха:

– Ама и ти си един, Димка!...

– Нещо Льошка не се събужда – казах аз.

– Да вървим да го измъкнем от бърлогата!

Льошка го нямаше в палатката. Ние удивени се спогледахме:

– Къде е изчезнал?

– Може да е решил да се поразходи? И друг път го е вършел. Нищо, скоро ще се върне.

Мина час. Льошка не се върна. Закусихме набързо, после аз видях, че са ни са се свършили цигарите и влязох в нашата палатка, да си взема. Тогава открих записка, затисната със „Спидолата“.

„Момчета! Аз отивам. Неразумно е, знам. Но не мога иначе. Чудото се случва веднъж в живота ти, иначе няма да е чудо! И не бива човек да пропусне случая, за да не съжاليا после цял живот. Егоистично е – аз отивам за себе си, а не за другите. Но трябва да отида. Взех пушката ти, Володя, малко продукти и почти всичките цигари – не се сърдете. И не мислете, че смятам да се принасям в жертва – когато човек тръгва, винаги мисли за връщане. Аз ще се върна.

Постарайте се да ме разберете и не ме осъждайте.

Ваш Льошка.“

Впрочем, бележката дочетохме после. А в момента се спогледахме и хукнахме направо през гората, клоните на смърчовете и бодливите хвойнови храсти ни изподраха. И както се бяхме засилили, минахме между

боровете, ограничаващи „чудото“. Но „чудото“го нямаше.

– Льошка! – завиках аз, като съзнавах, че е безсмислено, че той няма да ме чуе, че него вече го няма в нашия свят. – Льошка! – Ругаех, виках – не помня вече какво, но нещо несвързано и високо, а една мисъл ме измъчваше: „Какво направи, глупака, какво направи?“

Валодка ме разтърси за рамото. Лицето му беше мъртвешки бледно, очите му бяха хлътнали, устните му бяха станали още потънки.

– Аз трябваше – каза той машинално, със странно спокоен и равен глас. – Трябваше аз да отида, а не той. Зае моето място. Аз приказвах, а той отиде. Разбираш ли, аз трябваше да отида...

* * *

Всъщност, това е всичко.

Надвечер пристигна с мотоциклет Толя с Наташа и докараха в коша Трумин. Той ни повярва, но...

Започна следствие. Боя се, че следователят и досега е уверен, че ние злодейски сме се разправили с Льошка, а после сме измислили историята с „Чудото“. И не ни осъдиха само защото нямаше никакви улики.

Академичната комисия работи дълго: изучаваха снимките, направени от Валодка; подлагаха ни на кръстосани разпити пострашни, отколкото на следствието... В мнението си комисията не беше единодушна. Едни ни смятаха за мистификатори, други, че сме жертва на мистификация; някои твърдяха, че „чудото“ е халюцинация, непонятен начин зафиксирано на филмовата лента, четвърти... Само Бармин се отнесе сериозно към версията ни. Но тогава той единствен беше на това мнение.

Минаха повече от двадесет години.

Понякога, когато минавам през Уст-Урт, отивам на мястото. Преди четири години по предложение на Бармин, вече академик, учен от световен мащаб, лауреат на Нобелова награда, там поставиха автоматична станция за наблюдения, изолирана с охранителна зона. Гледам боровете – сега е останал само единият, втория го повали преди седем години буря.

И си заминавам.

Знам, не си прав, Лекс. И тогава го знаех, а сега съм уверен в това. И все пак...

И все пак нейде в душата ми, там на самото дъно, се прокрадва странно чувство, приличащо на завист.

Понякога го сънувам. Брадясал, отслабнал, ходи, краката му затънали до

глезена в тъмния рохкав пясък, размахва
ръце, които приличат на извитите стъбла на
растенията, напомнящи крила на водно
конче. И тогава ми се струва, че той трябва,

трябва непременно да се върне. Чувствувам
го. Може би той вече току-що се е върнал?
Или пък днес? А може утре?

Ти си длъжен да се върнеш Лекс!



Пясъчната чума

Прогностична фантастика

Димитър Пеев

Ако някои наричат Земята „планета вода“, то с много по-голямо основание Марс трябва да бъде наречен „планета пясък“. За тези, които са пребивавали там поне няколко месеца, той завинаги се запомня като царство на пясъка – пясък жълт, оранжев, червеникав, пясък, покриващ цялата повърхност на планетата, пясък, разнасян от ветровете на нищожната атмосфера, та дори и по небето, по червеникавото марсианско небе, вечно запрашено от финия и неосезаем пясък. И само много рядко, когато дни наред не е подухвал ветрец и прахът от атмосферата е имал достатъчно време да се улегне, привличан от слабото притегляне на планетата, могат да се видят такива изгреви на Слънцето – от бялото ослепително кълбо се разнасят концентрични кръгове – първо розови, след това жълтеникави, после зелени и масленозелени, докато се разтворят в тъмната синева – сякаш са вълни от падналото на хоризонта огнено светило.

Всъдеходът изпълзя от хангара си в една такава ведра марсианска утрин. Външният термометър показваше минус 85°, а

налягането беше 5 милибара – както на височина 35-40 км в земната атмосфера. Но това не засягаше многобройните пътници вътре във всъдехода. Там, при нормално атмосферно налягане и температура +20°C те се чувствуваха тъй удобно, както и в помещенията на станцията. Някои закусваха в бюфетчето, други дремеха, а повечето наблюдаваха с интерес пейзажа. Това, разбира се, бяха новациите.

Дванадесетте огромни бели гуми меко се търкаляха по розовия пясък и като оставяха след себе си лек воал от прах, все по-бързо и по-бързо се насочваха към далечната си цел. Групата, която пътуваше за Снеговете на Олимп, този път беше смесена. Освен служебните лица, изпратени да проверяват работата на метеорологичната и на космичната станции, разположени на най-високия връх на Марс, да подменят филмите, магнитните ленти и част от апаратурата, имаше и двадесетина екскурзианти, пристигнали наскоро на Червената планета, които бяха пожелали да посетят Снеговете на Олимп. Затова и изпратиха големия

автобус, който предоставяше всички удобства за живеене, хранене и спане за 30 души.

Пътят, по който първоначално се движеше всъдеходът, минаваше през системата на обозначаване, въведена през XIX век от знаменития изследовател на Марс Джовани Скиапарели. Наблюдавайки великото противостояние на Марс през 1877 г., той не само „откри каналите“, но и състави доста подробна карта на планетата. Още през първата половина на XX век учените разбраха, че на Марс няма канали, построени от разумни същества. По-късно те установиха, че на тази планета въобще няма живот, а след като през XXI век се поселиха на нея, те естествено най-напред създадоха подробни карти на повърхността ѝ. Но по традиция запазиха като опорни точки названията, дадени от Скиапарели. И защото бяха тъй поетични!

Светлите и тъмни петна, които се наблюдаваха по екваториалната област на Марс, Скиапарели бе наименовал в съгласие с митологията и класическата география. Поредицата имена повтаряше пътя на Слънчевата колесница, с която Хелиос обикаля Земята. Тя започваше от Солис лакус (Слънчевото езеро), където Хелиос нощувал, минаваше през Ауроре синус

(Залива на зората), пресичаше Мара Еритреум (Индийския океан), продължаваше през страните на Индия, Арабския полуостров, Северна Африка и Южна Европа, за да се скрие зад херкулесовите стълбове отново в Солис лакус. В Слънчевото езеро беше построена и първата постоянна станция на Марс. Оттам сега потегли и всъдеходът.

Първите хиляда километра на северозапад той измина по абсолютно равната пустиня Сирия, където пясъкът от предишните бури бе изгладил повърхността като асфалт. След това пресече екватора между две куполовидни планини и премина в северното полукълбо. Тук настъпи и нощта, но това не попречи на движението му. Нощните прожектори на всъдехода осветяваха пътя, а сложната система от радарни и инфрачервени локатори чертаеха на екраните и най-малките детайли на околността. През два часа водачите се сменяха на командния пулт, а всички останали спяха в леглата си. Огромните пневматични гуми и идеална федерация унищожаваша всяко друсане, дори когато всъдеходът преминаваше през пустини, осяяни с дребни остри камъни.

За едно марсианско денонощие, което беше само с 41 минути по-дълго от земното

денонощие, всъдеходът измина разстоянието от 3500 км по съвсем гладък пустинен терен. Още в първите часове на пътуването гледката бе омръзнала дори на новопристигналите и вече никой не се любуваше на монотонния пейзаж. Те знаеха, че на връщане ще минат по на север, през планинската верига, разделяща Сирия от пустинята Тарзис, няколкостотин километра ще пътуват през гигантския каньон Копратес, ще посетят няколко средни и малки кратера. А сега, щом пътниците се събудиха, всички впериха поглед към гигантския планински масив, до чието подножие бяха стигнали, до Снеговете на Олимп. А там имаше на какво да се любуват.

Това беше най-високата планина не само на Марс, но и в цялата Слънчева система. Гигантският купол имаше в основата си диаметър 500 км и беше 24 км висок. Това беше застинал вулкан, чийто кратер, там горе на върха, имаше диаметър 65 км. Макар и страшен със своята височина, кратерът на Снеговете на Олимп съвсем не приличаше на земните си събратя от Хималаите, та дори и от Алпите. Това беше един добре загладен от ветровата ерозия и честите пясъчни бури купол. Средният му наклон не превишаваше 10 на сто и по него лесно се изкачваха дори такива гиганти като марсобусът.

За три часа мощните двигатели преодоляха височината и всъдеходът спря на една равна площадка на кратерната стена до самата научна станция. Хората излязоха от марсобуса. Те знаеха, че в едната посока, някъде на 250 км пред тях, там долу се простират безкрайните пясъчни пустини на Марс. Но облаците, които обвиваха като венец върха, не им даваха възможност да ги видят. Тези чести облаци, които се кондензираха около върха на тази височина, с белия си цвят бяха дали и името му – Снеговете на Олимп. Защото тук нямаше никакъв сняг. А в другата посока, към кратера, се виждаше само малка част от дъгата му. Отсрещната стена, на 65 км от тях, се губеше зад хоризонта. Само долу, на няколко километра от гърлото на вулкана, макар и затихнал, все още бликаха струи сиви, бели и жълтеникави пари.

Хората се разпиляха. Едни започнаха да се спускат по полегатия склон на кратера, други се разхождаха и събираха за спомен минерали, изхвърлени някога, преди милиони години от недрата на планетата. Да се движиш по най-високите земни върхове беше истински подвиг. И студът, и крайно разредената атмосфера, и ураганните ветрове сякаш искаха да издухат, да прогонят човека от височините, за които той

не е създаден. А тук те бяха облечени в космическите си скафандри, които освен абсолютната изолация от околната среда им обезпечаваша чудесен въздух за дишане, постоянна температура от 18-20 градуса, непрекъснатата радио- и визио- връзка с другарите им и запас от храна за две денонощия. А какво значение можеше да има, че докато се изкачваша, налягането от 10 хилядни бе спаднало до 2 хилядни от атмосферата, че температурата се бе понижила от минус 60° на минус 95°. А вятърът при тази разрежена атмосфера просто не се усещаше.

В този момент в шлемовете на всички хора, не само тук на върха – Снеговете на Олимп, но и на всички останали в поселенията, в научноизследователските лаборатории, в заводите и рудниците, по цялата планета прозвучаха призивните сигнали на тревога първа степен: „До всички, до всички, до всички!“ Гласът съобщи, че в База номер четири е избухнала епидемия от неустановен произход, която протича с треска и висока температура и в някои отношения наподобява симптомите на отдавна забравената белодробна чума. Тъй като не се знаеха границите на заразата, всички се предупреждаваха да следят зорко

за състоянието си и при най-малко неразположение да съобщават.

Не само някогашният бич на човечеството – чумата, но и всички останали земни болести бяха или изчезнали, или тъй добре познати, че медицината разполагаше с бързи и ефикасни средства за борба с тях. Още първите заселници на Марс в края на XX век установиха, че тук няма никакъв живот – не само разумни същества, животни и растения, но дори и най-примитивни едноклетъчни бактерии и вируси. Затова новината за появата на тази епидемия толкова силно развълнува всички. А съобщенията следваха всеки половин час и ги слушаха навсякъде. Нямаше човек, нямаше помещение, транспортно средство, място, където можеха да се озоват хора, което да не бе свързано с единната планетарна комуникационна система. Връзката се поддържаше чрез трите увиснали над Марс стационарни спътника. Чрез тях се снабдяваха по ултракъсовълнови канали с енергия и всички консуматори на електрически ток – и транспортните средства, и индивидуалните скафандри, та дори и някои по-малки населени места, работилници и лаборатории.

Какво се бе случило в Четвъртата база?

Тя се намираше в най-ниската точка на планетата, в центъра на гигантския басейн

Хелас с диаметър 1400 км, на дълбочина 6000 метра под средното равнище на Марс. Така разликата между най-високата точка (върха на вулкана Снеговете на Олимп) и най-ниската (центъра на Хелас) беше 30 км, докато на Земята разликата между връх Чомолунгма в Хималаите и Марианската падина в Тихия океан е едва 20 км. По някакво странно съвпадение най-високата и най-ниската точки на повърхността на Марс се намираха в противоположните страни на планетата, бяха практически антиподи. В центъра на Хелас, в дъното на този гигантски басейн бяха измерени и най-високите налягания. Тук понякога то достигаше дори 15-18 милибара, хилядни от атмосферата. И то беше за земните мащаби нищожно, но все пак по-добре е да живееш в местност, защитена от 6-7 пъти повече газове, на 30 км по-ниско, отколкото на Снеговете на Олимп. Пък и тук беше най-близо до недрата на планетата. А то се оказа особено важно.

Първоначалните изследвания на Марс говореха, че това е една суха планета и не случайно на нея не се бе появил животът. Атмосферата ѝ се състоеше от 95% въглероден двуокис, 2,5% азот, 1,5% аргон и още по-малко кислород, нищожни количества водни пари и някои други газове. Повърхността ѝ се състоеше от пясък –

силициеви съединения особено богати на железни окиси. Те даваха червеникавия цвят на планетата. Но щом като бяха организирани първите поселения на Марс, още при първите сондажи се установи, че тази планета е богата и на най-ценната за живота суровина – водата. Само че тя тук беше „изкопаема“, намираще се на значителна дълбочина и в твърд вид – като големи залежи лед. Близко до повърхността тя не можеше да съществува при ниското налягане – сублимираше, превръщаше се от лед направо в газове, които се разпръскваха из атмосферата. Това даде възможност да бъде населена масово и тази планета. Водата служеше и непосредствено за нуждите на хората, на оранжерии и на животновъдните ферми, за получаване на кислород и водород за ракетите и не на последно място за извличане на деутерия – на тежкия водород, с който работеха термоядрените електроцентрали на Марс.

В центъра на континента Хелас, на това все пак най-благоприятно за работене място, отскоро започна да се разраства четвъртото поселение на Марс и само в него живееха над хиляда души. То още не беше цялостен град, защитен от общ купол, а поредица от разделени рудници, заводи, електроцентрала, лаборатории, битови

сгради. И това спомогна да се ограничи епидемията.

Тя избухна в биологичната лабораторията, в нейния фероотдел, където се правеха опити с особен вид желязосъдържащи бактерии. Тези феробактерии се хранеха с въглероден двуокис от въздуха и с железните окиси на почвата и при лакомията си за желязо отделяха огромни количества чист кислород, а като измираха, оставяха железни карбиди – чудесна суровина за металургията.

Първ заболя операторът, наблюдаващ процесите по размножаването на феробактериите в опитните вани. Затресе го, след това температурата му започва застрашително да се покачва. Когато лекарят на станцията го постави в изолатора, беше вече късно. Двама негови колеги получиха същите симптоми, след това заболя още шест човека, включително и лекарят на станцията. Тогава изолираха самата станция, но се оказа, че болестта е била пренесена и в диспечерската на рудника за добив на подземен лед. За щастие там работеха само трима души. Изолираха и тях. Сега вече можеше да се говори за ограничаване на епидемията. Но 12 души бяха застрашени от неизвестната болест.

През това време се очерта и характерът на заболяването. Първият ден минаваше в

непрестанна треска с много висока температура, на която никакви медикаменти не действаха. През втория ден треската затихваше, но през третия се проявяваше остра хемоглобиноза – еритроцитите на кръвта се разпадаха и болният развиваше свръхбързо остра левкемия. И ако не сменяха кръвта му през три часа, непременно щеше да настъпи смъртта.

Контактът с болните ставаше само в специални скафандри с абсолютна изолация. Това донякъде затрудняваше общуването, но затова пък пресече всяка възможност за предаване на заразата. На Марс имаше всякакви специалисти и за щастие значителна част от микробиолозите работеха в База № 4. Някои от тях заболяха, но другите се заеха с болестта и скоро откриха причинителя. Нарекоха го Ареобацилус ферофагус – марсиански бацил, който яде желязо. Това беше някакъв мутант на обикновените феробацили, с които преработваха железните окиси в железни карбиди. Под влияние на космическа частица, попаднала в някой феробацил, се бе изменила генетичната му структура и той бе започнал „да се храни“ вече не с обикновен железен окис, а с желязото, съдържащо се в хемоглобина на кръвта. Той предизвикваше хемолиза, разрушаваше

еритроцитите: Откриха и как този мутант, вероятно единствен, който е трябвало да загине, без да причини никому вреда, бе предизвикал епидемията. Операторът, като установил, че в херметическото помещение с ваните се е образувала газова смес с 35% кислород и почти 60% аргон, решил, че може пръв да опита този изкуствен марсиански въздух. Отворил шлема си и известно време подишал, наслаждавал се. Очевидно тогава е погълнал и фаталния мутант – първия Ареобацилус ферофагус. И така, поради това грубо нарушение на правилата, операторът предизвика епидемията и сам загина. Защото въпреки всички усилия, въпреки многократното преливане на кръв, щом заразата се загнездеше в черния дроб, в далака и в костния мозък, настъпваше смъртта. След оператора умряха още двама души. Едва тогава микробиолозите успяха да намерят ефикасно средство за лекуване на болестта. Официалното ѝ име беше марсианска хемоглибинопатия, но всички я наричаха пясъчната чума. Тя се появи тъй неочаквано из пясъците на Марс, тъй се разбушува със симптомите на някогашната чума, тъй бързо убиваше хората, че ако беше избухнала не през XXI век, а няколко столетия по-рано, едва ли щеше да остави жив човек на Земята. След като бяха основно

дезинфекцирани, след като минаха всички възможни карантинни срокове и биологическата лабораторията, и рудникът за добиване на вода бяха отново пуснати в действие.

Хората от втората половина на XXI век знаеха и умееха да се приспособяват към различните условия на телата от Слънчевата система. Те не само живеяха по тях, но и се бяха научили да използват местните суровинни източници така, че все по-малко се нуждаеха от доставки от Земята. С какво беше богат Марс? – С железните и силициевите окиси на пустините си. От тях правеха стомани и стъкла. С въглеродния двуокис на атмосферата си. Той служеше за суровина на растенията в оранжерии, а те пък – за храна на хората и на животните от зоофермите. И накрая – подаръкът на Марс, това, което го беше направил особено привлекателен – подземните ледени находища. Термоядрените електроцентрали даваха изобилно енергия за разтопяване на ледовете, за изпомпване на водата от недрата на планетата, за нейното обработване и пречистване, за сепарацията на деутерия, който пък хилядократно се отплащаше, като снабдяваше централите с необходимата им енергетична суровина. Ето защо хората на Марс разполагаха с неограничени количества и енергия, и вода.

И решиха да си доставят едно удоволствие. което никой друг из просторите на Слънчевата система не можеше да си позволи – във всяко поселение бяха построени по няколко големи плувни басейна с различна температура и минерално съдържание.

Че какво пък толкова чудно? Малко ли са басейните на Земята!

Особено привлекателното на марсианското плуване беше, че поради по-слабото гравитационно поле на планетата, всички предмети тежаха почти три пъти по-малко, отколкото на Земята. И това се отразяваше на всяко човешко усилие, включително и на плуването. Защото едно е да тежиш 70 кг и съвсем друго – само 25 кг!

Огромното количество желязо и стъкло, което заводите добиваха от пясъчните пустини на Марс и произвежданите от тях разнообразни висококачествени стомани и стъкла, металостъкло и металокерамика, се поглъщаха от непрестанното строителство на планетата и за строежа на гигантския радиофар на Фобос.

Отдавна бе минало времето на единичните, редките полети из Слънчевата система, за всеки от които се съобщаваше най-тържествено. Междупланетните пътувания бяха станали не само всекидневие

за човечеството, но и навлизаха все по-далеч в космоса. След като бяха заселени Луната, Марс и Меркурий, дойде ред на астероидите. А те бяха стотици хиляди и нито от Земята, нито дори от Луната можеше да се следи и контролира движението на всеки един от тях. И така, през последната четвърт на XXI век хората се захванаха с малките планети. Овладеяването на това безбройно и размирно племе трябваше да започне с „намирането“ на всеки един негов член. Пилотирани от автомати кораби излитаха от Марс – най-близката до астероидния пояс планета, и закотвяха за всеки посетен астероид радиопредавател, излъчващ определени сигнали и обезпечен с атомно електрозахранване за сто години. Радиомаркирането, едва започваше. „Белязаните“ астероиди сега бяха единици, след месеци щяха да станат десетки, след години хиляди, някога – стотици хиляди. И сигналите от всички тях трябваше да бъдат приемани, разчитани, кибернетично регистрирани и обработвани, така че в електронната памет на главния компютър на радиофара винаги да е отбелязано за всеки, дори и най-малък астероид, къде се намира сега и накъде се е насочил.

Защо бе избран тъкмо Фобос за база на радиофара? Тази тъй малка луна на Марс

обикаляше около планетата само на 6000 км височина – твърде близко за лесното транспортиране и достатъчно далеч извън атмосферата, за да не пречи тя на радиовръзката. Наистина на нея силата на притеглянето беше нищожна и хората практически се намираха в състояние на безтегловност, не тежаха почти нищо. Но по замисъл на станцията на Фобос нямаше да живеят хора. Тук автоматите щяха да управляват следящите антени, да извършват всички записи, да разчитат и обработват регистрираните сигнали и само при запитване от Марс или някой междупланетен кораб щяха да съобщават необходимите сведения за който и да е астероид. А хората щяха да посещават Фобос само когато се наложеше да проверяват или да поправят сложната радио-, лазерна и кибернетична апаратура. Да, радиофарът щеше да бъде едно от многото технически чудеса на ХХI век и щеше да играе решаваща роля не само при овладяването на астероидния пояс между Марс и Юпитер, но и за цялата космонавтика из просторите на Слънчевата

система. Постепенно той щеше да се превърне в главен навигационен и информационен диспечерски център на човечеството. Оставаше само да бъде построен!

Хората на строителната площадка на Фобос, очаквайки поредната автоматична товарна ракета със стомано-керамични конструктивни елементи, се любуваха на Червената планета, която въртеше петнистото си лице там някъде във височината. Южно от еkvатора, над „континента“ Еридан жълтото петно бе видимо нараснало. Те го откриха преди 7 часа и 40 минути, при предишното преминаване на спътника над тази област. Там се бе развихрила пясъчна буря и облаците прах, която ти вдигаше, застрашително нарастваха, заплашваха да обхванат огромни пространства. Понякога такива пясъчни бури продължаваха седмици и месеци и обвиваха с непрогледни облаци цялата планета. Да, Марс не винаги беше ласкав и приветлив към гостите си, дошли от Земята.

Когато светът беше млад

Научно-фантастичен разказ

Джек Лондон

Той беше спокоен човек и се владееше добре. Седеше на оградата и се вслушваше в тишината на заобикалящия го мрак, който като че таеше някаква опасност в себе си. Но освен вятърът сред невидимите дървета и шумоленето на листата на люлеещите се клончета до слуха му не достигаше нищо. Тежка, гонена от вятъра мъгла се виеше наоколо; той не можеше да я види, но усещаше влагата ѝ на лицето си и по оградата, където седеше.

Покатерил се беше леко и безшумно на оградата откъм пътя и също тъй леко скочи на земята от другата страна. Извади от джоба си електрическо фенерче, но не се реши да го запали, макар че наоколо цареше дълбок мрак. Тоя мрак му беше по-приятен от светлината. С пръст върху копчето на фенерчето той се промъкваше сред мрака напред. Земята под краката му беше кадифена, мека, благодарение дебелия слой сухи елови игли и листа; по нея, вероятно вече много години, никой не беше ходил. Той закачаше по пътя си клончета и съчки, но в такава тъмнина това беше неизбежно.

Трябваше да се движи с протегната напред ръка, която постоянно се натъкваше на дебели, масивни стволоче на огромни дървета. Чувствуваше навсякъде техните мъгливи очертания... Изпитваше странно чувство на микроскопическо нищожество сред готовите да притиснат човека грамади. Знаеше, че зад дърветата се намира домът и търсеше пътеката, която водеше към него.

На едно място му се стори, че попадна в клопка: накъдето и да вървеше, навсякъде се натъкваше на дървета, клони, гъсталаци от храсти; като че нямаше никакъв изход. Трябваше да запали фенерчето; бавно и внимателно насочваше бялата ивица светлина върху всички спънки, които му пречеха да върви напред. Забеляза между огромните стволоче някакъв проход, угаси светлината и тръгна към него, като стъпваше по сухата, защитена от влажната мъгла от наведените гъсти клони, пътека. Чувствуваше, че върви по вярна посока, към къщата.

И тогава започна онова необикновено и неочаквано, което никак не би могъл да предвиди и да си въобрази...

Настъпи с крак нещо живо и меко, което пъргаво скочи с вик. Отскочи настрани и се притаи, като очакваше нападението на неизвестния враг.

Изминаха няколко минути в напрегнато очакване. Недоумяваше какво ли може да е животното, което изскочи изпод краката му и сега, очевидно, свило се някъде, се притайваше неподвижно като него. Напрежението стана нетърпимо. Той натисна копчето на фенерчето, освети пространството пред себе си и извика от ужас. Беше готов да види всичко, каквото и да е: от някое изплашено теленце или сърна – до свиреп лъв, но това, което видя, беше съвсем неочаквано за него.

Ярката бяла светлина на малкия му прожектор освети пред него нещо, което не би могъл да забрави и хиляда години. Бе видял брадат и русокос гигант, съвсем гол, ако не се считат малките меки мокасина и козията кожа около бедрата му. Ръцете и краката му бяха голи, както гърба и гърдите му. Под бялата, гладка, некосмата кожа се издуваха като дебели змии здрави мускули.

Но не това го накара да извика. Ужаси го страшно свирепото лице на дивана, чисто

зверският блясък в сините, почти ослепени от светлината на фенерчето очи, със заплетени в косите и брадата борови иглици – изобщо цялото огромно тяло, готово за нападение. Преди да се опомни, дивакът скочи. Той захвърли върху му фенерчето, а сам приклепна на земята. Почувствува как някакви стъпала и бедра се блъснаха о неговите ребра и успя да се дръпне настрани в момента, когато прескочилата над него маса тежко грохна в храстите.

Когато шумът от нападението утихна, той се надигна и зачака. Чуваше как дивакът тършува наоколо, как го търси и реши да не мърда, за да не издаде присъствието си. Страхуваше се, че и най-малкият шум ще го издаде и че ще бъде преследван. Посегна да извади револвера си, но веднага промени намерението си. Самообладанието му постепенно се върна, надяваше се, че все пак ще може да се измъкне без шум. Чуваше как непознатият ходи из храстите, как от време на време се спира и се ослушва. Хрумна му една мисъл: бе се опрял с едната си ръка о парче гнило дърво. Опипа внимателно пространството наоколо и като се убеди, че може свободно да замахне, взе дървото и го захвърли с всички сили. Парчето беше малко и затова падна далече, като прошумя в храстите. Непознатият се

спусна нататък, а той побърза да се измъкне безшумно от това място пълзешком, докато не почувствува под себе си влажния чернозем. Тук се ослуша: освен воя на вятъра и шума на падащите капки – нищо не се чуваше. Стана внимателно, отиде до каменната ограда, прехвърли се през нея и скочи на пътя.

Измъкна от храстите велосипеда си и се готвеше вече да седне на него – оставаше само да го подкара, за да подхване с крак педала, когато изведнъж чу, че някой скочи леко долу, очевидно, на пръстите си. Без да губи време, той затича, като се държеше за кормилото, натисна педалите и препусна с пълен ход по пътя. Чуваше зад себе си бързия тропот на крака по прашния път, но усили хода и избяга от преследването.

За беда бе свърнал не по пътя за града, а нагоре към планината. Знаеше, че тук няма напречни пътища, а да се върне назад и да мине отново покрай ужаса, за нищо на света не се решаваше. Пътят ставаше все по-стръмен и след половин час трябваше да слезе от велосипеда. За по-голяма безопасност той остави велосипеда до пътя и прескочи през плета. Бе попаднал на пасище, просна вестник на земята и седна.

– Дяволска работа – промълви той, като бършеше потта от лицето си. – Дяволска

работа! – повтаряше, докато свиваше цигара и се питаше мислено как да върне в къщи. Но не направи дори и опит: реши да чака тук до разсъмване, а сетне задряма с подпряна на коленете глава.

Колко време бе минало, не можеше да си даде сметка: разбуди го воят на един млад койот. Той се огледа наоколо и забеляза койота на върха на могилата, която се издигаше зад него. Докато бе спал, наоколо бе станала промяна. Мъглата се беше разсеяла, звездите блестяха, луната светеше; дори вятърът беше утихнал. Беше благоуханна калифорнийска нощ. Той се опита отново да задреме, но лаят на койота му пречеше да заспи спокойно. В съня си чу някакво диво, страшно пеене. Вдигна глава и видя, че койотът бързо и мълчаливо бяга от могилата, а след него с всички сили препуска голото същество, което бе видял в градината. Койотът беше млад и преследвачът навярно го настигна, когато и двамата се загубиха. Човекът цял трепереше от страх. изправи се, прескочи плета и се качи на велосипеда си.

Той се спусна през глава по нанадолницето, но на един завой попадна в една дупка, праметна се през кормилото и се просна на земята.

– Не ми върви – избъбри той, като оглеждаше счупената част на велосипеда.

Вдигна на гръб безполезната вече машина и се промъкна по-нататък. Щом стигна до каменната ограда, той реши да провери случилото се с него и започна да търси следи по пътя; в праха действително се виждаха следи от широки мокасини с много сплеснати върхове. Все още ги разглеждаше, приведен над земята, когато отново чу звуците на страшната песен. Той видя как чудовището гони койота – и знаеше, че ако се случи същото и с него, не ще може да се спаси. Не се и опита да бяга, а само се притаи в сянката вдясно.

И отново видя съществото да тича леко и да си пее. Щом стигна до мястото, дето нашият герой беше се скрил, дивакът се отби; сърцето на човека замря. Но вместо да се отправи към врага си, дивакът подскочи, хвана се за един клон на крайпътното дърво и започна да се изкачва леко към върха му, като скачаше от клон на клон като маймуна. Прескочи оградата на височина четири метра над нея, хвана се за клоните на друго дърво и изчезна, като скочи на земята. Човекът почака още няколко минути и си тръгна.

II

Дейв Слоутър се наклони с решителен вид над писмената маса, която му преграждаше

пътя към кабинета на Джеймз Уорд, съдружник от фирмата „Уорд Ноилз и Сие“. Дейв се ядосваше. Всички, които се намираха в кантората, го поглеждаха подозрително. Особено недоверчиво го гледаше изправеният пред него секретар.

– Предайте на мистър Уорд, че съм дошъл при него по много важна работа – настояваше той.

– Каза ви се – той диктува и не иска да му се пречи – отговори секретарят. – Елате утре.

– Утре ще бъде много късно. Кажете на мистър Уорд, че работата е за живот или смърт.

Секретарят се колебаеше и Дейв се възползува от това.

– Кажете му, че миналата нощ съм бил в Мелничната долина и че трябва да го предпазя от нещо.

– Името ви?

– Работата не е в името, той и без това не ме познава!

Войнственото настроение на Дейв, в каквото той постоянно се намираше, изведнъж го напусна, когато влезе в кабинета и видя пред себе си едър, рус човек, който се обърна към него на въртящото се кресло и престана да диктува на стенографката. Дейв

сам недоумяваше защо настроението му се промени и тайно беше недоволен от себе си.

– Вие ли сте мистър Уорд? – зададе той глупав, неочакван и за самия себе си въпрос и това още повече го ядоса.

– Да, а вие кой сте?

– Хари Банкрофт – излъга Дейв. – Вие и без това не ме познавате.

– Искали сте да ми съобщите, че миналата нощ сте били в Мелничната долина.

– Мисля, че там живеете? – запита Дейв, като поглеждаше подозрително стенографката.

– Да, за какво съм ви нужен? Много съм зает.

– Трябва да ви съобщя нещо между четири очи, сър.

Мистър Уорд хвърли върху му бърз, пронизателен поглед.

– Моля ви, мис Потър, оставете ни за няколко минути.

Момичето събра бележките си и излезе. Дейв гледаше втренчено Джеймс Уорд, докато джентълменът не прекъсна течението на мислите му.

– Слушам ви.

– Миналата нощ бях в Мелничната долина – нерешително започна Дейв.

– Чух вече това – по-нататък?

Дейв почувствува, че в душата му нараства някаква съвсем необяснима увереност.

– Аз бях около вашия дом или по-право във вашите владения.

– Какво правехте там?

– Готвех се да се вмъкна, за да ви ограбя – откровено призна Дейв. – Чувах, че живеете там само с един готвач – китаец и това ме примами. Но не изпълних намерението си, тъй като ми се случи нещо, което ми попречи и за което съм дошъл тук. Във вашите владения се натъкнах на един дивак, който се разхожда на свобода – същински дявол! Той е в състояние да разкъса и по-големи храбреци от мен! Трябваше да се спасявам с бягство. Беше почти съвсем гол, катери се по дърветата като маймуна и тича не по-зле от елен. Видях го как гонеше един койот и съм готов да се закълна, че го е настигнал...

Дейв млъкна и следеше какво впечатление произведе разказът му, но остана разочарован. Лицето на Джеймс Уорд изразяваше само спокойно любопитство.

– Това наистина е много интересно. Дивак, казвате? А защо ми е нужно да го зная?

– За да бъдете предупреден от заплашващата ви опасност. И аз самият не съм много мек човек, но не съм привърженик

на убийството... на безсмислените убийства, искам да кажа. Според мен, вас ви заплашва опасност и реших да ви предупредя. Уверявам ви, че казвам самата истина. Ако ви е угодно да ме възнаградите за безпокойството, аз, разбира се, няма да откажа. Но това не е толкова важно за мен; важното е, че вие сте предупреден и че аз напълних дълга си.

Мистър Уорд се позамисли, като почукваше с пръсти по масата. Дейв забеляза, че ръцете му бяха големи, силни и въпреки че бяха много загорели, личеше, че са гледани добре. Още в началото бе забелязал на челото над окото му една тънка предпазна мушамичка с цвета на тялото. В главата на Дейв трепна съвсем невероятна мисъл.

Мистър Уорд извади от вътрешния си джоб портфейла, измъкна от него една зелена банкнота и я протегна на Дейв, който бързо я скри в джоба си, като успя есе пак да забележи, че това са двайсет долара.

– Благодаря ви – каза мистър Уорд и даде да се разбере, че свиждането е свършило. – Трябва да се вземат мерки. Един тичащ на свобода дивак наистина е опасен.

Невъзмутимото спокойствие на мистър Уорд придаде смелост на Дейв, още повече, че в главата му се бе мярнало ново

предположение. По всяка вероятност този дивак трябва да е брат на мистър Уорд, може би побъркан, когото криеха от хората. Чувал бе за такива случаи. Нима Уорд искаше да купи мълчанието му само с двайсет долара.

– Позволете – започна той. – Сега си спомням, че този дивак много прилича на вас.

Щом Дейв каза това, пред очите му произлезе някакво необикновено прераждане: пред него се оказа лицето със същите свирепи очи, което беше видял през нощта, същите хищнически свити пръсти, същото готово да скочи гигантска тяло. Но сега Дейв нямаше фенерче, което да хвърли срещу нападателя. Изведнъж почувствува мускулите на ръцете си в такива страшни клещи, че застана от болка; видя пред себе си грамадни бели зъби, оголени като у куче, готово да се нахвърли. Брадата на мистър Уорд докосна лицето на Дейв, а зъбите бяха готови да прехапят гърлото му: но това не се случи. Вместо това Дейв почувствува, че тялото на противника изведнъж се вдърви, съдържано от усилията на желязна воля. Бе захвърлен без всякакво усилие така стремително, че се удари с размах в стената и се строполи, обезсилен на пода.

– Да не би да си намислил да ме изнудваш? Дай ми парите!

Дейв безпрекословно върна банкнотата.

– Мислех, че си дошъл с добри намерения, но те разбрах! Марш от тука! Бягай, докато е време, иначе ще се намериш в затвора, където наистина би трябвало да бъдеш, разбра ли?

– Да, сър – промърмори Дейв.

– Можеш да се махаш.

Дейв мълчаливо тръгна към изхода, силно го боляха мускулите и на двете му ръце. Когато хвана дръжката на вратата, Уорд отново го спря.

– Ти леко се отърва – му каза той и Дейв забеляза, че в очите му пробягна пламъче на злобно тържество. – Да, щастливо се отърва. Ако исках, можех да откъсна мускулите на ръцете ти и да ги хвърля ей в това кошче!

– Да, сър – отговори Дейв, като не се съмняваше ни най-малко в истинността на казаното.

Той отвори вратата и излезе. Секретарят въпросително го погледна.

– Дявол да го вземе! – едва можа да каже Дейв и напусна кантората.

III

Джеймс Уорд беше четиридесетгодишен мъж, много способен в работата си, но дълбоко нещастен човек. Четиридесет години се мъчеше да разреши загадката, която от година на година ставаше все по-

мъчителна за него. Той въплъщаваше в себе си двама души, разделени по време един от друг с няколко хилядолетия. Без съмнение много по-добре бе изучил въпроса за раздвояването на личността, отколкото най-видните специалисти в тази загадъчна и сложна психологическа област. Представляваше съвсем изключителен случай, който се отличаваща от всичко, което беше известно на науката. И най-фантастичният полет на писателското въображение не би могъл да измисли подобен случай. Той не приличаше на доктор Джекил или на мистър Хайд; нито на нещастния юноша от „Най-голямата история в света“ на Киплинг. Неговите две „аз“ бяха тъй тясно свързани помежду си, че всяко от тях винаги чувствуваше присъствието на другото.

Едното същество, което живееше в него, беше човек със съвременно възпитание, човек от края на деветнайсетия век и от първото десетилетие на двайтетия. Другото същество беше дивак и варварин от първобитният свят, от преди няколко хилядолетия.

Но кое от тези две „аз“ беше същинското му – той сам не знаеше, тъй като и двете живееха в него едновременно. В редки случаи едното „аз“ не съзнаваше какво прави

другото. Нямаше никакви видения и спомени от епохата, когато бе живяло неговото древно „аз“: то живееше в настоящето, но в същото време се стремеше да живее така, сякаш е в далечното минало.

В детството си Джеймз беше загадка за родителите си и домашните лекари. Никой от тях не успя до разгадае необикновеното му поведение. На тях, например, им беше съвсем непонятна неговата необикновена сънливост сутрин и необикновената му подвижност нощен. Когато го виждаха да блуждае нощем по коридорите или да се катери по високите покриви и да тича из гората – обявиха го за лунатик. В действителност той съвсем не спеше, а просто бродеше, движен от импулса на своето древно „аз“. Когато веднъж призна всичко на един лекар, който настойчиво го разпитваше – той тъпак нарече всичко това „бълнуване“.

Щом наближеше вечер и се мръкнеше, като че нещо в него се събуждаше. Стените на къщата го подтискаха и той се чувствуваше като в затвор. Чуваше хиляди гласове от мрака. Нощта го зовеше и в този час на денонощието той се превръщаше в нощен скитник. Но никой от заобикалящите го не можеше да разбере това и той престана да се опитва да обясни някому своето

състояние. Всички бяха решили, че е лунатик и съобразно с това вземаха разни мерки, които в повечето случаи не довеждаха до нищо. С годините той се изхитряше да прекарва по-голямата част от нощта под открито небе, удовлетворявайки така потребностите на своето второ „аз“, а сутрин си отспиваше чак до пладне. Училището и сутрешните занятия му бяха непоносими и трябваше да прибегва до следобедни занятия при частни учители, за да научи поне малко нещо. Само при тези условия можеше да се развива и да получи образование неговото първо „аз“.

И в друго отношение той представляваше загадка. Беше истински малък демон, безсмислено жесток и свиреп, домашните лекари в дълбочината на душата си го смятаха за нравствен урод и дегенерат, Някои от другарите му се прекланяха пред него като пред чудо, но всички се бояха. В катерене, плаване, надбягване никой не можеше да го надмине; никой не смееше да се спречква с него – беше много силен и много свиреп.

На девет години избяга в планината, цели седем седмици се наслаждава на скитническия нощен живот, докато не го намериха и върнаха в къщи. Как му се бе отдало да преживее през това време, да

оцелее жив и здрав – за всички остана загадка. Никому никога не разказа, че бе убивал зайци и ловял пъдпъдъци, които бе ял сурови, не разказа и за нападенията на фермерските курници. Никой също така не знаеше и за пещерната му бърлога, която беше постлал със сухи листа и трева, където спеше на топло през всичкото това време.

В училище беше известен със своята сънливост и тъпост сутрин и с блестящия си успех след обед. Благодарение на това, че успоредно с училищните занимания учеше и сам по записки на другарите си, успяваше как да е да надвие трудностите на сутрешните занятия, а в следобедните часове жънеше лаври.

Във футбола всяваше ужас у партньорите си, непобедим беше и във всички атлетически състезания. Човек винаги можеше да му се довери, ако само не го овладееше припадък на дива сляпа ярост. Другарите му се бояха да встъпват в борба с него, особено след като веднъж, тържествувайки при победата си над противника, той впи зъбите си в рамото му.

Когато най-последно свърши колежа, огорченият баща го изпрати в чифлика си в Уойминг при своите скотовъдци. След три седмици смелите ковбои телеграфираха на бащата да дойде да вземе сина си:

присъствието му станало непоносимо. Когато бащата пристигна, овчарите му признаха, че биха предпочели да имат работа с канибал, с луд, с горила, със сива мечка, с тигър-людоед, отколкото с този завършил колежа млад джентълмен. Само една неща не проявяваше понякога у него, въпреки че нищо не помнеше от миналия живот на своето второ „аз“ – това беше езикът. По някаква игра на атавизма в паметта му бяха останали откъслеци от езика, на който неговото второ „аз“ беше говорило в отдавна минали времена. В минути на радост, възбуждение или борба той изведнъж започваше да пее някакви варварски песни. Благодарение на това можа да се определи кога бе живяла втората половина от неговото съществуване – преди няколко хилядолетия. Веднъж той нарочно изпя няколко такива песни в присъствието на професор Уерц, известен филолог, който преподаваше древносаксонски език. Още при първите звуци на песента професорът живо се заинтересува от „тази смесица на старогермански наречия“. След втората песен професорът се развълнува. Джеймс Уорд завърши цикъла от песни, които винаги неудържимо се стремяха да излязат от устата му по време на борба и бой. Тогава професор Уерц обяви, че това е език от

епоха, неизвестна на нито един учен: сам той не се решаваше да определи точно епохата, макар че никак не се съмняваше в неговото реално съществуване, тъй като откри в него общи корени от всички езици. Той разпита Уорд откъде бе научил тия песни и го помоли да му послужи със скъпоценната книга, в която се намираха. И отгоре на това Уорд не можа нито да го увери, че не знае езика,

В резултат, след няколко седмици настойчиви молби и преговори професор Уерц охладня към Уорд, считайки го за лъжец и егоист, който не желае да му достави голямата радост да проникне в чудния мир на най-древния език, неизвестен на нито един учен филолог.

За бедния младеж беше малка утеха, че едната му половина е съвременна, американска, а другата – древна. Тъй като американската му половина почти не отстъпваше по сила на древна, той трябваше да прави непрекъснато компромиси с двете половици на своето „аз“. Неговото първобитно „аз“ си отспиваше сутрин, след което другото, културното и изтънчено „аз“, жадуващо нормален живот, се залавяше за работа наравно с другите хора. Следобедът и вечерта се посвещаваха на едното „аз“, а част от нощта на другото. През втората

половина на нощта и сутринта той се напиваше и за двете.

Сутрин спеше в легло като всеки цивилизован човек, а нощем спеше като диво животно, както в оная нощ, когато Дейв Слоутър се натъкна на него в гората.

След като успя да накара баща си да му отдели част от своя капитал, той успешно и ловко поведе работите си, посвещавайки им цялото си следобедно време. Съдружникът му се занимаваше с делата сутрин. Началото на вечерта Джеймз прекарваше в обществото на другите хора, но с приближаване на девет – десет часа почваше да го завладява такова безпокойство, че той напушаше обществото до другия ден. Другарите и познатите му решиха, че отдава много време на спорта. Те отчасти бяха прави, макар че много биха се зачудили, ако знаеха какъв спорт беше това, особено, ако го видеха да гони нощем койоти в Мелничната долина. Не биха повярвали и на капитаните на корабите, които разказваха, че са виждали в студените зимни сутрини някой да плува в бурните вълни на пролива Енот или във водовъртежите край Козия остров на няколко мили от брега.

В имението си в Мелничната долина той живееше самотно в обществото само на Ли-Синг, китаец-готвач и близко лице, което

познаваше много от странностите на своя господар, но не говореше за тях, тъй като мълчанието му се заплащаше добре. След нощните удоволствия, сутрешния сън и закуската, приготвена от Ли-Синг, Джеймз Уорд минаваше с параходчето през залива Сан Франциско и се отправяше за клуба или кантората си като всеки нормален делови човек в тоя град. Но късно вечер нощта почваше да го зове. Всичките му външни чувства се усилваха, слухът му се изостряше, милиардни нощни звукове му нашепваха съблазнителни неща. Ако в това време беше сам – започваше да тича на стаята като див звяр в клетка.

Веднъж се влюби, но реши да сдържа чувствата си, тъй като се боеше от себе си. Младата жена, която благосклонно беше приела ухажванията му, много дни носи на ръцете, раменете и китките си следи от ласките му. Той направи голяма грешка. Ако беше я ухажвал само след обяд, всичко би минало благополучно, като у нормален човек; нощем той се превръщаше в необуздан звяр, в древен обитател на вековните тевтонски гори. Този опит му показва, че следобедното ухажване би било по-безопасно, но в същото време се убеди, че бракът за него е немислим.

Реши да прекрати всякакви ухажвания, като се зае усърдно с работите си, от които спечели милиони. Избягваше предприемчивите мамички, които ловяха мъже за дъщерите си, както и блестящите и увлекателни жени от всички възрасти; срещаше се само с Лилиън Хеърдъл, като се стараше да не се вижда с нея след осем часа вечерта. Нощем преследваше койотите и грижливо криеше това от всички, единствено Ли-Синг знаеше, а сега и Дейв Слоутър. Много го плашеше това, че последният беше проникнал в тайната на двойното му съществуване. Макар че му даде хубав урок, все пак той можеше да раздрънка. А в края на краищата то не можеше дълго да остане тайна за другите.

Джеймз Уорд реши да поведе решителна борба със скрития в него варварин и предприе цял ред героични усилия. Не отстъпваше от плана си и се срещаше с Лилиън само следобед и в началото на вечерта. И ето че настъпи моментът, когато тя се съгласи да стане другарка в живота му за в радост и в мъка. Оттогава той усърдно се зае да тренира своето „аз“ за предстоящото укротяване на скрития в него дивак и ни един борец не би могъл да се сравни с него по енергия и настойчивост. Правеше всичко да се умори през деня

дотолюва, че да бъде глух към повика на нощта. Случваше се да остави посред ден работата си в кантората и да иде на лов за елени в най-непристъпни места. Надвечер, ако биваше уморен, си оставаше в къщи. Бе си купил дваисетина уреда за гимнастика и всяко упражнение повтаряше стотици пъти, десет пъти по-бързо, отколкото би го направил човек. За да надвие потребността си от нощните скитания, устрои на втория етаж в къщата си една ниша за спане с двойни решетки, които не му даваха възможност да избяга в гората. Всяка вечер Ли-Синг го заключваше там, а сутрин го пускаше.

Най-сетне през август нае в помощ на Ли-Синг няколко слуги и реши да покани гости в Мелничната долина. Гости му бяха Лилиън с майка си, брат си и още неколцина общи приятели. Първите две денонощия всичко вървя гладко. На третия ден в единайсет часа вечерта, когато се заигра на бридж, той имаше пълно право да се гордее със себе си. Ловко скриваше неспокойното си състояние, но за негово нещастие противница от дясната му страна беше Лилиън Хеърдън. Тя беше крехка като нежно цвета и в особеното му нощно настроение нейната крехкост го подлудяваше, у него се появяваше някаква непреодолима потребност да я сграбчи,

стисне, смачка – особено когато тя печелеше.

Повика едно от ловджийските си кучета и в минути, когато състоянието му ставаше непоносимо, той галеше кучето и това го облекчаваше. Докосването до меката козина на животното му даваше минутно успокоение и така можа да изкара партията докрай. Никой от околните не подозираше каква борба със себе си води домакинът на къщата – тъй безгрижно се смееше и тъй умело играеше!

Когато се разотидоха да спят, той нарочно се прости с Лилиън в присъствието на другите, а щом остана сам, заключен в нощното си убежище, удвои, утрои и дори учетвори всекидневните си упражнения, докато не стигна до пълно изнемогване. Легна да заспи, но две неща не му даваха покой. Едното се отнасяше до упражненията му. Получаваше се пълна нелепост. Колкото повече се упражняваше, толкова по-силен ставаше. Наистина той стигаше дотам, че довеждаше своето тевтонско „аз“ до изнемогване, но това само отлагаше съдбоносния ден, когато собствената му сила щеше да стане бремене, а той – още по-страшен от преди. Другият въпрос се отнасяше до предстоящия му брак и до мерките, които трябваше да взима, за да

крие второто си „аз“. С тези безнадеждни мисли заспа.

Отде се взе тази нощ грамадната сива мечка – дълго беше загадка, докато не стана известно, че стопаните на цирка „Братя Спринг“ от Саосалито дълго и безуспешно търсили „Големият Бен“, най-голямата мечка в цирка им, която от хиляди имена в околността беше удостоила с посещението си тъкмо Джеймс Уорд. Мистър Уорд се събуди, когато вече се беше изправил; обхванало го беше трескаво нетърпение, а от устата му неудържимо излизаше древен боен вик. Отвън долиташе отчаян кучешки вой и лай и сред тая смесица от звуци той отчетливо чу предсмъртния стон на куче, на своето куче. Без да обуе дори пантофите си, само по пижама, той разби заключената от Ли-Синг врата и се спусна надолу по стълбата в тъмнината. Когато босите му крака стъпиха на пясъчната алея пред входа, изведнъж се спря; отиде до едно потайно място под стълбата, известно само на него и измъкна оттам голяма чепата тояга, без която не минаваше нито едно от похожденията му в тъмнината. В това време звуците от борбата и кучешкият вой се приближиха и той се спусна насреща, като размахваше тежката тояга.

Всички в къщата се събудиха и излязоха на широката веранда. Някой запали електричеството, но освен изплашени лица – нищо друго не видяха. Зад ярко осветената площадка пред входа група дървета образуваха черна стена от непроницаем мрак и някъде там се водеше отчаяна борба. Чуваха се адски вопли на животни, страшно ръмжене и рев, шумове от борба и удари от падане в храстите на тежки тела. Огромно кълбо от борещи се тела изведнъж се изтърколи иззад дърветата на алеята пред очите на зрителите. При вида на това зрелище мисиз Хеърдъл извика и припадна в ръцете на сина си. Лилиън стисна трескаво перилата на верандата така силно, че дълго след това следите от стискането личеха по пръстите ѝ; тя със страх гледаше русокосия гигант с див поглед, в когото позна своя годеник. Той размахваше във въздуха грамадна тояга и свирепо, но хладнокръвно се бореше с косматото чудовище – един от най-едрите представители на мечата порода. С един замах на огромната си лапа звярът смъкна пижамата на Уорд и го издраска до кръв.

Лилиън Хеърдъл, разбира се, се боеше за любимия човек, но и самият той човек ѝ внушаваше с вида си не по-малък страх.

Тя никога не би могла да си помисли, че под приличния костюм с колосан нагръдник може да се крие такъв свиреп дивак, като нейният годеник. Нямаше и представа каква е тая борба, явно не беше съвременна, както не беше съвременен и този човек. Това безспорно не беше мистър Джеймз Уорд, един от големите търговци в Сан Франциско – пред нея беше неизвестен безименен дивак, свиреп и недодялан, изникнал по каприза на случая от бездните на хилядолетията.

Кучетата не престанаха да лаят и вият, не отстъпваха нито крачка от сражаващите се, като ту нападаха мечката, ту ѝ отвличаха вниманието. Когато животното, бранейки се, се обръщаше към човека, той се спускаше върху него и го удряше с тоягата. Разяреният звяр налиташе, но човекът отскачаше встрани, като се стараеше да не пречи на кучетата. Кучетата, възползувани от удобния случай, пак се нахвърляха върху звяра и отвличаха вниманието му.

Краят настъпи изведнъж. Като се обърна, мечката удари с лапа едно куче, пречупи гръбнака му и го отхвърли на десетина метра и то се плъосна на земята. Сега човекът-звяр се разсвирепя до крайност. С пяна на уста и див нечленоразделен вой той хвана тоягата с две ръце и с пълен размах удари по главата

изправената на задните си крака мечка. Ударът беше толкова силен, че черепът на мечката не издържа, звярът рухна на земята и кучетата се нахвърлиха върху ѝ. Човекът скочи през тях върху тялото на убития звяр, опря се на тоягата си и, осветен от бялата светлина на електричеството, запя дива победна песен на съвсем непознат език, толкова древен, че професор Уерц би дал за него десет години от живота си.

Гостите се развикаха и се спуснаха към него. От очите на древния тевтонец изведнъж надникна Джеймз Уорд; той видя прекрасната нежна девойка от дваисетия век, която обичаше и почувствува, че нещо се скъса в него... Обезсилен тръгна към нея, като залиташе, но изтърва тоягата и едва не падна. С него ставаше нещо необикновено. В мозъка му нещо болезнено се рушеше. Душата му като че се разкъсваше на части. Проследи погледите на околните, обърна се и видя мъртвия труп на мечката. Обзе го ужас, извика тихо и понечи да избяга, но другите го заобиколиха и отведоха вкъщи.

* * *

Джеймз Уорд все още стои начело на фирмата „Уорд Ноилз и Сие“, но той вече не живее на село и не преследва през лунните нощи койоти. Древният тевтонец умря в него през нощта на борбата с мечката в

Мелничната долина. Джеймс Уорд сега е само Джеймс Уорд; той не дели своето „аз“ със скитнишкия анахронизъм на древния свят. Той стана дотолкова съвременен човек, че позна целия ужас на страха на цивилизованите хора – сега се страхува от тъмнината, а да прекара една нощ в гората, не можеше и да помисли без потръпване.

В градската му къща има образцов ред и всякакви усъвършенствувания и той проявява голям интерес към разните уреди, които предпазват къщите от крадци. Целият му дом е омотан с електрически жици за

сигнализация, тъй че нощем гостите му не могат дори да въздъхнат, без да вдигнат тревога. Сам той изобрети една много сложна ключалка без ключ, която можеше да се носи в джоб и веднага да се използва, когато дотрябва. Въпреки всичко жена му не го счита за страхливец. Тя знае, каква е работата, а той, като всеки герой, почива спокойно на лаврите си. В неговата храброст не се съмнява също така и никой от предишните свидетели на произшествието в Мелничната долина.

Един астероид без номер

Прогностична фантастика

Димитър Пеев

Ако погледнете някоя подробна астрономическа карта на Слънчевата система, между Марс и Юпитер ще видите начертани орбитите на стотиците по-едри астероиди. На хартията тази зона изглежда тъй гъсто населена, че между изписаните траектории на отделните астероиди сякаш и игла не може да се провре. Ако ли пък ви се случи да пресичате астероидния пояс с планетолет, пътувайки за някой от спътниците на Юпитер, ще ви поразят космическата пустош – дни и седмици може да се движите в този район, без да видите дори някоя малка канара. Но и това, което сте видели с очите си, не е действителността.

Наред с деветте големи планети из необятните простори на Слънчевата система летят много милиони малки планети, наречени астероиди. Най-големият от тях, Церера, има диаметър 768 км; седемдесет са с диаметър над сто километра. Всички по-големи – над 40 км – са били открити още през XIX век. До края на XX век бяха открити още няколко десетки хиляди с диаметър над

един километър. А по-малките? Никой не знае точния им брой, но учените предполагат, че те са около 230 милиона. И всички, и големите и малките, с много редки изключения, се движат между орбитите на Марс и Юпитер. Сега вече можете да си представите как би изглеждала на хартия картата на астероидния пояс, ако там бъдат нанесени дори „само“ 30-40 хиляди орбити на астероидите с диаметър по-голям от 1 км.

Но след това си представете и как би изглеждал същият този район – гигантски „геврек“ с ширина няколкостотин милиона километра и среден диаметър над 800 милиона км, из който летят четвърт милиард тела с маса от хиляди милиарди тонове до няколко грама. Студени, едва осветени от далечното Слънце, те се движат безшумно и невидими и човек наистина може да пресече целия пояс, без да забележи нито един астероид. Може! Но съвсем не е изключено и да се сблъска с някой от тях. И когато това се случи, в миг се разрушава корабът и хората в него загиват.

Всички астероиди, на които точно е изчислена орбитата, имат и номера. Най-големите имат и собствени имена. По стара традиция те са женски: Церера, Палада, Веста, Юнона и т. н. Много носят имената (в женски форми) на велики учени. Един от астероидите (№ 825) в чест на Владимир Илич Ленин е назван Владилена. Но, макар и малко, има астероиди с мъжки имена. Това са „необикновените“ астероиди, с някои странни характерни белези. Така наречените троянци, носещи имената на героите от Илиадата на Омир, на вождовете от Троянската война като например Хектор, Ахип, Патрокъл летят по орбитата на Юпитер. Астероидът Хидалго лети най-далеч, почти до орбитата на Сатурн. Икар пък е най-близо до Слънцето, доближава го повече от Меркурий, само на 28 милиона км. А Хермес е забележителен с това, че се приближава най-много до Земята – до 600000 км.

Дори през втората половина на ХХI век далечните астероиди (повечето от които летят на средно разстояние 350-400 милиона км от Слънцето) малко вълнуваха хората. Космическите кораби рядко летяха до планетите-гиганти и при пресичане на астероидния пояс, при повишено внимание и ловки маневри се стремяха да избягнат

близостта на тези каменни грамади. Но след овладяването на многобройните спътници на Юпитер, Сатурн, Уран и Нептун трансмарсианският трафик се засили извънредно много и тогава се наложи да бъдат цялостно проучени – инвентаризирани и номерирани всички, абсолютно всички, дори и най-малките астероиди, които можеха да причинят вреда на космическите кораби. Тази опасност особено грозеше хилядите тромави безпилотни товарни планетолети, които пренасяха милиони тонове съоръжения, суровини и храни за станциите във външната зона на Слънчевата система. А човечеството вече замисляше и полети към звездите, подготвяше база за тях на Плутон. Трафикът през астероидния пояс занапред все повече щеше да се усилва.

Но не само практическите нужди на космонавтиката караха хората да изучават астероидите. Макар вече да беше ясно, че никога не е съществувала планета Фаетон, която се разпаднала на милиони малки планети, все пак историята на астероидния пояс не беше докрай изяснена. Защо, как и кога от първичното метеорно вещество се бяха образували големите астероиди, защо, как и кога те се бяха разрушили и разпаднали на по-малки? Дали това бе станало само под влияние на мощното гравитационно поле на

Юпитер или тук се бяха намесвали и някои други неизвестни сили?

Хората искаха да знаят няма ли сред милионите малки астероиди някои, съставени само от редки на Земята и най-скъпи метали. Не криеха ли те и други свои тайни? Защо някои астероиди внезапно, без видима причина изменяха блясъка си до 4-5 пъти? Особен интерес в това отношение представляваше малката планета Веста, така нареченият „бял астероид“. Нейната отражателна способност достигаща до 48% – бе 3 до 5 пъти по-голяма, отколкото на останалите астероиди. И макар Веста да е трета по големина с диаметър 385 км, когато през 2021 година хората построиха първото си поселение на астероид, за целта те не избраха нито Церера с диаметър 768 км, нито Палада с диаметър 489 км, а се спряха на бялата Веста. И не сбъркаха. Тя цялата бе покрита с многокилометров слой от замръзнала вода и въглероден двуокис, които силно отразяваха слънчевите лъчи. Обвивката на каменния астероид се състоеше от две суровини тъй необходими не само за термоядрената централа, но и за живота и изхранването на хората, растенията и животните. Сега тук се намираше База № 3, от която бе излетял астероидният патрул АП-1949.

Няколко хиляди такива патрули, прикрепени към шестте бази, които се намираха на най-големите астероиди Церера, Палада, Веста, Давида, Евномия и Юнона, постоянно летяха из пояса, издирваха нови малки планети, изследваха ги и ги маркираха. Екипажите им наричаха „ловци на астероиди“. Те приличаха на древните мореплаватели от XVI, XVII и XVIII векове с тази разлика, че „завоюваните земи“ никому не бяха нужни и радиостанциите, които закотвяха на повърхността им, вместо да забиват знамето на конкистадорите, служеха едва ли не единствено като предупредителен сигнал корабите да отбягват „новооткрития космически остров“.

Да си ловец на астероиди е тежка работа. Корабчетата излитаха за месеци и през цялото време с радарите си планомерно опипваха околното пространство. И ако откриеха нов, нерегистриран досега астероид, приближаваха го, кацаха на него, маркираха го и продължаваха търсенето. Едва когато привършваха запасите си от маркировъчни станции или гориво, корабчетата се завръщаха в базата си, за да се презаредят и да сменят екипажа си. Защото съвсем не е лесно да пребиваваш с месеци в състояние на безтегловност.

Екипажът на АП-1949, както и на останалите астероидни патрули, се състоеше от трима души: пилот, който наблюдаваше движението на кораба и при нужда поемаше ръчно управлението; оператор, който изпълняваше функциите на навигатор и на радист и обезпечаваше връзките с базата; монтьор, който закотвяше сигналните радиостанции към новооткриваните астероиди. Всеки космонавт, разбира се, беше подготвен да изпълнява не само която и да е от тези три служби, но имаше и много други специалности. Така те постоянно сменяха длъжностите си: този, който по график беше пилот, всъщност беше дежурен; операторът трябваше само да бъда буден, на разположение. Много рядко ставаше нужда от неговата намеса – автоматите сами даваха всички навигационни данни и радиовръзки. А монтьорът – просто спеше. Понякога минаваха седмици, без да срещнат нов немаркиран астероид.

Бяха минали вече два месеца, откакто АП-1949 беше излязъл от базата си на Веста и летеше в определената му зона. Тук, на 355 милиона километра от Слънцето, то светеше почти 10 пъти по-слабо и сякаш не грееше. Но още беше достатъчно ослепително и без филтри не можеше да се гледа към него. Космонавтите свикваха сравнително лесно с

безтегловността, но колкото повече време прекарваха в самотния кораб, толкова по-тежко понасяха скуката. Вече почти не гледаха дори най-интересните предавания на космовизията и все повече главното им удоволствие ставаше да слушат цветомузиката на класиците и преди всичко на Бах. Тя ги успокояваше, отговаряше най-пълно на настроението им сред пустошта на безкрайния Космос. И все пак всяка среща с астероид беше истински „празник за душата им“. Особено ако беше нов.

Те се появяваха първо като едва забележими точки. Радарните инсталации на кораба имаха максимален обхват 10 милиона км. Щом някой астероид се приближеше на такова разстояние и на главния екран точицата започнеше да мига сред очертанията на съзвездията, автоматиката на командния пулт оживяваше, сякаш котка е усетила шумоленето на мишка. Първи светваше с оранжевите си цифри номерът на астероида. Това показваше, че той е вече известен, маркиран. След това светваха в зелени, бели, розови и други цветове редица екрани, на които можеше да бъде прочетено всичко, интересуващо хората за този астероид. Оживлението обикновено траеше няколко минути. След като установяха, че нищо забележително не се е

случило, хората изключваха екраните и изпадаха в някакво дремливо състояние до следващата среща.

Ето го пак условния мелодичен сигнал! Отново мигаща точка на Главния екран. Но този път екранът с номерацията остана тъмен.

И тримата космонавти се събраха пред командния пулт. Започва тъй очакваната работа. Постепенно всички уреди оживяват; всички екрани засветват. Пипалата на радарите и лазерите се насочват към далечната скала. След милиарди години скитания е дошъл и нейният ред. Корабът се насочва нататък и далекомерът постоянно отчита не само разстоянието до астероида, но и кога, след колко време ще бъде осъществен контактът с него. Измерени са и параметрите му – това е тяло с размери 60 на 40 на 30 метра, с маса над 200000 тона. Един съвсем малък астероид, който би превърнал в развалини всеки срещнат междупланетен кораб.

Почти три денонощия продължава преследването. Най-после АП-1949 застава на няколко десетки метра от бавно въртящия се астероид. От кораба излиза монтьорът, придружаван от оператора. Те носят автоматичния радиофар и инструментите. Тройната сонда в миг се впива в каменното

тяло и закотвя завинаги радиофара. От този миг той започва да излъчва условния опознавателен сигнал на астероид № 163 487 203. След това двамата космонавти правят няколко обиколки около скалата, застават на нея. Но притегателната сила на тази тъй малка планета е неуловима, неосезаема. Тук, на нейната повърхност, човек не тежи дори един грам. Монтьорът откъртва няколко камъка „за спомен“ и всички бързо се прибират в кораба си.

Петият астероид по време на дежурството им се оказва истински гигант. Беше почти километър дълъг, 700 м широк и 600 м дебел. Масата му превишаваше 1,3 милиарда тона. Навикналите на дребосъци космонавти бяха във възторг от откритието си и освен обикновен радиофар с номер пуснаха да лази по повърхността му и един РАК – така наричаха подвижните научноизследователски станции – Робот-Аналитичен-Кибернетизиран. А по конструкция той приличаше не на рак, а поскоро на шестокрак паяк. Особено удоволствие от посещението на новия астероид № 163 487 203 беше, че на повърхността му хората можеха да почувствуват собственото си тегло, дори да... падат към него. Е, теглото им беше само няколко грама – 1/10000 от земното и те

падаха от 1 м височина в продължение на цели 42 секунди, но все пак можеха да преживеят нещо съвсем необичайно за зоната на астероидите.

Следващия астероид откриха още на другия ден, само на няколко хиляди километра. За съжаление това беше съвсем малко тяло с диаметър 45 м и обем 90000 м³. Скоро гравиметрите установиха, че масата на новия астероид е едва 200000 тона, което показваше, че е направен от някакво по-леко вещество с относително тегло 2,2, докато средното относително тегло на астероидите бе 3,5. Това събуди някакъв слаб интерес към иначе с нищо незабележителния каменен къс и корабът се устреми към него.

Когато до контакта оставаха само четири минути, индикаторът на разстоянието замръзна на 4,981. Пилотът в първия момент дори не го забеляза. Някак неосезаемо той долови, че нещо се е изменило на табло. А промяната беше, че разстоянието между кораба и астероида оставаше същото. Нещо не бе в ред! Двигателите изправно работеха по зададения им режим, корабът летеше към целта си... А целта?... Целта оставаше на същото разстояние!

Космонавтите се спогледаха учудено. Но никой не каза нищо. Думите в случая бяха излишни... Пилотът ускори работата на

двигателя, след това още и още... до крайния предел. Цифрата на екрана не помръдваше! Ако наблюдаваха през илюминаторите осветения от прожекторите астероид, биха помислили, че далекомерът се е повредил. С каквато и скорост да летяха, дистанцията помежду им оставаше твърдо все 4,981 км.

След като се убедиха, че не могат да догонят астероида, корабът рязко зави и започна да се отдалечава. Но когато с нова маневра пак подгони вече от другата страна астероида, щом разстоянието достигна 4,981 км, отново никакви скорости не бяха в състояние да го съкратят. Явно, астероидът бягаше от тях, не ги допускаше по-близо от 4,981 км. Но как бе възможно мъртвият каменен къс да мени произволно скоростта си? И защо минималната дистанция помежду им оставаше винаги точно 4,981 км?

Да се движи сам, да спазва определената дистанция можеше само друг космически кораб. За рейсов планетолет беше малък, за товарен кораб още повече, а за астероиден патрул беше твърде голям. Пък и те точно знаеха, че в тяхната зона сега няма, не може да има никакъв друг кораб, никакъв друг земен кораб! Значи...

Съобщението за откриването на новия „астероид без номер“ полетя към Веста. База № 3 то достигна след малко повече от

минута. Толкова време беше нужно на радиовълните, като се движеха с 300000 км/сек., да изминат разстоянието от 20 милиона км. Мощният радиопредавател на Веста в същия миг разпространи новината към всички планети. На главния лунен космодрум тя бе приета след 10 минути. Марс, макар и по орбита по-близък, улови новината чак след 14 минути, защото се намираше отвъд Слънцето. Сензацията достигна най-късно спътниците на Сатурн – едва след 1 час и 10 минути.

Докато вестта за откриването на чуждия кораб се разпространяваше из необятните простори на Слънчевата система, корабът легна на дрейф подир „астероида“, без повече да се сили да съкрати разстоянието помежду им и започна с всички разполагаеми средства да го изследва отдалеч. По форма, по алbedo (отражателна способност) той напълно приличаше на останалите малки астероиди и отдалеч не би могъл да бъде различен от тях. Данните от наблюденията, провеждани от АП-1949, се изпращаха на Веста, която пък ги препращаше чрез Луната на Съвета по космонавтика на Земята. Всички средства за масова комуникация прекъснаха редовните си програми и информираха непрестанно за събитията около „астероида“. Координационната

служба на Съвета скоро вече не смогваше да обработва гигантския поток от въпроси и мнения, от идеи и предложения.

Ясно беше, че това е чужд космически кораб! Той бе маскиран като астероид и никой, който не е в състояние да долети до него, който не би изпитал интерес да изследва този „дребен незначителен астероид“, „един от стотиците милиони“, който не би могъл да го догони, не би открил в него чуждозвездния пришълец.

Но кой го бе изпратил? С каква цел? И кога?

Тези и хиляди други въпроси, които пораждаше тайнственият астероид, засега оставаха без отговор. На членовете на Съвета по космонавтика, пък и на всички хора не оставаше друга възможност освен да строят догадки и въз основа на тях да решават. А преди всичко те трябваше да решат – има ли живи разумни същества в „астероида“, или това е само един бездушен автомат-разузнавач. И съответно да определят своето поведение. Защото всички бяха съгласни, че нещо трябва да се предприеме.

За първи път човечеството се срещаше с представители на чужд разум или поне с негово творение. Но на мястото на срещата двете страни бяха явно неравноценни.

Нашият кораб беше и по-бавен и, естествено, невъоръжен. Какви оръжия биха му били нужни при номериране на мъртвите камъни. „Астероидът“ не показваше признаци на агресивност, нито се опита да избяга. Само продължаваше да не допуска до себе си патрула по-близо от кой знае защо тъкмо 4,981 км. Хората приеха това негласно споразумение и двата кораба полетяха един зад друг.

На външен вид сякаш нищо не се бе случило. Но цялото човечество, от Меркурий до спътниците на Сатурн, бе настръхнало от напрежение, трескаво обмисляше поведението си, вземаше редица мерки за сигурността си. Най-близкият до тази зона астероиден патрул АП-1945 успя да долети след шест дни и се пристрои в колоната пред „астероида“. На път беше рейсовият планетолет „Байкал“, който, като остави спътниците си на Марс и взе на борда си голяма група изследователи със съответната апаратура се отправи на максимална скорост към астероидния пояс.

След всеобщо обсъждане с гласуване, в което взеха участие всички хора от цялата Слънчева система, бе решено да не се предприемат никакви агресивни действия спрямо пришълеца, а двата астероидни патрула да започнат да му препредават

специална програма, чрез която той да бъде запознат с постиженията на човечеството във всички области, с неговата драматична история, с науката и техниката му.

Изпълнението на тази програма продължи почти цял месец. И през цялото време „астероидът“ с нищо не подаде и най-малък знак дали приема предаванията, дали е разбрал нещо от тях. Все летеше и летеше между двата астероидни патрула, спазвайки винаги най-точно установената дистанция.

Пристигна планетолетът „Байкал“, и също се опита да доближи „астероида“. Въпреки значително по-голямата си скорост и той не успя да го догони. Реакцията на „астероида“ беше все същата – не допускаше никого до себе си по-близо от 4,981 км. Може би го смуцаваха металическите грамади на корабите. Затова решиха да го доближи сам човек. Разстоянието от пет километра не представляваше никаква трудност за ракетния двигател на скафандъра. Но и това не помогна. Същата реакция на бягане, на безкомпромисно спазване на установената дистанция. Не, „астероидът“ не желаше никакви контакти с хората. Но какво можеше да означава това?

Отговорът дойде тъй неочаквано, както всичко свързано с „астероида“ дойде в същата секунда, когато спря излъчването на

програмата за опознаване. Сякаш чуждият кораб любезно бе изчакал Земята да каже своята дума докрай.

На главния екран и на двата астероидни патрула първо се появи тъмновиолетова точка. И звук със съвсем ниска честота. Точката се превърна в обръч, след това в кръг, който се изду в сфера. Тези промени бяха съпроводени от чудно красиво преливане на всички цветове на дъгата и от гама звукове – от най-ниските до най-високите достъпни за човешкото ухо. След това последва многочасова феерия на всички възможни комбинации на спектралните цветове, на звуци и обемни форми. На екрана се появяваха сфери, пирамиди, кубове в бройки от 1 до 12, сякаш „те“ използваха дванадесетобалната система.

След това екранът се изпълни с непознато звездно небе. Чуждите съзвездия светеха в разни цветове и разказваха, може би, откъде са дошли пришълците, показваха тяхното небе. Така помислиха всички хора, но не и Кибернетичният информатор на Съвета по астрономия. Той бързо изчисли и установи, че това е нашето, земното небе, но... така както е изглеждало преди около 4 милиона години. И той, разбира се, се оказа прав.

Следващият образ на екрана беше далечно синкаво кълбо, което се приближаваше устремно към зрителя. През разкъсаната бяла облачна покривка се очертаха познатите континенти – отдалеч същите, по-отблизо почти такива като днес, а когато очертанията им наедряха още повече, ясно се видя, че английският остров е съединен с Европа, че Средиземно море е още затворено езеро; а огромни водни басейни заливат Югоизточна Европа.

Камерата, която бе заснела този цветен стереофилм, се спусна още по-ниско, някъде над днешната пустиня Сахара и кацна сред пищна, буйна субтропическа гора. На обширна поляна се появи гигантски слоноподобен динотерий, който ровеше корени с обърнатите си назад два огромни зъба. Сцената продължи дълго, динотерият крачеше бавно. Тя продължи и след като той се скри в палмовата гора. Сякаш операторът изчакваше нещо. Да, той несъмнено е изчаквал да се появи стадото космати маймуни, въоръжени с тояги и остри камъни, които следваха дирята на динотерия и лакомо се гощаваха с малките корени, разкъсани от зъбите на гигантското животно.

Палеоантрополозите без колебания познаха в тези неловко крачещи двуноги маймуни австралопитеките, нашите далечни



прадеди, живели на Земята преди около 4 милиона години. Че корабът бе посетил по това време, през плиоцена, нашата, планета говореше и релефът на Земята и очертанията на звездното небе. И, може би, оттогава досега наблюдаваше нашата

еволюция, бе проследил цялото развитие на човечеството, неговата история. И сега щеше да го покаже на хората. А след това, да се надяваме, щеше да разкаже и своята история...



Мълчание

Научно-фантастичен разказ

Виктор Колупаев

Трябваше да видя и двамата. Но къде? Още не знаех това. Ходех из града и чаках всеки момент да се появят пред мен на огромния шумен площад или по Алеята на космонавтите. Те обаче не се появяваха. Тогава сях на свободна пейка в сянката на дърветата, вадех цигара, пуших и продължавах да чакам. Понякога като че ли успявах да ги зърна за миг. Площадът утихваше тържествено, отзивчиво, радостно, както при дългоочаквана среща, и малко тъжно, както при раздяла.

Стояха на възвишение, всеки можеше да ги види отдалече. Двама космонавти, момък и девойка С бляскави, леки и изящни доспехи-скафандри. Бяха млади, силни и щастливи. Отиваха в далечния Космос с два красиви кораба. Той щеше да управлява „Мисъл“, тя – „Нежност“. И ето че, сложили ръце един другиму на раменете, стояха пред мен и пред хиляди хора, възвишавайки се много над всички, и с широк замах приветстваха събралите се наоколо. Бяха герои. Това чувстваваха и те самите, и всички други. Чувствавах го и аз и страшно им

завиждах. Още не се бяха качили в своите кораби, но славата вече ги носеше върху стремителните си криле.

Наличникът на шлемовете им бе вдигнат и даже от мястото, където седях, можеше да се различат техните щастливи усмивки. Такива, според мен, са ги запомнили всички. Навярно това беше върхът на щастието им. Всеобща обич и всеобщо уважение.

Видението изчезна. И хората отново вървяха по своите работи, шумеше площадът, безжалостно припичаше юнското слънце, а аз бях принуден да си признавам, че нещо не съм обмислил докрай и не съм почувствувал напълно. Започнах да търся грешката, обаче не я намирах. Така летяха дните, а все още нищо не излизаше и ничии съвети не ми помагаха, защото навярно се бях оплел в своите мисли и всичко външно, което би могло да даде тласък, не оказваше никакво влияние.

– Поне проучи ли биографиите им? – попита ме Островой, който ръководеше нашето ателие през юли. Това ръководене

поглъщаше много от неговите сили и той изсъхна – дали от грижи, дали от жегата.

– Проучвам ги – отговорих. – Макар че всички знаят техните биографии.

– Да. Предназначението на всяка минута от живота им е било определено предварително. И все пак...

– Ще продължа да проучвам.

– Продължавай! Но по-добре е да почувствуващ поне един техен миг.

– Вече се опитвах. Днес например.

– Е; и какво излезе?

– Те стояха на площада и приветствено махаха на всички с ръце.

– Приветствено – измърмори Островой. – Така ли реши? А какви чувства ги изпълваха?

– Щастие, възторг, радост.

Островой тъжно поклати своята плешива глава на тънка шия. И нищо повече не ми каза. Навярно нямаше смисъл да говори с мен. Не се обидих. Най-малко, както мислех искрено, ми бяха нужни съвети, наставления и подтиквания.

Отново ходех безцелно из парковете, по площадите и в градските градини и непрекъснато размишлявах над въпроса защо успях да задържа онова видение на площада само един миг. Та нали всичко беше красиво, празнично, радостно! Не, грешката още блуждаеше някъде в мен. И

просто с усилие на волята няма да я измъкна от подсъзнанието.

Ето проспекта, по който те пътуват към космодрума, наоколо стоят стохилядни тълпи, милиони рози падат на асфалта пред тях, всички наоколо викат нещо приветствено, ласкаво, радостно, героично. Всички са празнично облечени, настроението на всички е радостно.

Застанах на ъгъла и се опитах да си представя всичко това. И успех. Сполучих. Но само за един миг, както и тогава, на площада.

Е, какъв, дявол да ме вземе, мислител съм аз? Абсолютно нищо не мога да измисля!

На най-близката пиаца спрях такси и се отправих към космодрума. В джоба на гърдите имах капковиден ултразвуков пропуск, който отваряше пред мен всички врати. Можех да прониквам в светая светих на този огромен космодрум. Обаче най-напред походих безцелно из чакалнята с нейните паркове и мили уютни барове, със слънчевото ѝ праволинейно пространство и нейното вече почти неземно време. Хората посрещнаха и изпрацаха близки и познати. Стройни групички деца, водени от строги възрастни, смешно шествуваха към пистите за кацане, вече очевидно предвкусвайки

приключенията в кратерите на Луната. Командировани и художници, туристи и неопитни отпускари – всички се движеха около мен, точно знаейки какво им предстои да правят. Дрехите на модно облечените жени причудлива се променяха в движение, обгръщайки срещнатите хора със сияние от преливащите се цветове на спектъра.

Това, разбира се, беше първокласен космодрум.

Излязох на наблюдателната площадка, от която хората вече изглеждаха като смешни чертички. Тук-там седяха изпращачи. При желание всеки от тях можеше да види пред себе си лицето или цялата фигура на заминаващия и да говори с него до херметичното затваряне на корабните люкове. А самите кораби подобно на стройни стрели пронизваха златисто-синия въздух на космодрума и едва се поклащаха в струите на топлия въздух. От време на време някоя от тези стрели се откъсваше от мястото си и стремително, с леко свистене изчезваше в зенита, сякаш се разтапяше в слънчевите лъчи. Тогава някои от изпращачите бавно ставаха и тръгваха към изхода.

Отново ми се дощя да ида на Марс. Колко лесно беше да направя това... А работата? Моята работа? Не, още е рано да ходя на Марс.

Взирах се внимателно в лицата на хората. Секунда преди нечие отлитане бяха радостни и бодри, а сега – тъжни и затворени. И тогава разбрах, че тъгата и затвореността ги имаше на лицата и по време на разговорите, само че старателно, макар и не нарочно, се скриваха.

Това ме заинтригува като леко повдигнат край на завеса пред някаква тайна. А впрочем, помислих си, какво ли особено има тук – хората изпращат свои близки, тъжно им е. Всичко е така, както трябва да бъде.

Изкачих се по-горе, където беше безлюдно, и отново си представих момента на отлитането. Ето че отлитащите стоят в асансьорите на корабите им. Хиляди хора на тази наблюдателна площадка, десетки и стотици хиляди от най-близките хълмове и милиони пред телевизорите им махат приветствено с ръце... Ай, дявол да го вземе! Харесала ми се е тая дума „приветствено“ и все тя ми идва наум. Заради нея не можах да задържа видението дори миг. Впрочем то не ми трябваше. И все пак в него имаше нещо, което се изплъзваше неуловимо от мен, без което не бих успял да направя главното.

Хората тогава изпращаха двама близки. Съсредоточих се. Появи се видение, задържах го. Но това не бяха стотици хиляди изпращачи. Първо видях стройна, много

красива девойка с рокля, която преливаше в небесносини оттенъци. Плачеше, а сама не забелязваше това. Но защо? За кого ѝ беше жал? За двамата? За себе си? Мислех пак и пак. Лицето на девойката се приближи до мен така, че останаха само две големи черни широко отворени очи. В ъгълчетата на всяко от тях – сълзи. Взирах се в тези очи. Струваше ми се, че я разбирам. Гледаше двамата, които се обичаха... И тя обичаше. Сега за мен тя вече беше онази девойка, която щеше да отлети с „Нежност“. В нейните очи, в погледа, в сълзите ѝ имаше обич, нежност и тъга. Изпращаха нея. Задълго или завинаги? От този свят, в който са преживени първите двадесет години, от тези хора, чувства, усмивки, нищожни разговори, ласкави погледи и докосвания. А какво ще се случи там, в бъдеще? Винаги е имало порив, страст, стремеж напред, към търсенето, към неизвестността и ето сега за миг – болка и скръб, защото цялото минало остава тук и след няколко минути с ужасяваща скорост ще се отдалечи назад.

Все пак се приближих до нещо.

Малко преместих видението. Пред мен застана момък, държеше за ръка онази девойка, в чиито огромни очи имаше сълзи. Ръцете им бяха застинали в някакво неестествено напрежение и аз се боях, че

той ще счупи крехките пръсти на девойката... Само че и двамата не забелязваха това. Насочих лицето на момъка така, че да гледа към мен. Да... Естествено... Той изпращаше самия себе си. И лицето му беше смело, малко сурово, външно, решително. В него нямаше колебание, само едва доловимото „Прощавайте!“... Преместих видението още, пак в едър план. Жена... изпращаше своето дете, вече голямо, но за нея все още дете. От лицето ѝ лъхаха гордост и непреодолимо желание да върне всичко назад, да не се сбогува, да го притисне към гърдите си и никога, никога вече да не го пуска, никога.

Видението се местеше надясно, наляво, нагоре, надолу... Старец, жена, момиче, мъж, девойка... Лица, фигури и души, души на хора, разкрити сега за двамата, които стояха в асансьорите на „Мисъл“ и „Нежност“.

Струваше ми се, че, макар и малко, съвсем мъничко, разбрах онези, които изпращах. И мислено създадох вече общо видение. Постигнах го трудно и все пак го постигнах. Хвана ме срам за „приветственото“ махане с ръце. Е, да, хората, естествено, им махаха с ръце, но всеки по своему – с радост, с болка, с нежност... Някои имаха сълзи в очите, както онази девойка с огромните черни очи, други

викаха нещо, смееха се, усмихваха се, гледаха сурово или сдържано, спокойно.

Не можех да задържа в мислите си видението дълго – силите и волята ми бяха недостатъчни. Щях да се пръсна на хиляди части, ако бях направил опит да продължа да задържам в съзнанието си. Пък и сега вече не ми трябваше.

Разбрах, че всеки тук прилича малко и на един от двамата. Отпуснах се и видението изчезна. Какво от това! Те ме бяха научили вече на много неща. Приблжих се до решението на моята задача и почувствувах умора. Седях, отметнал глава на облегалката на креслото, и не мислех за нищо... Стрелите на корабите се устремяваха към зенита, някой от хората отлиташе, оставяйки частица от своята душа на Земята в тези, които оставаха. А някой оставаше, отдавайки се на Космоса, който може би никога няма да види.

Мина час. Трябваше да се продължи работата. Мислено видях техните кораби, притеглих видението към себе си и направих така, че лицата на двамата космонавти да се доближат. Усмихваха се. После тя го погледна крадешком. В моето видение това не излезе сполучливо. Та те тогава стояха на сто метра един от друг. Нейният поглед бе насочен към „Мисъл“, ето защо мина през

него. Това трая само секунда, картината се замъгли и изчезна.

Не, още не ги бях разбрал. И тогава се ужасих. Ами ако никога не ги разбера?! Станах и тръгнах надолу, дълго .ходих безцелно из различните служби на космодрума. Вратите на стаите и залите се отваряха пред мен, ала душите на двамата оставаха затворени.

Много ли знаех за космонавтите? Посещаване на библиотеки, срещи с хора, които са ги познавали добре, гледане по кинопрегледи. За всичко това отделих много време. Знаех почти всеки ден от живота им. Та нали винаги са били пред очите на всички! Поне от обучението в школата за космонавти до отлитането от Земята.

Не помня момента, когато са отлитали. Тогава бях на друго място. Но може би аз се залових за тази скулптура именно защото бях уверен, че ще мога всичко да видя със своите очи.

Колко важно беше това за мен!

И все пак се обърках. „Приветствено“ махане с ръце, гордост, радост, щастие и даже завист – всичко се оказа само горен слой, позлатен и по тая причина недълбок и неглавен.

Учили са в един клас. После заедно постъпили в школата за космонавти. И там,

през третата година на обучението, им предложили полет в Далечния Космос. Психологически били абсолютно съвместими. Това очаровало учените и им вдъхнало увереност, че полетът ще завърши благополучно.

Започнали да ги подготвят. Месеци и години, всяка минута от които била запълнена. Учените обмислили задълбочено даже времето за почивката им. Всяка тяхна стъпка била записана в протоколи и актове. Естествено, това се вършело незабелязано, ненаатрапчиво, необидно. Едва ли и те са го знаели, може би само са го чувствували.

Отдавна бях разбрал; че са се обичали. Но нима от това можеше да се направи извод, че е трябвало да летят с радост? Та нали било решено да летят с различни кораби и никога да не ги напускат, да не се срещат чак докато кацнат на планетата на Оранжевата звезда: Наистина, имали са постоянна видео- и звукова връзка... Или са искали да прекарат някога известно време сами, след толкова години раздяла, намирайки се почти един до друг.

Стоп... Ето какво ми хрумна. Те никога не са били сами. В това имаше нещо... Да, в записите на реда на техните постъпки и действия имаше празнота. Само за няколко

часа, когато са успели да объркат наставниците си, да отклонят вниманието им.

Качих се във влака и потеглих към малка сибирска гара, а после намерих обрасъл с върби бряг на рекичка в тайгата. Там дълго стоях над водата, здраво държейки се за гъвкавото, но яко стебло на едно дръвче...

Те не се върнаха на Земята. Това представляваше някакъв абсурд, беше невъзможно, нечестно. Дори не можех да измисля думи... Корабите им били намерени далеч от набеязания курс. Не стигнали до своята цел.

Те бяха първите и трябваше да им се издигне паметник, над чийто проект работех аз.

Стоях пред реката и мислех. Защо непрекъснато исках да изобразя върха на тяхната слава, на почитта към тях, на величието им? Навярно затова не мога да задържа в мисълта си тези видения даже за миг? Следователно не това е било главното в тях. Не подвигът, не славата. Това изобщо е повърхностен израз на човешките постъпки и стремежи.

Отказах се завинаги от площадите и алеите на космонавтите – те няма да бъдат съгласни да стоят там.

Ето тук, някъде наблизно, са били заедно. Казал ли й е, че я обича? Или тя му е казала това?

Беше тихо, много тихо, едва доловимият плисък на вълните и шумоленето на листата на върбите само усилваха тишината, мълчанието.

Стоях и виждах как вървят по тревата, с удивление вслушвайки се в този прекрасен и безмълвен свят, за първи път далеч от всички хора.

Нищо не говореха. Това мълчание беше по-красноречиво от всякакви думи. Сега си казваха всичко, всичко с това мълчание. В тези минути за тях нищо в света не съществуваше освен самите тях. Нито Вселената, нито времето, нито корабите, нито Оранжевата звезда. За първи път бяха сами и знаеха, че не е за дълго, може би единствен, последен път.

Видението се задържаше лесно, без напъгане, значи в него нямаше лъжа – именно такива са били общо взето тия техни минути. Сега вече предстоеше лека работа. Можех да спра това неосезаемо още видение всеки момент, да добавя детайли, да увелича размерите. Можех да го направя колкото Айфеловата кула, ако поискат да сложат скулптурата на огромен площад. А после бих направил постамент и бих написал на

необичайните му форми „Мисъл“ и „Нежност“. И точно така биха останали двамата космонавти за вековете – осезаеми, в камък или метал, познати на милиони хора, малко непонятни, защото за всички бяха герои, а аз исках да ги направя хора, обикновени като всички други, като теб и мен, като целуващите се на отсрещния бряг на рекичката момче и момиче.

Можеше и да не ме разберат. Но такава беше истината. Тези минути и това удивително мълчание представляват същността на техния живот. Ще направя модел, ще го покажа на специалистите, нека спорят, нека доказват, в сравнение с тях сега имам предимство. Малко вникнах в душите им и никой друг не ще може да задържи видението с мисълта си, ако то не съвпада с моето. Никой няма да успее да ги направи само герои, защото най-важно в тях е било това мълчание, свенливата взаимна любов, а чрез нея – обич към всички хора, към цялата Земя. И макар че са отлитали в далечния Космос, сами, чрез своята любов те са отнасяли със себе си цялата Земя...

Мълчание...

Слезли са към реката.

Той е седнал на изкривено, изхвърлено на брега дърво, покрито с мъх и вече изсъхнало, тя се е отпуснала до него, сложила е глава

на неговите колене и е протегнала ръце нагоре, към лицето му. А той се е навел над нея.

Разбрах, че това е мигът, който ми трябваше! Не, исках да променям вече нищо. Нека всичко бъде така!

Без това мълчание те не биха понесли дори една година полет. Без това мълчание биха загинали. Без това мълчание, може би не са щели да издържат по-рано, още преди отлитането, а дори и да бяха излетели, щяха да бъдат прекършени.

Така! Така! Всичко е така! Сега в това мълчание се ражда славата им. Не в нужна слава. Нека бъдат хора! Нека се обичат!

Спрях виденията...

Дълго се мъчих. Бях създавал скулптури и по-рано. Сега можех да превърна това видение в нещо осезаемо, в скулптура. Именно така направих.

Те замряха.

Уморих се. Все пак работата на скулпторите-мислители е ужасно тежка. Не ги гледах вече. Да, бях създавал своя шедьовър. Разбрах това. Никога не съм правил такова нещо и никога не ще направя. Като че ли някаква тежест падна от сърцето, олекна ми, ала не така, както преди, ненапълно.

Тук вече нямаше грешка. Тук имаше нещо друго. Хвърлих цигарата и пристъпих към

тях. Всичко беше така, както исках. Нежно помилвах кожата на лицето ѝ. В нейните очи имаше щастие и мъка, в неговите – щастие и обърканост.

Да, вярно съм доловил мига. Ще ги гледат и ще плачат. Хората ще виждат нещо много по-важно от героизма и подвига. Ще виждат болката, в която току-що се раждат тяхното бъдеще, смъртта и славата им... И мълчанието. Това също е вярно. Та нали са си говорили само в тези минути на мълчание!

Ще мълчат винаги. Хиляди поколения ще се раждат, ще минават покрай тях, а те все ще мълчат, както тогава.

Седнах на камък близо до тях. Можеше да разруша тази скулптура, а в къщи, в ателието да я възпроизведа отново. Така правех всякога. А сега кой знае защо не го сторих. Знаех, че всичко е свършено както трябва, обаче не можех да я покажа на хората. Твърде живи бяха те за мен в този миг. Пък и... тия хиляди години мълчание. Мълчанието им тогава е било прекрасно, защото е било неочаквано, защото е траело кратко време. А. сега? Хиляди години мълчание!

Не. Трябваше да я разруша. Но не можех.

Трябваше да я покажа на хората. Обаче и това не можех да направя.

А трети път нямаше. Всъщност имаше, ала беше забранен – сетне вече не бих бил

скулптор-мислител. Нямам такова право. Необходимо беше да се посъветвам поне с Островой. Но сигурно щях да получа отказ

Седях близо до тези, които някога са отлетели с „Мисъл“ и „Нежност“ и не са се върнали, и пуших, докато се свършиха цигарите: Слънцето се оплете във върхарите на дърветата. А аз все още нищо не можех да реша. И изведнъж слънцето под някакъв странен ъгъл освети нейното лице и в очите на девойката видях сълзи. С тях скулптурата беше още по естествена, още по-прекрасна. Онемях, изтръпнах, надявайки се, че слънцето всеки миг ще прекрати светлинния си ефект. А сълзата внезапно се търкулна надолу. Докоснах лицето на девойката. Сълзата беше истинска – слънцето тук нямаше нищо общо.

Тогава станах, огледах ги още веднъж и казах: „Е, хайде, живейте!...“

Вървяха направо, накъдето ми видят очите, като си внушавах, че не бива да гледам назад. Ала не издържах, обърнах се. Те стояха досам водата, оттук вече не можех да чуя говорят ли или мълчат, пък и не ми беше нужно да го зная.

Здрачът обхвана гората, а аз все вървях – леко ми беше и ми се искаше да ходя, да ходя... Наоколо цареше мълчание...

На следващия ден отидох при Островой.

– Е, какво има при тебе? – попита ме. – Излезе ли нещо?

– Излезе – казах. – Ето какво... Вече не съм скулптор, вече не съм мислител. Разреших им... да живеят.

– Ти си полудял! Нарушил си клетвата! Какво ще стане сега с тебе?

– Същото, което и с другите скулптори-мислители, нарушили клетвата – отговорих. – Прощавайте...

Необходимата грешка

Научно-фантастичен разказ

Лев Еджубов

Спаси го това, че не се спря веднага, а направи още три-четири стъпки по пътеката. С тях промени разположението на трито фигури и звярът, изсочил иззад храсталака, сега трябваше да вземе ново решение. Самецът, неговата самка и рожбата им замръзнаха на пътеката, която тук, в открития участък, се извиваше рязко като дъга. Малкото, изпъчило напред своя подут рахитичен корем и поклащайки се на изкривените си крачета, безпомощно стоеше на нейния пращен, отъпкан връх. Звярът се намираше в центъра. Едър, с гладка лъскава кожа, той се бе свил на кълбо, притиснато към земята и готово за скок. Самецът стоеше от едната страна на дъгата, а женската – от другата, на еднакво разстояние от малкото.

В първия миг, когато се обърна натам, откъдето дойде шумът, го обзе страх. Не се изплаши от звяра. Просто веднага разбра, че сега всичко зависи не от него, дори не от хищника, а от самката, която стоеше на пътеката с тояга в лапата. Когато той загризваше клон от дърво, а после с каменно стъргало бавно пресичаше сухите жили,

женската възмутено скимтеше и го блъскаше в гърба. Искаше да яде, а той прерязваше клона не така, както винаги, значи не както трябва. Но когато новата тояга замени счупената, тя се успокои. Леко разширяващият се прав клон беше закривен накрая. С такава тояга можеше и удар да се нанесе и клон с плодове да се закачи. След време, когато тоягата се оглади, женската обичаше да я вземе.

По тази пътека те вървяха един след друг: самката – отпред, малкото – в средата, а самецът – с тоягата отзад. Този, който държи тоягата, трябва да върви отзад, недалеч от групичката. Родителите знаеха това и никога не нарушаваха важното правило. Разбира се, за предпочитане е отзад да върви той. Но тя също е доста внимателна, а слухът ѝ е даже по-остър. Ето защо, когато женската спря и го побутна, самецът ѝ даде тоягата и спокойно тръгна пред малкото.

В най-опасния участък, където пътеката заобикаляше гъсталака, самката видя в храстите нещо за ядене, и, без да даде

какъвто и да било знак, спря. Сега и тримата стояха на пътеката, а в центъра между тях се беше свил за скок едрият хищник. Самецът разбираше, че той няма да се нахвърли върху малкото – докато са живи, родителите ще се бият заради него. Затова ще избере женската или самца. Сега всичко зависи от нея. Тя непременно трябва да нападне първа хищника. Тогава самецът ще ѝ се притече на помощ и с камък ще го прогони. Ала изведнъж разбра, че самката може да вземе друго решение – погрешно и съдбоносно за него, даже и за тримата. Та нали, ако го няма него, женската и малкото са обречени на гибел!

Всички тези разсъждения се родиха за миг някъде зад тясното полегато чело и изчезнаха, остана само резултатът – това, че самецът ясно съзнаваше какво може да се случи. Той целият се напрегна в очакване, свел напред глава на дебела къса шия. Но в глъбините на съзнанието му се таеше още някакво чувство. Ако можеше да разсъждава и да запомня своите мисли, може би щеше да разбере, че това е недоумение. По целия път самката беше действувала правилно, а в най-опасния участък кой знае защо допусна много груба грешка.

* * *

След няколкостотин хиляди години самец в аналогична ситуация ще твърди, че е попаднал на самка, на която не може да разчита и която може да го подведе в най-неочаквани момент.

– Именно така ще кажа: на нея не може да се разчита, тя може да ме подведе в най-неочаквани момент.

Беше си повтарял това много пъти, с тревога гледайки зеленото табло за оповестяване. Най-сетне то пламна с ярка светлина и от скритите в стените и на тавана високоговорители прозвуча сух, властен глас:

– Станете! Съдиите идват!

Той се изправи и едва сега видя, че предната стена е закрита със завеса, както в широкоекранен кинотеатър. Завесата трепна и започна да се разтваря. Показа се предното табло на грамадна електронноизчислителна машина. Гледаха го, примигвайки, множество разноцветни светлинки, укорно кимаха стрелките на някакви уреди, а от двете страни на машината от големи цепнатини се бяха подали езиците на хартиени ленти.

Непосредствено под тавана от широка хромирана ивица изпъкваха огромни медни букви – „Темида“, а по-долу привличаха вниманието грижливо направени емайлрани табелки с черни надписи – „Блок за

преценяване на доказателствата“, „Блок за свидетелски показания“, „Блок за кръстосан разпит“, „Система за анализиране на веществените доказателства“ – и още много други табелки, които той не успя да разгледа.

В средата на машината, след като щракна, се отвори капак и откри зъбеста метална паст.

– Кажете името си! – безстрастно заповяда машината.

Той изпълни нареждането и подаде молбата.

– Кажете какъв е характерът на делото! – разпореди се машината.

– Аз за развод – обърка се той, – с жена ми... На нея не може да се разчита...

– Исковите молби се приемат в левия долен ъгъл – съобщи „Темида“.

Той видя как близо до табелката „Въвеждане на иски молби“ замига яркозелено око и се появиха валяци, като на пишеща машина. Само че бяха два, един до друг. Протегна ръка към тях, те се завъртяха и започнаха да въвличат молбата с кратки резки движения, сякаш дъвчеха хартията и трудно я преглъщаха.

– Повторете накратко главната причина за развода!

– На нея не може да се разчита, тя може да ме подведе всеки момент – каза той със слаб пресеклив глас.

Машината хитро замига, чу се меко ромолене и хартиените ленти отстрани станаха толкова дълги, че започнаха да се диплят в хромираните кошници, които стояха на право на пода.

– Засега причина за развод няма – сухо констатира „Темида“. – Вие съобщихте, че тя може да ви подведе всеки момент. Следователно простъпката, която служи за основа на исковата молба, още не е извършена. Вашето дело ще бъде разгледано едва след посочения момент.

Той искаше да възрази, но го тласнаха грубо и пред очите на „Темида“ застана мъж с къси панталони и сако до коленете с голям брой златни копчета. С една ръка държеше копче, а с другата сочеше ищеца.

– Обвинението – започна той тържествено – настоява делото да се разгледа незабавно поради интереса, който представлява за обществото. Семейството е основа и база. Основите са неразривни, базата е неприкосновена. Молбата на ищеца в рамките на гражданското съдопроизводство е престъпна и се основава върху недоказуеми намерения. Невъзможността да се разчита на член от семейството не е

причина за разтрогване на брака. Вероятността съпругата да подведе се определя от момента. А моментът се определя от усмотрението. Следователно подвеждането може да се спре в стадия на опита. С една дума, мотивите на ищеца не са убедителни...

Той продължаваше да говори, но ищецът и обвинителят бяха обгърнати от мек лепкав облак и внезапно обвинителят се разтопи, а на мястото му, стоеше същество с лице, чиито черти бяха неясни, обаче с внушителна фигура. Тя бе облечена с блестяща адвокатска мантия, а на главата се виждаше метална каска от времето на Първата световна война.

– Известно е, че най-добра защита е нападението – каза съществото с добре поставен глас. – Затова ще си позволяя в отговор на обвинението срещу моя доверител да нападна тезата за безпогрешността. Ваша електронна светлост, безпогрешността е смърт, а животът е низ от грешки. Що се касае до съдебния процес, той започва поради една грешка, води се погрешно, бори се с грешки, съгласява се с тях и завършва с погрешно твърдение, че няма грешка в това, което погрешно се нарича безпогрешно решение. Говори се, че не греша само онзи, който нищо не прави.

Това твърдение е погрешно от начало до край, тъй като безделникът допуска продължаваща във времето грешка. А този, който прави нещо? Нима е възможно да не греша?

Адвокатът рязко се извърна на високите си токове и посочи с пръст ищеца.

– Ако се върнем към моя доверител – провъзгласи той, – ще стане очевидна погрешността, следователно и разумността на поведението му. През целия си живот той е вършил нещо, следователно е грешил. А веднъж видял своята бъдеща жена и ѝ предложил безпогрешен път към най-голямата грешка. Останалите грешки са значително по-малки, обърнете внимание, ваша електронна светлост, значително по-малки от грешката, която го е довела пред вашите многоцветни очи и гръмливия високоговорител. При това най-голямата си грешка той е направил, без да мисли, а всяка дребна го е измъчвала поне малко и е предизвиквала размишление – струва ли си да я прави.

* * *

Той се спря пред дебела кафява врата и се замисли:

„Може би напразно дойдох тук? Навярно не си струваше да правя това?“

Вместо да се обърне и да си отиде, решително натисна бутона и се вслуша – във входа беше тихо, картечните трели на звънеца се чука ясно. Вратата се отвори много скоро. Естествено, трябваше до звъни по-кратко и не така настойчиво – срещу него стоеше полугола фигура със сънливо и разтревожено лице.

– Гранаткин? – в гласа прозвуча удивление, смесено с недоволство. – Нещо сериозно? Може би просто не знаеш колко е часът?

Михаил презрително изсумтя и тръгна обратно. Гранаткин акуратно изтри обувките си в грапавата каучукова бърсалка и влезе в ергенската квартира, неприязнено гледайки как домакинът шляпа с меките нощни пантофи и в движение запалва полилея, торшера и даже настолната лампа върху писмената носа. Михаил облече спортен халат, предназначен очевидно за боксьори, друсна се в кресло и с жест покани неочаквания гост да седне.

– В службата ти сигурно не се е случило нищо – започна той да размишлява, преди Гранаткин да е обяснил каквото и да било. – Началството не е толкова неразумно, че да те изхвърли. Напълно достатъчно е администраторите да имат мъничко разум, за

да осъзнаят печалния факт, че в замяна няма да получат нещо по-добро.

Михаил изчаквателно погледна Василий, но той мълчеше, подсмиввайки се някак си накриво.

– Да опитаме да се поровим в други области! – продължи Михаил. – Човек нощем може да бъде преследван от неприятности на обществени места: гари, ресторанти, пристанища, градски градини, просто на улицата. Най-често тези неприятности са свързани с грабители, милиция, алкохолни напитки и, естествено, с жени. Обаче всичко това няма никакво отношение, към теб. Грабителите са твърде разумни, за да не се досетят, че в джобовете ти има не повече от една рубла, икономисана на обяд в диетичен стол. От такива като теб милицията не се интересува. Уверен съм, че не си пресякъл улицата посред нощ, а си стигнал до ъгъла и си минал през подлеза. Алкохолни напитки? Глупости! Повече от мъничка чашка, преди да обядваш. Остават жените. Това е област на големи изненади. Но за човек, който се е отдал изцяло на дома, за човек, безумно влюбен в своята жена и сериозно занимаващ се с проблемите във връзка с ремонта на квартирата...

– Стига! – Василий стана решително, угаси лампата на бюрото, обърна се към торшера и

раздразнено дръпна късото шнурче с мъничък пухкав пудел. След това пристъпи към Михаил, наведе се почти до лицето му и каза, наблягайки на всяка дума: – Напуснах дома и ще се разведа с Татяна!

Михаил се изправи бавно, по някаква невероятно сложна траектория прекоси стаята и отново запали торшера и настолната лампа. Постоя малко до писмената маса, после се върна при своето кресло.

– Е, добре – произнесе той с равен глас. – Напуснал си дома... Можеше и да премълчиш това. Такова съобщение след твоето нощно позвъняване съдържа нулева информация. Остава втората част от фразата ти, така да се каже, футурологичната.

Известно време Михаил разглеждаше своите космати крака, подаващи се изпод мъхнатия халат, след което продължи с пресилена усмивчица:

– Значи ще се развеждаш... – също не особено много информация. Естествено, в три часа през нощта нито един съд няма да приеме молбата ти и ще се наложи да чакаш поне още седем часа. Ето това вече е важно за за човек, умеещ да мисли. Добре знаеш, че аз съм именно от тези хора, ясно ми е защо си дошъл при мен.

– Защо? – попита Василий с раздразнение.

– Дошъл си, за да те убедя до десет часа (тогава се отварят съдилищата) да не правиш фаталната стъпка и да те върна в лоното...

– Ти, разбира се, подробно ще изложиш сега целия ход на разсъжденията, който те е довел до тая глупава мисъл.

– Естествено. Аз съм акуратен човек и не обичам неяснотите. И тъй, ето какъв е ходът на разсъжденията. Ти, както знаем, си напуснал своя дом в три часа през нощта и си тръгнал към мен. Нима след големия семеен скандал не можеше да се поразходиш из града? Нима не можеше да идеш в института си и да работиш до сутринта? Никой нямаше да се учуди. Щяха да решат, че проверяваш нова налудничава идея, която ти се е присънила през нощта. Но ти дойде при мен, при човека, който познава Таня много години и ще се постарее да я защити.

– Всички кой знае защо мислят за нея. А аз? Аз какво, нищо ли не съм за теб?

– Не, защо говориш така. За мен ти си нещо повече от Таня. Разбира се, ако тя е намислила да те пребие с ютията или да те отрови с някаква екзотична отрова... Даже ако ти е изневерила... Аз съм изцяло на твоя

страна и съм готов заедно с теб да съчиня молбата за развода.

– Боже мой! – Василий удари с юмрук по коляното си. – Дрънкаш врели-некипели! Какво общо имат тук ютиите и отровите?! Нито ми е изневерявала... Нима само затова хората се разделят? Можа би хиляда пъти по-добре щеше да бъде, ако тя... Тогава поне веднага всичко щеше да стане ясно и нямаше да има пътища назад. А сега и животът е непоносим, и като че ли няма явни причини...

Василий спря с жест Михаил, който отново опита да анализира ситуацията, и продължи:

– Разбираш ли, тя е ненадежден човек и това се проявява във всяка дреболия, във всеки неин жест, във всяка нейна стъпка, най-сетне в нейното отношение към мен. Аз правя всичко за нея, всичко давам... А тя... Та на нея не може да се разчита... Тя може да ме подведе в най-неподходящия момент.

– Откъде знаеш какво ще стане утре? И кой момент може да бъде считан за подходящ или неподходящ? Общи приказки...

– Не ме разбра правилно. Аз не предполагам, а съм уверен, че тя може да ме подведе. Та тя през целия си живот непрекъснато ме подвежда. Естествено, това са все дреболии... Но когато са много, когато всеки ден се навират в очите...

– Нищо не разбирам. Какво прави с теб? Не съм забелязвал нещо нередно у Татяна...

– Не си забелязвал?! При твоята наблюдателност! Знаеш ли с какво започна вчерашната ни история? Снощи след шест тя се обади по телефона в къщи и каза, че излиза от службата. Даже пеша да върви, ще се прибере само след около петнайсет минути. Аз пишех нещо и не обърнах внимание на часовника. А после погледнах и се смаях – бяха минали час и половина. Позвъних в службата, оттам ми казаха, че е излязла навреме. Един час по-късно разбрах, че трябва да звъня по болници и в милицията. Но реших най-напред да изтичам до службата ѝ – може да се е случило нещо по пътя. Изскочих навън, а тя стои до входа на нашата сграда и спокойно говори с една съседка. Имала била неприятности с мъжа си и трябвало да се прояви съчувствие към нея. А това, че аз едва не полудях, не я интересува. И то на една крачка от дома! Можеше да прескочи за минутка в къщи и да каже, за да не се безпокоя. На тя се отнася с пълно безразличие към мен и към моите вълнения.

– Любопитна ситуация – подсмихна се Михаил. – А попита ли я защо тя...

– Естествено. И знаеш ли какво ми отговори? „Какво искаш от мен? Не

разбирам. Та аз веднага след работа се прибрах в къщи. Бързах, тичах като ненормална. А пък ти се заяждаш!“

Михаил престана до се подсмива и заинтригуван погледна Василий.

– Слушай, това е много интересно. Направила е всичко така, както е редно за добрата съпруга. Бързала, дотичала и изведнъж в последния момент – грешка, неправилно решение. Като че ли си е вече в къщи, стои на две крачки. Има чувството, че се е прибрала в дома си, а оттук – погрешният извод, че всички трябва да знаят за това. Изводът е, разбира се, подсъзнателен... Трябвало е да съобрази още нещо съвсем мъничко, а именно, че ти съвсем не си могъл да знаеш за нейното прибиране. Възможно е обаче и малко да се сгреша. Колко интересно е всичко това! Дори не можеш да си представиш колко е интересно!

– На тебе може и да ти е интересно. А питаш ли мен какво ми е? Когато това става едва ли не всеки ден.

– Всеки ден, казваш? Да, това сигурно може да се случва и всеки ден. Слушай, Василий, ще ти задам един въпрос. Само че не се чуди, а отговори съвсем сериозно!

– Какъв въпрос?

– Още не съм го измислил. Дай ми възможност да помисля няколко минути! Ясен ми е само принципът – какъв трябва да бъде този въпрос. Ей сега ще приготвя нещо за хапване. Има и хубаво коняче. Ще сложа вода за кафе.

Михаил скочи и, потривайки ръце от удоволствие, се втурна към кухнята. Там известно време тракаше съдове, хлопаше вратата на хладилника и изведнъж завика:

– Измислих въпроса. Готви се!

Върна се в стаята, смъкна халата и започна да навлича тренировъчен костюм. Личеше, че още размишлява над въпроса, който се канеше до зададе. Отново се разположи в креслото и погледна сериозно Василий.

– Имам предвид, че въпросът е важен! Само не измисляй, а отговаряй точно!

Василий кимна и нетърпеливо забарабани с пръсти по креслото.

– Кажу, Василий... – Настъпи дълга пауза.

– Кажу, Василий... Често ли на Татяна й изкипява млякото, когато го вари?

Василий скочи, хвана се за главата и закрещя:

– Кога ще престанеш с тия твои идиотски шегу? Аз не знам какво да правя. Може би всичко при мен ще хвъркне по дяволите. Може би ще виждам сина си само в неделя.

Няма да мога да работя! А ти ми досаждаш с някакво си мляко.

– Я сядай и не викай така, че ще чуят и съседите! Нямам намерение да се шегувам с теб. Въпросът се отнася за това защо си дошъл при мен.

– Е, добре, добре, ще отговоря. Да, тя вари всеки ден мляко за Петка и всеки ден го изкипява. Това, впрочем, също е доказателство, че се отнася равнодушно към мен. Та нали аз съм принуден всеки ден да мия газовата печка! Много пъти съм й говорил за това, молил съм я. Никакво внимание!

– А ти, Василий, наблюдавал ли си някога как става това... с млякото?

– Отскоро взех да наблюдавам специално. Престорих се, че чета вестник... Че млякото никак не ме интересува. Тя седя няколко минути и съсредоточено гледаше тенджерата. Сякаш беше на пост. А после изведнъж обърна глава. И в този момент...

Михаил скочи и от удоволствие запляска с ръце.

– Слушай, Васка, ти дори не можеш да си представиш какво ми съобщи! Та всичко това е по моята тема... Прелест! А ние забравихме да пренесен този модел върху съвременната популация. Просто временно помрачаване на съзнанието. Само градим хипотези, а тук

обектът е налице и дори може да експериментираме.

– Ти какво, побърка ли се? Каниш се да правиш научна кариера върху моето нещастие? Та аз дойдох при теб за съвет! Забрави ли вече това?

– Не, не съм го забравил. На случаят е толкова рядък... С един удар два заека! И твой въпрос ще разрешим, и аз темата си ще...

Неочаквано Михаил млъкна и вдигна пръст.

– Стоп! Трябва да прекъснем разговора. Ей сега чайникът ще заври. Няма да допусна да изкипи. Аз не съм Татяна!

* * *

Те седяха в чистата кухничка на твърди табуретки. Михаил с апетит лапаше сандвичи, обръщаше в широко отворената си уста тумбести чашки коняк и пиеше направо от грамадна глинена кана кафе. А Василий отпиваше от същата гъста течност на малки глътки от чаша, но, както си му е редът по време на семейни трагедии, не докосваше храната. Отначало слушаше Михаил без интерес, с нетърпението, характерно за всеки човек, който иска да насочи разговора към интересуващата го тема. Обаче постепенно започваше да проумява връзката между разказа на Михаил и това, заради

което бе дошъл през нощта при своя приятел.

– Разбираш ли – подхвана Михаил, – този биолог дойде с празни ръце. Нищо в джоба и в главата. Нула. Задачата не е поставена. Или, по-точно, е поставена по типа „Иди... не знам къде! Донеси... не знам какво!“ А аз съм математик! За мен всичко трябва да бъде наредено по рафтовете, за да има пълна яснота. Но тоя мъжага, от първия момент си личи, е делови човек и фанатик. И аз му простих невежеството. Идеята му беше такава: има интереси на отделния индивид и интереси на популацията. В първобитното общество тези интереси навярно не са съвпадали. Ти например имаш лоша генетична болест, а ти се иска да живееш. Обаче за цялостната популация е изгодно да хвърлиш топа, да не оцелееш, да не оставиш потомство. И ето че възниква въпросът как природата е разрешила тази проблема. На кого е възложена грижата за отделните индивиди и на кого – за популацията като цяло? Какъв е механизмът на разпределянето на тия задължения? Своята система направих за киното. Искане да получат образна картина на сцените без артисти и без снимане. Изпълних задачата. В машината се въвеждат основните характеристики на личностите, външният им

вид, обстановката, сценарият и прочее. Електронноизчислителната машина може да покаже на екрана на телевизионното устройство какъвто и да е брой варианти на сцените. Неца като импровизиран мултипликационен филм, само че колкото може по-непринудено. Разбира се, аз направих тази система по-сложна, отколкото искаха клиентите. И тя се оказа съвсем подходяща за биолога. Когато му разказах какви са възможностите на системата, той се вторачи в мен и заяви, че няма да мръдне, преди да сме видели поне един модел. Изобщо цели два месеца не излизахме от моята квартира. Ходехме само за цигари и храна. Отдавна бях поставил тук пулта за въвеждане и екранното устройство. Така е по-удобно да се работи. И знаеш ли, че се получиха твърде интересни неща? Постепенно започна да се оформя такава картина: грижата за отделните личности природата е възложила на мъжа. Той се грижи най-напред за себе си, за своята самка и потомците, а после – за интересите на племето. Какво му е дала природата за изпълняване на тази функция? Много качества: сила, ловкост, твърдост и точност на движенията. Обаче главното са рационализмът и възможността в сложни жизнени ситуации дълго да разсъждава

правилно. Това е низ от неосъзнати, но безпогрешни разсъждения. А на жената природата е възложила по-важна задача – да се грижи за цялостната популация. И знаеш ли с какво тая хитра природа е въоръжила жената? Изключено е да се досетиш!

Михаил отмести чашата и направи многозначителна пауза.

– Природата е снабдила жената с могъщо средство за съхраняване на популацията. – Гласът на Михаил зазвуча с металически звън. – Дала ѝ е способността да прави грешки! Това не означава, че мъжът не е правел грешки или че жената не е можела да действа безпогрешно... Не, разбира се. Просто статистически веригата от безпогрешни разсъждения на жените често се е оказвала по-къса, отколкото при мъжете. Това е всичко. Просто и гениално, нали?

– Е, и какво? – Василий с недоумение гледаше ликуващия Михаил. – Значи жената прави грешки по-често, отколкото мъжът. А какво общо има тук популацията? Колкото повече са грешките, толкова по-малко са нейните шансове да оцелее.

– Грешиш. В първобитното общество огромна роля играел естественият подбор. Грешката само усилвала този фактор, следователно по всяка вероятност подобрявала популацията. Нещо повече,

видът човекообразни можел да попадне в благоприятни условия и тогава естественият подбор щял да започне да действа твърда слабо. И тук на помощ на човечеството винаги идвала жената. Колкото по-добри са били условията, толкова по-често тя е трябвало да прави грешки, фатални за отделните индивиди и най-напред за самците. Именно това уравнило рационализма на мъжете. Та нали те със своите грижи били готови да предпазват всички от гибел? А в резултат имало опасност да обречат на измиране популацията. Способността на самката да греши в велико благо, на което човечеството дължи своето съществуване. Навикът да се правят грешки принуждавал постоянно самците да бъдат на висотата на своите възможности и да излизат от най-невероятни положения. Той непрекъснато засилвал ума, издръжливостта и паметта ни. А онези, които не успявали да се приспособят, да изработят сложен комплекс, предназначен за водене на борба за съществуване... В резултат оставали само умните и силните... Това направило човека господар на Земята.

– Започвам да се досещам накъде биеш – Василий наля в чашата си горещо питие. – Но в момента нещо не ми се ще да споря с теб, макар и да чувствавам, че в твоята

хипотеза може да бъдат открити слаби места.

– Нямам никакво желание да спорим. Ама че опонент се извъди! Стига ни критиката на специалистите. Просто сега ще ти покажа нещичко. Да идем в кабинета!

Василий беше влизал тук няколко пъти. Михаил не обичаше да пуска в тази стая външни хора. Може би това се обясняваше с факта, че за разлика от останалата част на квартирата тук царете хаос. Книги и списания бяха разхвърляни на пода и в креслата, парчета смачкана хартия и скъсани перфокарти плътно покриваха килима край платената пластмасова кошница. Относителен ред имаше само в ъгъла, където стояха миниатюрен пулт за въвеждане, печатащо устройство и телевизор с грамаден екран.

Михаил отиде при пулта и включи няколко двупозиционни прекъсвача. После каза към микрофона спокойно и делово:

– Серьожа, не се бой, тук е Жеберин. Ако съм те събудил, можеш да изругаеш.

– Казвай какво ти трябва! – веднага прозвуча от високоговорителя. – На зор съм, нямам време да приказвам дълго с теб.

– Серьожа, ти знаеш, че съм сериозен човек. За маловажни неща посред нощ не бих...

– Че кой не те познава? Я казвай бързо какво ти трябва!

– Добре, добре. Аз накратко... Свържи моя телевизор с деветнайсети куб и дай онази програма, нали помниш, от осма серия...

– Оня ли модел, който вие с режисьора...

– Серьожа, не задавай излишни въпроси, при мен има външен човек. Да, правилно си разбрал. Браво! От осма серия, модел четиристотин и четиринайсети. Чакам.

– Включи своя телевизор! След една минута ще получиш изображение.

Телевизионният екран светна и Василий видя поляна, по която подобно на дъга минаваше отъпкана пътечка. От едната страна, недалеч от пътечката, имаше гъст храсталак.

– Ето ти и мястото на действието – каза Михаил. – Сега ще започнем да го запълваме. Моделът ще бъде такъв: по пътечката вървят самец, самка и тяхната хилава рахитична рожба. Самката е допуснала грешка – без да предупреди самеца, е изостанала от групичката, въпреки че единственото оръжие – тояга – се намира именно в нейните лапи. И така, да наредим персонажите!

Михаил правеше нещо непонятна над пулта, а на екрана в началото се появи космат самец с могъща мускулатура,

прегърбен, с полегато чело и широки ноздри на плосък нос. След това на върха на дъгата излязоха кривокрако животинче и на известно разстояние от него – сгърбена, широкоплещеста, но вече с някои елементи на изящество самка. После в центъра Михаил показа свит на топка и готов за скок звяр.

– Я да придвижим самец мъничко напред! Да считаме, че като е направил още няколко крачки, той е объркал първоначалните планове на хищника и сега звярът трябва да вземе ново решение! Да бъдем снизходителни и да дадем на невъоръжения самец още един шанс за спасение – да нахвърляме край него малко тояги и камъни!

Михаил говореше и същевременно натискаше клавиши на пулта. По екрана тромаво и странно се местеха застинали фигури – сякаш си избираха най-удобните места. После близо до краката на самец се появиха няколко обли камъка и тояги. Една от тях беше дебела колкото ръка и лежеше почти до пътечката.

– Сега всичко си е на мястото. Разположението на персонажите е известно на машината. Тя получи и допълнително информация, например за типичното поведение на самец и самката. Знае още, че

тоя звяр няма да нападне малкото – ползата ще бъде незначителна, пък и родителите няма да му позволят да яде спокойно. Е, разбира се, в модела са въведени и такива условия, че на самец е възложена грижата за семейството, а на женската – за цялостното популация. Машината трябва да покаже какво да бъде в създадената ситуация типичното поведение на самец и самката. Сега ще се свържа с моделния блок на машината, която е там, при Серьожа, и ние ще видим тази ситуация на екрана. Гледай!

* * *

Самецът прецени ситуацията за миг. Още един миг траяха подготовката и търсенето на начин за защита. Тоягите, които се търкалят под краката, не подхождат за тая цел. Всички те са много тънки, а една, която лежи съвсем наблизо, е доста дебела и няма да може да бъде вдигната бързо. Камъните са разположени встрани и не може да се вземат веднага. Те биха свършили работа по-късно, когато ще започне битката с хищника. Но в първия момент самецът се оказва съвсем невъоръжен. Оставаше единствено възможността да отскочи встрани. Обаче това не ще спаси женската и малкото, значи не бива да се прави.

Той диреше трескаво изход и изведнъж го обхванаха едновременно радост и злоба. Изход бе намерен и сега цялото му същество гореше от желание за бой със звяра, дръзнал да нападне него, неговата самка и тяхната рожба. Трябваше само да изчака решението на женската и тогава вече или да се спусне към камъните, ако тя отскочи встрани, или...

Самецът се напрегна, поприведе се и почти докосна с дългите си лапи земята. И в този момент самката скочи. Скочи не към хищника, а към рожбата си и я заслони със своята широка фигура. Почти веднага звярът се хвърли към самца, но миг преди това той се наведе бързо, сграбчи дебелия тояга, рязко се изправи и я подхвърли. Звярът, протегнал лапи, вече летеше над поляната, когато тоягата изхвърча нагоре и, тежко въртейки се, го удари във въздуха първо по лапите, а след това по муцуната. Докато звярът се бранеше от загадъчното въртящо се и твърдо нещо, самецът успя да вземе и в двете лапи по един камък, а самката дотича при него с палката. Той запрати един от камъните към звяра, който, ръмжейки, бавно се отдалечи.

* * *

Телевизионният екран угасна, светещата точка се втурна към центъра и след секунда изчезна.

– Както виждаш, за самката е типично да греши в такава ситуация, а самецът се оказва на нужната висота. На такива като него грешките на самката не действуват. Може би тя му е поопънала нервите, но когато става дума за естествения подбор, такива дреболии не се вземат под внимание. Целта е твърде голяма.

Облегнал се в креслото и с интерес наблюдавайки Михаил, Василий се подсмихна, поклати глава и заговори със скептичен тон:

– Що се касае до естествения подбор, самката трябваше да стане причина да загине нейният рахитичен потомък, а не здравият и съобразителен самец.

– Това е друга тема. Бих могъл да ти покажа как самка бяга от ъгъл до ъгъл в пещера със своята болна рожба, без да я изпуска от лапите си, вместо да я остави за малко и да прескочи за вода. Природата и в този случай е дала на самката мощно оръжие – сляпа безумна обич към рожбата. Сега аз нарочно взех такъв модел, че да покажа отношението на самка към самец. Това е заради теб, както навярно се досещаш. Е, хайде, съвременен самец, да идем да си доизпием кафето!... Всяко явление трябва да има свое название. Аз предлагам откритият от нас ефект да бъде

наречен „парадоксът на тъщата“. Звучи добре, нали?

– Прекрасно звучи – Василий се усмихна пресилено. – Само че какво общо има тук тъщата? Ти май си се загрижил не за тъщата, а за съпругата.

Михаил наля кафе в чашите, намаза с масло филия черен хляб, сложи отгоре голямо парче салам. После отхапа с апетит почти една четвърт от сандвича и посегна към кафето. Василий също заяде, обаче, действуваше не така енергично, както приятеля си.

– Известен е – заговори най-сетне Михаил, – един парадокс, пряко свързан с разглежданото от нас проблема. Майките, които имат дъщерички, страшно искат да ги омъжат. При това за постигане на тая цел те всякога намират кандидати. А пък майките, които имат синчето, винаги са недоволни от снахите, но ето че най-сетне настъпва дългоочакваният момент и младите, за радост на първата майка и за огорчение на втората, се обвързват със съответните връзки. Като че ли при това положение булката е обречена на вечен натиск от страна на свекървата, а младият съпруг, напротив, нищо не го заплашва. И тогава на сцената ненадейно излиза знаменитата тъща, обект на толкова много вицове.

Обърни внимание, не свекървата, която не е искала да види снаха си преди брака, а именно тъщата, която направо е боготворяла своя бъдещ зет. Никога ли не си мислил защо става така?

Михаил се разсмя весело

– Току-що ми стана ясно всичко. Това е резултат от същата генетична отживелица. Самката е била длъжна, извършвайки низ от малки грешки в разсъжденията, оценяването на ситуацията и изводите, да държи в непрекъснато генетично напрежение самците. Та нали именно от издръжливостта, силата и ума им е зависело бъдещето на цялата популация!

– Значи ти смяташ, че Татяна...

– Разбира се...та тя е Жена! Жена с голяма буква! Но работата е не само в нея, а и в теб. Ти всякога си бил хипертрофирано самолюбив. Вместо да бъдеш снизходителен към малките грешки на твоята половинка, ти си се заел да правиш психоанализ и си доказал сам на себе си, че са престанали да те обичат, че не мислят за теб.

– Може би в твоите думи има нещо вярно. Но се е случвало Таня да ме поставя в положението на оня звяр, който насмалко не беше излапан от хищника.

– Не преувеличавайте! Ние живеем в цивилизован свят и грешките на жена ти

могат да ти навлекат най-много някоя неприятност. А главното е, че такива като теб погрешно тълкуват поведението на жените. Навярно знаменитият тезис за тайнствеността на женската психология се заключава именно в това, че ние, мъжете, не можем да разберем една проста истина: жената греша там, където ние действваме безпогрешно, и обратно, тя е безпогрешна там, където ние изглеждаме абсолютни глупаци. Разбираш ли, това са

различни области с големи вероятности за неправилно решаване. Толкоз! А поради факта, че тази проста истина е оставала неизвестна, типове като теб обикалят разни инстанции и пишат всевъзможни искови молби. Затрупали са съдилищата с работа. Май че там трябва да се монтират вече електронноизчислителни Темиди.

Изведнъж Василий акуратно сложи настрана сандвича, отмести недопитата чаша и се изправи над масата. Личеше, че го е осенила невероятна мисъл.

– Защо се вторачи в мен? – настръхна Михаил.

– А ти какво ме баламосваш? Светкавично съчиняваш всякакви теории. За да отървеш Татяна? – В гласа на Василий се чувствуваше раздражение.

– И заради тоя глупак изгубих цяла нощ! – Михаил плесна с ръце. – Откъде ти дойде наум, че те баламосвам?

– А тоя твой Серьожа...

– Какъв Серьожа?!

– От изчислителния център. Спомних си вашия разговор. Отначало не обърнах внимание, а сега изведнъж си спомних. За модела, който ми показва на екрана. „Оня ли модел – попита ме той, – който вие с режисьора?...“ Правил си тоя модел не с биолог, а с режисьор, следователно си ми прожектирал част от бъдещ кинофилм. Това не е никакъв биологичен модел. Просто всичко останало си измислил в момента.

Михаил стана, разтича се из кухнята и завика:

– Ах, каква прозорливост! Ах, каква проникателна съобразителност! Не мога да издържам повече. Махни кафето от масата, иначе ей сега ще го изсипя на главата ти. Е, хайде, да допуснем, че съм измислил всичко! Сега все едно няма да ми повярваш. Така да бъде, измислил съм. Нима сега това е най-важното? По-добре е да помислиш правилно ли е всичко това или не. Та нали твоята Таня действително поради глупави грешки всичко това... Тя не може другояче. Пък и не само тя. Така постъпват всички жени. А ти си мъж. Къде е твоята снизходителност? Къде е

умението ти правилно да разбереш действителността?

– Добре, успокой се! – примирително каза Василий. – Може и наистина да си прав, макар че съчини всичко. Получи се рядко сполучлива импровизация.

– Мерси. Комплиментът е необикновено фин. Още два такива и ще те изхвърля навън. Затова хайде да прекратим разговора и да подремнем! Може би на сутринта ще започнеш да разсъждаваш малко по-трезво.

Михаил се съблече и се вмъкна под юргана. Василий свали сакато, разположи се в креслото и се зави с тънко вълнено одеяло.

– Лека нощ! – пожела домакинът. – И да сънуваш страшен сън за това, как те развеждат с почтена и обичаща те жена!

Гостът дълго не можеше да се настани удобно, макар че креслото беше просторно и меко. Най-после се извърна на хълбок, сложи главата си на облегалото за ръце и се унесе.

...Той стоеше пред „Темида“ сам и с немигащи очи гледаше очарователната игра на множеството сигнални светлини. В ушите му още звучаха последните думи от неразбираемата реч на защитника, който се обърна към електронноизчислителната машина и помоли за нещо странно. Всяка негова дума поотделно беше ясна. Но използвани в пищни фрази, по някакъв

тайнствен начин те губеха смисъл и минаваха бързо през съзнанието, без да оставят забележима следа.

– Повторете накратко главната причина за развода! – с раздражение заповяда машината.

– На нея не може да се разчита, тя може да ме подведе...

– „Може“, „може“!... – неочаквано го прекъсна машината с писклив глас. – Жената трябва да подвежда системно. В това се заключава същността на генетичната защита на популацията.

„Откъде машината знае за това?! – помисли си той. – Та аз не съм ѝ казвал нищо!“

И изведнъж ужасен се досети, че „Темида“ е същата машина, с която се разпорежда непознатият Серьожа и която е включена към пулта за управление в стаята на Михаил. Разбра, че е обречен, и наведе глава.

– Считате ли брака по принцип за неприемлив? – попита машината.

– Не, отде-накъде? – промълви той. – Ако жената...

– Всичко е ясно – избоботи мощният високоговорител. – Въвеждането на информация е завършено. Сега всички блокове на машината ще бъдат изолирани за две хилядни части от секундата от

постъпване на нова информация и евентуален натиск от страна на други електронни устройства. Това ще осигури вземане на обективно и правилно решение.

Двете хилядни части от секундата траяха необикновено дълго. Първо той забеляза как една след друга гаснеха светлинките, после машината за миг застина неподвижно. Изведнъж затрепери от интензивната вътрешна работа, сетне с облекчение замря, светлинките отново заблестяха на табло то й.

– Съдът обявява справедливото и окончателно решение, което не подлежи на обжалване. Внимание, съдът обявява решението!

Последва тържествена пауза и след това, наблягайки на всяка дума, „Темида“ провъзгласи:

– Разводът е неоснователен. Претенциите на ищеца са немотивирани и вредни.

Той искаше да възрази, но разбра, че това няма да промени абсолютно нищо. Тогава седна демонстративно направо на пода, с което показваше, че не приема мнението на

електронния съдия. „Темида“ се забави един миг. През многото цепнатини се виждаше как вътре пробягваха искри и внезапно със съскащ извиняващ се шепот тя започна да обяснява каква е причината за нейното решение:

– Да се води борба със способността на жените да грешат, за да бъде съхранена популацията, не е възможно. А да се напуска жената е погрешно. А погрешността при ликвидиране на грешка може да доведе до безпогрешност. Това само по себе си съдържа грешка, която пък е недопустима поради безпогрешното въздействие върху погреш...

Машината мърмореше нещо съвсем неразбираемо, а искрите в нея пламтяха като огън. И изведнъж нареди със спокойния глас на Михаил:

– Ставай, ставай, ставай...

Василий отвори очи и видя своя приятел, който го дърпаше за рамото и се усмихваше:

– Ставай! Дойде Татяна.

Съкровището е наблизо

Научно-фантастичен разказ

Ричард Маккена

Тази заран моят син ме запита с какво съм се занимавал през войната. Той е вече петнадесетгодишен и аз не мога да проумея защо никога досега не ме е питал за това. Нямам понятие защо дори аз не съм предвиждал такъв въпрос от негово страна.

Той тъкмо се приготвяше за лагер и аз успях да се отърва от него само с няколко думи, че по време на войната съм изпълнявал обикновена помощна задача.

В лагера той ще прекара две седмици. Докато на преподавателите му не омръзне до го подканят, той ще се занимава с всичко онова, с което се занимават и неговите връстници. И не по-зле от тях. Но само да го оставят на мира и той веднага ще се залови да разглежда някакъв мравуняк или пък ще забие нос в своите книжки. Неговото последно увлечение е астрономията. А върне ли се в къщи, той веднага пак ще ме запита с какво съм се занимавал през войната и – няма как – ще трябва да му отговоря.

Но и аз самият не съм напълно наясно с какво се занимавах през войната. Понякога

ми се струва, че отрядът, в чийто състав бях, се сражаваше не на живот, а на смърт – с една легенда от местно значение; и единствено полковник Луис си даваше сметка за това. Победихме ли я ние? Честно казано, не зная.

Всичко започна през 1931 година, когато в пустинята, близо до селището Баркер, щата Орегон, намериха бездушното тяло на една хлапе. Край него се оказа торбичка със златоносна руда и един солиден, колкото един пръст, кристал от уранов двуокис. В края на краищата този кристал, като странен куриоз, попадна в експерименталната палата в Солт Лейк Сити и остана там до 1942 година, когато изведнъж придоби невероятно важно значение. Армейското разузнаване установи, че той е изкопан, по всяка вероятност, в околностите на Баркер, в район с приблизителни размери сто квадратни мили. Запасният полковник доктор Луис беше извикан на служба и му беше заповядано да търси жилата. Но целият район, от времето на миоцена, беше покрит с хилядофутов пласт от лава, и да се търсят тук пегматитови

пластове, от геологична гледна точка, беше същинска нелепост. Тук не се забелязваха никакви подкопавания, районът изобщо никога не е бил заледяван. Доктор Луис веднага възрази, че кристалът е могъл да се появи тук само с посредничеството на човешките ръце.

Неговите възражения не донесоха никаква полза. Отговориха му, че разсъждаването не влиза в неговите задължения. „Висшето началство“, така или иначе, няма да бъде удовлетворено, докато за търсенето не бъдат изразходвани огромно количество пари и труд. Войската мобилизира в помощ на полковника една група абитуриенти от геологическите колежи, в това число и мен, и поиска да ѝ се докладва редовно как върви работата. В името на нашето добро, а може би и от отчаяние, доктор Луис реши да ни уреди образцова полева практика: ние без умора чертаехме схеми и отбелязвахме на тях колко пласта базалт и с каква дебелина ни отделят от довулканическите породи на миоцена. Даже само с тази своя дейност ние можехме да дадем своя принос в науката за строежа на Колумбийското плато и между другото да съберем и решаващи доказателства, че тук няма и помен от уранова руда. Излиза, че не ядохме напразно хляба си.

Тъжна местенце е този Орегон! Районът на изследванията представляваше скучна, плоска равнина; навсякъде се виждаха оголени възвишения от черна лава, а между тях – бедна, сива почва с редки храсти пелин. През лятото тук е суша и знай, през зимата земята едва се напращва от ситен снежец. А ветровете духат надлъж и нашир и през лятото, и през зимата. В целия Баркер се наброяваха най-много стотина дървени къщички покрай прашните улички и няколко хамбара извън селището. Местната младеж беше отишла на война или във военните заводи, а старците сякаш ни бяха просто намразили. Ние бяхме двадесет души, без да се броят сондьорите, които работеха по договор и живееха в собствено градче на колела: ние пък, така да се каже оставахме лице в лице със селището. Нощувахме и се хранехме в една постройка, наречена „Колторп-хауз“, на същата уличка, на която беше разположен и нашият щаб. Нас ни снабдяваха отделно от селището и за неговите жители ние все едно че бяхме завоеватели от Марс.

И въпреки това нашият живот ми харесваше. Доктор Луис се отнасяща с нас като със студенти, четеше ни лекции, провеждаше препитвания, препоръчваше литература. Той се прояви като добър учител

и необикновен учен и ние го обичахме. На всеки от нас той обясни подробно всички етапи на работата. Аз започнах с картографски снимки на повърхнината, после обикалях хребета със сондърите, които прогризаха базалта до основните граници на хиляди футове под нас. Накрая се занимавах с гравиметрични и сеизмични измервания. Дух на другарство цареше в нашата среда; ние разбирахме, че геофизическите експедиционни навици, които с всеки изминат ден усвоявахме, буквално нямат цена. За себе си аз реших, че след войната ще подготвя дисертация по геофизика. Разбира се, под ръководството на доктор Луис.

През 1944 година, към началото на лятото, работите на открито бяха привършени. Сондърите се прибраха по домовете си. Ние опаковахме тонове земни проби, сандъци с гравиметрични таблици и рула сеизмографски ленти – всичко това сега се пренесе в лабораторията на доктор Луис в Среднозападния университет. Там ни предстояха нови месеци безценна тренировка – получените от нас данни трябваше да се превърнат в свитък геофизически карти. Ние се готвехме трескаво и разговорите бяха само за това, че скоро отново ще видим девойките и ще организиране вечеринка. Но тук армейското

началство заповяда част от отряда да продължи работите на местността. Доктор Луис формално се подчини на нареждането, но остави всичко на всичко един човек и изборът му падна върху мен.

Аз се чувствах наранен в самото сърце. Все едно, че ме бяха изключили безпричинно от университета. Намирах, че той се отнесе с мене жестоко и безсърдечно.

– Веднъж на ден сядайте в колата и обикаляйте околностите с Гайгеровия брояч – ми каза Луис. – А след това си стойте в канцеларията и се обаждате на телефонните повиквания...

– А ако началството позвъни в мое отсъствие? – мрачно попитах аз.

– Наемете секретар – отговори той. – Това ви се разрешава.

И те заминаха, като ме оставиха на длъжността началник на изследователска група, но без подчинени, подхвърляйки ме на разкъсване от враждебно настроените туземци. Аз дойдох до извода, че ненавиждам полковник Луис и жадувам за случай да си отмъстя. Няколко дни по-късно старият Дейв Джентри ми подсказа как да сторя това.

Дейв беше мършав, изсъхнал старик с прошарени мустаци; сега аз се хранех там, където се хранеха и жителите на Баркер и

мене ми се падна място до него. Всяко хранене се превръщаше за мен в мъчение. Аз по неволя слушах ехидни реплики, че ето, някои млади хора се крият зад чуждия гръб, не желаят да воюват и само напразно харчат парите на данъкоплатците. Веднъж на закуска, аз не издържах, запокитих вилицата в недоядения боб и станах.

– Армията ме е изпратила тук и армията не ме пуска оттук – заявих аз на старците и бабичките, насядали около масата. – Мене също ми се иска да се отправя през морето и да режа гърлата на самураите, защитавайки вас и отечеството. Честна дума, иска ми се! Вместо да мърморите, по-добре да бяхте взели да напишете петиция до своя конгресмени.

С отсечени крачки аз излязох на верандата. В душата ми клокочеше негодувание. Старецът Дейв влезе след мен.

– Не се горещи, синко – каза той. – Те се сърдят на правителството, а съвсем не на тебе. Но правителството е много далеч, а ти си им подръка. Освен това, ако трябва да се търсят изчезнали съкровища, това съвсем не се прави така, както започнахте вие. Пък и „Рудникът на полуумното хлапе“ изобщо не е за вас. Той си е наша собственост. Наша, на жителите на Баркер.

Той беше прехвърлил седемдесетте, наглеждаше конете в хана. Носеше разкопчана изтъркана жилетка, избелели тиранти и сива фланелена риза, и никой не можеше да подозре в него мъдреца. Но той беше мъдрец.

– Това са необятни, слабо населени пустинни краища – продължаваше той, – на хората тук не им е леко. Ето, във всяко селище се разказва за изчезнал рудник или за изоставено скривалище със злато. Тях ги търсят само глупавите деца. За възрастните, за повечето, е достатъчно да знаят, че съкровищата са някъде наблизо. Това им помага да преживеят в нашите места...

– Разбирам – озовах се аз. Нещо неканено и странно трепна в самата дълбочина на моето съзнание.

– А ние в Баркер си нямахме свой изчезнал рудник – произнесе Дейв. – Сдобихме се с някакъв преди тринадесет години. И, естествено, на хората съвсем не е приятно, че вие искате до им го отнемете с груба сила, при това толкова скоро...

– На нас прекрасно ни е известно, че тука няма никакъв рудник – казах аз. – Ние ще докажем, че него го няма и това е всичко.

– Ако бихте могли да докажете това – отговори Дейв, – би било още по-лошо. Само че вие не можете. Ние сами видяхме рудата,

държахме я в ръце. Това беше кварц, целият изпъстрен с люспи и жили злато. И хлапетото е стигнало до него от къщи, пеш. Залежът трябва да е някъде тук, съвсем близо...

Той вдигна ръка към онази страна, където бяхме търсили ние. Над равнината беше надвиснала прозрачна дрезгавина и аз, за мое собствено изумление, внезапно разбрах, че в мен се пробужда интерес към неговите думи. Полковник Луис постоянно ни внушаваше да не вярваме много на тези разкази. И ако някой от нашите споменаваше за тях, то самият аз пръв започвах да го подигравам, и обикновено ние в хор предлагаме на нещастника да обиколи района с вълшебните върбови пръчици. Ние вярвахме свято, че никаква жила тук няма и никога не е имало. Но сега аз бях останал сам и при това сам си бях началник.

Дейв и аз, без да се уговаряме, се опряхме с единия крак на долното желязо на парапета; без да се уговаряме, отпуснахме ръце и ги поставихме на коляно. Дейв изплю сдъвкания тютюн и ми разказа историята на Оуен Прайс.

– Той винаги е бил побъркан – говореше Дейв. – Струва ми се, че беше прочел всички книжки, намиращи се в селището. Натурата му, на хлапетото, беше неуморима...

Аз не съм фолклорист, но даже без труд забелязвах, че към разказа вече се примесваше и малко измислица. Например Дейв ме уверяваше, че ризата на малкото момче била раздрана на парцали, а на гърба му се виждали кървави бразди.

– Сякаш кугуар го беше драл с нокти – казваше Дейв. – Но какви ти кугуари тук: в пустинята! Ние тръгнахме назад по следите на момчето и вървахме, додето не се обърнахме, то така беше криволичило, че накрая ни обърка, но нито една следа от звяр не видяхме...

Аз можех, разбира се, да изхвърля тази глупост от главата си и все пак историята ме беше завладяла. Може би причината за това беше спокойният, уверен маниер на разказване, може би измамната дрезгавина, а може би и моето накърнена самолюбие. Помислих си, че в пространните полета от лава понякога се срещат разриви и на повърхността се изхвърлят огромни буци от основните породи. Ами ако такова нещо се е случило тук някъде наблиз? Изхвърлянето сигурно е малко, някъде около двеста-триста фута в диаметър и нашите сондъори случайно са го подминали, а там е натъпкано с уран. Открива ли го, полковник Луис би станал за смях пред всички. Самите основи на геологията щяха да бъдат подкопани. И

това щях да сторя аз, Дюард Кемпбел, аз, когото отхвърлиха, когото пренебрегнаха. Целият ми здрав смисъл въставаше против тези нелепи измислици, но някакво дяволче, скрито в дълбочината на съзнанието ми, беше вече започнало да съчинява злорадно писмо до полковник Луис, и това занятие ми се харесваше.

– Някои от нас са уверени – казваше Дейв, – че сестричката на хлапета би могла да разкаже, ако поиска, къде е намерил той своето съкровище. Тя често е тичала из пустинята заедно с него. А когато се случи всичко това, тя сякаш полудя, а после и съвсем онемя, но сега, чувах, пак проговорила. – Той поклати глава. – Бедничката Елен, от нея, изглежда, щеше да израсне истинска красавица...

– А къде живее тя? – попитах аз.

– С майка си в Сейлем. Завършила курс и се наела като секретарка при някакъв си тамошен юрист...

* * *

Мисис Прайс са оказа възрастна и твърде сурова жена, а нейното влияние над дъщеря й нямаше граници. Тя се съгласи с предложението Елен да стане моя секретарка; веднага щом споменах цифрата на заплатата. Колкото се отнася до нейния допуск, аз го получих с първото обаждане по

телефона: тя е била проверявана още на времето, когато се разследвал произходът на злополучния кристал. Грижейки се за репутацията на дъщеря си, мисис Прайс й намери квартира у свои познати в Баркер. Впрочем, репутацията й беше въвн от опасност. Аз не бих се спрял пред нищо, ако това би ми помогнало да постигна целта си, аз бих измъкнал тайната й, стига тя да съществуваше. Но каква вреда бих могъл да й нанеса, след като самият аз прекрасно знаех, че разигравам пред нея само една комедия под заглавие „Отмъщението на Дюард Кемпбел“? Та аз, знаех, че никакъв уран няма да намерим никога.

Елен беше обикновена, слабичка девойка, такава една изплашена снежинка. Носеше обувки с ниски токове, плетени чорапи и евтини роклички с бели якички и маншети. Единствено забележително в нея беше безупречно гладката й кожа – изпитите тъмни вежди, сините очи с премрежен поглед и тази кожа от време на време й придаваха съвсем неземен вид. Случваше се, седи тя, спретната, вдълбочена в себе си, със събрани колене, притиснати лакти, наведени очи, гласчето й едва се чува – недостъпна като мида в черупката си. Нейното бюро беше точно срещу моето и така седеше тя по цели дни, изпълняваше всичко, което й

поръчвах, но да я съживя не ми се удаваше с никакви средства.

Опитвах се да се шегувам, опитвах да ѝ подарявам най-различни дреболии, да ѝ оказвам внимание, опитвах да се преструвам на опечален и да давам вид, че се нуждая от съчувствие. Тя ме изслушваше и продължаваше да работи – и оставаше все така далечна, като звезда. Едва след две седмици, и то съвсем случайно, аз успях да намеря подход към нея.

В този ден аз бях решил да бия на чувства. Заявих, че всичко ми е безразлично, че мога да живея и в заточение, далеч от дом и приятели, но онова, което положително не мога да понеса, това е унилото еднообразие на района на нашите изследвания. Представете си, всяка негова точка е еднаква с коя да е друга, и по цялото протежение няма нито едно живописно местенце. Нещо се стопли в нея и тя ме погледна така, сякаш току-що се беше събудила.

– Че тука е пълно с чудесни места – каза тя.

– Сядайте в „джипа“ и ми покажете макар и едно – хвърлих аз предизвикателството.

Тя отказваше, но аз я принудих. Подкарах „джипа“ през пустинята – той се друсаше и накланяше, избикаляйки купчините от лава. Нашата карта се беше врязала в паметта ми

с всичките си подробности и всяка минута знаех къде пътуваме, но само по координати. Ние бяхме разхвърляли из пустинята допълнителни ориентери: сондажни дупки, следи от сеизмически взривове, дървени жалони, консервени кутии, бутилки и хартии, разнасяни от непреставация вятър – и все пак тя си оставаше отчайваща еднообразна.

– Кажете ми, когато стигнем до някое от вашите чудесни местенца и аз ще спра – казах ѝ аз.

– Та тук наоколо са все такива места – отговори тя. – Ето, тук например.

Аз спрях колата и погледнах Елен с учудване. Гласът ѝ беше станал дълбок и силен, очите ѝ бяха широко отворени. Тя се усмихваше – досега не бях я виждал да се усмихва.

– А кое е тука особеното? – заинтересувах се аз. – С какво е забележително това място?

Тя не отговори. Излезе от колата и се отдалечи на десетина крачки. Самата ѝ осанка се измени – тя едва ли не танцуваше. Приближих се и я докоснах по рамото.

– Е, кажете какво особено има тука? – повторих аз.

Тя се обърна, но очите ѝ не гледаха към мен, а встрани и надалеч. В нея се появи някаква нова грация, тя излъчваше енергия и изведнъж беше станала много хубавичка.

– Тук се вѐдят кучета – каза тя.

– Кучета!?

Аз внимателно огледах посърналата околност и мизерните парчета земя, изгубени между уродливите черни скали, и отново погледнах към Елен. Тук нещо не беше в ред.

– Големи глупави кучета – каза тя. – Те пасат на стада и ядат трева. – Тя продължаваше да се озърта и заглежда. – Огромни котки нападат кучетата и ги разкъсват. А кучетата плачат, плачат. Нима не ги чувате?...

– Но това е безумие! – възкликнах аз. – Какво става с вас?

Със същия успех бих могъл и да я удари. Тя мигновено се затвори отново в себе си и аз едва дочух отговора ѝ.

– Извинете ме. Ние с брат ми играехме тук на нашите си игри. Това за нас беше нещо като приказна страна – очите на Елен се насълзиха. – Аз не съм идвала тук оттогава, откакто... Аз се унесох. Извинете ме.

* * *

Наложих се да се закълна, че е необходимо да ѝ диктувам „полеви бележки“, за да мога отново да измъкна Елен в пустинята. Тя седеше в „джипа“ със своя бележник и молив като вцепенена, а аз се преструвах, че работя с Гайгеровия брояч и брътвех безсмислици на геоложки жаргон. Стиснала

плътно побледнелите си устни, тя се бореше отчаяно с долавяния само от нея зов на пустинята и аз виждах, че в тази игра тя постепенно губи.

В края на краищата, тя пак изпадна в онова същото странно състояние и този път аз се постарях да не го нарушавам. Странен и удивителен беше този ден и аз научих много нови неща. Всяка заран аз я карах да излизаме и да водим „полеви бележки“ и всеки път беше все по-леко да я сломя. Но едва завърнали се в кантората, тя пак се вцепеняваше и на мен не ми оставаше друго, освен да се чудя по какъв начин в едно тяло могат да живеят два толкова различни човека. Тези две нейни въплъщения аз нарекох „Елен от кантората“ и „Елен от пустинята“.

Много често след вечеря аз разговарях на верандата със стария Дейв. Една вечер той ме предупреди:

– Хората дрънкат, че откак е умрял брат ѝ, Елен малко не е на себе си. Те се безпокоят за тебе. И за нея...

– Аз се отнасям с нея като по-възрастен брат – отговорих аз. – Никога няма да я обидя, Дейв. А ако все пак открием залежа, аз ще се погрижа да ѝ се заплати добре.

Дейв поклати глава. Искях да му обясня, че това е само една безобидна игра и че

никой никога няма да намери тук никакво злато. И все пак играта ме беше завладяла.

„Елен от пустинята“ беше самото очарование, когато, безпомощна, без да иска, ми издаваше своите тайни. В тялото на жената живееше малко момиченце. Гласът ѝ придобиваше звучност, макар че тя едва дишаше от възбуда, лицето ѝ ставаше живо и немирно и тази чудесна промяна обхващаше и мене. Смеейки се, Елен тичаше между черните камъни. Тя имаше навик да ме води за ръка. Случвало се е да се отдалечаване от колата на повече от миля. Тя се отнасяше към мене така, сякаш аз бях слепец или дете.

– Но, не Дюард, не отивай нататък. Там има срутване! – възкликваше тя понякога, като ме отблъскваше на друга страна.

Обикновено тя вървеше напред, за да мога аз, примерно, лесно да намирам камъните, по които трябва да се стъпва, за да се премине някой ручей. Аз трябваше само да се „вживявам“ в играта. Тя ми показваше гори и реки, скали и кули. Страната беше населена от космати коне с нокти, златни птици, камили, вещици, слонове и най-различни други същества. Аз се преструвах, че ги виждам и това я правеше доверчива. И тя ми преразказваше всички приказки, на които беше играла някога

с Оуен. Ту той, ту тя се оказваха омагьосани и онзи, който оставаше свободен, трябваше да се пребори с вещицата или великана, за да премахне наложената от тях магия и да спаси другия. Понякога аз си оставах Дюард, а друг път и сам почти вярвах, че съм Оуен.

Ние с Елен се промъквахме в омагьосани замъци и, примирайки от страх, се криехме от великана, който ни търсеше, мърморейки проклетия, а после, хванати ръка за ръка, се измъквахме под носа му.

Какво пък, аз постигнах това, което исках. Аз се преструвах, че участвувам в игрите на Елен, но не забравях и собствената си игра. Вечерна време нанасях на картата всичко, което през деня бях узнал за топографията на вълшебната страна. Геоморфологически нейният строеж беше учудващо правдоподобен.

По време на играта аз постоянно намерявах за съкровището на великана. Елен не отричаше, че такова съкровище съществува, но отговорите ѝ ставаха смътни и уклончиви. Тя слагаше пръст на устните си и ме поглеждаше втренчено със сериозни, широко отворени очи.

– Може да се взема само онова, което не е нужно никому – втъпяваше ми тя. – Но само с пръст да докоснеш златото или

скъпоценните камъни, на главите ни ще се струпат ужасни бедни.

– Пък аз знам едно заклинание, което отстранява всички бедни – възразих аз веднъж. – Ще го кажа и на тебе. Това е най-силното, най-вълшебното заклинание в целия свят...

– Не, не. Съкровището ще се превърне в прах. Монетите ще се превърнат в гнил боб, огърлиците в умрели змии и тъй нататък – отговаряше тя упорито. – Оуен ме предупреждаваше. Такъв е законът на вълшебната страна.

– Нима Оуен никога не взема нищо? – запитах аз.

По това време аз вече бях разбрал, че за Оуен трябва да се говори като за жив.

– Понякога се случва – отговори тя. – Веднъж една зла вещица ме превърна в грозна жаба. Оуен сложи тогава на главата ми едно цвете и аз отново станах Елен.

– Цвете? Съвсем истинско цвете? И ти си го занесе в къщи?

– Голямо цвете, червено с жълто. Такова голямо, че не се събираше в дланите ми. Искях да си го занеса в къщи, но всичките му листенца опадаха...

– А Оуен нищо ли не носи в къщи?

– Само камъчета, и то много рядко. Ние направихме за тях скривалище в плевника,

също като гнезденце. Ами ако това не са камъчета, а вълшебни яйца?...

Аз станах.

– Хайде да ми ги покажеш.

Тя бързо се отдръпна, поклащайки рязко глава.

– Не искам в къщи – заяви тя. – За нищо на света!

Тя се дърпаше и кривеше устни, но аз грубо я изправих на крака.

– Хайде, моля ти се, Елен, заради мене – помолих аз. – Да прескочим само за една минута...

Аз я замъкнах обратно в колата и ние поехме към къщичката, където някога са живели Прайсови. И по-рано ни се е случвало да минаваме край нея и Елен всеки път старателно навеждаше очи, тя не ги вдигна и този път. Тя пак се вдърви, превръщайки се в „Елен от кантората“. И все пак тя, и аз след нея, заобиколихме старата къща, вече поизкривена, с разбити стъкла, и се промъкнахме в полусъборения плевник. Елен отмести сламата, натрупана в ъгъла и там действително имаше парчета от планински породи. Аз даже не разбрах колко съм развълнуван, докато не изпитах разочарование, като удар под лъжичката.

Това бяха непотребни, огладени от водата парчета кварц и розов гранит. Съвсем

обикновени, ако не беше една обстоятелство: те просто нямаше откъде да дойдат в базалтовата пустиня.

* * *

След две-три седмици ние престанехме да се преструваме, че водим „полеви записки“ и отивахме в пустинята с откровена цел да си поиграем. Вълшебната страна на Елен вече беше почти напълно нанесена на картата. От едната страна планина – изглежда, че неотдавнашно свличане беше съборило от нея едри отломъци към реката, течаща долу, в нейното подножие, а от другата страна към реката леко се спускаше равнина. Стръмният бряг беше горист, изрязан с дълбоки дефилета, планинските върхове тук-там бяха увенчани със замъци. Аз настойчиво проверявах Елен, но нямаше случай тя да се обърка. Наистина, от време на време тя сякаш изпадеше в нерешителност, но тогава вече аз сам ѝ подсказвах къде се намира и това ни даваше възможност още по-дълбоко да вникна в нейния таен живот. В едно прекрасно утро разбрах, че по-дълбоко от това вече не може.

Тя седеше на някакъв пък в гората и плетеше кошничка от папратови листа. Аз стоях до нея. Изведнъж тя вдигна очи и ми се усмихна.

– На какво ще играем днес, Оуен?

Аз не очаквах това и се гордеех, че мигновено намерих изход от положението. Отскочих и препуснах настрана, след това се върнах при нея и легнах в краката ѝ.

– Сестричке, сестричке, аз съм омагьосан – казах аз. – Само ти на света можеш да развалиш магията.

– Аз ще те освободя от магията – отговори тя с гласче на малко момиченце. – Кой си ти сега, братчето ми?

– Аз съм голямо, черно куче – заявих аз. – Лош великан на име Луис Кожа и Кости ме държи на синджир в двора на своя замък, а всички останали кучета взе със себе си на лов.

Тя оправи сивата си поличка на коленете. Ъгълчетата на устата ѝ се отпуснаха.

– И ти си съвсем сам и по цял ден и цяла нощ виеш – произнесе тя. – Горкото кученце...

Аз отметнах глава назад и завих.

– Той е ужасен, зъл великан – заявих аз и знае всичките тайни на черната магия. Но ти не се плаши, сестричке. Щом ме освободиш от магията, аз ще стана прекрасен принц и веднага ще му отсека главата.

– Че аз не се плаша. – Очите ѝ заблестяха. – Не се плаша нито от огън, нито от змии, нито от карфици, нито от игли и въобще от нищо не ме е страх...

– Аз ще те заведа в моето кралство и ние ще живеем там дълго и щастливо. Ти ще бъдеш най-прекрасната от всички кралици и всички около тебе ще те обичат...

Аз завъртях опашка и сложих главата си на раменете ѝ. Тя поглади копринената ми козина и помачка увисналите ми черни уши.

– И всички около мене ще ме обичат... – Сега тя стана сериозна. – Ами как да те освободя от магията, бедно старо кученце? С жива вода?

– Допри до челото ми камъче от съкровището на великана – казах аз. – Това е единственият начин да бъда освободен от магията. Други няма...

Почувствах как тя се отдръпна от мене. Тя стана, лицето ѝ се сгърчи от гримаса на болка и гняв.

– Ти не си Оуен. Ти си обикновен човек! Оуен е омагьосан, и аз заедно с него, и никой никога няма да може да ни освободи!

Тя се хвърли настрана и, докато дотича да колата, успя да се превърне в „Елен от кантората“.

* * *

От този ден тя решително отказваше да излиза с мен в пустинята. Изглежда, че моята игра се беше изчерпала. Но аз залагах на това, че „Елен от пустинята“ все още ме слушаше, макар и несъзнателно и избрах

нова тактика. Кантората ни беше разположена на втория етаж, над бившата танцувална зала трябваше да се предполага, че във времената на „Дивия запад“ тук са ставали не малко остри сблъсквания между мъже и жени. Но едва ли тези стени са виждали нещо толкова странно, както моята нова игра с Елен. Аз и по-рано имах обичай да разговарям с нея и да крача из стаята, докато тя пишеше на машината. А сега се заех да вмъквам в обикновеното бърборене елементи от приказки, които непрекъснато ѝ напомняха за злия великан Луис Кожа и Кости. „Елен от кантората“ се опитваше да не обръща внимание на това, но някъде от дълбочината на очите ѝ току поглеждаше „Елен от пустинята“. Аз се раздрънках за моята пропаднала кариера на геолог и за това, че всичко би се уредило незабавно, ако откриех жилата. Разсъждавах на глас колко хубаво би било да живея и работя в различни екзотични страни и колко би ми била необходима жена, която да наглежда дома ми и да води кореспонденцията ми. Моите историйки тревожеха „Елен от кантората“. Тя правеше печатни грешки и събаряше предмети на пода. А аз си знаех своето, мъчейки се да налучкам точното съотношение реалните факти и фантазията,

и на „Елен от кантората“ от ден на ден ѝ ставаше все по-трудно.

Една вечер старият Дейв отново ме предупреди::

– Елен съхне пред очите ни и хората говорят лоши работи. Мисис Фаулер разправя, че нощем тя не спи, все плаче и не иска да каже какво ѝ е. Ти, случайно не знаеш ли какво я мъчи?

– Аз не говоря с нея за нищо друго, освен нейните задължения – заявих аз. – Може би ѝ е домъчняло за дома? Може би трябва да ѝ дадем малко отпуск? Ще я питам за това. – На мен съвсем не ми хареса изразът, с който Дейв ме гледаше. – Аз не съм я обидил с нищо. Наистина, Дейв, аз съвсем не съм искал да ѝ причиня зло.

– Линчуват хората не за техните намерения, а за постъпките им – отвърна той. – Имай предвид, синко, ако ти обидиш Елен Прайс, при нас в Баркер ще се намерят желаещи да те претрепят като крастава койота...

На другия ден започнах да обработвам Елен още от сутринта и след обяд успях най-после да намеря необходимия тон и да я убедя. Наистина, и на сън не можеше да ми дойде на ума, че това ще стане точно така.

– Всъщност, целият живот е игра – казах аз. – Ако помислиш хубавичко, то всичко,

което ние правим, така или иначе е игра... – Тя повдигна молива и ме погледна право в очите, а до този ден тя никога не се осмеляваше на това в кантората и сърцето ми трепна. – Ти ме научи да играя, Елен. Порано аз бях толкова сериозен, не се и досещах как трябва да се играе...

– Мен ме научи Оуен. Той разбираше от вълшебство. Сестрите ми само знаеха да приспиват кукли и да си избират мъже. Аз ги мразех...

Очите ѝ бяха широка отворени, устните трепкаха, тя почти се беше превърнала в „Елен от пустинята“, макар че не беше напускала кантората.

– Вълшебства и магьосничества стават и в обикновения живот, само трябва да се вгледаш както трябва – казах аз. – Не е ли така, Елен?

– Аз знам! – Възкликна тя, побледнявайки и изтървавайки молива на пода. – На Оуен с магия му натрапиха жена и три дъщери, а той беше съвсем малък! Но той остана единственият мъж в къщата и всички, освен мене, го ненавиждаха със страшна омраза – нали ние бяхме толкова бедни... – Тя трепереше, гласът ѝ се беше снишил да шепот. – Той не можа да понесе това. Той взе съкровището и то го уби – сълзите ѝ се стичаха по бузите. – Аз си казвах, че той

всъщност не е умрял, само омагьосан, и ако аз седем години нито говоря, нито се смеея, ще мога да го освободя от магията...

Тя зарови глава в ръцете си. Овладя ме тревога. Аз приближих и сложих ръка на рамото ѝ.

– Но аз не издържах! – Раменете на Елен се затресоха от плач. – Заставиха ме да говоря и сега Оуен вече никога няма да се върне...

Аз се наведох и я прегърнах през раменете.

– Не плачи, Елен. Той ще се върне. Аз зная други вълшебни средства, за да го върна...

Едва ли си давах сметка за думите си. Бях в ужас от това, което бях направил, и исках да я утеша. Тя подскочи като ужилена и блъсна ръката ми.

– Аз няма да мога да понеса това! Отивам си в къщи...

Тя изскочи стремглаво от кантората, изтича по стълбището, и аз видях през прозореца как тича, тича по улицата, цялата в сълзи. Изведнъж моята игра ми се представи жестока и глупава и аз я прекратих веднага. Накъсах картата на вълшебната страна и своите писма до полковник Луис и сам не разбирах, за какво ми е било всичко това.

* * *

Същия ден след вечеря старият Дейв ме повика в далечния край на верандата. Лицето му изглеждаше като изсечено от дърво.

– Не зная какво се е случило днес в твоята кантора и по-добре е да не узная. Но утре с първата кола ти ще изпратиш Елен обратно при майка ѝ, чуваш ли?

– Добре, нека си отиде, щом иска – отговорих аз. – Не мога да я уволня току-така...

– Аз говоря от името на всички наши. По-добре я изпрати още с първата кола, иначе ние всички ще дойдем да си поговорим с теб.

– Добре, Дейв. Така и ще направя.

Искаше ми се да му кажа, че краят на играта е дошъл и че на самия мен много ми се иска да уредя отношенията си с Елен, но след като помислих още малко, аз не се реших на това. Гласът на Дейв беше равен, но изпълнен с такова бясно презрение, че аз се изплаших – изплаших се от стареца.

* * *

На сутринта Елен не дойде на работа. В девет часа аз сам отидох за пощата, получих няколко писна, а така също и голям пакет и ги занесох в кантората. И първото писмо, което отворих, беше от доктор Луис и като по

вълшебен начин реши всичките ми проблеми.

Въз основа на предварителните структурно-контурни карти, на Луис бяха разрешили да прекрати полевите търсения. В пакета бяха тъкмо същите тези карти, за мое сведение. Предстоеше ми да съставя опис на инвентара и да подготвя имуществото за предаване на интендантската команда, която щяла да пристигне в най-скоро време. А след това предстояло дообработване на картите, като се нанесат на тях маса най-различни сведения. Сега получавах право да се присъединя към останалите и заедно с тях да премина най-после дългоочакваната лабораторна практика.

Чувствувах се на седмото небе. Разхождах се из стаята, подсвирквах си и щраках с пръсти. Сега да беше дошла Елен да ми помогне да направим описите! После отворих пакета и започнах лениво да прелиствам картите. Те бяха много – базалтови пластове, прилични един на друг, като листа на баница, десет мили в диаметър. Но когато отгърнах последната карта, изобразяваща довулканичния миоценов ландшафт, косите ми настръхнаха.

Точно такава карта бях нарисувал и аз със своите ръце. Това беше вълшебната страна

на Елен. Топографията съвпаднаше във всичките детайли.

Аз стиснах юмруци, дишането ми спря. След минута истината се стовари върху мене с нова сила и по гърба ми полазиха тръпки.

Играта е имала реална почва. Аз не можех да я прекратя. От самото начало не аз съм я управлявал, а тя мене. И продължава да ме управлява.

Изтичах от дома, спуснах се надолу по улицата и срещнах стария Дейв, който бързаше към хана. На бедрото му висяха два кобура с револвери.

– Дейв, трябва да намеря Елен! – извиках му аз.

– Видели са я на разсъмване, отишла в пустинята – отговори той. – Аз отивам за кон. – Той не забави крачките си. – А ти сядай в твоя дилижанс и отивай там самичък. И ако не я намериш, докато дойдем, синко, то по-добре не се връщай назад.

* * *

Аз се втурнах за „джипа“, запалих го и се заех с рев да троша жалкия пелин из пустинята. Натъквах се на скали и не мога и сега да проумея как не съм разбил колата на парчета. Знаех къде отивам, но се страхувах дори и да мисля какво ще намеря там. Знаех, че обичам Елен Прайс повече от собствения

си живот; знаех и това, че сам, със своите ръце, съм я убил.

Забелязах я отдалече: тя ту бягаше, ту се криеше. Аз насочих колата така, че да я пресрещна и завиках, но тя нито ме видя, нито, ме чу. Тогава спрях, скочих от колата и хукнах след нея. Светът помръкна, аз не забелязвах нищо друго, освен Елен, но не можех да я достигна.

– Почакай ме, сестричке! – крещях аз. – Обичам те, Елен! Почакай ме!...

Тя изведнъж замря, свила се като камък и аз едва не се блъснах в нея. Отпуснах се на колене и я притиснах към себе си – и тогава се случи онова.

Казват, че по време на земетресение, когато всичко се срива и понятията горе и долу разменят местата си, хората изпитват такъв див страх, че изгубват ума си, ако не могат да се заставят да забравят за него. Тук беше още по-лошо. Тук се обърка всичко: ляво и дясно, горе и долу, пространство и време. Вятърът се носеше с грохот през скалите в краката ни, а въздухът над нас толкова се сгъсти, че ни притискаше като скала. Помня, че бяхме се прилепили един за друг и бяхме всичко един за друг, а наоколо нямаше нищо – и това е всичко, което помня, а след това седяхме в „джипа“ и аз го гонех

към селището все тъй отчаяно, както преди това към пустинята.

И светът отново придоби очертания. Слънцето светеше ярко; на хоризонта забелязах верига конници. Те се движеха нататък, където някога беше намерено тялото на Оуен. Момчето в оня ден беше изминало дълъг път, притиснато от тежкия товар.

Аз закарах Елен в кантората. Тя седеше до бюрото, захлупила глава в ръцете си и трепереше. Аз я прегърнах здраво за раменете.

– Бурята беше вътре в нас, Елен – повтарях аз. – Всичко тъмно, което беше в нас, сега си отиде. Играта е свършена, сега ние сме свободни и аз те обичам...

Отново и отново аз повтарях тези думи – за мое и нейно добро. Аз ги повтарях нарочно, аз вярвах в тях. Говорех й, че тя ще стане моя жена, че ние ще направим сватба и ще заминем на хиляди мили от тази пустиня и там ще отгледаме децата си. Треперенето й премина в леки тръпки, но тя все още не можеше да отговаря. И тогава аз чух под прозореца чукането на копита и скърцане на впрягове, а след това бавни стъпки нагоре по стълбата.

На вратата се появи старият Дейв. Двата му револвера изглеждаха на него толкова

естествени, както ръцете и краката. Той погледна към Елен, наведена над бюрото, и към мен, застинал до нея.

– Хайде, слез долу, синко. Момчетата искат да си поговорят с тебе – каза той.

Аз бях тръгнал след него – и се спрях.

– Но Елен е невредима – казах аз. – Жила там наистина има, Дейв, но никой никога няма да я намери...

– Кажете за това на момчетата.

– В най-скоро време ние изобщо изоставяне тази работа. Аз ще се ожена за Елен и ще я отведа със себе си...

– Слизай долу или ние ще те смъкнем насила – твърдо ме прекъсна той. – Елен ще си отиде в къщи, при майка си.

Аз се уплаших. Не знаех какво да правя.

– Не, аз няма да си отида в къщи при мама!...

До мен стоеше Елен. Това беше „Елен от пустинята“, но поразително пораснала. Бледа, хубавичка, силно уверена в себе си.

– Аз заминавам с Дюард – каза тя. – Никой в целия свят няма вече да се разпорежда с мен като безсловесно зверче!...

Дейв стисна челюсти и примижавайки, погледна Елен.

– Аз я обичам, Дейв – казах. – Ще се грижа за нея цял живот.

Аз я прегърнах с лявата си ръка и тя се притисна към мен. И старият Дейв неочаквано омекна и се усмихна, не снемайки поглед от нея.

– Малката Елен Прайс – произнесе той учудено. – Кой наистина би могъл да си представи такова нещо?... – Той протегна ръка и ласкаво ни потупа. – Благославям ви, младежи – каза той и намигна. – Ще отида да предам на момчетата, че всичко е в ред...

Той се обърна и, без да бърза, започна да слиза по стълбата. Ние с Елен се спогледахме и, според мене, аз изглеждах също тъй обновен, както и тя.

* * *

От онова време изминаха шестнадесет години. Самият аз вече станах професор и косите ми започнаха да белеят. Като учен аз съм свършен позитивист, най-отявленият от всички, които може да се намерят в басейна на Мисисипи. Когато аз, по време на семинар, кажа на студент: „Подобно твърдение няма утилитарен смисъл“, аз умея да го произнеса така, че той да го възприеме като най-грубата ругатня. Студентите се заливат в червенина и ме намразват, но аз постъпвам така заради собствената им полза. Науката е единствено безопасната от всички човешки игри и тя е безопасна само дотогава, докато не е замътена с измислици.

На това държа – и още не съм срещал студент, с когото да не е по силите ми да се справя.

Моят син е направен от друго тесто. Ние го нарекохме Оуен Луис, и той наследи очите на Елен, цветът на нейните коси и типа на лицето ѝ. Той се учи да чете по съвременни, трезви, стерилизирани книжки. У дома няма нито една приказка, но има научна библиотека. И Оуен започна да съчинява приказки на основа на науката. Сега той е увлечен по измеренията на вренето и пространството. Вероятно той не разбира и

една десета от това, което чете, в този смисъл, както го разбирам аз. И в същото време той разбира всичко до последния ред, само че по свой собствен начин.

Неотдавна той ни заяви:

– Знаеш ли, татко, не само пространството се разширява. Времето също се разширява и това именно ни позволява да попадаме все по-далеч от оня момент, в който сме свикнали да бъдем.

Оуен е наследил от Елен още и сърцето, удивително любознателно сърце. Мисля, че той ще разбере науката.



Балуитските котки

Научно-фантастичен разказ

Джеймз Шмиц

Телзи Амбърдън усещаше, че в градината има още някой, освен нея и ТТ. Не, разбира се, леля Халит, която си беше вътре и очакваше гост, нито някой от прислугата. Някой друг или нещо друго се спотайваше в гъсталаците от разкошни цъфнали храсти, каквито можеш да видиш само на Джонтарау.

Иначе не можеше да си обясни странното поведение на Тик-Так – а и, защо да не си го признае, реакцията на собствените си нерви, опънати тази сутрин без видим повод.

Телзи откъсна една тревичка, пъкна крайчето ѝ между устните си и бавно го задъвка с угрижено и озадачено лице. Нормално тя не страдаше от нервност. Петнайсетгодишна, клас гений, с шоколадов тен и съвсем не зле на вид, тя беше най-младият член на една от най-видните фамилии в Орадо и изучаваше втора година право в един от най-солидните университети във Федерацията на пръстена. Нейното физическо, душевно и емоционално здраве бяха намирани за превъзходни от всички комисии. На честите подхвърляния на леля ѝ

Халит за вродена нестабилност на класа гений можеше да не се обръща внимание.

Но всичко това не правеше по-поносимо сегашното непонятно положение...

Изглежда, че неприятността бе започнала, реши Телзи, през нощта, един час след пристигането им от космодрума във вилата, наета в Порт Никей от леля Холит за летуването им на Джонтарау. Телзи веднага се беше оттеглила с Тик-Так в спалнята си на втория етаж, но, едва заспала, нещо я бе събудило. Тя бе обърнала глава и бе видяла ТТ изправена пред прозореца с предни лапи на перваза. Голямата ѝ котешка глава, изрязана върху звездното сияние на нощното небе, втренчено се взираше надолу в градината.

Телзи, в този момент само любопитна, бе изскочила от леглото и застанала до ТТ на прозореца. Нищо особено не бе видяла и ако миризмите и слабите нощни шумове в градината не бяха тези, с които двете бяха свикнали, то и Джонтарау беше, в края на краищата, непозната планета. Какво друго би могло да се очаква тук?

Но когато Телзи бе прекарала ръка по мускулестия гръб на Тик-Так, бе усетила неговата скована напрегнатост и, ако не броим разсеяното отъркване с чело о рамото на Телзи, ТТ не бе пожелала да отклони вниманието си от онова, което го бе приковало. Сегиз-тогиз косматата ѝ шия бе потрепервала от ниско, злокобно ръмжене – полусърдит, полупитащ звук. Телзи бе започнала да чувствава безпокойство. Накрая тя бе успяла да откъсне Тик-Так от прозореца, но и двете бяха спали зле през остатъка от нощта. На закуска леля Халит бе направила една от типичните си подсладено-заядливи забележки.

„Изглеждаш уморена, скъпа – сякаш си под голямо психично напрежение... пък и нищо чудно да си, то е естествено“ – бе добавила замислено Халит. Със златисто русата си коса на висок кок и с прасковения си тен и млечна кожа самата Халит бе свежа като маргаритка... една доста злобна маргаритка. „Е, не бях ли права, като настоявах пред Джесамин да ти даде малка ваканция от това страшно интелектуално училище?“ – И тя се бе усмихнала благо. „Напълно“ – се бе съгласила Телзи, подтискайки желанието да плесне лъжичка рохав жълтък в лицето на по-младата сестра на баща си. Леля Халит често

събуждаше такива желаня, но Телзи бе обещала на майка си да се въздържа от свади, доколкото ѝ е възможно, по време на тази екскурзия. След закуска тя бе излязла в градината с Тик-Так, която веднага се бе вмъкнала в гъсталака, приела защитна окраска и изчезнала от погледа ѝ. Сякаш всичко водеше към нещо. Но какво?

Телзи се бе поразходила из градината, като си бе давала вид, че не се интересува особено от цветята и причудливите насекоми на Джонтарау. От време на време бе усещала странни, хладни тръпки на тревога, но не бе видяла и следа нито от някой скрит прищълец, нито от самата ТТ. След това бе седяла на тревата около половин час с надежда Тик-Так самичка да излезе. Но голямата твърдоглавка се бе заинатила.

Телзи се почеса по загорялото коляно, присвила очи към дърветата на Порт Никей отвъд градинската стена. Идиотско е да си изплашен, когато дори не знаеш има ли нещо, от което да се боиш. А освен това у нея с всяка минута са засилваше и друго нелепо чувство – че трябва да извърши нещо неназовано, но конкретно...

Всъщност, че Тик-Так я кара да направи нещо определено!

Пълен идиотизъм!

Телзи рязко затвори очи, остро помисли „Тик-Так?“ и внезапно разгневена на себе си за това, че дотам се е поддала на фантазмагории, зачака да види какво ще стане.

* * *

Досега не бе успяла да докаже с положителност, че може чрез някакви методи на картинни символи в ума, като в кратка просъница, да установи приблизително какво мисли и чувства ТТ. Преди пет години, когато бе открита Тик-Так, тогава бездомно коте със странен вид и още по-странно държане, в горите край вилата на Амбърдънови на Орадо, Телзи бе склонна да допусне, че ТТ може да мисли нещо. На това можеше до е било само ефектна игра на въображението ѝ; и след ката бе постъпила в юридическия факултет и се бе задълбочила в науките си, почти бе забравила за него.

Днес, може би понеже беше разтревожена от поведението на Тик-Так, обичайната реакция бе необикновено ясна. Топлата слънчева светлина, проникваща през затворените ѝ клепки, бързо избледня и бе заменена от някакъв вътрешен мрак. В тази тъмнина изплува образът на Тик-Так, седнала малко встрани от една отворена врата в каменен зид и втренчила зелени очи в Телзи. Телзи доби впечатлението, че ТТ я

кани да мине през вратата и, по някаква причина, тази мисъл я изплаши.

Пак последва внезапна реакция. Сцената с Тик-Так и вратата изчезна: Телзи се почувствува в стая, където бе тъмно като в рог и където тя знаеше, че една нейна крачка напред ще я сблъска с нещо дебнещо, смълчано, което ще я сграбчи.

Тя стреснато се отдръпна... и веднага се намери седнала в тревата, със затворени очи, с клепки, окъпани в слънце, в градината пред вилата.

Отвори очи и се огледа. Сърцето ѝ биеше учестено. Преживяването не можеше да е траяло повече от четири-пет секунди, но бе изключително осезаемо, един сбит малък кошмар. Никой от по-раншните ѝ експерименти за мислен контакт с ТТ не беше такъв.

Заслужавам си го, помисли Телзи, укорявайки се за детинската си приумица. Това, което трябваше да направи, бе да започне методично търсене на глупавото животно – ТТ сигурно беше някъде тъдява – да я открие въпреки камуфлажа ѝ, и да я следи внимателно, докато тази работа в градината получи обяснение. Колкото и надарена да беше Тик-Так в изкуството да се замаскира напълно, не беше невъзможно човек да я открие, ако се вгледа с цялото си

внимание в светлосенките на храстите. Телзи започна прикрито да оглежда цъфналите храсти около себе си.

След три минути, вдясно от нея, точно до началото на стълбите, водещи към една от образуващите градината тераси два метра по-горе, силуетът на Тик-Так внезапно прикова погледа ѝ. Притиснала са по корем о земята, положила глава на лапите си, съвсем неподвижна, ТТ приличаше на прозрачен призрак, проснал се покрай терасата, едва доловим при внимателно взирание. Илюзията беше убедителна, но това, което на пръв поглед бе камъни, листа и слънчеви зайчета по земята, всъщност беше защитната окраска, която ТТ бе придобила върху кожата си за момента. Тя би могла да я смени с друга само в една секунда, за да се слее с друг фон.

Телзи я заплаши с пръст.

– Виждам те! – извика тя в прилив на облекчение, което изглеждаше също така необяснимо, както и всичко останало.

Призракът мръдна ухо в знак на разбиране и очертанията на главата се промениха, когато камуфлираното лице се обърна към Телзи. После незамаскираната отвътре, порядъчно внушителна уста се отвори бавно и разкри червения език и закривените кучешки зъби на Тик-Так. Устата се раззина в

широка прозявка, хлопна се обратно с чаткане на зъби и пак стана невидима. След това чифт клепки със защитна окраска се дръпнаха и откриха кръглите, яркозелени очи на Тик-Так. Очите са впериха в Телзи през полянката.

– Стига маймунджилъци, ТТ! – каза раздразнено Телзи.

Очите примигнаха и естественият бронзово-кафяв цвят на Тик-Так внезапно обля тялото ѝ – от главата, по врата и надолу по крайниците и опашката ѝ. Край подпорната стена на терасата, сякаш, материализирайки се в секундата, се появиха сто килограма хищна, гъвкава плът на дългогодишната котка... или твар от вида на котките. Произходът на ТТ така и не бе установен. Най-правдоподобните догадки бяха, че зверчето, което Телзи бе намерила да играе в гората преди пет години, е било биоструктурален експеримент, избягал от някоя частна лаборатория на Орадо, или загубеният питомец на някой космонавт, донесен на планетата-метрополия от някоя далечна колония отвъд пръстена. На темето на ТТ имаше голям, пухкав кичур бяла козина, който би бил смешен върху всяко друго животно, но не и върху нея. Дори като дебеличко коте, увиснало надолу с главата, залепило се на стената с помощта на

широките засмукващи възглавнички на лапите си, ТТ беше обладала неимоверно достойнство.

На защо продължаваше да мисли за всичко това?

Тя потрепери, защото сякаш някаква зловеща тишина легна над градината. Откъм терасата зелените очи на ТТ я следяха.

Телзи имаше чувството, че потъва в заял от слънце сън, в нещо твърде далечно от нейните юридически проблеми.

– Да мина ли през вратата? – пошепна тя.

Бронзовата котешка фигура повдигна бавно глава. ТТ започна да мърка.

На Тик-Так беше дадено това име още когато беше малко котенце поради особеното ѝ мъркане – ритмичен, променящ височината си звук, така успокояващ и често непрекъснат като отмерения, равен пулс на едновременен часовник. Телзи изведнъж осъзна, че чува този звук за пръв път след пристигането им на Джонтарау. Той продължи десетина секунди и спря. Тик-Так продължи да я гледа и това като че ли изразяваше безусловно съгласие.

Чувството за просъница продължи, замъглявайки мислите на Телзи. Ако в това психическо общуване няма нищо, какво лошо може да има в символите? Този път тя няма

да допусне да я разтревожат. А ако те означават нещо...

Тя затвори очи.

Слънчевият блясък навън веднага изгасна. Телзи улови мимолетен образ на врата в стената, но в същия момент разбра, че вече е минала през нея.

Тя вече на беше в тъмната стая, а застанала на прага на светло пространство, което сякаш нямаше белези и качества, нямаше граници и се разстиляше около нея като „море“ или „небе“. Но то бе неспокойно място. От всички страни се чувствуваше присъствие на невидими същества, които я наблюдаваха и чакаха.

Не беше ли това друго форма на тъмната стая – клопка, поставена в ума ѝ? Вниманието на Телзи направи бързо обрат. Тя отново седеше в тревата; слънчевата светлина отвъд затворените ѝ клепки светеше като че през розови завеси. Предпазливо, тя отново насочи съзнанието си към светлото пространство и то още беше там. Тя изпита миг на екзалтация. Тя владееше това! А защо не, запита се тя. В крайна сметка тези неща ставаха в нейния си ум!

Тя ще открие какво изглежда да означават те, но няма много да бърза...

Получи впечатление, че като че ли зад нея Тик-Так беше помислила: „Пак мога да помогна!“

След това чувство, че е тласната бързо, непреодолимо напред, изхвърлена навън и надолу. Светлината експлодира в гръмотевични багри около нея. Изпълнена със страх, тя са помъчи да отвори бързо очи, да са озове отново в градината, но вече не можеше да извърши това. Багрите продължиха да трещят около нея, подобно на бъркотия от възбудени, смеещи се, тържествуващи гласова. Телзи са почувствува сред всичко това като в капан, увиснала в невидими паяжини. Изглеждаше, че Тик-Так е някъде наблизо и я гледа. Невярна, вероломна ТТ!

Съзнанието на Телзи направи нов опит да вземе друга посока и настъпи промяна. Тя не се върна в градината, но шумните, вихрени багри бяха изчезнали и сега тя имаше чувството, че разчита запис на високоскоростна микролента, макар в действителност да не виждаше лентата.

Лентата, осъзна тя, беше нов символ на онова, което ставаше, символ, който тя можеше по-лесно да разбере. Около нея се чуваха гласове или нещо, което би могло да бъде гласове, и изглеждаше, че тя чете на невидима лента онова, което те казваха.

Говореха мнозина, очевидно в припрян, разпален спор какво да правят с нея. Импресиите проблясваха край нея...

Защо да си губят времето с нея? Явно е, че тя не разбира повече от малко коте!... Но не непременно, това си е нормална първа стъпка. Дайте й малко време!... Но какво, дявол да го вземе; би могла такава малка хапка да знае, което да е от полза?

Настъпи бавна, замъглена, някак тромава намеса. Нейното съдържание беше съвсем непонятно за Телзи, но по някакъв безпогрешен начин тя го схвана като мисълта на Тик-Так.

Кръгът на говорещите замлъкна, за да обмисли онова, което, ТТ беше хвърлила в спора.

Ново впечатление... такова, че Телзи бе пронизана от страх, когато то тежко изплува в нейното съзнание. Самата му сила мигновено измести символичното разчитане на лентата. Сякаш кръвожаден глас гърмеше:

– Я дайте тази крехка мръвка на мен – зли огнени очи, втренчени в Телзи отнякъде не твърде далеч – и нека да свършим още тук!

Стреснат, заекващ протест на Тик-Так, придружен от гръмък смях в кръга. Ама, че чувство за хумор имат, помисли Телзи. Онова с огнените очи съвсем не се шегува!

Нов смях, когато кръгът улови нейната мисъл. Тогава нещо като мнение на мнозинството внезапно надделя:

– Малката хапка се учи! Не е лошо да почакаме. Скоро ще разберем. Нека...

Лентата свърши, гласовете затихнаха; багрите изгаснаха. В каквато и объркана форма впечатления да стигаха до Телзи – в този кратък миг тя не би могла и да започне да ги описва – всичко спря внезапно.

Тя се намери седнала на тревата, разтреперана, уплашена, с отворени очи. Тик-Так стоеше до терасата и я гледаше. Някаква призрачна нереалност все още витаеше над градината.

Да не беше халюцинирала? Тя не мислеше така, но очевидно това изглеждаше възможно! В противен случай... Телзи се опита да анализира станалото.

Нещо бе проникнало в градината! Нещо, което беше у дома си на Джонтарау.

Имаше чувство за може би петдесет или шестдесет от тези – да ги наречем същества. Телзи потрепери.

Те са установили най-напред контакт с Тик-Так, през нощта. ТТ ги разбира по-добре, отколкото би могла тя. Защо? Телзи не намери веднага отговор.

След това Тик-Так я беше подмамила да се остави тези същества да нахлуят в ума ѝ. Затова сигурно е имало определена причина.

Тя погледна към Тик-Так. ТТ отвърна на погледа ѝ. В мислите на Телзи нямаше реакция. Между тях двете още нямаше пряка връзка.

Но тогава как съществата са могли да проникнат до нея?

До ушите на Телзи достигна остър сигнал от зумер и заличи идващите като че ли пипнешком мисли. Тя трепна и погледна към китката си. Ръчният ѝ комуникатор бръмчеше. За момент ѝ се стори, че е увиснала несигурно между свят, където невидими, страховити същества те наричат „малка хапка“ и където ТТ се учи да говори, и познатия друг свят, в който ръчни комуникатори звънят периодично като нещо най-обикновено. Връщайки се в по-познатия свят, тя включи комуникатора.

– Да? – каза тя хрипливо с пресъхнало гърло.

– Телзи, мила – мърмореше сладникаво Халит от апарата. – Върни се, моля те, къщи. В хола чака гост, който много иска да те види.

Телзи се поколеба и присви очи. Гост на Халит иска да види нея?

– Защо? – запита тя.

– Той има да ти каже нещо много интересно, мила. – За миг лъсна крайчецът на тържествуващо злорадство, но отново изчезна в сладниково небрежния тон. – Така че, моля те, побързай!

– Добре – изправи се Телзи, – идвам.

– Хубаво, мила! – апаратът замлъкна.

Телзи изключи комуникатора и забеляза, че междувременно Тик-Так е предпочела да изчезне.

„Какво става с мен?“ – се запита тя, като тръгна към къщата. Явно беше, че леля Халит е приготвила да ѝ сервира някаква неприятна изненада, което за Халит беше нормалният стил на поведение. А другото? В това отношение тя не можеше да бъде сигурна в нищо. Като се оставят настрана странните действия на ТТ, за които в края на краищата би могло да има редица причини, цялата тази верига събития би могла да се роди в главата ѝ. До момента срещу такова предположение нямаше контрааргументи.

От друга страна нищо не пречеше да се приеме за даденост това, което *изглеждаше*, че се е случило. Може би тук назряваше някакво наистина страшно събитие, и то по много осезателен начин...

По лицето на Халит бе избил руменец; сините ѝ очи искряха. Тя изглеждаше направо очарователна, но за всеки, който я

познаваше, това беше знак, че най-лошата страна в характера ѝ е взела връх. Но върху непосредствените представители на другия пол това оказваше зашеметяващо въздействие и когато Телзи влезе в хола, не се учуди да завари гостът, зяпнал в екстаз. Той беше висок мъж, спортен тип, със загоряло, скулесто лице, елегантни черни мустаци и белег на едната си страна, който би го правил да изглежда много смел и енергичен, ако не беше това му глуповато изражение. До стола му беше поставен обемист, тежък апарат, който би нагъл да бъде някаква телекамера.

Халит ги представи един на друг. Гостът беше д-р Друун, зоолог. Той бил слушал предишната вечер интервюто с Телзи на лайнера и попита дали тя би желала да говори с него за Тик-Так.

– Откровено, не – каза Телзи.

Д-р Друун се сепна и погледна Телзи изненадано. Халит се усмихна леко.

– Племенницата ми не го прави от неучтивост, докторе – обясни тя.

– Естествено, не – кимна със съмнение зоологът.

– Просто – продължи Халит – Телзи е мъничко, как да кажа, чувствителна, когато се касае за Тик-Так. Тя е по своему привързана към животното. Нали, мила?

– Да – каза безучастно Телзи.

– Е, добре, надявам се, че това няма да те разтревожи много, мила – Халит погледна многозначително д-р Друун. – Трябва да разбереш, че д-р Друун просто... си изпълнява.... той трябва да ти каже сега нещо много важно.

Телзи прехвърли равнодушния си поглед към зоолога. Д-р Друун се прокашля. „Доколкото, ъ-ъ, разбирам, г-це Амбърдън, вие не знаете какво животно е вашата, ъ-ъ, Тик-Так?“

Телзи понечи да заговори, но се въздържа и се навъси. Тя се готвеше да каже, че знае точно какво същество е ТТ... но, разбира се, тя не знаеше!

Или пък знаеше? Тя...

Хапейки устни, тя мрачно гледаше сякаш през д-р Друун.

– Телзи! – подкани я леко Халит.

– А? – каза Телзи. – Моля продължете, докторе!

Д-р Друун събра пръстите си на колибка.

– Ами – започна той – тя... – вашата любимка...е, ъ, млада качулата котка. Вече почти израсла, очевидно, и...

– Но, разбира се! – извика Телзи.

Зоологът я погледна. „Вие знаехте, че...“

– Не, всъщност не – призна Телзи. – Продължете моля! Извинете, че ви

прекъснах. – Тя втренчи поглед в стената зад д-р Друун с унесен поглед.

Зоологът и Халит се спогледаха. След това д-р Друун предпазливо заговори отново. Качулатите котки, каза той, са вид, специфичен за Джонтарау. За тяхното съществуване се знае само от осем години. Изглежда, че този вид обитава доста ограничен район – Балуитските планини на отвъдната страна на огромния континент, на който е построен Порт Никей...

Телзи почти не го чуваше. Ставаше нещо интересно. С всяко изречение, изказано от д-р Друун, десетина други изречения се появяваха в нейното съзнание. По-точно, като че ли във връзка с онова, което той казваше, незабавно потичаше плавен, непрекъснат поток информация, извиращ от нещо, което би могло да бъде нейната собствена памет, но не беше. В продължение на една-две минути тя узна за качулатите котки на Джонтарау повече, отколкото д-р Друун би могъл да ѝ разкаже за часове... Много повече от онова, което той някога е знаел.

Тя внезапно осъзна, че е свършил и я пита нещо. „Г-це Амбърдън?“ – повтори той с несигурен глас.

Като подбираше грижливо думите, но само с част от вниманието ѝ, съсредоточено върху

онова, което в действителност казваше, тя запита:

– Всъщност какво общо може да има това с Тик-Так, д-р Друун?

Д-р Друун погледна Халит и пак впери очи в Телзи. Видимо смутен, той все така решително каза: „Госпожице Амбърдън, във Федерацията има закон, съгласно който, когато един зоологически вид е застрашен от изчезване, всички налични екземпляри трябва да бъдат предадени в биологичните банки на Университетската лига, за да се осигури тяхното запазване завинаги. При конкретните обстоятелства този закон трябва да се приложи към... ъ... Тик-Так!“

Значи това беше трикът на Халит. Тя беше установила фактите за качулатите котки и може би й са били потребни няколко месеца да направи така, че откриването на джонтарайския произход на ТТ да изглежда неприятна случайност – нещо, което никой не е могъл да предвиди и предотврати. От това, което Телзи беше чувала за биологичните банки, й беше ясно, че там ТТ ще престане да съществува като индивидуално създание, докато учените си играят на възстановяване на биологичен вид.

За момент Телзи се взря изпитателно в старателно съчувстващото лице на леля си и попита д-р Друун: „А другите качулати

котки, които са били уловени, преди да изчезнат тук? Няма ли да са достатъчни за нуждите на биологичните банки?“

Той поклати глава: „Известно е съществуването на два мъжки екземпляра, още не във възпроизводителна възраст, и сега те са в биологичните банки. Другите, които бяха уловени живи по онова време, са били унищожени... често при почти трагични обстоятелства. Тези същества са невъобразимо хитри, невъобразимо свирепи, госпожице Амбърдън! Допълнителното обстоятелство, че те владеят способността за мимикрия до степен да стават фактически незабележими без употреба на инструменти, ги прави едни от най-опасните от известните животни. Тъй като младата женска, която сте отгледали като питомно животно, е останала кротка... до момента... може би не сте напълно в състояние да схванете какво значи това.“

– Може би мога – каза Телзи. Тя кимна към на вид тежкия обемист апарат, поставен до стола му. – А това е...

– Това е биодетектор, комбиниран с пушка за упояване, госпожице Амбърдън. Нямам намерение да навредя на вашето любимо животно, но не можем да рискуваме с жив звяр от този вид. Зарядът на пушката ще го свали в безсъзнание за няколко минути –

достатъчни, за да го обезвредя с парализиращите ремъци.

– Вие сте доставчик на животни за биологичните банки, д-р Друун?

– Точно така.

– Д-р Друун – забеляза Халит – е получил разрешително от губернатора на планетата, упълномощаващо го да изиска Тик-Так за Университетската лига и да я отведе от планетата, мила. Виждаш, че просто не можем да направим нищо по този въпрос! Майка ти не би желала да са опитаем да заобиколим закона, нали? – Халит помълча.

– Разрешителното трябва да има и твоя подпис, Телзи, но аз мога да подпиша вместо теб, ако е необходимо.

Това беше всъщност предупреждение на Халит, че постъпки пред губернатора на Джонтарау ще са безполезни. Тя се беше погрижила предварително да вземе неговото съгласие по този въпрос.

– Така че, ако бъдеш любезна да повикаш Тик-Так, мила... – продължи Халит.

Телзи почти не чу последните думи. Тя почувствува, че бавно са вцепенява и холът почти изчезна от погледа ѝ. Може би в този миг някаква допълнителна нова верига беше се затворила в ума ѝ, или някакъв допълнителен нов канал се беше отворил.

А непосредственият смисъл беше, че тя трябва да излезе незабелязано от къщата и да отиде някъде, където би могла да остане несмущавана половин час.

Осъзна, че и Халит, и зоологът я гледат втренчено.

– Болна ли си, мила?

– Не! – изправи са Телзи. Би било по-лошо от безполезно да казва на тази двамата каквото и да било! Лицето ѝ сигурно беше много бледо в този момент – тя усещаше това, – но те, разбира се смятаха, че едва сега е почувствала сътресението от предстоящата раздяла с ТТ.

– Преди да подпиша каквото и да било, ще трябва да направя справка с този закон, за който споменахте – каза тя на д-р Друун.

– Е, да... – той понечи да стане от стола си, – сигурен съм, че това може да са уреди, госпожице Амбърдън!

– Не си правете труд да се свързвате с канцеларията на губернатора – каза Телзи. – Аз съм си донесла юридическата библиотека. Сама ще проверя. – Тя се обърна, за да излезе от стаята.

– Племенницата ми – обясни Халит на д-р Друун, който започваше да се озадачава – следва право. Тя винаги е така погълната от науките си... Телзи?

– Да, Халит! – спря Телзи на вратата.

– Много се радвам, че реши да бъдеш разумна, мила. Но няма много да се бавиш, нали? Не бива да губим времето на д-р Друун.

– Няма да ми отнеме повече от пет – десет минути – каза сговорчиво Телзи. Тя затвори вратата след себе си и се качи направо в спалнята си на втория етаж. Единият от двата ѝ куфара още не беше отварян. Тя заключи вратата, отвори този куфар, извади джобната юридическа библиотека и седна на масата с нея.

Тя включи екрана на библиотеката, изчисти и набра нужните индекси. Зад екрана една от множеството редици почти микроскопични ленти се задвижи едва забележимо, докато се появи желаният текст. След половин минута пред очите ѝ беше пасажът, на който д-р Друун се позоваваше в искането си. Библиотеката потвърждаваше онова, което той беше казал.

Много ловко от страна на Халит, си помисли Телзи. Много мръсно... и порядъчно тъпо! Дори правист-второкурсник би измислил на момента два-три начина, по които подобно дело би могло да се влачи в съдилищата на федерацията десетилетия, преди въпросът за предаването на Тик-Так на биологичните банки да стане особено актуален.

Да, Халит просто не беше много интелигентна. И заговорът за отвличането на ТТ сега едва ли беше дори периферен въпрос.

Телзи затвори миниатюрната библиотека, завърза я за колана на плажните си шорти и отиде до отворения прозорец. Под прозореца имаше шейсетсантиметров корниз, водещ към покрива на закрит двор надясно. На петдесетина метра по-нататък градината завършваше със зид от естествен камък. Зад нея се простираше един от големите гористи паркове, които образуваха голяма част от свободния терен на Порт Никей.

Тик-Так не се виждаше. Гласове долитаха от прозорците на приземния етаж наляво. Халит беше си довела камериерката и шофьора, а сутринта градската туристическа служба беше изпратила готвач да приготви закуската. Телзи занесе празния куфар до прозореца и го изправи на перваза от лявата страна, пусна подвижната рамка да се хлъзне надолу и да се подпре на куфара. Тя се върна до пулта на екранната защита на къщата до вратата, постави пръст на блокиращия бутон и го натисна.

Гласовете от долния етаж затихнаха, тъй като външните врати и прозорците в цялата къща безшумно се затвориха. Телзи погледна назад към прозореца. Куфарът бе

поддал леко под напора на защитната поле, натискащо надолу прозореца, но бе издържал. Тя се върна до прозореца, промъкна се с краката напред през отвора, извъртя се и стъпи на корниза.

Минута по-късно тя се смъкваше тихичко към земята по една от решетките на пълзящите лози. Дори след като откриеха, че е избягала, защитният екран ще задържи за известно време всички в къщи. Те ще трябва или да изключат главните механизми на екранната защита и за целта да започнат да бърникат в тях, или да насилят вратата на спалнята. И в двата случая ще има объркване, раздразнение и изобщо забавяне на организираното преследване.

Телзи заобиколи закрития двор и се насочи към стената, движейки се прилепена към къщата, за да не я видят от прозорците. Храстите шумяха слабо, когато тя вървеше през тях,... а след това се чу по-друг шум, който може би не беше повече от бавно, постоянно въздушно течение между храстите зад нея. Тя потрепери, но не погледна назад.

Тя стигна до стената, застана неподвижно, измервайки височината ѝ, подскочи, праметна ръката си над нея и като успя да прехвърли и коляно, се праметна през зида. С глухо тупване падна на крака в тревата на другата страна, погледна веднъж назад към

вилата, прекоси една пътека и продължи между дърветата в парка.

След няколкостотин метра стана ясно, че я ескортират. Тя не се огледа да види придружаващите я, но те вървяха отляво и дясно редом с нея като верига стрелци и сегиз-тогиз сенки се плъзгаха безшумно през откритите, огрени от слънцето полянки и отново изчезваха под дърветата. Иначе не се виждаше жива душа. Изглежда, че жителите на Порт Никей почти не използват обширните паркове, проснали се под кулите с апартаментите им. Трафикът на града се движеше по въздушните пътища, виждащи се от земята само като разноцветни ленти, които пресичаха небето между върховете на кулите. От време на време частен аеромобил минаваше отгоре.

Фрагменти от мисли, които не бяха нейни собствени, проблясваха на моменти, докато безмълвната редица от сенки се движеше заедно с нея все по-навътре в парка. Тя осъзна, че отново я премерват, преценяват. Тя вече не получаваше информация: те ѝ бяха дали толкова информация, колкото ѝ беше необходима. Но общо взето, те сега бяха просто любопитни. Това беше първият човешки ум, в който бяха могли изобщо да проникнат и който не изглеждаше глух и ням за тяхната форма на общуване. Те го

проучваха спокойно, без бързване. Те бяха получили уверение, че тя има да им каже нещо наистина важно и в това отношение проявяваха известна насмешливост. Но те бяха склонни да поизчакат и да видят какво ще стане. Тя бяха любопитни и обичаха игрите. В момента играта, върху която беше съсредоточено вниманието им, беше Телзи и какво би могла тя да се опита да направи, за да промени плановете им.

Изминаха дванадесет минути, преди зумерът на ръчния ѝ комуникатор да зазвъни. Той продължи да сигнализира на интервали още няколко минути и след това спря. Онези във вилата още не можеха да бъдат сигурни дали тя просто не се е заключила в стаята си и не иска да им отговори. Но Телзи ускори крачка.

Дърветата в парка постепенно станаха по-масивни. Издигаха се по-високо над нея и растяха на по-голямо разстояние едно от друго. Тя мина през утринната сянка на жилищната кула най-близо до вилата и излезе от нея точно на брега на малко езеро. От другата страна на езерото няколко тревопасни животни с шарена кожа, прилични на високи коне с дълга шия, вдигнаха глава и я загледаха. В продължение на секунди те изглеждаха като само слабо заинтересовани, но тогава лек ветрец мина

над езерото, накъдри повърхността му и когато стигна отсрещния бряг, сред тревопасните там внезапно избухна паника. Те се завъртяха и със седемметрови скокове, които наглед не им струваха усилия, изчезнаха между дърветата.

* * *

Мравки полазиха по гърба на Телзи. За нея това беше първото обективно указание за естеството на компанията, която беше довела до езерото, и макар че това едва ли беше изненадващо за момента, тя беше обладана от импулс да последва примера на животните.

– Тик-Так! – пошепна тя, като внезапно не ѝ достигна дъх.

Мъркане с повишаваш се и понижаващ се тон ѝ отговори от хрусталака отдясно. ТТ беше още тук, независимо от това колко полезна би могла да бъде. Не особено полезна, мислеше си Телзи, ако се стигне до нещо сериозно. Но съзнанието за нейното присъствие успокояваше донякъде... поне дотолкова, доколкото изглеждаше, че ѝ е било необходимо, за да излезе от вилата. Сега те сигурно я търсят с аеромобил, но нищо не би могло да им каже в коя посока да търсят най-напред.

Тя се изкачи по брега на езерото до място, където беше прикрито за погледи от небето

както от гъстия зелен храсталак, така и от върха на самотно огромно дърво. Седна на някаква суха, мъхоподобна растителност, откачи юридическата библиотека от колана си, отвори я и я постави на скута си. Неясно раздвижване показва, че ескортът ѝ също се установява в неправилен кръг около нея и тръпките на страха отново я полазиха. Не че тяхното отношение беше враждебно – те просто вдъхваха извънредно голям респект. И никой не би могъл да предскаже какво ще направят в следния момент. Без да вдига поглед, тя попита в ума си:

– Готови?

Чувство за потвърждение от мнозина с различни оттенъци – сардонично, добродушно заинтригувано, внимателно, скептично. Във всичко това вибрираше и нетърпение, сдържано само временно, и челото на Телзи внезапно овлажня. Някои от тях сякаш едва се сдържаха да изразят неодобрение към онова, което се вършеше.

Пръстите ѝ бързо пробягаха по клавишите и набраха искания запис. Възбудата около нея стихна, като вниманието на неизвестните беше отново спечелено за момента. Умът ѝ до известна степен се абстрахира, готов да анализира по познатия начин един нов проблем и да даде отговори. По същество не толкова сложен проблем, но този път това не

беше семинарно упражнение. Компанията ѝ чакаше затворена в себе си, мълчалива, резервирана отново, докато екранът се замъгляваше и след това просветваше със символи, замъгляваше се и пак просветваше със символи. За минута и половина тя беше избрала десетина справочни индекса. Тя включи друга от микролентите, прегледа няколко параграфа, облиза солената пот от устната си и каза мислено, наблягайки на значението на всяка подробност на изречението, за да бъде изключено неправилно разбиране: „Това е закон на Федерацията, визиращ положението, заварено на тази планета.“

Нямаше никакви прекъсвания, никакви коментиращи мисли, никаква намеса от каквото и да е характер, докато тя излагаше стъпка по стъпка раздела, след това премина на друг и на друг. След няколко минути тя стигна до края на последния и спря. Незабавно около нея избухна спор.

Телзи не участваше в спора; всъщност тя можеше да схване само откъслеци от него. Или те умишлено я изключваха от участие, или пък разискванията бяха прекалено бързи, обиграни, нюансирани и тя не можеше да ги следи. Но разпалеността на спорещите не беше окуражителна. И разумно ли беше да се приеме, че законите на Федерацията

ще имат някакво значение за умове като тези? С пръсти, които бяха започнали да треперят, Телзи затвори библиотеката и я постави на земята. След това се вледени. В емоциите, които бушуваха около нея, внезапно се надигна особено възбуждение, вълна от почти ликуващ бяс, от който дъхът ѝ спря. Тя седеше неподвижна, като безпомощно мишле.

Нещо изскочи с трясък от храсталака зад нея. Мускулите ѝ се напрегнаха. Това обаче беше ТТ, която потърка коравата си глава о рамото ѝ, направи още три крачки напред с изпънати крака и спря между Телзи и храсталака от дясната им страна с напрегнат гръб, наежена козина на врата и шибача опашка.

В кръга стаиха дъх в очакване. В зеленината надясно нещо се раздвижи бавно, тежко.

Устните на ТТ се отдръпнаха, зъбите ѝ се оголиха, тя бързо изви глава към шума в храстите с присвити уши, превърнала се в маска на ръмжащ демон.

Ревът постепенно затихна. Напрежението около тях продължи няколко секунди и след това тя почувствува, че отсреща се отпускат, одобряват, дори се забавляват. Телзи цяла се тресеше. Тя си казваше, че това е било умишлен изпит... не за нея, разбира се, а за

ТТ. И Тик-Так го бе издържала с чест. Но че нейните собствени нерви бяха почти съсипани в този изпит, изглежда нямаше никакво значение за тази сурова команда...

След това тя осъзна, че някой тук се обръща лично към нея.

Необходими бяха няколко мига да овладее обърканите си мисли достатъчно, за да може да добие по-определено впечатление. Говорещият, откри тя след това, беше част от кръга и преди това тя не беше почувствувала присъствието му. Мислите-впечатления идваха твърди и студени като желязо. Беше личност, очевидно свикнала да взема важни решения и да налага изпълнението им. След краткия забавен епизод кръгът слушаше с нещо повече от уважение. Тик-Так, далеч не укротена, се настаняваше, за да слуша и тя.

Темзи започна да разбира.

Нейните сведения, уведоми я Железният, може би изглеждат на някои глупави умове тук без всякаква стойност, но той ще се погрижи те да бъдат преценени обективно. Дали му се е сторило, осведоми се той от кръга, като небрежно подхвърли ужасяващо жива представа за претрошени гръбнаци и кръв, шуртяща от прегризани космати гърла, че чува възражения?

Мъртва тишина наоколо. Решително нямаше възражения! Тик-Так започна да се хили като доволно котенце.

Тъй като въпросът е гласуван процедуросъобразно, студено продължи Железният към Телзи, какви конкретни предложения има тя?

* * *

Двадесет минути по-късно дългият, бисерно сив спортен аеромобил на Халит се появи над дърветата на парка. Наведена над отворената юридическа библиотека в скута си, Телзи наблюдаваше аеромобила с крайчеца на окото си. Тя се виждаше ясно, седнала край езерото, наглед погълната в проучването на закони. Тик-Так, сляла се с храсталака на брега десет метра по-нагоре, беше забелязала аеромобила миг преди Телзи и съобщи този факт с трисекундна пауза в мъркането си. Никоя от двете не реагира с друго.

Аеромобилът наближи езерото, но беше още на значително разстояние. Подвижният му покрив беше прибран и Телзи можа да различи главите на намиращите се вътре трима. Делкос, шофьорът на Халит, сигурно пилотираше колата. Халит и д-р Друун, надвесени отстрани, я търсеха. На около 300 метра аеромобилът започна да завива надясно. Делкос не обичаше твърде своята

работодателка и можеше да се предположи, че тъкмо е забелязал Телзи и се опитва да я предупреди, за да избяга.

Телзи затвори библиотеката, сложи я на земята, взе шепа камъчета и започна да ги хвърля лениво едно по едно във водата. Аеромобилът изчезна наляво от нея.

* * *

След три минути тя наблюдаваше сянката му да се плъзга по повърхността на езерото към нея. Тя почти чуваше биенето на сърцето си, но не погледна нагоре. Мъркането на Тик-Так продължи с обикновеното си равно темпо. Аеромобилът спря почти точно над тях. След няколко секунди нещо изщрака. Мъркането спря рязко.

Телзи се изправи, когато Делкос свали аеромобила на брега на езерото. Шофьорът ѝ се усмихна състрадателно. Отворена беше странична врата и Халит и д-р Друун стояха на нея. Халит гледаше Телзи с лека усмивка, а естественикът постави грижливо на пода на колата тежкия апарат – комбинация от биодетектор и упойващо оръжие.

– Ако търсите Тик-Так – каза Телзи, – тя не е тук.

Халит само поклати тъжно глава.

– Няма смисъл да ни лъжеш, мила! Д-р Друун току-що я упои.

* * *

Те намериха ТТ, рухнала на хълбок сред храстите и с естествения си цвят. Очите й бяха затворени, гърдите й се повдигаха и спадаха в бавно дишане. Като че искаше да се извини, д-р Друун изтъкна на Телзи, че нейната любимка не страда, че упойващото оръжие просто я е приспало безболезнено. Той обясни също предназначението на двата комплекта тънки парализиращи ремъци, с които обвърза краката на ТТ. Действието на упойката ще изчезне постепенно след няколко минути и контактът с вътрешната повърхност на заредените с енергия ремъци тогава ще държи ТТ в анестезирано състояние, обездвижена, докато ремъците бъдат свалени. Тя няма да чувства никаква болка през цялото това време, повтори той.

Телзи не каза нищо. Тя гледаше как с антигравитационния уред на д-р Друун Делкос вдига отпуснатото тяло на ТТ над нивото на храстите и го придвижва до аеромобила. Делкос се качи пръв в аеромобила, отвори големия багажник в задната му част. ТТ беше хлъзната в багажника и той бе заключен. Другите също влязоха.

– Къде я карате? – запита Телзи мрачно, когато Делкос издигна аеромобила във въздуха.

– На космодрума, мила – каза Халит. – И д-р Друун и аз сметнахме, че ще е по-добре да ти спестим неприятни преживявания, като не протакаме излишно работата.

Телзи сбърчи презрително нос и застана зад седалката на Делкос. За миг тя се облегна на гърба на седалката. Краката й трепереха.

Шофьорът й смигна с разбиране.

– Тя ви изигра мръсен номер, г-це Телзи! – промърмори той. – Опитях се да ви предупредя.

– Разбрах – пое дълбоко дъх Телзи. – Слушай, Делкос, след минутка нещо ще се случи! Ще изглежда опасно, но няма да бъде. Да не се уплашиш... разбрано?

– А! – Делкос явно беше стреснат, но не повиши глас. – Какво точно ще стане?

– Няма време да ти обяснявам. Помни каквото ти казах.

Телзи отстъпи няколко крачки от седалката на шофьора, обърна се и каза несигурно: „Халит... д-р Друун...“

Халит говореше тихо на д-р Друун; и двамата вдигнаха поглед.

– Ако не се движите и не направите нещо глупаво – каза бързо Телзи, – няма да пострадате. Иначе... не зная! В колата има още една качулата котка. – А в ума си тя добави: „Seга!“

Невъзможно беше да са каже точно в коя част на аеромобила се спотайваше Железният. Като че ли за миг на мокета до задните седалки проличаха неясни очертания. След това той беше там, изоставил камуфлажа, седнал на пода, на метър и половина от естественика и Халит. Устата на Халит се отвори широко, тя се опита да изпищи, но припадна. Дясната ръка на д-р Друун бързо посегна към голямата упойваща пушка до седалката му. Той обаче се овладя и остана неподвижен, побелял като платно.

Телзи не го обвини, че е променил намерението си. Тя реши, че той е забележително храбър мъж, щом като изобщо е мръднал. Железният, с двойно поширок гръб от Тик-Так, с двойно по-масивни мускули, дори на нея се виждаше като звяр-демон. Неговата тъмна малахитова кожа бе набраздена с белези от стари рани; половината от тресящия се ален гребен на главата му липсваше. Той мълком посегна с плавно движение, провря лапа под упойващия апарат и го подхвърли нагоре. Големият, тежък уред се издигна във въздуха невероятно бързо по стръмна дъга, като различни негови части се разхвърчаха, преди да започне да пада към върховете на дърветата под аеромобила. Железният

лениво изви глава и погледна Телзи с жълти, огнени очи.

– Госпожице Телзи! Госпожице Телзи! – шепнеше Делкос зад нея... – Сигурна ли сте, че няма... – Телзи преглътна. В момента тя отново се почувства съвсем нищожна. „Успокой се! – каза тя на Делкос с треперещ глас. – Той наистина е съвсем п-п-питомен“.

В ума ѝ прозвуча резкият, но не враждебен смях на Железния.

* * *

Седефено сивият спортен аеромобил, сега с аеродинамичния си покрив, се спусна бавно на една площадка за паркиране пред канцеларията на планетния губернатор на Джонтарау, на четирнадесетия етаж на кулата на Ловния клуб. Един прислужник го насочи към свободно място.

В колата Делкос удари спирачките, спря двигателя и попита: „А сега?“

– Смятам – каза разсъдливо Телзи, – че е по-добре да те заключа в багажника при леля ми и д-р Друун, докато говоря с губернатора.

Шофьорът сви рамене. Той си бе възвърнал до голяма степен самоувереността през време на бавното пътуване през района на парковете. Железният не беше правил нищо, а излегнат насред колата с притворени очи и с вид на мигновена смърт, отпуснал се в достолепна

дрямка и от време на време издаваше звук като от трион, което би могло да бъде или неговият стил на мъркане, или похъркване на сън. А когато по нареждане на Телзи Делкос свали парализиращите ремъци от краката на Тик-Так, тя го поздрави с обичайната си резервирана приветливост. Това, от което шофьорът страдаше в момента, беше силно любопитство. Но Телзи не направи нищо да го задоволи.

– Какво обичате, госпожице Телзи – съгласи се той. – Страшно ми е неприятно да пропусна нещо от онова, което ще правите тук, но ако не ме заключите сега, госпожица Халит ще си помисли, че съм ви помагал и ще ме уволни веднага, след като се измъкне.

Телзи кимна, а след това наостри уши към багажника.

Слабите звуци, които идваха през вратата, показваха, че Халит е дошла в съзнание и е в истерия.

– Можеш да й кажеш – предложи Телзи, – че пред вратата на багажника седи голяма качулата котка.

Това не беше вярно, но нито Делкос, нито Халит можеха да го знаят. „Ако преди да се върна, се вдигне твърде силен шум, това вероятно ще я раздразни...” – добави Телзи.

След минута тя заключи и двете врати на летящата кола и тръгна, като съжаляваше, че

е облечена толкова неофициално. Шортите и сандалите ѝ придаваха съвсем юношески вид.

* * *

Обслужващия паркинга беше слисан, когато тя се приближи до него с крачещата до нея Тик-Так.

– Никога няма да ви пуснат в канцеларията с това нещо, госпожице – осведоми я той. – Та то няма дори нашийник!

– Не се тревожете – му каза Телзи сдържано.

Тя пусна в ръката му кредитен жетон, който беше взела от портмонето на Халит, и продължи към входа на сградата. Прислужникът мигаше объркано след нея, като напразно се мъчеше да се освободи от странното впечатление, че голямото, подобно на котка животно, придружаващо момичето, хвърля двойна сянка.

Главната секретарка на губернатора също изпита известни съмнения относно ТТ, а вероятно и относно шортите, въпреки че явно беше респектирана, когато документът за самоличност на Телзи ѝ даде да разбере, че говори на дъщерята на членката на Съвета на Федерацията Джесамин Амбърдън.

– Смятате, че може да разисквате по този... изключителен случай, само лично с

губернатора, госпожице Амбърдън? – повтори секретарката.

– Точно така – каза твърдо Телзи. В това време се обади зумер. Секретарката се извини и вдигна една слушалка. Тя послуша един момент, каза любезно: „Да,... Разбира се... Да, разбирам“ – постави слушалката на място и се изправи, усмихвайки се на Телзи.

– Заповядайте, госпожице Амбърдън – каза тя. – Мисля, че губернаторът ще ви приеме незабавно.

Телзи я последва, хапейки замислено устна. Оказа се по-лесно, отколкото беше очаквала – в действителност, прекалено лесно! Работа на Халит? Вероятно. Няколко забележки в смисъл на „Дете с много развито въображение... прекалено чувствително“, докато Халит беше уреждала въпроса за издаване от канцеларията на губернатора нареждане Тик-Так да бъде предадена на биологичните банки, както и намека, че Джесамин Амбърдън ще бъде благодарна за дискретно отношение към евентуални неприятности, които Телзи би могла да създаде в резултат на всичко това.

Стил на действия напълно в стила на Халит...

Минаха през редица елегантно обзаведени канцеларии и коридори, като вместо с кашка Телзи водеше ТТ хванала я

за козината на врата и тяхното появяване предизвика тактично съдържана вълна на изненада сред секретарките и другите служители. А макар някой и друг да беше смутен от мимолетно, странно впечатление, че не един, а два големи звяра следват по коридорите посетителката на губернатора, никой не спомена нищо за това, което можеше да е само моментна зрителна измама. Най-после чифт плъзгащи се врати се отвориха пред тях и секретарката въведе Телзи в хладна веранда-градина на сенчестата страна на голямата сграда. Висок, посивял мъж стана от бюрото, на което работеше и се поклони на Телзи. Секретарката се оттегли.

– Приятно ми е, госпожице Амбърдън – каза планетният губернатор на Джонтарау. – Моля седнете! Докато Телзи се настаняваше в едно кресло, той разгледа Тик-Так със съвсем не нехайно любопитство и добави: „Какво бихме могли аз и моята служба да направим за вас?“

Телзи се поколеба. Тя беше наблюдавала на Орадо неговия тип сред кръга познати на майка си – високопоставен дипломат, човек, на когото не е лесно да направиш впечатление. Със сигурност можеше да се каже, че той е наредил да я доведат в кабинета му на верандата само за да я

задържи там, а в това време Холит без много шум да бъде уведомена къде се намира вироглавото дете на Амбърдънови и да бъде помолена да дойде да си го прибере. Онова, което тя трябваше да му каже сега, би звучало твърде фантастично, дори ако би било изложено от солиден възрастен. Тя би могла да даде доказателства, но докато губернаторът още не е поне донякъде убеден в истинността на нейния разказ, това би било твърде рисковано. Железният е зад нея, но ако не види изгледи плановете ѝ да успеят, надали ще е склонен да възпира повече дяволската си глутница...

По-добре е веднага да започне без всякаква подготовка, реши Телзи. Сигурно губернаторът я смята за разглезено, неврастенично хлапе, разтревожено от опасността да загуби любимото си животно. Той очаква тя веднага да започне да спори с него по въпроса за Тик-Так.

– Лично вие интересувате ли се от това балуитските качулати котки да не изчезнат напълно? – запита тя.

За момент в очите му блесна изненада, след това той се усмихна.

– Признавам, че се интересувам, госпожице Амбърдън – каза той любезно. – Бих желал този вид да се възстанови. Смятам, че съм почти единственият

щастливец, който е имал възможност да убие два от тези великолепни звяра, преди някаква болест да ги изличи от лицето на планетата.

Последните му думи изглеждаха съвсем неуместна декларация точно в този момент. Телзи усети остра тръпка на страх, а след това почувства, че в умовете, които изсмукваха от нейния ум значението на онова, което казваше губернаторът, се събуди само краткотраен интерес.

Тя се прокашля и каза: „Работата е, че те не са били изтребени от болест.“

Той я погледна скептично и изглеждаше, че се пита накъде се стреми тя да насочи разговора. Телзи събра кураж и се хвърли по-нататък: „Бихте ли искали да чуете какво е станало в действителност?“

– Много би ми било интересно, госпожица Амбърдън – каза губернаторът, без да променя изражението си. – Но най-напред, ако ме извините за момент...

Сигурно от бюрото му е бил даден някакъв сигнал, защото той вдигна малка слушалка и каза: „Да“, а след няколко секунди продължи: „Това е доста интересно, нали? Да, ще се опитам... Не, това не би било необходимо... Да, направете така, моля. Благодаря.“

Той постави слушалката с твърде сериозно лице, а след това погледът му се

отправи за момент към ТТ, той изтегли малко едно от горните чекмеджета на бюрото си и се обърна пак към Телзи.

– Е, госпожице Амбърдън – каза той приветливо. – Какво искахте да кажете? За тези качулати котки...

Телзи преглътна. Тя не беше чула какво казаха отсреща, но можеше да се досети какъв беше разговорът. Канцеларията му се е обадила във вилата и прислужницата на Халит е казала, че Халит, шофьорът и д-р Друун са излезли да търсят госпожица Амбърдън и нейното животно. След това канцеларията на губернатора е направила справка за комуникационния номер на спортния аеромобил и се е опитала да влезе във връзка с него. Разбира се, той не е отговорил.

Ако се вземе предвид онова, което Халит вероятно е казала на губернатора, за него всичко това сигурно засили зловещата възможност младата, неуравновесена ексцентричка, с която говори в момента, да е оставила своята почти достигнала зрялост качулата котка да разкъса леля й и двамата мъже, когато са я настигнали! Сигурно канцеларията уведомява сега полицията да започне незабавно търсене на изчезналия аеромобил.

Кога би им хрумнало да проверят за колата на терасата-паркинг на губернатора, беше нещо, което Телзи не можеше да знае. Но ако преди губернаторът да приеме нейната версия за станалото Халит и д-р Друун бъдат освободени и съобщят за присъствието на диви качулати котки в Порт Никей, почти не би имало възможност да не се изпуснат юздите на положението. Сигурно някой ще извърши нещо идиотско и в огъня ще бъде налято масло...

* * *

Две неща бика могли да бъдат в нейна полза. Изглеждаше, че губернаторът има здравите нерви, които биха могли да се очакват от човек, убил две балуитски качулати котки. Сигурно в полуотвореното чекмедже до него има оръжие и очевидно той смята това за достатъчна предпазна мярка срещу нападение от страна на ТТ. Не е вероятно той да реагира панически. А самият факт, че той подозира Телзи в тенденции към човекоубийство, ще го накара да обърне най-голямо внимание на онова, което тя казва. Дали той ще й повярва е, разбира се, друг въпрос.

Поокуражена, Телзи започна да говори. Разказът й звучеше съвсем фантастично, но губернаторът слушаше с вид на най-жив интерес. Когато му разказа толкова, колкото

смяташе, че може да се очаква той да асимилира като начало, той забеляза замислено: „Така че те не са измрели, а са се скрили! Дали правилно съм ви разбрал, че те са постъпили така, за да избягнат преследването?“

Телзи свъсено хапеше устна преди да отговори. „В това отношение има нещо, което не разбирам съвсем – призна тя. – Разбира се, че не ми е съвсем ясно и защо вие сте пожелали да отидете на лов... два пъти... за нещо, на което е не по-малко вероятно вие самият да станете жертва!“

– Това са опасности само от статистическо естество. Ако човек има достатъчно решителност и самообладание, нали разбирате...

– Наистина не разбирам. Изглежда обаче, че качулатите котки са мислели по същия начин – първоначално. Те са убивали един ловец за всяка застреляна котка. Хората са били най-интересните, най-вълнуващи животни, които те някога са преследвали.

Но на това дошъл край и хората започнали да ги повалят с парализиращи оръжия от аеромобили, където били в безопасност, и ги вдигали, докато жертвите били безпомощни. След като това продължило известно време, те решили да се скрият от погледа на човека.

Те обаче са още налице... хиляди и хиляди! Друго, което никой не е знаел за тях, е, че не са били само в Балуитските планини. Качулати котки има във всички големи гори по другия край на континента.

– Много интересно – забеляза губернаторът. – Наистина, много интересно! – Той погледна към комуникатора, след това върна погледа си към Телзи, барабанейки леко с пръсти по бюрото.

Сега тя не можеше да разбере нищо по израза на лицето му, но се досещаше, че той мисли усилено. Предполагало се е, че на Джонтарау няма местни разумни същества в юридически смисъл и тя досега се бе старала да не каже нищо, с което да представи балуитските котки за нещо повече от изключително интелигентни животни. Следващият доста сериозен въпрос би бил как се е добрала тя до тези сведения.

Ако губернаторът я попита за това, мислеше си Телзи, тя би могла да помисли, че вече е започнала да го тласка в посоката да повярва в цялата история.

– Е, добре – каза той рязко, – ако качулатите котки не са изчезнали като вид и не са застрашени от изчезване, очевидно биологичните банки не могат да имат претенции за вашето любимо животно – й се

усмихна той доверчиво. – И именно поради това вие сте тук, нали?

– О, не – започна Телзи объркано. – Аз...

– Е, много добре, госпожице Амбърдън! Аз просто ще анулирам разрешителното, което беше издадено за целта. Не трябва повече да се тревожите по този въпрос. – Той помълча. – А сега, само един въпрос... случайно да знаете къде е понастоящем леля ви?

На Телзи просто премалая. Значи той не е повярвал нито дума от това, което беше казала. Той я беше залъгвал, докато бъде намерен аеромобилът.

Тя пое дълбоко дъх. „По-добре е да изслушате останалото“.

– Нима има още? – попита учтиво губернаторът.

– Да. Най-важното! Такива, каквито са, тези същества няма да се крият безкрайно само поради това, че някой ги преследва.

В изражението му проблесна нещо повече от зорка бдителност. „Какво биха направили, госпожице Амбърдън“ – запита той тихо.

– Ако не могат да докопат хората в аеромобилите и не могат да комуникират с тях – отново проблясъкът! – то биха започнали да търсят мястото, откъдето идват хората, не е ли така? Възможно е да им са нужни няколко години да намерят пътя през

континента и да установят, че сме тук; в Порт Никей. Но да предположим, че те най-после са успели в това и няколко хиляди от тях точно сега се намират в парковете там долу! Те могат да се изкачат по стените на тези кули така лесно, както се изкачват по склоновете на планина. И да предположим, че те са решили, че единственият начин да се справят с положението е да изтребят човешките същества в Порт Никей!

Губернаторът се вторачи мълчаливо в нея няколко секунди. „Вие казвате – забелязва той тогава, – че те са разумни същества – над критичния коефициент за интелигентност.“

– Да – каза Телзи, – юридически те са разумни. Направих справка по това. Предполагам, че почти толкова разумни, колкото сме и ние.

– Бихте ли имали нещо против да ми кажете сега как узнахте това?

– Те ми казаха – отговори Телзи.

Той замълча отново, проучвайки лицето ѝ.

– Споменахте, госпожице Амбърдън, че те не са били в състояние да се съобщават с други човешки същества. В такъв случай това говори, че вие сте ксенотелепат...

– Какво съм? – Телзи не беше чувала по-рано този термин. – Ако това означава, че мога да разбера онова, което мислят котките,

и те могат да разберат какво мисля аз, смятам, че това е точната дума.

Тя проучи изражението му, реши, че почти го е притиснала до стената и бързо продължи.

– Прегледах законите и казах на тези същества, че могат да сключат с Федерацията договор, който ще ги утвърди като Приобщен вид... и че това би уредило всичко по начина, по който те желаят, без никакви беди.

Някои от тях ми повярваха. Те решиха да чакат, докато мога да говори с вас. Ако това даде резултат, добре! Ако не – тя почувства, че гласът ѝ за миг потрепери – те бързо ще нападнат!

Губернаторът изглеждаше съвсем спокоен. „Какво се очаква от мен?“

– Казах им, че ще влезете във връзка със Съвета на Федерацията в Орадо.

– Да вляза във връзка със Съвета? – повтори той студено. – Без никакви други доказателства в подкрепа на тази история, освен вашите думи, госпожице Амбърдън?

Телзи почувствува, че около нея започва гневна възбуда, усети, че лицето ѝ побледня.

– Добре! – каза тя. – Ще ви дам доказателство! Сега съм принудена да го дам. Но това ще е всичко. Ако се почувстват с напълно развързани ръце, вие ще имате на

разположение около 30 секунди, за да изберете правилния ход. Надявам се, че ще запомните това!

Той се прокашля. „Аз...“

– ХАЙДЕ! – каза Телзи.

Покрай стените на верандата-градина, до цветарниците с орнаменти, край бордюрите на каменния басейн изникнаха качулатите котки. Може би тридесет. Физически не съвсем толкова внушителни като Железния, който стоеше най-близо до губернатора, но и не много различни от него. Неподвижни като скали, ужасяващи като фигури на митически чудовища, те чакаха и очите им горяха в адска възбуда.

– Това е *техният* Съвет, както виждате – чу Телзи собствените си думи.

И губернаторът беше побледнял. Но в края на краищата той беше стар ловец и висш дипломат. Той обиколи с бавен поглед кръга и каза тихо: „Приемете дълбокото ми извинение за това, че се усъмних във вас, госпожице Амбърдън!“ – и посегна за настолния комуникатор.

Железният обърна демоничната си глава към Телзи. За миг тя получи умствено впечатление за свирепи жълти очи, притварящи се одобрително.

– ...Пряка връзка с Орадо! – казваше губернаторът по комуникатора. – Съветът! И

по-бързо! Тук чакат твърде важни посетители...

След това канцелариите на планетния губернатор на Джонтарау станаха извънредно оживено и интересно място. Цели два часа изминаха, преди някому да

хрумне да попита отново Телзи дали знае къде е сега леля й.

Телзи се удари по челото.

– Съвсем забравих за това! – призна тя, изваждайки ключовете на спортния аеромобил от джоба на плажните си шорти. – Те са на платформата за паркиране...

[«](#)

Срещата

Научно-фантастичен разказ

Димитър Пеев

Резюме от първата част „Търсете ни тук“

Екипажът на изпратения от Земята планетолет „Кронос“ да изследва системата на Сатурн се натъква на поразителна закономерност, която го кара да предположи, че пръстените са дело на разумни същества. Диаметрите на ледените сфери, от които са съставени, представляват точно умалено 10 милиона пъти копие на диаметрите на вътрешните планети от Слънчевата система. Периодичното „появяване“ и „изчезване“ на пръстените може би има за цел да привлече вниманието на хората към Сатурн. Дали то не означава „Търсете ни тук“? От „Кронос“ излитат спомагателни космически катери да обследват планетата и спътниците ѝ. Когато „Кронос-III“ приближава спътника Феба, уредите отбелязват мощни периодични сигнали, излъчвани все от центъра на широк кратер. Пилотът и Наблюдателят, изпаднали в някакво странно състояние, решават да кацнат на спътника и да разберат кой им сигнализира. Без да се посъветва с другаря си, Наблюдателят веднага тръгва към кратера и... изчезва.

Наблюдателят затвори вратата на шлюзовата камера и с лек скок се спусна към повърхността на Феба. Притегателната сила на спътника бе тъй незначителна, че той прелетя десетки метри, докато достигна каменната твърд. Без да се замисля нито а миг, сякаш обзет от чужда воля, той заподскача с танцуваща походка към центъра на кратера, към мястото, откъдето бяха доловили сигналите. Повърхността бе съвсем равна, идеално гладка, ненабраздена от нито един удар на метеорит. Ако не бе обладан от това странно чувство на блажена радост и безгранично доверие, Наблюдателят сигурно щеше да се замисли защо дъното на този кратер е тъй подозрително гладко. Но той крачеше безгрижно напред, устремен към центъра на кратера. И скоро го достигна. От мястото, където бе кацнал „Кронос-III“, имаше не повече от километър. Но и тук дъното бе тъй гладко и равно и нищо не подсказваше как бяха излъчени разнообразните сигнали.

Осветявана от далечното Слънце и от яркия диск на Сатурн, каменната твърд блестеше в сиви, кафяви, виолетови преливащи се цветове. Човекът спря да се огледа и в този миг с периферното си зрение забеляза, че вляво нещо се бе появило. На гладката достигаща хоризонта равнина, там където нямаше нищо, сега изневиделица бе изникнала кръгла стоманеносива кула. Направи няколко крачки към нея, посегна да докосне стената ѝ, но точно там се разкри овален отвор. Вътре не се виждаше нищо. Само някакво светловиолетово сияние мамеше погледа. Да не забележи кулата бе невъзможно. Значи тя се бе появила сега, заради него. Сякаш му сочеше пътя към... И без дори да се замисли, той прекрачи входа.

И в същия миг, без какъвто и да е преход, се озова в центъра на огромна зала. Заоглежда се смутен. Никъде не се съзираше вход, отвор. А откъде бе влязъл? И подът, и няколко десетки метри високият купол бяха съставени от кварцови пластинки, които излъчваха меко сияние. Как се бе озовал тук, без да осъзнае прехода от повърхността във вътрешността на спътника? И нито за миг не бе загубвал съзнание, това той помнеше добре!

Наблюдателят направи няколко крачки и спря. Не, той не трябваше да предприема

нищо. Тези, които го бяха вкарали вътре, щяха да се погрижат и сами да му се явят. Просто трябваше да почака.

Не мина минута и почувствува налягане върху скафандъра. Помещението, в което се намираше, явно се изпълваше с газ. Анализаторът показва, че това е земен въздух. Може би бе нужен не само на него, но и на тези, с които предстоеше да се срещне. Но защо тук, на Феба, толкова далеч от Земята?

Когато откриха кълбото в астероидния пояс, стана ясно, че Земята е била посетена преди четири милиона години от представители на звездна цивилизация. Изкуственият астероид съдържаше само информация за еволюцията на Земята. И нищо повече. Там нямаше разумни същества! Естествено те не можеха да преживеят четири милиона години. Едва ли щеше да ги срещне и тук, на спътника на Сатурн. Наблюдателят очакваше, че автоматиката на тази станция ще го допусне до съкровищата, които чуждият разум бе завещал на хората, съкровища от знания и технически средства за използването им. Но защо толкова далеч, на един милиард и половина километра, чак на най-външния спътник на Сатурн?

Защо звездните пришълци не бяха оставили посланието си към човечеството на Земята бе ясно. То можеше да попадне в ръцете на примитивния човек или на хората от разединеното човечество. Те или щяха невежествено да го разрушат, или да го използват за унищожение, за поробване на събратята си. Пришълците можеха да защитят посланието си – добре да го скрият или да унищожават всеки неканен посетител. Но явно не такава е била волята им. Пожелали са да оставят съкровището си за хора, които ще имат вече сили да излязат сами в Космоса.

Но защо тогава не на Луната?

Наблюдателят си спомни кой и кога пръв стъпи на Луната, в чии ръце би могло да попадне то. През средата на XX век човечеството все още бе разделено на враждуващи държави и класи и очевидно, според замисъла на звездните пришълци, не бе съзряло за този подарък.

Но овладяването на системата на Сатурн вече беше задача достъпна само за обединеното човечество. Само то, надживяло ерите на войни и вражди, събрало всичките си сили единствено за благото на хората, можеше да създаде обитавани станции из просторите на Слънчевата система, да организира

експедиция до най-далечния спътник на Сатурн. Дълго бе чакало съкровището, четири милиона години, но бе дочакало кораб да кацне на повърхността на Феба. И сега бе разтворило вратите си за пратеника на обединеното човечество – избран да изследва далечния Космос.

Уредите показваха, че налягането и химическият състав на атмосферата отговарят на земните. Наблюдателят свали шлема на скафандъра си и с наслаждение задиша прохладния въздух. В този момент в далечината се появи кафеникаво животно, което със скокове бързо се прокрадваше към него. Нима бяха четириноги?! Животното се приближи на десетина крачки, присви се и го загледа с червеникавите си свирепи очи. Почти три метра дълго, то приличаше на гигантски тигър, макар и едноцветен и със съвсем къса опашка. По двата му огромни, цяла педя дълги зъби позна, че това е знаменитият саблезъб тигър махайродус, живял на Земята през миоцена и плиоцена. Нещо заклокочи в гърдите на животното. То повдигна глава и изрева гръмогласно, като показа в цялото им величие не само двата си извити като къси саби зъби, но и целия набор други страшни зъби. Затупа с дясната си лапа. Животното ставаше все по-агресивно,

сякаш се готвеше за скок, но все още не се приближаваше.

Наблюдателят нямаше никакво оръжие. Та за какво ли можеше то да му потрябва из космическата пустош? А сега!... Махайродусът бе изчезнал отдавна от Земята. Възможно ли бе „те“ да са запазили екземпляри и оттогава вече милиони години, да ги отглеждат. Но защо? И с каква цел го посрещат сега с този звяр? Едва ли са ги развъждали, за да изядат първия човек, посетил станцията им. Може би за да го изпитат – ще се изплаши ли, как ще постъпи? Погледна космовизора. Индикаторът показваше, че е настроен на инфрачервена светлина. А екранът беше празен, там нямаше никакъв тигър! Какво означаваше това? Превключи на УКВ. Екранът остана празен. Пробва и на другите диапазони – все същото. И едва във видимата светлина отново се появи махайродусът. Уредите познаваха, че там няма нищо. А очите виждаха разярения звяр, ушите слушаха заплашителния му рев. Но наблюдателят беше свикнал да вярва на уредите повече, отколкото на сетивата си, знаеше, че те не могат да го излъжат. И смело тръгна към махайродуса. Той се сви като за скок, ревна с все гърло. Но човекът продължи да върви спокойно напред. И звярът изчезна. За миг на

Наблюдателя се стори, че той литна към него. Но не – саблезъбият тигър просто се бе разтворил във въздуха, като в последния момент се бе и изплезил. Не, вероятно така му се бе сторило. Едва след като изчезна, едва след като се прекрати емоционалното въздействие, човекът разбра, че това е била само една отлична холографска обемна цветна прожекция, добре озвучена – образ и звук, запазени милиони години, за да оживеят сега по нечия воля.

Още не опомнил се от изживяното, Наблюдателят забеляза, че в далечината от същата точка към него се движи човек. Да, несъмнено това беше човешка фигура с два крака и две ръце, облечена във вакуумен скафандър, със снет шлем. Но тук не можеше да има друг човек! Освен... ако Пилотът, обезпокоен за съдбата му, го бе последвал. Или ако „те“ бяха решили да му се появят „в човешки образ“. Наблюдателят насочи космовизора си нататък. Нищо! Ясно, и това е холографски образ. Когато фигурата се приближи на достатъчно разстояние, той позна в нея... себе си! Да, неговият абсолютен двойник се приближаваше с характерната му походка. „Двойникът“ се спря, изгледа го с живо любопитство (сигурно сега той разглеждаше „двойника“ си така) и с жест подкани да го следва. И Наблюдателят

тръгна покорно след своя водач, след своя Вергилий, както го нарече мислено.

Усещането да вървиш след „двойника“ си бе съвсем необикновено, почти зловещо. Но наблюдателят бе грижливо избран между милиарди кандидати. Нервната му система, психиката му бяха многократно изпробвани и калявани. И сега той възприемаше „привидението“ не като нещо свръхестествено, а само като един много ярък начин да му бъде подсказано неговото собствено поведение. И ако нещо го учудваше, то беше само – с какви възможности трябва да разполага този, който управлява холографския образ и имитира тъй естествено, тъй прецизно и достоверно неговото държане.

Човекът забърза, настигна „двойника“ и посегна към него – желаше все пак да го докосне. Но ръката му, както трябваше и да се очаква, потъна в „тялото“, без да срещне каквато и да е съпротива. Усмихна се виновно. „Двойникът“ се извърна и се усмихна също „виновно“.

За миг притъмня и когато отново светна, пред тях се издигаха три големи златисти купи. „Двойникът“ се затича към тях и започна с пълни шепи да гребеше от едната някакви блестящи парчета и да посипва с тях главата си. Гребеше и сипваше, гребеше и

сипваше, а купът около него растеше, без камарата в купата да намалява. Наблюдателят се приближи внимателно и с недоверие посегна към златистия съд. Не, това вече не беше зрителна илюзия, не беше холографски образ. Това беше масивен златен съд, пълнен догоре с най-едри брилянти; и прозрачни, и синкави, и розовеещи, и с други нежни цветове. Илюзия беше само „двойникът“, посипващ главата си с брилянтите и купчината, образувала се край краката му. Вторият златен съд бе пълнен със скъпоценни камъни: рубини, аметисти, изумруди, сапфири, александрити, топази и всякакви други кристали с всички цветове на дъгата – огромни, с чудесно оформени стени и ръбове – много по-красиви от тези, които бе виждал в минераложките музеи.

Докато Наблюдателят се любуваше на фантастичното съкровище, „двойникът“ продължаваше да гребеше с пълни шепи от третия съд със златни монети и да се залива с тях. Това бяха жълтици от всички времена и народи, от античността до XIX век, съвсем нови, сякаш събирани, когато са били сечени. „Двойникът“ взе полупрозрачен чувал и бързо почна да го пълни с брилянти. Втори чувал напълни с цветни скъпоценни камъни,

а трети – със златни монети; После, нарамил и трите, се отправи нанякъде.

Естествено това беше пак холографски образ-видение. Дали не означаваше, че и той трябва да напълни чувалите, които лежах в подножието на златните купи и да ги отнесе? Но защо му са, какво щеше да прави с тях? Тук, в състояние на практическа безтегловност той би имал сили да вдигне и пренесе всичките скъпоценности заедно със златните съдове. За да ги присвои ли? За да ги продава, дарява? За да се превърне в някакъв смешен граф Монте Кристо на XXI век! Човекът разбираше, че някой го наблюдава и по неговия образ създава „двойника“ му, като управлява по своя воля движенията му. Но все пак това беше негово копие. А отде бе заимствуван този маниер на азиатски сатрап да се залива със скъпоценни камъни и злато? Дали „те“ не бяха наблюдавали някога, преди хиляди години подобни сцени на Земята?

Наблюдателят обърна с безразличие гръб на скъпоценностите и в същия миг трите чувала, които бе нарамил „двойникът“, изчезнаха. Отново притъмня за миг и когато светна пред тях, в средата на висок подиум, имаше огромен трон. „Двойникът“ се изкачи по стъпалата, взе короната, наложи я на главата си и седна на трона. След това

изчезна – за първи път, откакто се бе появил. Сякаш искаше да го остави насаме със себе си. Наблюдателят послушно се изкачи и взе короната. Тя бе от масивно злато, обсипана с разноцветни скъпоценни камъни – истинска императорска корона. От обръча стърчаха дванадесет остри върха и всеки от тях завършваше с огромен шестстенен светливиолетов кристал. Наложил короната на главата си и седнал на трона както му дал пример „двойникът“.

Изведнъж почувствува, че се намира в командната кабина на „Кронос-III“, че са разхожда нервно и току поглежда към екраните няма ли най-сетне да се появи Наблюдателят. Но нищо, никой не нарушаваше унилия пейзаж на повърхността на Феба. Обзе го силен яд, някакво забравено чувство на озлобление към Наблюдателя, че си бе позволил да напусне кораба и да изчезне безследно.

В този миг човекът осъзна, че чете мислите, че изживява чувствата на своя другар Пилота. А някой му внушава, че, стига да пожелае, може и да заповяда каквото си иска на Пилота и на всеки друг човек, намиращ се наблизо. Той разбра, че короната е чувствителен приемател на чуждите мисли и чувства и същевременно мощен излъчвател на неговите собствени

желания. И с погнуса, която отдавна не бе изпитвал, сякаш се бе докоснал до нещо мръсно, отвратително, той веднага свали короната, остави я на трона и слезе бързо долу. Защото от рождение бе възпитаван, че човекът трябва да властвува над природата, но не и над себеподобните си. Може би трябваше да се възползува от случая и да се свърже телепатично с Пилота, да му обясни къде е. Не! Подобно средство да наднича в душите на другите, да им налага своята воля, му бе противно. Тази възможност будеше у него само срам и отвращение. Наблюдателят бе разбрал, че го изпитват, че появата и на саблезъбия тигър, и на „двойника“, и на съкровището, и особено на дванадесетлъчевата корона са все тестове, проверяващи по всяка вероятност дали е годен за срещата с „тях“, за срещата, която му предстои.

Отново притъмня и човекът сякаш се озова на открито, в Космоса. Залата се бе превърнала в огромен планетарий: небето светеше, обсипано със звезди. Една от тях усилено му мигаше. От съзвездието Еридан. Звездата епсилон. Щом Наблюдателят разбра коя звезда му показват, небето изчезна, помещението възвърна стария си вид. Появи се безформено сивкаво чудовище. То помръдваше, сякаш го душеше

и пусна две пипала към него, които обвиха краката му. Наблюдателят преодоля чувството на отвращение – ако така изглеждат „те“, ако са дошли от планетната система край епсилон на Еридан, то той е длъжен да ги приеме такива, каквито са. Както и те него. Затова протегна ръце да поеме пипалата. Но срещна нищото. Видението бе изчезнало.

Следващия миг отново са озова под звездното небе. Този път му показаха звездата тау от съзвездието Кит. Тя също мигаше и щом я позна, сякаш някой прочете мислите му, небето изчезна и пред човека застана отвратително страшилище – триметрова тлъста морава жаба, изправена на двата си крака. По лигавата, покрита със зелени брадавици кожа, на много места стърчаха бледорозови шипове с различна дължина. Тя закрачи към него, като дишаше тежко с цялото си туловище, протегна напред двата си хобота с по три пипала. Ръка ли му подаваше или желаше да го прегърне. Щом го доближи, го лъхна неприятна миризма. Очите на кръглата глава го гледаха разумно, с разбиране, сякаш казваха „може би не ме намиращ за привлекателен, но и ти не се мисли за красавец!“ Да, това бяха очи на добронамерено, мислещо същество, може би

по-добро и по-умно от него. Наблюдателят превъзмогна отвращението си и протегна ръце. Като с магически жест чудовището изчезна.

Защо му показаха двете звезди и двете същества? Това създателите на станцията ли бяха, или отново го изпитваха – този път по ксенофобия, по старата човешка слабост да мрази, да се отвращава от непознатото, от чуждото и да харесва само себе си. Наблюдателят се питаше докога ще го изпитват, какви оценки получаваше поведението му, какъв бе смисълът на всичко това. И какво щеше да се случи, ако преминеше успешно всички тестове?

Отново притъмня и те се озоваха пред широко и удобно кресло. „Двойникът“ му показва какво трябва да извърши – да се настани в него и да чака. Лунна феерия от светлините на дъгата, зазвучаха симфонии от хармонични мелодии, нахлуха упойващи аромати и Наблюдателят изпадна в неизживяно блаженство, което никой не би посмял да прекрати, което всеки би желал да продължава вечно. Но не и Наблюдателят. Омаян от блаженото състояние, от натрапеното му чувство за постигнато съвършенство, за отказ от всичко реално съществуващо, за безразличие към всичко, което може да накърни това блаженство,

въпреки всичко той намери сили да скочи от креслото – за първи път смутен, уплашен от самия себе си. Щом се изправи, мигом изчезнаха и светлинната феерия, и омайната музика, и всички други опияняващи усещания. Безразлично му беше как ще го преценят тези, които го изпитваха. Той беше тук, за да изследва, а не за да се разтвори в нирваната. Беше прелетял милиард и половина километра, за да се срещне като равен със създателите на станцията, а не за да бъде омайван с блаженства.

Щом се съвзе напълно, щом твърдо реши сам да търси срещата и да не се оставя повече да го водят, „двойникът“ изчезна и не се появи повече. Това окончателно го убеди, че „те“ четат мислите му, знаят и чувствуват всяко негово желание, всяко негово настроение и хрумване, откакто е на Феба. А може би и от по-рано... И ето сега вече не беше нужен „двойник“ – и без него той знаеше накъде да върви, как да постъпва, разбираше всичко, както и „те“ знаеха всичко за него. Контактът се бе получил!

Сега той се спусна уверено през внезапно разкрилия се пред него лабиринт от тунели и знаеше точно през къде да мине. И му беше съвсем ясно предназначението на всяко голямо лъскаво кълбо, до което достигаше, край което минаваше. Това бяха „те“ или по-

точно – това беше „то“ в многото му реализации. Защото, докато се спускаше все по-надълбоко в недрата на Феба, пред Наблюдателя постепенно сама се откри истината.

Някога, преди четири милиона години, те бяха посетили Слънчевата система. Но кои са те? Откъде са дошли? Защо? – никой не знаеше. Не бяха оставили дори образа си. А бяха създали цяла серия свои представители, свои „съзерцатели“, изградени от кристали и метали – по-мъртви от скалите и по-живи, по-мислещи от всяко живо същество, от всеки разумен човек. Това бяха чувстващи и мислещи кибернетични организми, които помнеха всичко, знаеха всичко, можеха всичко, които умееха милиони години да работят безотказно или, ако нямаха задача, милиони години да изчакват като мъртви.

Най-много „съзерцатели“ оставили естествено на Земята. Още тогава, по времето на австралопитеките, било ясно, че само на тази планета някога ще се развие разумът, само тя ще отгледа космически събрата. Но с появата, с развитието на хомо сапиенс започнали да изчезват от Земята и „съзерцателите“. Рано, много рано било за установяване на контакт. Последните

напуснали Египет още по времето на фараоните.

И продължили наблюдението от околоземна орбита, от Луната. Но човекът сам навлезе в Космоса, появили се слухове за летящи дискове и „съзерцателите“ изчезнали и от района на Земята, и от Луната. После, щом междупланетните станции започнаха да кацат по планетите, те напуснали и Венера, и Марс, и Меркурий. Човечеството протягаше ръце към „тях“, но още бе разединено, не беше социално дорасло до контакта.

През втората половината XXI век, когато вече обединеното човечество започна да осъществява програмата си за заселване на цялата Слънчева система, разузнавателен кораб достигна и Феба, най-далечния спътник на Сатурн – там, където се помещаваше Главният мозък на системата „съзерцатели“. Откакто бе построен, четири милиона години той бе чакал бездеен, мъртъв и всички текущи задачи се изпълняваха от йерархически подчинените му „съзерцатели“, всеки от които бе и напълно самостоятелен. И едва когато разузнавателният кораб „Кронос-III“ приближи Феба, Главният мозък се събуди от многовековната си летаргия. Събуди се, за да посрещне представителя на обединеното,

набрало сили да се добере до Сатурн човечество, за да го прецени и ако се оказеше достоен – да изпълни задачата, за която бе оставен в Слънчевата система.

И първият човек, събудил мъртвия разум, издържа изпитанията. Това разбраха и двамата, когато Наблюдателят достигна центъра на станцията, когато застана пред огромното кристално кълбо, в което пулсираха сини и виолетови светлини, сякаш беше неспокойно сърце. Вторачил поглед в него, Наблюдателят следеше омаян ритмите със затаен дъх разбрал, че е изправен пред Свръхразума – разум, който знае всичко, който никога не забравя нищо, който може всичко – разум колкото велик, толкова и добър. Но той разбра и че този разум тук не е сам, не е единствен. Това беше само „разумът-съзерцател“. А освен него, скрит в

недрата на спътника, бе изчакавал милиони години тази среща още един свръхмощтен разум – „разумът-пътешественик“ – разумният галактичен кораб, който управляваше четвъртото измерение и можеше да пробива тунели през пространството, през които да се пренася мигновено и така да преодолява за нулево време хилядите светлинни години. Събуден от „разума-съзерцател“, сега „разумът-пътешественик“ бе готов да приеме човека и за миг да го отведе до звездния куп, наречен от хората М 13 в съзвездието Херкулес, на разстояние 23000 светлинни години, където се намираше родината .на тази свръхцивилизация.

Да, той щеше да го отведе, ако, разбира се, Наблюдателят пожелаеше това!

Съвременна приказка

Научно-фантастичен разказ

Виктор Комаров

– Лина, дълго ли ще те чакаме? Закуската ти вече изстина.

– Ей сега, мамичко – обади се от двора момиченцето.

То бе разположило под жасминовия храст играчките си и нещо им говореше, като от време на време ги заплашваше с пръстчето си.

– Лина! – разсърдено повтори майката, поглеждайки през прозореца.

Момиченцето взе една от куклите си и неохотно тръгна към къщи.

* * *

– Вечно ни караш да те чакаме – недоволно промърмори майката и потърси с поглед подкрепа от седящия на масата татко.

Но той бе забил нос в последната страница на сутрешния вестник и даже не се помръдна.

– Аз не съм виновна – сви рамене момиченцето.

– Кой те задържа? – попита майката.

– Котаракът с чизми... Молеше ме да не си отивам.

– О, господи, какви ги дрънкат – в гласа на майката отново прозвуча раздражение. – Нима куклите могат да говорят?

– Разбира се, че говорят, мамичко.

– Веднага да престанеш с тия глупости!... Че кажи й нещо и ти, Матие.

Бащата са размърда тронаво на креслото си и с въздишка остави вестника.

– Ти си вече голяма – произнесе той назидателно – и трябва сама да разбираш кое е възможно и кое не. Само хората могат да говорят... А куклите са си просто кукли.

– А в приказките нали говорят? – възрази момиченцето. – И в мултипликационните филми?

– О, господи – не издържа пак майката. – Какво да правя с теб?... Измисляш всякакви глупости.

– Това не са глупости – упорито каза момиченцето.

– Не смей да спориш с майка си – почука с пръст по масата Матие, като си послужи с аргумента, който обикновено пускат в ход, когато са се свършили логичните доводи.

Лина обидено сви устни.

Вратата са отвори и, без да почука, влезе съседът Фалк – високо слабо момче с ярко нарисован мотоциклетен шлем.

– Отивам в града – съобщи той. – Имате ли нужда от нещо?

Момиченцето са възползва от случая, че възрастните са заети със свои работи, и безшумно се измъкна в съседната стая. След минута оттам се зачу развълнуваното й гласче:

– Помогнете ми, моля ви се... Тя падна...

Фалк въпросително погледна към Матие. Бащата с досада махна с ръка.

– Не й обръщай внимание. Все си съчинява някакви.

Лина се появи не вратата.

– Ая падна зад бюфета. И плаче там.

– О, господи – простена майката.

– Коя е тази Ая? – поинтересува се Фалк.

– Тя е най-най-любимата ми кукла – обясни момиченцето. – Моля ви се, помогнете ми да я измъкна. Тя се покатери на бюфета и падна. Такава немирница е.

Фалк отиде с момиченцето и се опита да пхне ръката си зад бюфета.

– Не, не мога – огорчи се той. – Доста далече е.

Той потърси с очи някаква пръчка и видя в ъгъла чадър.

– Сега ще я издърпам с чадъра...

– Не! – завика момиченцето. – Ще я заболи! По-добре аз сама...

– Ти съвсем няма да я достигнеш – сви рамене Фалк.

Но момиченцето коленичи и, като пхна ръка, прилепи телце към страничната стена на бюфета. И изведнъж личицето й се озари от усмивка.

То измъкна куклата тържествуващо и нежно я прегърна.

– Как успя? – удиви се Фалк.

– Тя ме видя – хитро се ухили Лина – и се придвижи...

– Лина! – зачу се гласът на майката. – Къде си в края на краищата? Всичко изстина.

– А защо си й измислила такова странно име? – запита Фалк, когато се върнаха в столовата.

– Не съм го аз измислила – поклати глава момиченцето. – Тя сама ми го съобщи.

– Ама не я слушайте – забеляза Матие. – Тя е фантазьорка.

– Така де, наистина, Лина – солидно каза Фалк, – куклите не могат да разговарят.

Лина презрително смръкна.

– Вие всички просто не умеете да слушате. А те говорят с мен. И куклите, и моите животни...

– Татко – обезпокоена забеляза майката, – трябва да я заведем на лекар.

– Те говорят, говорят, говорят! – упорито заповтаря момиченцето.

– Сядай на масата! – сопна й се майката. – Омръзна ми да слушам глупостите ти.

– Голямо момиче – обади се и бащата, – а нито капчица здрав смисъл...

След като изпрати Фалк, Матие измъкна от килера въдиците и се отправи към реката да поседи час-два на любимото си място. А майката, въоръжена се с мрежа, тръгна към павилиона за продукти.

Лина остана вкъщи със своите кукли...

* * *

Утрото бе топло и задушно. През нощта се изля за кратко проливен дъжд, но когато слънцето изгря, на небето вече нямаше нито едно облаче и от топлите лъчи на слънцето над влажната земя се извиха кълба тежка пара.

Беше неделя и нищо не нарушаваше безгрижното спокойствие на природата. Само от време на време по широкото асфалтирано шосе профучаваше самотен автомобил.

Затова острият свистящ звук, който като игла се заби в нажежената тишина, се стори на Матие съвсем чужд – не се вписваше в картината на всеобщото умиротворение. Но Матие не бе от тия, дето обичат да зяпат встрани. Пък и в момента вниманието му бе насочено към поплавъка. И едва когато нещо

затули за миг слънцето, той вдигна глава и погледна нагоре. Но небето си беше все така чисто и спокойно, а и обезпокояващият звук вече не се чуваше.

Матие пак се зае с въдиците си и съвсем забрави за странното произшествие. Навярно то би заинтересувало с необичайността си някого друго, но не и Матие, който бе изключително трезвен реалист и без колебание отхвърляше всичко, излизащо от рамките на привичното.

А между впрочем в това топло юлско утро единствен Матие можеше да стане свидетел на необикновеното събитие – пристигане на космически кораб, построен от чуждопланетни разумни същества. По това време наблизко нямаше други хора и никой не видя как корабът се спусна плавно на малката равна площадка, заобиколена от всички страни с високи дървета.

Корабът беше голям, многостенен, леко сплеснат встрани. Синкавата му повърхност проблясваше в лъчите на слънцето. Той се спусна бавно и безшумно и, когато докосна почвата с осемте си тежки крака, тревата под него даже не потрепна...

Отвори се люкът – на една от многобройните стени на горната част на кораба се появи шестоъгълен отвор. Веднага след това, пак така мигновено, до самата

земя се проточи тясна метална стълба с ниски перила. Минаха няколко минути. После от черния отвор на люка изскочиха едно след друго три същества и предпазливо се спуснаха по стълбата. Едното напомняше голямо куче, другото, малко по-високо, приличаше на мечка. А третото бе точно копие на ангорски котарак, само че с невиджани на Земята размери. Трите същества крачеха свободно на задните си крайници и бяха облечени в ярки дрехи, подходящи повече за цирково представление. Трима представители на трите основни форми на разумния живот, развил са на една от планетите, обикалящи около звездата Барнард – на планетата, която нейните обитатели наричаха Атвена.

За посещението си на Земята те се готвиха дълго и старателно. Постараха се да узнаят всичко за земните жители, което можеше до се узнае с помощта на автоматичните сонди, които те редовно изпращаха към Слънчевата система. Изучили бяха земните езици, опознаха начина на живот на хората, нивото на развитието на земната наука. Бе им се удало да уловят няколко радиопредавания, от които разбраха, че на земята сериозно се обсъжда проблемът за контактите с извънземните цивилизации. И тъй като тези предавания

бяха предназначени за широката публика, учените на Атвена стигнаха до извода, че жителите на Земята са достатъчно подготвени за предстоящата среща.

Настъпил бе най-отговорният момент. Пратениците на Атвена прекрасно разбираха, че много зависи от първите контакти с представителите на земната цивилизация. Различните варианти на тези контакти бяха многократно разигравани на електронноизчислителни машини и за всеки бяха разработени оптимални от гледна точка на атвенските учени решения.

Пратениците на Атвена вървяха и внимателно се оглеждаха встрани, като очакваха с вълнение срещата с първия човек. Не случайно решиха да се приземят далеч от големия град – атвенците се опасяваха, че неочакваното появяване на чуждопланетен кораб в гъсто населено място ще предизвика нежелателна сензация и паника, вредни за успешното развитие на контактите.

– Там... – каза най-сетне единият от тях, който приличаше на котарак. Той беше командир на групата.

Тримата се спряха, вперили поглед в самотната човешка фигура, която седеше неподвижно на брега на малката рекичка.

Край него от стръмния бряг бяха провиснати във водата многобройни въдици.

– Вариант трети – обяви командирът, – случай седми.

Този вариант предвиждаше контактът да се установи под формата на молба за помощ отправена към представителя на земните жители. Случай седми препоръчваше да отиде само командирът. Решено бе, че появата наведнъж на три невиджани разумни същества може да предизвика у самотния селски жител опасен смут.

Командирът котарак с безшумни крачки се приближи до риболовеца и доброжелателно каза:

– Добро утро...

Точно в този момент бе клъвнала риба и един от поплавъците бе потънал. Матие хвана въдицата и с рязко движение дръпна нагоре кордата. Във въздуха се изви празната кукичка.

Матие изруга. Не обичаше, когато лови риба, някой да стои зад гърба му.

– Добро утро – все така учтиво повтори Котаракът.

Едва сега Матие се обърна и с удивление се вторачи в странната фигура на чуждопланетното същество.

– Добро утро – за трети път каза Котаракът.

Очите на Матие се разшириха, сякаш се канеха да изскочат от орбитите, а долната му челюст увисна, придавайки на лицето му нелепо изражение. Той продължаваше да стои така със зинала уста.

Но това не смути пришълеца: подобна реакция се предвиждаше.

– Ние долетяхме от друга планета – продължи той, – но корабът ми се повреди. Имаме нужда от вашата помощ.

Хлътналите мънички очички на Матие зашариха тревожно, търсеха по-правдоподобен източник на гласа, но Котаракът побърза да разсее и последните му съмнения.

– Не се учудвайте – рече той, – че не приличам на вас. Нали живея на друга планета. Но аз съм разумен колкото вас.

Сега, когато стана ясно, че говори именно Котаракът, Матие загледа вцепенен пришълеца. Двамата мълчаливо се гледаха.

Атвенските специалисти бяха предвидили и това. Сега, според прогнозата им, след като преодолее породеното от неочакваната среща удивление, земният жител трябваше да подаде ръка на пришълеца и да предложи помощта си.

Но събитията, които последваха, не се развиха според прогнозата. Матие грабна

тежък камък, скочи и го размаха към Котарака.

– Това пък що за шеги са? – завика той. – Няма да позволя да се гаврят с мен! Хайде, изчезвай, по-бързо!

– Но моля ви се – вежливо възрази Котаракът. – За какви шеги говорите? Нима на Земята има говорещи котараки?

– Не желая нищо да знам! – яростно закрещя Матие. – Котарак или не котарак – все ми е едно... Казвам, махай се!

Пришълецът стоеше в нерешителност, като трескаво прехвърляше в ума си предвидените варианти и не намираше нищо подходящо.

– Но аз ви моля за помощ – все пак опита се той да оправи нещата.

Без да каже нищо, Матие хвърли камъка. Котаракът едва успя да се отдръпне и, като реши че е най-добре да прекрати несполучливите преговори, затича, подскачайки към горичката.

А Матие още дълго заплашвате и викаше подире му, че ще се разправи с тия шегаджии, дето не оставят честният човек да си живее спокойно. После се изплю ядосан, събра въдиците си и мрачно закрочи към къщи.

* * *

В горичката се проведе срочно оперативно съвещание.

– Несполука – разочаровам каза Котаракът. – Нещо не сме предвидили.

– Няма нищо страшно – забеляза оптимистично Мечокът. – Най-естествено е да предположим, че не всички земни обитатели са дорасли за междупланетни контакти. Просто нямахме късмет – веднага попаднахме на изключение.

– Но изключенията – възрази Кучето – отразяват общата закономерност.

– Аз мисля – рече Котаракът, – че не биваше да влизаме в контакт с човек, който в момента беше зает с нещо важно за него. Явно земните жители не обичат да ги откъсват от работата... Предлагам да приемем този извод за работна хипотеза.

Прекосиха горичката и когато излязоха на добре отъпканата пътечка, спряха и зачакаха.

След известно време от завоя се показа жена. Тя вървеше бавно по пътечката с тежка мрежа в ръка.

– Вариант шести – обяви Котаракът, – случай първи.

В същата секунда Кучето изскочи на пътечката и тръгна към жената.

– Позволете ми да ви помогна – галантно предложи то. – Мрежата ви е тежка.

Жената – това беше майката на Лина – отмина, без дори да погледне Кучето. Тогава Кучето затича подире ѝ и дума по дума повтори същото.

– Я ме оставете на мира! – грубо рече жената, без ни най-малко да се удиви. – И без вас си имам толкова грижи.

Такава реакция не беше предвидена и Кучето съвсем се обърка.

– Но ние долетяхме от друга планета – промърмори то смутено.

– Казах – оставете ме на мира! – още по-рязко повтори жената. – Толкова работа имам, че не ми е до шеги.

И се отдалечи по пътеката, без дори да се обърне. Обезкуражено, Кучето продължаваше да стои на пътеката. Котаракът и Мечокът отидоха при него.

– И вторият опит излезе безуспешен – констатира Котаракът. – Този път в какво сгрешихме?

– Изглежда, просто пак не ни провървя – рече Мечокът. – Тя също си имаше някаква работа. Нали сама каза.

– Даже два пъти – уточни Кучето. – Не ми харесва, приятели, всичко това. Добре, дори да е имала работа. Но нали не всеки ден пристигат на Земята разумни същества от друг звезден свят.

– Ти си прав – съгласи се Котаракът. – Причината, явно, е по-дълбока... Изглежда хората не могат да повярват, че сме същества от друга планета.

– Нима им е по-лесно да допуснат, че може да има говорещи котки и кучета? – възрази Мечокът.

– Там е цялата работа – забеляза Кучето, – бедата е точно в това, че приличаме на земните кучета и котки. А за човека това са обикновени домашни животни. Животни!... Лесно ли е да повярваш, че може да съществуват разумни котараци и кучета? И на всичко отгоре пристигнали от друга планета?

– Да, нашите учени се излъгаха – замислено рече Котаракът. – Те смятаха сходството на атвенците със земните животни за положителен фактор. Мислеха, че това ще помогне на земните жители по-лесно да ни възприемат и по-бързо да свикнат с нас. А излезе обратно...

– Аз едно не разбирам – каза Мечокът, – как може да не се съобразяват с фактите? Щом фактите противоречат на привичното, как може да продължаваш да се придържаш към привичното?

– И мен това ме поразява – подкрепи го Котаракът. – Ако аз бях на мястото на земните жители и срещех говорещо куче

или котка, които на човешки език ми заявяват, че са долетели от друга планета, то по пътя на не особено сложни логични разсъждения щях да стигна до извода, че е точно така. Колкото и невероятно да ми се е сторило.

– Явно, съотношението между фактите и привичното у земните жители е съвсем друго – разумно предположи Кучето.

– А не е ли по-добре да се откажем от всички предварително разработени варианти – предложи Мечокът, – да отидем в града и да се представим просто на учените?

– Това е рисковано – възрази Кучето. – Ако попаднем на учен, който смята, че е невъзможно на Земята да пристигнат същества от друга звездна цивилизация... Нали той ще отстоява хипотезата си още по-упорито, отколкото обикновеният земен жител своите привички.

– Но все ще има учени, привърженици и на другата гледна точка – не се предаваше Мечокът.

– И все пак считам, че контактът с учените е втори етап – твърдо заяви Котаракът. – длъжни сме преди всичко да намерим поне един човек, който да ни приеме за такива, каквито сме в действителност и да ни признае за пълноправни братя по разум. Ако на Земята няма такива хора, тогава и

контактът между атвенската и земна цивилизации е безперспективен.

– Прав си – съгласи се Кучето. – трябва да се придържаме към програмата. Не напразно толкова години събирахме и анализирахме данните.

Прекосиха ливадата и излязоха на асфалтовата лента на местното шосе. Там са скриха зад една рекламна табела и взеха да наблюдават пътя. По това време по шосето нямаше движение.

Минаха около четиридесет минути... Найсетне в далечината се чу бръмчене на мотор и скоро иззад хълма изскочи на шосето мотоциклет с кош, натоварен догоре с пакети. Недалеч от рекламното табло спря и свърна по банкета. Мотоциклетистът изгаси мотора, скочи на земята и се огледа. Слънцето се бе изкачило вече доста високо, беше душно, слабият ветрец едва поклащаше листата, а тишината след трещенето на мотора изглеждаше особено дълбока.

Фалк прескочи канавката, свали шлема си и с наслаждение се изтегна на тревата под сянката на разклонено дърво. Лежеше по гръб, скръстил ръце под главата и присвил очи, гледаше ослепителната синева на небето. После тихичко взе да си тананика някаква мелодия.

Пришълците внимателно следяха всеки негов жест от прикритието си.

– Май че попаднахме на това, което ни е нужно – рече Котаракът.

– Вариант номер пет ли? – запита Кучето.

– Да... Да вървим.

Този път към човека се приближиха двама – Котаракът и Кучето.

– Извинете за безпокойството – рече Кучето. – Бихме искали да поговорим с вас.

Фалк се понадигна на лакти и с интерес загледа странните фигури.

– Гледай ти! Говорещо куче!

– Аз не съм куче – учтиво каза Кучето. – Ние сме жители на далечната планета Атвена. И долетяхме при вас на Земята, за да установим контакт между нашите цивилизации.

– Навярно сте избягали от цирка – досети се Фалк. – Потресаващ номер – говорещи животни...

– Защо не ни вярвате? – намеси се Котаракът. – Нима обикновените земни кучета и котки могат да говорят?

– Че защо не? – сви рамене Фалк. – Миналата година видях такова нещо в цирка. Говорещ вълк... Колосално! Наистина, вместо него говореше дресьорът. С корема си...

– Но нали сега с нас няма никакъв дресьор – забеляза Кучето.

– А... – махна с ръка Фалк. – Сега техниката и науката всичко могат.

– Щом е така – подхвана Кучето, – тогава защо не искате да допуснете възможността, че сме долетели от друга звездна цивилизация?

– Големи шегобийци сте! – разсмя се Фалк, като стана. – Май че трябва да ви върна в цирка. Мисля, че добри парички ще ми дадат.

Котаракът и Кучето се спогледаха.

– Чакайте – рече Котаракът. – Гледайте...

В ръката му блесна тънка метална пръчка. Той я насочи към самотния дъб, извисяващ се недалеч, и огромното дърво в миг изчезна, сякаш се стопи.

– Колосално! – възхити се Фалк.

– Сега ще ни повярвате ли? – запита Котаракът.

– Вижте какво – рече Фалк, – я се качвайте на мотоциклета, ще ви откарам в града.

– Къде в града? – осведоми се Кучето.

– В цирка, разбира се. Какво има? Ама къде отивате?!

Но Котаракът и Кучето вече биха далеч...

Фалк машинално запали мотора, бавно се настани на седлото, нахлупи на главата си шлема, с привично движение го нагласи и дълго гледа натам, накъдето бяха изчезнали двете фигурки. За миг го обзе съмнение...

После нерешително потегли, като често спираше и се оглеждаше встрани...

* * *

Тримата пришълци минаха пак през горичката и отново излязоха на същото шосе, което на това място правеше завой, като се изкачваше към хълма, където се виждаха спретнати къщички, обвити в бръшлян.

На самия завой на пънче седеше момиченце. В ръцете си държеше голям пластмасов котарак, обут с високи зелени чизми и с яркочервена шапчица на главата. На гърба му се развяваше червена пелерина.

Мощните усилватели предадоха на пришълците нежното детско гласче:

– Виждаш ли, Мустакатчо, колко е хубаво тук... А ти не искаше да дойдеш с мен, глупаче. Нали е хубаво, кажи де, нали е хубаво?

Пришълците се спогледаха, в очите им се появи надежда.

– А сега заспивай – продължи Лина. – След обед всички деца трябва да спят.

Тримата излязоха от горичката и се приближиха към Лина.

– Здравей, момиченце! – казаха те в хор.

– Здравейте! – възкликна Лина. – Я виж, Мустакатчо, кой е дошъл!... Вие... вие сте от приказка, нали?

– Ние... – започна Мечокът, но Кучето го прекъсна:

– Разбира се, момиченце, ние сме от приказка!

– Колко интересно! – възхити се Лина. – А как се казва тя?

– Ммм... – обърка се Кучето. – Тя се казва... „Пътешествие към Земята“.

– Никога не съм чувала за такава приказка... Нова ще е, нали?

– Да – рече Котаракът. – Това е съвсем-съвсем нова приказка. Досега не е имало такава.

– А вие какви сте? – запита момиченцето, като старателно разглеждаше пришълците и забеляза онова, на което преди нея никой земен жител не бе обърнал внимание. – Защо нямате опашки? И защо ходите на задните си лапи? И защо имате пръсти, а не нокти?... Кой сте?

– Ние... – смути се Котаракът, но Лина неочаквано плесна с ръце.

– Знам, знам! Вас ви е омагьосал зъл вълшебник, нали?

– Ти отгатна, момиченце – залови се за подадената идея Кучето. – Ние живеем там – той посочи небето. – Край една далечна-далечна звезда. Но зъл магьосник ни превърна в котарак, куче и мечок. Искаш ли да ни помогнеш?

– Разбира се! Непременно... Виждате ли хей оная там къщичка със зеления покрив? Там живее професор от града. С него се познаваме много отдавна, вече две години. Той знае такива приказки... Ще ви заведе при него, той непременно ще измисли как да развали магията. Непременно!

Пришълците се спогледаха.

– Вие не се тревожете – ласкаво рече Лина. – Професорът е добър, той ще ви помогне...

И те тръгнаха по пътеката, която водеше към къщичката със зеления покрив. Най-отпред вървеше Лина с пластмасовия котарак в ръце. А след нея пратениците на атвенската цивилизация, приличащи на куче, котарак и мечок.

Вървяха подир момиченцето и си мислеха, че сега, навярно ще им се удаде да изпълнят задачата, заради която бяха прекосили безбрежните простори на Космоса.

Кой си ти, там в скалите?

Научно-фантастичен разказ

Клифорд Саймък

Скиташе по хълмовете и узнаваше какво са видели тези хълмове през различните геологични епохи. Слушаше звездите и записваше какво си говорят. Откри съществото, зазидано в скалите. Покатерваше се на дървото, по което преди се бяха катерили само рисове, когато са се завръщали в пещерата, издълбана от времето и дъждовете в отвесната канара. Живееше самотен в изоставената ферма, разположена на високия и тесен гребен малко след вливането на двете реки. А най-близкият му съсед – как не го е грях – измина цели тридесет мили до окръжния град да съобщи на шерифа, че той, който вникваше в тайните на хълмовете и звездите – краде кокошки.

Приблизително след седмица шерифът се отби във фермата и, щом влезе в двора, забеляза човека, който седеше на верандата в креслото-люлка, с лице към хълмовете. Шерифът се спря до стълбата, която водеше на верандата, и се представи:

– Шериф Харли Шепърд. Бях по тия места и се отбих при вас. Има навярно пет години,

откакто не съм идвал във вашия край. Отскоро се преселихте тук, нали?

– От три години – отвърна той. – Казвам се Уолъс Даниълз. Качете се, ще поседим, ще поприказваме.

Шерифът се качи на верандата, ръкува се и седна в креслото.

– Както виждам не обработвате земята – каза шерифът.

Обраслото в плевели поле опираше чак до оградата на двора. Даниълз поклати глава:

– Имам, колкото аз да живея, а повече не ми трябва. Отглеждам кокошки, да ми носят яйца. Две крави, за да ми дават мляко и масло. Свине за месо – само че аз не мога да ги коля и се налага да викам другого. Е и разни там зеленчуци, разбира се, това е всичко.

– Предостатъчно е – потвърди шерифът. – А фермата вече за нищо не я бива. Старият Еймъс Уилямс я опустоши напълно. Некадърен стопанин беше...

– Нека земята си почине – отвърна Даниълз. – Ако я остави човек така десетина години, дори двадесет пак всичко ще ражда.

А сега я бива само за плодене на зайци, мармоти и полски мишки. Без да смятаме птиците. Пъдпъдъци има ужасно много, в живота си не съм виждал толкова.

– Катерички тук винаги е имало в изобилие – подхвана шерифът. – Също и еноти. Мисля, че и у нас има еноти. Не ловувате ли, мистър Даниълз?

– Та аз нямам дори пушка – отвърна Даниълз.

Шерифът се излегна в креслото, като се люлееше.

– Красиви са тук местата – рече той. – Особено наесен. Сякаш някой нарочно боядисва листата. Но вашият участък е дяволски неравен. Ту се надига, ту се снишава... Затова пък е красиво.

– Тук всичко се е запазило така, както е било едно време – отвърна Даниълз. – Морето се е оттеглило от тия места преди четиристотин милиона години. Оттогава, от края на силурския период тук е суша. В нашата страна са се запазили много малко такива кътчета, непроменени от ония древни времена, ако не отиде човек на север, към самия Канадски щит.

– Геолог ли сте, мистър Даниълз?

– Ами! Само се интересувам от тия неща. Дилетант съм. Все някак трябва да убия времето си, ето защо се шляя нагоре-надолу.

А на хълмовете щеш не щеш се сблъскаш с геологията. Заинтересува ме. Веднъж намерих вкаменен брахиопод, реших да узная повече за тях. Изписах си разни книжки, взех да чета. Едното повлече след себе си друго, така и тръгна...

– Брахиоподите като динозаврите ли са? Не съм чувал някога тук да е имало динозаври.

– Не, не са динозаври – отвърна Даниълз. – Брахиоподите, които намерих, са живеели много преди динозаврите. Те са съвсем малки, като молюските или стридите. Само раковините им са по иначе завити. Моите брахиоподи са много древни, измрели са преди милиони години. Но има видове, които са оцелели и до наши дни. Наистина съвсем малко.

– Трябва да е интересно да се занимаваш с такива неща.

– Да, интересно е – отвърна Даниълз.

– Познавате ли стария Еймъс Уилямз?

– Не. Умрял е, преди да се преселя тук. Купих земята чрез банката, която се разпореждаше с имуществото му.

– Стар глупак – заяви шерифът, – изпокарал се беше с всички съседи. Особено с Бен Адамз. Те с Бен водеха истинска междуособна война. Бен твърдеше, че Еймъс не иска да поправи оградата. А Еймъс

обвиняваше Бен, че нарочно я събаря, за да може добитъкът му да пасе из ливадите на Еймъс. Между другото, как карате с Бен?

– Ами няма от какво да се оплача – отвърна Даниълз. – Аз всъщност почти не го познавам.

– И Бен не е никакъв фермер – рече шерифът. – Ходи на лов, лови риба, събира женшен, през зимата се занимава с браконьерство. А някога, като се навие, тръгва да търси минерали...

– Тук по хълмовете наистина може да се намери нещичко – отвърна Даниълз. – Олово и цинк. Но добиването им не е изгодно: ще похарчиш повече, отколкото ще изкараш. При днешните цени особено...

– Бен не разбира от дума – продължи шерифът. – На него му дай само интриги да заплита. Все гледа да ухапе някого, нещо да надуши, да уязви някого. Тия дни дойде при мен да се оплаква, че му изчезнали няколко кокошки. А на вас кокошки не са ли ви изчезвали?

Даниълз се усмихна.

– Навърта се тъдява една лисица и понякога си взема нещичко от моя курник. Но аз не се ядосвам. Ако на Бен липсват кокошки, моята лисица ще е виновна.

– Вашата?

– Лисицата, разбира се, не е моя. Но нали и тя живее по тия хълмове. Нещо като съседи сме с нея.

Шерифът се надигна от креслото.

– Не ми се иска да тръгвам – рече той. – Повярвайте ми, с голямо удоволствие бих поседял още с вас така, да си бъбрим, да се любувам на вашите хълмове.

* * *

Даниълз дълго гледа след колата на шерифа, докато тя изчезна зад хълмчето.

„Какво означава посещението на шерифа – запита се той. – Не се е отбил просто случайно. Дошъл е по работа. Цялото му дружелюбно празнословие преследваше явно някаква цел. Дали неочакваната му визита не е свързана с Бен Адамз? В какво може да се е провинил този лентяй до мозъка на костите си? Нагъл, подъл, но лентяй. Може би шерифът е подочул, че Адамз вари ракия и е решил да навести съседите му с надежда, че все някой ще се изпусне да каже нещо. Напразен труд – никой няма да проговори: много ги е грижа съседите, че Бен вари ракия. Та кой може да има вреда от това. Пък и колко ли ще навари Бен? Толкова е мързелив, че с каквото и да се заеме, нищо сериозно не излиза.“

Откъм хълмовете се чу дрънкане на хлопатари. Двете крави на Даниълз бяха

решили сами да се върнат в къщи. Излиза, че е по-късно, отколкото си мислеше.

„Ще поседя още малко – реши Даниълз, – и ще трябва да се заловя за работа – да издоя кравите, да нахраня свинете и кокошките, да събера яйцата...“

Но хлопките дрънкаха още далече. Даниълз се излегна в креслото и заби поглед в хълмистата далечина.

И хълмовете се размърдаха, взеха да се изменят пред очите му. Когато това се случи за първи път, той здравата се изплаши. Сега вече попривикна.

Гледаше – а хълмовете меняха очертанията си. По тях се появяваше друга растителност, странни животни. Този път той видя динозаври. Цяло стадо динозаври, впрочем не много едри. По всяка вероятност от средата на триасовия период. Но главното – този път той само наблюдаваше всичко отдалеч, от безопасно разстояние, а не взимаше участие в събитията на миналото, както нередко се случваше преди.

Даниълз разглеждаше миналото и усещаше някакво безпокойство – динозаврите не го тревожеха, нито по-ранните земноводни, нито другите твари, живели по тия хълмове в ония времена. Тревожеше го истински само съществуването, погребано под пластовете варовик.

Трябва, непременно трябва да разправи на хората. Това, което узна, не бива да угасне с него. И, да кажем, след сто години – може би земната наука тогава ще успее да се справи със задачата да влезе във връзка с обитателя на каменната грамада и дори да го освободи.

Трябва, разбира се. да остави записките си. Че кой друг да се погрижи за това, ако не Даниълз? Именно това и правеше – ден след ден, седмица след седмица той описваше най-подробно всичко, което виждаше, слушаше и узнаваше. С акуратния си почерк бе изпълнил вече три дебели тетрадки и започна четвърта. В тях, доколкото можеше, описваше всичко изчерпателно, старателно и обективно.

Но кой ще повярва на написаното? Дори нещо повече – ще разлисти ли изобщо някой записките? Най-вероятно ще събират прах нейде на някоя лавица и ничия ръка няма да се докосне до тях. А дори и някой някога да ги свали от лавицата и ако не го домързи да разлисти страниците, нима е възможно той или тя да повярва на написаното?

Ясно е като бял ден, че още сега трябва да сподели всичко с някого. И то така, че да му повярва. И най-искрените слова, щом принадлежат на умрял човек, при това на неизвестен, не е трудно да се припишат на

болното му въображение. Друга работа е, ако някой учен с авторитет изслуша Даниълз и засвидетелствува, че записаното заслужава доверие: само тогава всичко записано – и това, какво е ставало в древността по тия места, и какво е скрито в недрата на хълмовете – ще придобие силата на факт и ще привлече вниманието на бъдещите поколения.

Към кого да се обърне – към биолог ли? Към невропатолог? Към психиатър? Към палеонтолог? Може би не е толкова важно представител на какъв клон от знанията ще бъде ученият, стига да го изслуша, а не да му се присмее. Главното е да го изслуша, да не му се подиграе.

Както седеше на верандата и разглеждаше динозаврите, пасящи тревичка по хълмовете, човекът, който умееше да слуша звездите, си спомни как веднъж набра кураж и отиде при палеонтолог...

– Бен – каза шерифът, – нещо имаш грешка. Такъв човек като Даниълз не може да краде кокошки. Той си има достатъчно.

– Въпросът е – отвърна Адамз – откъде ги взима.

– Глупости – рече шерифът. – Той е джентълмен. Веднага личи, щом поприказваш с него. Образован джентълмен.

– Щом е джентълмен – запита Адамз, – тогава какво дири в нашия затътен край? Това не е място за джентълмени. Откакто се е преселил тук преди две, не преди три години, пръстът си не е помръднал. Само му дай да се шляе нагоре-надолу по хълмовете...

– Той е геолог – каза шерифът. – Или поне се интересува от геология. Казва, че търси вкаменелости.

Адамз настръхна като куче, забелязало заек.

– Виж каква била работата – промълви той. – На бас се хващам, че не търси никакви вкаменелости.

– Стига – рече шерифът.

– Минерали търси той – продължаваше Адамз. – Разузнава къде има полезни изкопаеми – ето какво прави. По тия хълмове се намират минерали, само трябва да знаеш как да ги търсиш. А виж, геологът познава разните там руди.

– Не мисля, че Даниълз се занимава с издирване на руди. Той само се интересува от геологията. Намерил някакви вкаменелости от молюски.

– А може би търси имане – предположи Адамз. – Може да има карта или някакъв план.

– Дяволите да те вземат – кипна шерифът.
– Сам знаеш, че тук няма и помен от съкровища.

– Трябва да има – настояваше Адамз. – Някога през тия места са минавали французи и испанци. А те разбират от тия работи. Търсили са златоносни жили. Заравяли са съкровища в пещерите. Нали откриха в оная пещера отвъд реката скелет в испанска ризница...

– Празни приказки – рече шерифът отвратен. – Някакъв глупак го раздрънка, а ти повярва. Нали идваха от университета, търсеха скелета и нищо не намериха.

– А Даниълз все се вре по пещерите – възрази Адамз. – Сам го видях. Знаеш ли колко часа остана в пещерата, дето я наричаме Рисова бърлога! А за да влезеш в нея, трябва да се покатериш по дървото.

– Ти да не си го следил?

– Разбира се, че го проследих. Нещо е замислил и искам да разбера какво е замислил.

– Внимавай да не те пипне – рече шерифът.

– Дори и да няма съкровища – заяви Адамз, – то има в изобилие олово и цинк. Който открие залежите, ще спечели милиони.

– Най-напред намери капитал – забеляза шерифът.

Адамз заби тока си в земята.

– И, според вас, той е невинен като гълъб, така ли?

– Сам ми каза, че и на него му изчезват кокошки. Краде ги лисица. Изглежда и с твоите се е случило същото.

– Щом лисица му отмъква кокошките, защо не я застреля?

– Ами все му е едно. Пък и пушка няма.

– Като няма пушка и не го привлича ловът, защо тогава не разрешава на другите да ловуват? А щом ме видя с пушката, даже не ме пусна на своя участък. И табела окачил: „Ловът в забранен“. Така ли се отнася човек към съседите си! Винаги съм ходил на лов по тия места. Старият Еймъс, дето не беше от сговорчивите, а не възразяваше да постреляме. Открай време сме ходили на лов, където сме искали, и никой не ни е ограничавал...

– Бен – каза шерифът, – ти просто се заяждаш. Даниълз има право да живее, както намери за добре, и да не разрешава лова в своя участък. На твое място бих го оставил на мира. Никой не те кара да го обичаш, но няма защо да го заливаш с помия. Така и до съд може да стигнеш.

2.

...Когато влезе в кабинета на палеонтолога, Даниълз не забеляза веднага

човека, който седеше в дъното на стаята зад отрупаното с книжа бюро. По дългите лавици край стените имаше парчета минерали със сраснали в тях вкаменелости. Навсякъде имаше купища книжа. Голямата лошо осветена стая правеше неприятно, подтискащо впечатление.

– Вие ли сте доктор Торн?

Човекът стана и се запъти към госта, като тътреше краката си като мечка. Беше висок набит, с посивели коси, разрошени, лицето загоряло, цялото в бръчки.

– Вие трябва да сте Даниълз – рече той. – В календара съм си отбелязал, че ще дойдете в три.

Ръката на Даниълз изчезна в лапата му. Торн посочи креслото до себе си, седна там и взе да пълни лулата си с тютюн от голямата кутия, заемаща центъра на масичката.

– Писахте ми, че искате да ме видите по важна работа – продължи Торн. – Впрочем, всички пишат така. Но във вашето писмо имаше нещо особено – настойчивост, искреност. Нали разбирате, нямам време да приемам всекиго, който ми пише. И всички до един твърдят, че са открили нещо, Вие какво сте намерили мистър Даниълз?

– Да ви кажа, докторе, не знам отде да започна – отвърна Даниълз. – Най-добре ще

е да ви разправа отначало какво странно нещо се случи с главата ми...

Торн разпалваше лулата си. Без да я изважда от устата си, измърмори:

– В такъв случай, не би трябвало да се обръщате към мен.

– Не, не ме разбрахте правилно – прекъсна го Даниълз. – Аз съм съвършено здрав и телом, и духом. Наистина, преди пет години бях тежко ранен при автомобилна катастрофа. Жена ми и дъщеря ми загинаха.

– Моите съболезнования, мистър Даниълз.

– Благодаря. Тежки дни изживях, но после се посъвзех. Да дойда при вас ме накара друго. Споменах вече, че бях тежко ранен...

– Мозъкът ли бе засегнат?

– Незначително. Поне така твърдяха лекарите. Дребните наранявания скоро минаха. По-зле беше с гърдите и пробитите бели дробове.

– А сега напълно ли сте здрав?

– Никога от нищо не съм се оплаквал. Но след катастрофата нещо стана с разума ми. Сякаш се появиха нови сетива. Сега виждам и възприемам неща, съвършено немислими...

– Халюцинации?

– Не. Уверен съм, че не са халюцинации. Аз виждам миналото.

– Как да го разбирам?

– Ще се опитам да ви обясня – каза Даниълз. – Преди три години си купих една изоставена ферма в югозападната част на щата Уисконсин. Избрах това затънтено място, за да се скрия от хората; след като загинаха жена ми и дъщеря ми, изпитвах отвращение към всичко на света. Първата остра болка от загубата преживях, но имах нужда от бърлога, където да лижа раните си. Не мислете, че се оправдавам, просто се старая обективно да ви обясня защо купих фермата.

– Да, разбирам ви – отвърна Торн. Макар да не съм убеден, че усамотяването е най-добрият изход.

– Може и да не е, но тогава ми се струваше, че това е единственият изход. И стана точно така, както се надявах – влюбих се в тоя край. Тази част на Уисконсин е древна суша. Морето се е оттеглило оттам преди четиристотин милиона години. И през плейстоцена ледниците, кой знае защо, не са стигнали дотам. Районът не познава нито разместване на пластовете, нито резки ерозионни процеси – никакви катаклизми...

– Мистър Даниълз – каза леко раздражен Торн, – не разбирам какво отношение има това към...

– Моля за извинение. Исках да подхвана по-отдалеч разговора. Всичко започна не

изведнъж, а постепенно и, да си призная, мислех, че съм се побъркал, че мозъкът ми е бил по-силно повреден, отколкото предполагаша лекарите, и че в края на краищата съм полудял. Разбирате ли, ходех, много пеш по хълмовете. Местността е дива, пресечена и красива, създадена сякаш нарочно за това. Уморявах се от ходене и нощем по-лесно заспивах. Но от време на време хълмовете се променяха. Отначало съвсем слабо. После все повече и повече и най-после на тяхно място взеха да се появяват пейзажи, каквито никога не съм виждал.

Торн се намръщи.

– Искате да ме уверите, че пейзажите са ставали такива, каквито са били в миналото?

Даниълз кимна.

– Необикновена растителност, дървета със странни форми. В по-ранните епохи, разбира се, никаква трева. Папрати и хвощове. Странни животни, странни твари в небето. Саблезъби тигри, мастодонти, птерозаври, пещерни носорози...

– Всичките едновременно? – не се стърпя и го прекъсна Торн...

– Нищо подобно. Всичко, което виждах, всеки път се отнасяше към строго определен период. Никакви несъответствия. Отначало не го знаех, но когато се убедих, че

виденията ми не са бълнувания, изписах си необходимите книги и ги прочетох. Разбира се, никога няма да стана специалист – нито геолог, нито палеонтолог, но се натъпках с достатъчно знания, за да различавам един период от друг и до известна степен да разбирам това, което виждам.

– Невероятно – каза Торн, извади лулата от устата си и я остави в пепелника. – Такова нещо не е възможно. Казвате, че тези явления с вас започнаха постепенно?

– Отначало виждах всичко като през мъгла – миналото със смътни контури, наложено върху настоящето – после настоящето взе лекичко да избледнява, а миналото да става все по-ясно и отчетливо. Сега не е така. Понякога настоящето, преди да отстъпи място на миналото, сякаш мигне един-два пъти, но в повечето случаи промяната е внезапна, като мълния. Настоящото изведнъж изчезва и аз попадам в миналото. От настоящето не остава и следа.

– Но нали всъщност вие не можете да се пренесете в миналото? Подразбирам – физически...

– В отделни случаи усещам, че съм извън миналото. Намирам се в настоящето, а се променят само далечните хълмове или речната долина. Но обикновено се променя всичко около мен, макар че най-смешното е –

вие сте напълно прав – аз наистина не се пренасям в миналото. Аз го виждам и то ми се струва достатъчно реално, че да се движа в него, без да напускам пределите му. Мога да отида до дървото, да протегна ръка, да опипам стъблото му. Но не мога да въздействам на миналото – като че ли изобщо не съм там. Животните не ме забелязват. Минавал съм буквално на две крачки от динозаврите. Те не ме виждат, не ме чуват и не ме подуват. Иначе сто пъти да съм загинал. Аз съм сякаш на сеанс в стереокино. Отначало много се безпокоях за възможните несъвпадения на релефа. Нощем се събуждах, плувнал в студена пот: сънувах, че съм се пренесъл в миналото и съм затынал в почвата до раменете – през следващите векове пръстта е била издухана и размита. Но в действителност нищо подобно не става. Живея в настоящето, а след секунда се озовавам в миналото. Като че ли между тях има врата и аз прекрочвам прага ѝ. Вече споменах, че физически не попадам в миналото – но и в настоящето не оставам! Опитвах се да събера доказателства. Взимах със себе си фотоапарат и правех снимки. А когато проявявах лентата, изваждах я от съда празна. Никакво минало – но което е важно, – няма и снимки от настоящето! Ако

това бяха халюцинации, фотоапаратът би заснел кадри от днешния ден. Но очевидно, около мен просто не е имало нищо, което би могло да остане на лентата. Минавало ми е през ума, че апаратът не е изправен, или че лентата не е подходяща. Опитвах с други камери и различни филмови ленти – резултатът бе същият. Не се получаваха никакви снимки. Опитвах да пренеса нещо от миналото. Късах цветя, а цветя там колкото искаш. Набирах цели букети, а се връщах в настоящето с празни ръце. Правел съм и други опити. Реших, че не мога да пренеса само жива материя, например цветя, а неорганични вещества може. Събирах камъни, но в къщи се връщах пак с празни ръце...

– А не сте ли опитвали да вземете със себе си бележник и да нарисувате нещо?

– Мина ми през ума, но не съм опитвал. Не съм силен в рисуването и, освен това, разсъдих, че е безсмислено. Бележникът щеше да се върне чист.

– Но вие не сте опитвали!

– Не – призна Даниълз. – Понякога съм правел скици, но после, когато се връщах в настоящето. По памет. Но нали ви казах – не ме бива в рисуването.

– Не знам какво да ви отговоря – промълви Торн. – Наистина не знам. Това,

което ми разправяте, звучи съвсем неправдоподобно. Но все пак има нещо... Слушайте, не се ли бояхте? Сега говорите за всичко това с най-спокоен, обикновен тон. Но отначало трябва да сте се изплашили!...

– Отначало – потвърди Даниълз – се вкаменявах от ужас. Не се страхувах за живота си, нито се плашех, че съм попаднал някъде, отдето няма връщане – ужасявах се, че съм полудял. А освен това и чувството за самотност...

– Самотност?

– Може би думата не е точна. Може би е по-правилно да кажа – съзнанието, че върша нещо неподобаващо. Намирах се там, където нямах никакво право да бъда. Там, където още не се бе появявал човекът и нямаше да се появи в течение на милиони години. Светът наоколо беше толкова чужд, неопикуемо чужд, че ми се искаше да се свия в някое ъгълче. Всъщност не светът беше чужд – аз бях чуждият в този свят. И по-късно понякога ме обземаше това чувство. И макар за мен то вече да не е необичайно и аз уж се научих да го преодолявам, понякога ме обхваща такава тъга... В ония далечни времена самият въздух е бил друг, светлината – впрочем, това може да е игра на въображението.

– Защо, не е задължително.

– Но главният страх премина, напълно. Страхът, че съм се побъркал. Сега съм уверен, че не съм.

– Уверен? Как може човек да бъде уверен?

– Животните, съществата, които видях там, ме увериха.

– Е да, вие после сте ги познали на илюстрациите в книгите, които сте прочели.

– Разбира се, картинките ми помогнаха. Но в действителност всичко е точно обратното. Нито едно от тези животни не отговаряше напълно на изображението в книгите. А някои дори и не приличаха на рисунките, направени от палеонтолозите. Ако животните бяха точно такива като на рисунките, може би щях да смятам както преди, че това са халюцинации, повтарящи онова, което съм прочел или видял в книгите. Един вид въображението ми се захранва от предшествуващите знания. Но щом има различия, логично е да допусна, че виденията ми са реални. Отде иначе бих могъл да знам, че кожата на тиранозавъра отпред на шията му е оцветена във всички тонове на дъгата? Как бих се досетил, че някои видове саблезъби тигри имат пискюли на ушите си? Нима е способно въображението да ми подсказе, че гигантите, живели през еоцена, са имали по кожата си петна като жирафите?

– Мистър Даниълз – обърна се към него Торн, – трудно ми е безрезервно да повярвам в това, което ми разправихте. Всичко, на което някога са ме учили, въстава против вас. И не мога да се отърся от мисълта, че си губя времето за такива нелепици. Но несъмнено вие сам вярвате, убеден сте в истинността на това, което ми разправяте. Правите впечатление на честен човек. Кажете, приказвали ли сте на тази тема с някого другото? С други палеонтолози? Или с геолози? Или, може би, с психиатър?

– Не – отвърна Даниълз. – Вие сте първият специалист, първият човек, на когото разправам. Всъщност, аз далеч не съм ви разказал всичко. Да си призная, това беше само встъпление.

– Боже мой, как да разбирам това?

– Да, встъпление. Разбирате ли, аз още слушам и какво си говорят звездите.

Торн скочи от креслото и взе да събира разпръснатите по бюрото книжа. Когато заговори отново, гласът му звучеше сухо и безучастно:

– Благодаря за визитата. Разговорът с вас беше много поучителен.

3

„И защо трябваше да споменавам за звездите? – прокланаше се Даниълз. –

Дотогава всичко вървеше добре. Не че Торн ми повярва, но беше заинтригуван, слушаше ме внимателно и, може би, щеше да се съгласи да проучи случая, макар и тайно от всички и крайно предпазливо. Цялата беда е в натрапчивата идея за съществуването, зазидано в скалата. Миналото е дреболия: много по-важно е да разправа за съществуването в скалата... Но, за да разправа, трябва да обясня как съм узнал за това същество, и ща, не ща, ще се наложи да спомена за звездите. И защо ли се раздрънках – упрекуваше се Даниълз. – Ама че глупаво излезе: намерих най-сетне човек, който, макар и не без колебание, беше готов да ме изслуша, а не просто да ми се присмее. И аз за благодарност му издрънках за звездите...”

Вечерта Даниълз едва успя да издои кравите и задуха силен вятър, сега цялата къща се тресеше под напора му. От горящите в печката дърва по пода пробягваха трептящи светлинки, а в комина вятърът бучеше и виеше.

Даниълз си спомни как Торн недвусмислено намекна за психиатър. Може би наистина трябваше най-напред да се обърне към такъв специалист. Може би преди да разправи на другите какво вижда и чува, трябваше да си изясни как и защо вижда и чува непонятни за другите неща.

Само човек, познаващ добре строежа на мозъка и работата на съзнанието, е в състояние да отговори на тези въпроси, ако изобщо може да се намери отговор.

Нима травмата при катастрофата бе толкова променила механизма на мислене, че мозъкът е придобил някакви нови, неизвестни свойства? Възможно ли е сътресението и нервното разстройство да са разбудили някакви скрити сили, на които е съдено да се развият по естествен, еволюционен път през бъдещите хилядолетия? Дали увреждането на мозъка му не е предизвикало късо съединение във веригата на еволюцията, което го е дарило – единствено него – със способности и сетива, изпреварили епохата, и то едва ли не с милион години? Това се струваше единственото що-годе приемливо обяснение. Но специалистите навярно ще намерят и някакво друго обяснение.

Даниълз стана от масата, излезе на верандата и загледа хълмовете край реката. Вятърът духаше от север, заобикаляше със свистене постройките и нахлуваше в дълбоките долове, спускащи се към реката, но небето оставаше ясно, сякаш го бяха изчистили и напръскали с капчици звезди и тези светли капчици трепкаха в разбушувалата се атмосфера.

Гледайки звездите, той се запита: за какво ли говорят сега, но днес не дочака отговор. За да слуша звездите, трябваше да направи усилие, да се съсредоточи. Доколкото си спомняше, за първи път взе да слуша звездите в също такава ясна нощ, бе излязъл на терасата и неочаквано му мина мисълта: за какво ли си говорят помежду си? Глупава, празна мисъл, нелепа, неосъществима идея – но щом му хрумна веднъж, той наистина взе да се ослушва, като съзнаваше, че е глупост и в същото време възторгнат от нея си повтаряше: какъв щастлив човек съм, мога да си позволя нищо да не правя и да стоя ей така и да слушам звездите, като дете, вярващо в добрия дядо Мраз. И той се ослушваше, ослушваше, докато най-сетне чу. Колкото и да е удивително, нямаше никакво съмнение: нейде там, много далече, някакви други същества разговаряха помежду си. Сякаш се бе включил към исполински телефонен кабел, пренасящ едновременно милиони, а дори и милиарди далечни разговори.

Разбира се, разговорите не се водеха с думи, но с някакъв код или просто с образи, не по-малко приятни от думите. Ако не му бяха напълно понятни – казано честно, понякога съвсем непонятни – то е, изглежда, защото няма подготовка, не му достигат

знания, за да разбере. Сравняваше се с дивак, който слуша дискусия между ядрени физици, обсъждащи проблеми на своята наука.

И скоро след тази нощ, когато се бе вмъкнал в пещерата, която наричаха Рисова бърлога, за първи път усети присъствието на съществото, зазидано в скалата. „Навярно – помисли си той, – ако не бях слушал звездите, ако не бях изострил сетивата си, слушайки звездите, не бих узнал, че то е погребано под пластовете варовик.“

Стоеше на верандата, гледаше звездите и чуваше само вятъра, а после отвъд реката по пътя, който се виеше по далечните хълмове, проблесна слаба светлина на фарове – там в нощта се движеше автомобил. Вятърът за миг утихна, сякаш набирайки сили, за да задуха още по-свирепо и тогава на Даниълз му се стори, че чува още един звук – звук от брадва, забиваща се в дърво. Ослуша се – пак чу звука, но от коя страна идва, не разбра: воят на вятъра го заглуши.

„Навярно ми се е счуло – реши Даниълз. – Кой ще излезе в такава нощ да сече дървета?“

Утрото настъпи тихо, сиво, вятърът бе стихнал до лек шепот. Даниълз се облече и излезе от къщи – наоколо тишина, облаци затулваха небето нямаше и помен от слънце,

въздухът беше свеж, сякаш току-що изпран и тежък от влажната сивота, обвила земята. И блясъкът на есенните багри изглеждаше по-ярък, отколкото в най-слънчевия ден.

След като свърши домакинските си задължения и закуси, Даниълз пое към хълмовете. Когато слизаше към близкото дърво, той си помисли: „Дано днешният ден мине без прехвърляне в миналото...“ Колкото и да е парадоксално, имаше дни и без скокове във времето и той не можеше да открие пораждащите ги причини. Правеше опити да записва най-подробно какво е чувствувал от сутринта, какво е вършил и даже какъв маршрут е избирал при разходките си, но не успя да съзре никаква закономерност. Закономерността – навярно се криеше в някакво ъгълче на мозъка му, нещо закачаше някаква струна и включваше новите способности. Но явлението си оставаше неочаквано и неуправляемо. Поне Даниълз не бе в състояние да го предизвика съзнателно. Понякога опитваше със силата на волята си нарочно да съживи миналото – и всеки път търпеше неуспех. Едно от двете: или не знаеше как да си служи със своя дар, или този дар бе действително неконтролируем.

Днес искрено желяеше странните му способности да не се събудат. Искеше му

се да стигне по хълмовете, докато те не са загубили най-привлекателната си одежда, когато, изпълнени с лека тъга – резките линии са смекчени от надвисналата във въздуха сивота, дърветата застигат и като стари верни приятели мълчаливо чакат идването му, а окапалите листа и мъхът под краката му заглушават шума и стъпките му вече не се чуват.

Спусна се в долчинката и поседна на повалено стъбло до изворчето, от което взимаше вода ручеят, спускащ се с ромолене надолу по каменистото корито. През май мочурицето около изворчето се покриваше с дребни цветя, а склоновете на хълмовете се обагряха от нежните краски на тревите. Сега тук нямаше нито треви, нито цветя. Дърветата се подготвиха за зимата. Летните или есенни растения бяха умрели или умираха, а окапалата шума грижливо закриваше корените от леда и снега.

Даниълз стана и отново пое по тясната пътека; която криволичеше по склона. Пътеката бяха утъпкали кравите – запазила се беше от ония времена, когато из тукашните гори са пасели не само неговите две червенушки, а цели стада; крачейки по пътеката, Даниълз пак – за кой ли път – се порази от точния усет на кравите. За

пътеките си те винаги безпогрешно избираха най-полегатия склон.

За миг той се спря под клонестия бял дъб, който растеше на завоя на пътеката, да се полюбува на гигантското растение аризема. Зелената, изпъстрена с пурпур корона бе напълно опадала, оголвайки червените гроздове – в следващите тежки месеци те щяха да послужат за храна на птиците. Пътеката нататък все повече се връзваше в хълмовете и тишината звънтеше все по-напрегнато, сивотата се сгъстяваше, докато взе да му се струва, че светът е негова абсолютна собственост.

Ето я там, на отвъдната страна на ручея Рисовата бърлога, жълтата ѝ паст прозира през кривите, уродливи кедрови клони. Пролетно време под кедръра си играят малките лисичета. Откъм речния залив долита глухо крякане на патици. А горе, на най-стръмното място се вижда бърлогата, изсечена от времето в отвесната скала.

Само че нещо липсваше в пейзажа.

Даниълз застина на пътеката, загледан в отсрещния склон, усещайки някаква неточност, без отначало да разбира каква. Пред него се откриваше по-голямата част на скалата – и все пак нещо липсваше. Изведнъж съобрази, че го няма дървото, онова същото, по което години наред са се

катерили рисове, завръщайки се в пещерата от нощен лов, а после и хора, на които им се е приисквало, като на него, да разгледат бърлогата. Рисове, разбира се, там отдавна нямаше. Още първите поселници ги бяха изстребили напълно по тия краища – нали рисовете понякога са проявявали неблагоприятно да удушват агнета. Но следи от някогашното тяхно присъствие и досега се забелязваха. Навътре в пещерата, в най-отдалечените ѝ кътчета по земята се търкаляха крехки кости и останки от черепи на дребни животни, които стопаните на бърлогата са донасяли за храна на потомството си.

Дървото, старо и вековно, се е издигало тук, вероятно, не едно столетие и безсмислено беше да го отсичат – чепатата му дървесина не представляваше никаква ценност. А и да се измъкне отсеченото дърво от дола бе немислимо трудна работа. И все пак миналата нощ, когато Даниълз излезе на верандата, в минута на затишие бе дочул удари на брадва, а днес дървото го няма.

Не вярвайки на очите си, той забърза нагоре по склона. На места склонът бе толкова стръмен, че Даниълз трябваше да пълзи, като се издърпваше с ръцете си, подчинявайки се инстинктивно на тревогата, зад която се криеше нещо повече от

недоумението: къде се е дянало дървото? Нали именно тук и само тук в Рисовата бърлога можеше да чуе съществуването, вградено в скалите.

Даниълз никога нямаше да забрави деня, когато за първи път чу тайнственото същество – тогава не повярва на ушите си. Реши, че шумоленето е плод на въображението му, навейно от разходките сред динозаврите, от опитите да долови разговорите на звездите. В края на краищата и по-рано се бе катерил по дървото и влизал в пещерата-бърлога. Неведнъж е бивал тук и даже изпитваше някакво особено удоволствие, че бе открил това необикновено убежище. Обичаше да седи на скалата пред входа на пещерата и да гледа отгоре короните на дърветата, покриващи върха на хълма отвъд дола – над листака проблясваха крайбрежните мочурища. Но самата река не можеше да се види оттук: за да види реката, трябваше да се изкачи още по-нагоре.

Обичаше бърлогата и площадката пред нея, защото тук бе намерил усамотение, сякаш се бе откъснал от света: от бърлогата той виждаше някаква ограничена част от света, а него никой не можеше да го види. „Аз съм като рисовете – и на тях им се е харесвало да се чувствуват откъснати от света...“ Впрочем те не са търсели тук само

усамотение, а безопасност – за себе си и главно за малките си. Никой не можеше да се прокрадне към бърлогата, пътят беше само един – по клоните на старото дърво.

За първи път Даниълз чу съществуването, когато веднъж допълзя до дъното на пещерата и, разбира се, пак се натъкна на костите, останки от минали пиршества, когато малките, ръмжейки, са гризели плячката. Притиснал се до каменния под, той изведнъж долови нечие присъствие – усещането идваше отдолу, проникваше от долните каменни пластове. Отначало бе само усещане, само догадка, че там долу има нещо живо. Естествено, отначало се отнесе скептично към догадката си, много по-късно повярва в нея. Трябваше да измине доста време, за да прерасне вярата в убеждение.

Разбира се, той не можеше да предаде с думи чутото, защото всъщност не бе различил думи. Но нечий разум, нечие съзнание лека-полека проникваше в мозъка му през пръстите, опипващи каменния под на пещерата, през долепените към камъка колене. Той приемаше токовете, чуваше ги без помощта на слуха и колкото по-дълго продължаваше усещането, толкова по-здраво се убеждаваше, че нейде там, дълбоко в пластове варовик, се намира

вградено живо разумно същество. И най-сетне дойде денят, когато той успя да долови откъслечни мисли – несъмнено отзвук от работата на интелекта, затворен в скалния масив.

Не разбра това, което чу. И фактът, че не разбра, беше сам по себе си знаменателен. Ако бе разбрал веднага всичко, със спокойна съвест би сметнал откритието си за игра на въображението. А неразбирането свидетелствуваше, че просто му липсва опит, който би му помогнал да възприеме необичайното. Уловил бе някаква схема на сложни житейски отношения, в която сякаш нямаше никакъв смисъл – не можеше да схване смисъла ѝ, разпадаше се на малки и несвързани части от информация, толкова чужда (макар и проста), че човешкият му мозък просто отказваше да я разбере. И още нещо – без да иска, бе получил представа за разстояния – така непостижимо огромни, че разумът му забуксува, щом осъзна мащабите на пространството, в което можеше да съществуват подобни разстояния. Даже когато се вслушваше в разговорите на звездите, не бе се стълкновявал с такива обезкуражаващо чужди пространствено-временни представи. В потока информация се срещаша и зрънца от други сведения, части от други факти и той смътно

чувствуваше, че би могло да бъдат използвани в системата на човешките знания. Но в нито едно от тези зрънца информацията не бе достатъчно ясно очертана нишката, за да ги постави в определеното им място в системата от знания. А по-голямата част от онова, което улавяше той, се намираше извън пределите на възможностите му да го разбере, и изобщо извън пределите на човешките възможности. Въпреки това мозъкът му улавяше и задържаше тази информация с цялата ѝ невъзприемчивост и тя набъбваше и изблъскваше обикновените, всекидневните мисли.

Даниълз си даваше сметка, че те (или то) съвсем не се опитват да завържат разговор с него, напротив – те (или то) нямат и понятие за съществуването на човешкия род, още по-малко за него самия. Но въпреки желанието си Даниълз не можеше да разбере какво именно става там, в скалите: дали то (или те – кой знае защо множественото число му се струваше по-подходящо в случая) просто си размишлява, като в непоносимата си самота разговаря само със себе си или се опитва да се свърже с някакво друго същество.

Часове седеше той на площадката пред входа на бърлогата, мислеше за откритието си, опитваше се да съгласува фактите с

логиката, да даде някакво що-годе приемливо обяснение на присъствието на съществото в скалния масив. И без да бъде убеден – по-точно, без да разполага с никакви данни в подкрепа на хипотезата си – дойде до извода, че в някаква далечна геологична епоха, когато тук са се плискали вълните на море, от дълбините на Космоса на Земята е пристигнал кораб, паднал е в морето и затънал в тинята на дъното, която следващите милион години са превърнали във варовик. Даниълз разбираше, че във веригата на разсъжденията му има слаби звена – например, налягането, при което единствено е възможно образуването на скалите, трябва да е толкова голямо, че то би сплескало всякакъв кораб, освен ако е направен от материали, превъзхождащи и най-добрите постижения на човешката техника.

„Това случайност ли е, или съзнателен акт? – се питаше той. – Случайно ли е попаднало съществото в този капан, или се е скрило там?...“ Как ли да отговори еднозначно на въпроса си, когато умозрителните му разсъждения са просто смешни: всичките по необходимост са построени на догадки, а те на свой ред са лишени от каквото и да било основание...

Най-сетне той се добра до подножието на скалата и се убеди, че дървото наистина е отсечено. Кедърът се бе търкалял по нанадолницето тридесетина фута, докато клоните му не се бяха оплели в другите дървета. Следите от отсичането бяха съвсем пресни, белотата на пъна крещеше на фона на сивия ден. От друга страна, на пъна се виждаха, следи от брадва, но работата бе довършена с трион. Около пъна имаше купчинки жълтеникави стърготини. Трионът, както забеляза по среза бил двуръчен.

Дървото не представляваше никаква ценност, служеше на една-единствена цел – да се изкачат по клоните му в бърлогата. Изглежда някой бе узнал, че кедърът служи на Даниълз за мост към бърлогата и е разрушил нарочно този мост. А може някой да е скрил нещо в пещерата и е отсякъл дървото, за да отреже единствения път към скривалището.

Но, пита се, кой бе насъбрал такава злоба в душата си, че да отсече дървото посред нощ, в буря, светейки си с фенер и рискувайки да падне в пропастта? Кой? Бен Адамз? Вярно, Бен се ядоса, че Даниълз не му разреши да ходи на лов в неговия участък, но нима това може да е причина за разчистване на сметките, и то по възможно най-трудния начин?

Другото предположение, че са отсекли дървото, след като са скрили нещо в пещерата, му се струваше по-правдоподобно. Макар че самото отсичане на дървото би привлякло вниманието към скривалището.

Даниълз стоеше на склона озадачен, като клатеше с недоумение глава. После изведнъж се сети как да узнае истината. Денят едва започваше, а и без друго нямаше никаква работа. И той тръгна обратно по пътеката. В бараката все щеше да намери някакво въже.

4

Пещерата беше празна. Само в ъглите имаше натрупани от вятъра есенни листа и няколко камъчета, отронили се от козирката над входа – улики, свидетелстващи, че безкрайният процес на ерозия, образувал някога пещерата, бе способен след време и да я разруши.

Въжето, провиснало от каменната козирка, издаваща входа и преминаваща в свод на пещерата, леко се полюляваше от вятъра, и Даниълз си каза: „А сутринта нямаше никакъв вятър...“ Но сега дърветата долу се превиваха от набезите му. Когато обърна лице на запад, Даниълз усети на бузата си ледения дъх на вятъра и в душата му сякаш се пробуди смътният страх, оцелял от ония

времена, когато хората не са познавали облеклото и скитали на орди, вслушвайки се с тревога, както той сега, във воя на засилващия се вятър. Вятърът можеше да означава само едно: времето се разваля, час по-скоро трябва да се спусне по въжето и да си тръгне към къщи, към фермата.

Но колкото и да е странно, не му се искаше да си тръгне. Бърлогата беше за него нещо като убежище. Тук той се чувствуваше откъснат от света – оная малка част от света, която оставаше с него, сякаш променяше характера си, беше по-скъпа, по-значителна от жестокия свят, от който бягаше..

И все пак трябваше да си ходи. Какво още чакаше? От самото начало идеята му бе глупава: кой нормален човек би повярвал, че в пещерата има нещо скрито!...

Даниълз се обърна към въжето – от него нямаше и помен.

Секунда-две той тъпо гледа точката, откъдето преди малко висеше въжето, поклащало се леко от вятъра. После го затърси с очи, макар че беше глупаво. Въжето, разбира се, можеше малко да се изхлузи, но не дотолкова, че да изчезне съвсем. Беше ново, здраво и той със собствените си ръце го бе завързал за якия дъб на върха на скалата – стегна здраво

възела и дори го опъва, докато се убеди, че няма да се развърже.

И въпреки това от въжето нямаше и помен. Някой трябва да е минал, забелязал въжето, тихичко го е отвързал, а сега, скрит, чака да види кога стопанинът на въжето ще разбере и ще се развика. За някой от съседите му такава груба шега навярно представлява връх на остроумие. Най-хитро ще е да се прави, че не е забелязал нищо и мълчаливо да чака, „След десет минути – каза си той, – най-много след четвърт час търпението на шегобиеца ще се изчерпи, ще върне въжето на мястото му и аз ще се прибера в къщи. А може даже – зависи кой е шегаджията – да го поканя вкъщи, да пийнем по чашка и да се посмеем на моето приключение...“

Даниълз приседна и се приготви да чака. Но скоро откри, че вятърът става все по-пронизителен. От западен се бе обърнал на северен, което беше лош признак. По ръкавите на куртката му полепнаха капчици влага – не от дъжда, всъщност не валеше, а от спускащата се мъгла. Ако температурата спаднеше още с няколко градуса, времето щеше да стане доста неприятно.

Чакаше свит, като се мъчеше да долови в тишината някакъв поне звук, който би издал присъствието на човек горе на скалата. Но в

света сякаш се бяха свършили звуковете. Дори клоните на дърветата под канарата се превиваха от вятъра без обичайните поскърцвания и стонове.

Минало бе, изглежда, повече от четвърт час, а откъм върха на канарата все така не се чуваше никакъв шум. Вятърът още се усили и когато Даниълз обръщаше глава в напразните си опити да надзърне зад каменната козирка, усещаше как се плъзгат по страните му меките къдели мъгла.

Не можеше повече да седи така с надежда, че ще надвие ината на шегобиеца. Изведнъж го обзе силен страх и разбра, че не бива да чака.

– Хей, кой е там на върха!... – викна той и зачака.

Никакъв отговор.

В обикновен ден скалата на отсрещната страна на дола отговаряше на вика с ехо. Днес нямаше ехо и самият вик беше приглушен, като че ли Даниълз бе заобиколен от сива, поглъщаща звука стена.

Извика още веднъж – мъглата пак погълна гласа му. Отдолу се зачу някакво шумолене и той разбра, че шумят заскрежените клони. Падащата мъгла се превръщаше в скреж. Даниълз обходи площадката пред входа на пещерата – дълга бе най-много двадесет фута, път за спасение нямаше. Канарата бе

издадена отвесно над пропастта. Над главата му бе надвиснал гладък каменен блок. Няма що, хубав номер му скроиха.

Отново се скри в пещерата и приклепна. Тук поне беше на завет и въпреки прокрадвация се в душата му страх, се чувствуваше относително уютно. Пещерата не беше още изстинала. Но температурата явно падаше, и то доста бързо, иначе мъглата не би се превръщала в скреж. А Даниълз бе облечен само с лека куртка и не можеше да запали огън. Не пушеше и не носеше в себе си кибрит.

Сега за първи път осъзна сериозността на положението. Щяха да минат доста дни, преди някой да забележи изчезването му. Рядко го навестяваха съседите – фактически пет пари не даваха за него. Дори и да откриеха, че е изчезнал и да тръгнеха да го дирят, изгледите да го намерят бяха съвсем малки. Кой ли ще се сети да надзърне в пещерата? И колко време можеше да издържи в такова време без огън и храна?

Ако не се измъкне оттук, и то скоро, какво ще стане с животните? Кравите ще се върнат от паша, подгонени от лошото време и няма да има кой да ги вкара в сбора. Ако постоят неиздоени ден-два, набъбналото виме ще почне да им причинява страдания. Няма кой да даде храна на свинете и кокошките...

„Човек – мина му мисълта – просто няма право да се излага така безразсъдно на риск, когато от него зависи животът на толкова беззащитни същества.“

Даниълз припълзя по-навътре в пещерата, просна се по очи, заврял рамене в най-долната ниша и притиснал ухо към каменния под.

Съществото беше все така там – разбира се, че ще е там, та къде ще се дене, щом като са го залостили по-сигурно и от него. То тъгуваше под каменния пласт, дебел навярно триста-четиристотин фута, който природата бе натрупала, без да бърза в продължение на много милиони години.

Съществото пак се бе отдало на спомени. Мислено се пренасяше в някакви други места – някои от спомените бяха смътни, неясни, някои – кристално ясни. Исполинска тъмна каменна равнина, чезнеща в далечния хоризонт; над хоризонта изскача червено слънце, а а на фона на изгряващото слънце се очертава някакво съоръжение. Нито замък, нито град, нито гигантска урва с пещерни жилища – трудно е да определи какво именно, трудно е дори да даде приблизително тълкуване на видяното. Може би това е родината на загадъчното същество? Може би черното каменно пространство е космодрумът на родната му

планета? Или не на родината му, а на някакви места, които съществото е посетило, преди да пристигне на Земята? Трябва пейзажът да му се е сторил толкова фантастичен, че се е връзал в паметта му?

После към спомените се прибавиха и други явления, други сетивни символи, отнасящи се, изглежда, към някакви форми на живот, индивидуалности, миризми, вкусове. Разбира се, Даниълз съзнаваше, че може би греши, като приписва на вграденото в скалите същество човешки възприятия, но други той не познаваше.

И както слушаше спомените за черната каменна равнина, изгряващото слънце и на фона на слънцето, на хоризонта очертанията на гигантско съоръжение, Даниълз стори нещо, което не бе вършил досега. Заговори на пленника в скалите, даде му да разбере, че има човек, който го слуша и че съществото не е толкова самотно, не е толкова чуждо на света около него, както предполага.

Естествено, той не говореше на глас – това би било безсмислено. Звукът никога не ще премине през каменните пластове. Даниълз заговори наум.

– Хей, ти дето си там долу, говори ти твой приятел. Много отдавна те слушам и се надявам, че и ти ме чуваш. Хайде да си

поприказваме. Аз ще се опитам да получиш представа за мен и за света, в който живея, а ти ще ми разправиш за себе си и за света, в който си живял, и за това как си попаднал тук, в скалите и дали мога да направя нещо за теб, поне с нещо да ти, помогна...

Полежа известно време така с долепено ухо до твърдия под на пещерата, като се опитваше да отгатне дали е чуло съществото неговия зов. Но, очевидно, то или не бе чуло, или не бе сметнало зова му достоен за внимание. Продължаваше да си припомня картини от родната планета с изгряващото над хоризонта червено слънце.

„Самонадеяно и глупаво беше – упрекуваше се Даниълз – да говоря на непознатото същество...“ Досега бе само слушал и нито веднъж не бе правил опити да го заговори. Както не се бе опитвал и да заприказва онези, които разговаряха сред звездите – онези, които също слушаше.

Какви нови таланти бе открил в себе си, та реши, че има право да се обърне към това същество? Може би тази постъпка бе продиктувана само от страха пред смъртта? Ами ако на съществото в скалите е непонятно самото понятие смърт – ако то е способно да живее вечно?

Даниълз се измъкна от нишата и премина в оная част на пещерата, където можеше поне да приседне.

Изви се буря. Заваля дъжд, примесен със сняг, и температурата продължаваше да спада. Площадката пред входа на пещерата се покри с хлъзгава ледена коричка. Ако някому хрумнеше сега да се разходи пред пещерата, смелчакът неизбежно би паднал от скалата и би се разбил.

Вятърът все повече се засилваше. Клоните на дърветата се превиваха все по-силно, по склона на хълма се изви вихрушка от окапали листа, примесена с дъжд и сняг. От мястото, където седеше, Даниълз виждаше само горните клони на брезичките, които растяха на странния насип малко под кривия кедър, който му служеше за мост към пещерата. И изведнъж му се стори, че клоните се люшкат много по-силно, отколкото би трябвало. Брезичките така се олюляваха и сякаш пред очите му израстваха все по-нагоре, превивайки клони в някаква няма молба.

Даниълз запълзя към изхода и подаде глава навън – да види какво става на склона. Клатеха се не само горните клони – групата

брезички се тресеше и клатеше, като че ли невидима ръка се опитваше да ги изскубне от земята. Тъкмо си го помисли и забеляза, че и самата почва се тресе. Сякаш наблюдаваше забавена снимка на кипяща лава, прожектирана сега с нормална скорост. Почвата се издуваше – издигаха се и дърветата. Надолу по склона се затъркаляха камъчета. А ето от склона се откърти тежък камък и с трясък се сгромоляса в дола, като изпокърши по пътя си храстите.

Даниълз наблюдаваше камъка като омагьосан.

„Нима съм свидетел – запита се той – на някакъв геологичен процес, само че необяснимо ускорен?“ Мъчеше се да разбере що за процес би могло да бъде това, но за нищо подходящо не се сети. Насипът се издуваше, събаряше се встрани, потокът от пръст и камъни всяка секунда нарастваше, като браздеше с тъмни мазки белотата на току-що навалелия сняг. Най-сетне брезите рухнаха, търкулнаха се надолу и от ямата, образувала се там, където те преди малко се извисяваха, се появи призрак.

(Краят в следващия брой)



Кой си ти, там в скалите?

Научно-фантастичен разказ

Клифорд Саймък

(Продължение от бр. 9)

Призракът нямаше ясни очертания – контурите му бяха смътни, сякаш бяха загребали от небето звезден прах и разтопили в неустойчива маса, неспособна да приеме определена форма. Той непрекъснато менеше очертанията си, без обаче да губи напълно сходството с първоначалния си облик. Такъв вид би могло да има струпване на отделни, несвързани в молекули атоми, ако, разбира се, атомите можеха да се видят. Призракът слабо блещукаше на фона на безцветния сив ден и макар че беше безтелесен, притежаваше явно доста голяма сила – продължаваше да се измъква от полуразрушения насип. Щом се освободи напълно, политна нагоре към пещерата.

Колкото и да е странно, Даниълз не изпитваше страх, а само безкрайно любопитство. Мъчеше се да определи на какво прилича плаващият във въздуха призрак, но не стигна до никакъв ясен извод. Когато призракът достигна площадката, Даниълз се отдръпна навътре в пещерата и

приклезна. Призракът се приближи още един-два фута и седна пред входа на пещерата – не точно седна, а по-скоро увисна във въздуха.

– **Ти разговаряше** – обърна се светещият призрак към Даниълз. Това не беше нито въпрос, нито твърдение, пък и едва ли можеше да се нарече реч. Звучеше точно като разговорите, които Даниълз слушаше, когато гледаше звездите. – **Ти разговаряше с него като приятел** – продължи призракът (понятието, избрано от призрака, означаваше не точно „приятел“, а нещо друго, но имаше същото приятелско, доброжелателно значение). – **Предложи му помощ. Нима ти можеш да му помогнеш?**

– Не знам – отвърна Даниълз. – Сега, навярно, не ще мога. Но след стотина години – чуваш ли ме? Разбираш ли какво казвам?

– **Ти казваш, че помощта е възможна, само че след време. Уточни след колко време?**

– След сто години – отвърна Даниълз. – Когато планетата се завърти около централното светило сто пъти.

– **Какво значи сто пъти?** – запита съществото.

Даниълз разпери пръстите на двете си ръце.

– Можеш ли да видиш пръстите ми? Окончанията на ръцете ми?

– **Какво значи да видиш?** – попита съществото.

– Да ги възприемеш със сетивата си. Да ги преброиш.

– **Да, аз мога да смятам.**

– Те са десет – поясни Даниълз. – Десет пъти по десет прави сто.

– **Това не е много дълъг срок** – отвърна съществото. – **Каква помощ ще бъде възможна тогава?**

– Знаеш ли нещо за генетиката? Как се заражда всичко живо и как зародилото се създаване узнава какво ще стане? Как расте и отде знае как да расте и какво да бъде? Известно ли ти е нещо за нуклеиновите киселини, които определят как ще се развива всяка клетка и какви функции ще изпълнява?

– **Аз не знам твоите термини** – отвърна съществото, – **но те разбирам. Следователно на теб всичко това ти е известно? Следователно ти не си просто тъпа дива твар, като другите, които стоят на едно място или се заравят в почвата,**

или лазят по другите неподвижни, или бягат по земята?...

Разбира се, всичко това съвсем не звучеше така. И освен думите – или смисловите им единици, оставящи усещане за думи – имаше още и зрителни образи на дървета, мишки, катерички, зайци, на тромава къртица и бързонога лисица.

– На мен чак всичко не ми е известно – отвърна Даниълз, – но на другите от моето племе е известно. Аз не знам кой знае колко. Но има хора, които са посветили целия си живот на изучаване законите на наследствеността.

Призрактът висеше над края на площадката и доста дълго мълча. Зад него дърветата се превиваха от вятъра, извила се беше снежна вихрушка. Даниълз, треперейки от студ, се промъкна по-навътре в пещерата, като се питаше дали не му се е привидяла искрящата сянка.

Но не успя да довърши мисълта си, защото съществото заговори отново, като този път, изглежда, изобщо не се обръщаше към човека. По-скоро то си припомняше случки от живота си, също като онова другото същество, зазидано в скалите. И макар спомените да не бяха предназначени за човека, потокът от образи, излъчван от съществото, стигна до мозъка на Даниълз,

изпълни целия му мозък и измести собствените му мисли, сякаш тези образи принадлежаха на самия Даниълз, а не на призрака, замръзнал насреща му.

5

Отначало Даниълз видя пространство – безбрежно, безкрайно, жестоко, студено, толкова чуждо на всичко, толкова безразлично към всичко, че разумът се вцепенява, и не толкова от страх или чувство за самотност, колкото от осъзнаването, че в сравнение с вечността на Космоса ти си пигмей, безкрайно малка прашинка, не поддаваща се на изчисление. Прашинката изчезва в неизмеримите глъбини, лишена от всякакви ориентир – не, все пак не е напълно лишена, защото пространството е запазило следа, отпечатък, чиято същност не можеш ни да обясниш, ни да изразиш, понеже те не се побират в рамките на човешките представи; следата, отпечатъкът сочат макар и безнадеждно смътно пътя, който е изминало в незапомнени времена друго едно същество. И безразсъдна решителност, дълбока преданост – някаква непреодолима потребност кара прашинката да се движи по тази слаба, неясна следа, накъдето и да води тя, даже и отвъд пределите на пространството, отвъд пределите на времето, или на едното и

другото, взети заедно. Движи се без почивки, без колебания и без съмнения, докато следата не го отведе до целта, или не бъде заличена от ветровете – ако в пустошта има ветрове...

„Дали не се крие в нея – запита се Даниълз, – в тази решителност нещо познато, поддаващо се на превод на земния език и затова способно да стане нещо като мост между тези същества от друг звезден свят и моето човешко „аз“?...“

Пустошта, мълчанието и студеното равнодушие на Космоса продължава векове, векове и векове – като че ли пътят изобщо няма да има край. Но Даниълз все пак разбра, че крайт е именно тук, сред изсечените от времето хълмове над древната река. И тогава почти безкрайните векове мрак и студ се смениха с почти безкрайни векове чакане: пътят свърши, следата го доведе в непостижими далечини и сега му оставаше само да чака, въоръжен с безгранично, неизтощимо търпение.

– Ти говореше за помощ – обърна се към Даниълз искрящото същество. – Но защо? Ти не познаваш онзи, другия. Защо искаш да му помогнеш?

– Нали е живо същество – отвърна Даниълз. – Той е живо и аз съм живо. Нима това не е достатъчно?

– **Не разбирам** – отвърна съществото.

– Според мен е достатъчно ясно – каза Даниълз.

– **Как можеш да му помогнеш?**

– Вече споменах за генетиката. Как да ти обясня...

– **Аз възприех терминологията от твоите мисли. Имаш предвид генетичния код.**

– Ще се съгласи ли той, зазиданият в скалите, когото ти охраняваш...

– **Не го охранявам** – отвърна съществото.

– **Аз просто го чакам.**

– Ще трябва дълго да чакаш!

– **Аз умея да чакам. Чакам го доста отдавна. Мога още дълго да чакам.**

– Някога – заяви Даниълз, – скалите ще се разрушат от ерозията. Но не е необходимо толкова дълго да чакаш. Знае ли той, другият, генетичния си код?

– **Знае** – отвърна съществото. – **Той знае много повече от мен.**

– Знае ли напълно кода си? – настойчиво повтори Даниълз. – Чак до последната най-нищожна връзка...

– **Знае** – потвърди съществото. – **Първата задача на разумния живот е да познае себе си!**

– А може ли, ще се съгласи ли той да предаде на нас тези сведения, да ни съобщи генетичния си код?

– **Предложението ти е дръзко** – оскърби се искрящото същество (думата, която то употреби, беше по-силна от дръзко.). – **Такива сведения никой не предава другиму. Това е нескромно и неприлично** (думите пак бяха малко по-други от „нескромно“ и „неприлично“). **Всъщност, това означава да отдадеш в чужди ръце собственото си „аз“.** Пълна и безсмислена капитулация.

– Не е капитулация – възрази Даниълз, – а начин да се измъкне от заточението. След сто години, както ти казах, хората от моето племе ще умеят по генетичния код да възсъздават всяко живо същество. Ще могат да направят съвсем точно копие от него.

– **Но нали той ще си остане все така зазидан в скалите?**

– Само единият от двамата. Първият от близнаците наистина ще трябва да чака, докато ерозията разруши скалите. Но вторият, копието на първия, ще заживее отново.

„Ами ако съществото в скалите – мина му през ума, – изобщо не иска да го спасяват? Ами ако то съзнателно се е погребало под каменните пластове? Може то да е

потърсило там убежище? Може би, ако поиска, то би се освободило от тъмницата си така лесно, както този искрящ призрак се измъкна изпод насипа?“

– **Не, изключено е** – отвърна видението, увиснало на края на площадката. – **Аз се държах безотговорно. Чакайки го, заспах и съм спал доста дълго.**

„Действително толкова дълго – каза си Даниълз, – че над спящия песъчинка по песъчинка се бе наслоила пръст и образувал насип – че откъртените от студа камъни от скалата бяха се срасли със земята, а до камъните бяха израсли група брезички и благополучно бяха извисили стебла, високи тридесет фута...“ В случая той имаше предвид различието в представите за време, което човек просто не можеше да проумее.

„И все пак – каза си Даниълз – нещичко проумях...“ Доловил бе безграничната преданост и безкрайното търпение, с които искрящото същество бе последвало онова, другото през звездните бездни. Не се съмняваше, че бе доловил и следното: разумът на това създание – на предания звезден пес, който, застанал на площадката пред пещерата, сякаш се бе приближил до него. Даниълз, докоснал бе собствения му разум и за миг двата разума, въпреки всичките им различия, се бяха слели в

порива на разбиране и признателност – та навярно за първи път от милиони години песът от далечния Космос бе срещнал някого, способен да проумее повелята на дълга и смисъла на призиванието.

– Може да се опитаме да го освободим, като разрушим скалите – предложи Даниълз. – Аз, разбира се, вече мислих за това, но се изплаших да не го раним. Пък и трудно ще убедя хората...

– **Не** – отвърна съществото, – **не можем да го измъкнем. Има много неща, които ти не би разбрал. Но първото ти предложение е достойно за внимание. Ти каза, че не притежаваш достатъчно знания в областта на генетиката, за да предприемеш веднага необходимите действия. А опита ли да се посъветваш с други същества от твоето племе?**

– Говорих с един – отвърна Даниълз, – само че не ме доизслуша. Реши, че съм се побъркал. Но в края на краищата той не бе и най-подходящият човек, с когото трябваше да поговоря. Навярно, по-късно ще съумея да поприказвам с други хора, но не сега. Колкото и да ми се ще да му помогна, сега нищо не ще постигна. Те ще ми се присмеят, а аз не понасям присмеха. След стотина години, а може би и по-рано ще мога...

– **Ти няма да живееш сто години** – обади се звездният пес. – **Ти спадаш към недълголетен вид. Което, навярно, обяснява и стремителния ви възход. Целият живот тук е недълговечен и това е дало на еволюцията шансове да формира разума. Когато попаднах на вашата планета, тук живееха само безмозъчни твари.**

– Прав си – отвърна Даниълз. – Аз няма да живея сто години. Дори и ако смятаме от деня на раждането ми, пак не ще доживея до сто години, а по-голямата част от живота ми вече е отминала. Не е изключено и да съм изживял и целия си живот. Защото ако не се измъкна от тази пещера, буквално след два-три дена ще умра.

– **Протегни ръка** – предложи искрящото същество. – **Протегни ръка и ме пипни, събеседнико.**

Даниълз протегна ръката си, но тя мина през святкащото същество, без нищо да усети – нима можеш да пипнеш въздуха.

– **Ето, виждаш ли** – забеляза съществото, – **аз не съм в състояние да ти помогна. Няма никакви начини нашите енергии да си взаимодействуват. Много съжалявам. приятелю.** (Думата, която избра призракът, не съответствуваше напълно на понятието „приятел“, но беше хубава дума и, както се

досети Даниълз, може би означаваше много повече от „приятел“)

– И аз съжалявам – отвърна Даниълз. – Искаше ми се още да поживея.

„Значи – каза си Даниълз, – срещата ми с пратеника на другата цивилизация е безсмислена. Ако по някакво чудо не сляза от тази площадка. нищо няма да мога да направя, абсолютно нищо... А от друга страна, защо пък да съм длъжен да се грижа за спасяването на съществото, зазидано в скалите? Най-важно е сега аз да оживея, а не да се безпокоя, че с моята смърт зазиданият ще загуби последния си шанс за спасяване...“

– Но, може би, нашата среща – обърна се Даниълз към искрящото същество, – все пак не е напразна? Сега, когато ти разбра...

– **Дали съм разбрал или не** – забеляза съществото, – **няма значение. За да постигнем целта, аз би трябвало да предам получените сведения на онези, които са край далечната звезда, но даже и да бих могъл да се свържа с тях, те не биха ме удостоили с внимание. Аз съм твърде нищожен, нямам право да беседвам с висшите същества. Единствената ми надежда са съществата от твоето племе, и то само при условие, че ти оцелееш. Защото аз долових мимолетната ти мисъл, че ти си**

единственият, способен да ме разбере. Между съществата от твоето племе няма друг, който би допуснал дори мисълта за моето съществуване.

Даниълз кимна. Това беше самата истина. Никой от живеещите на Земята хора не притежаваше неговите способности. За съществото в скалите той беше единствената, макар и слаба надежда – но преди надеждата да стане реална, трябва да намери някого, който да го изслуша и да му повярва. И не просто да му повярва, а да пренесе тази вяра през годините в онези далечни времена, когато инженерната генетика ще има много по-големи възможности от сега.

– Ако успееш да се измъкнеш жив от това критично положение – заяви песът от космическата бездна, – тогава аз, навярно, ще мога да потърся енергия и технически средства за осъществяване на твоя замисъл. Но ти трябва да си наясно, че аз не съм в състояние да ти предложа начин за спасение.

– Ако случайно някой мине наблизко – отвърна Даниълз – или ако почна да викам, може да ме чуят...

И той завика с всички сили, но не получи отговор. Снежната виелица заглушаваше виковете му – пък и той прекрасно

разбираше, че в такова време хората си седят по правило в къщи. Накрая се умори и прилегна на камъните да си отдъхне. Искрящото същество все така висеше над площадката, но толкова бе загубило формата си, че приличаше на наклонена, посипана със сняг коледна елха.

Даниълз се стараеше да не заспи, затваряше само за миг очи и веднага пак ги отваряше – внимаваше клепачите му да не стоят дълго затворени, за да не го налегне сънят. Добре беше да се пораздвижи, да потупа раменете си, за да се сгрее – но тялото му бе станало тежко като олово и ръцете не искаха да действуват.

Усети как тялото му се отпуска, помъчи се да стане. Но волята му бе притъпена, много по-уютно бе на каменния под. Можеше да си позволи да отдъхне, преди да напрегне силите си, за да стане. Най-странното е, че дъното на пещерата изведнъж се покри с кал и вода, а над главата му изгря слънцето и отново стана топло...

Той скочи уплашен и видя, че стои до глезен във вода, която се разлива чак до хоризонта, а краката му са затънали в лепкава черна тиня.

Нямаше я пещерата, нямаше го и хълма, на който би могла да бъде пещерата. Имаше

само необятна водна повърхност, а като се обърна, съвсем близо, на някакви си тридесет фута се виждаше кален бряг на мъничко островче – на мръсно каменисто островче с отвратителни зелени петна по камъните.

Даниълз знаеше от опит, че е попаднал в друго време, без да променя местонахождението си. Всеки път, когато се преместваше във времето, той продължаваше да се намира на същата точка на земната повърхност, където беше преди промяната. И сега, като стоеше на плитчината, пак се учудил – за кой ли път – на странния механизъм, който поддържаше тялото му в пространството с такава точност, че макар и прехвърлил се в друга епоха, не е погребан под двадесетфутов слой пясък и камъни или обратното, не е увиснал във въздуха, на двадесет фута височина.

И на тъпака би било ясно, че време за размишления няма. По невероятно стечение на обстоятелствата той вече не в заточен в пещерата и здравият смисъл изискваше час по-скоро да се махне от мястото, където си бе озовал. Забавеше ли се, виж че внезапно пак се е озовал в своето време и тогава ще трябва отново да мръзне в пещерата.

Обърна се тромаво – с мъка издърпа краката си от лепкавата тиня – и изтича към

брега. С доста усилия се добра до островчето, покатери се по хаотично разхвърляните камъни и там най-сетне приседна да си отдъхне. Трудно се дишаше. Даниълз с напрежение поемаше въздух с широко отворена уста и разглеждаше водната шир, проблясваща под лъчите на топлото слънце. Едва сега си даде сметка, че тя е още по-необятна, отколкото му се стори отначало. За първи път при скитанията си в миналото попадеше на толкова внушително водно пространство. Досега винаги се бе озовавал на сушата, и при това в местност, позната в общи черти – в задния план между хълмовете неизменно течеше реката.

Днес всичко беше неузнаваемо. Попаднал бе в съвсем неизвестен край – несъмнено в много по-далечна по време епоха и той явно се бе озовал на брега на голямото вътрешно море, когато атмосферата е била бедна на кислород – много по-бедна, отколкото в следващите епохи. „Вероятно – реши той – сега съм приблизително на границата, отвъд която животът за мен би бил просто невъзможен...“ Все още имаше кислород, макар и недостатъчно, поради това той дишаше много по-често от обикновено. Ако се бе върнал с още милион години назад в миналото – нямаше да има достатъчно

кислород за дишане. А в още по-ранна епоха – не би имало изобщо свободен кислород.

Загледал се в крайбрежната ивица, Даниълз забеляза, че по нея сноват множество мънички създания, пъплещи в пяната и изхвърления на брега боклук или дълбаещи миниатюрни дупчици в калта. Той протегна ръка и леко почегърта камъка, върху който седеше. Зеленото петно веднага се отдели и по дланта му полепна лигава маса, противна на пипане. Значи пред него е първият живот, осмелил се да се измъкне на сушата – същества, които още не можеш да наречеш и същества, още неготови, пък и неспособни да се откъснат от полите на майката-вода, която неизменно е отглеждала живота от самото му начало. Даже растенията – и те още се притискаха към морето, като пропълзяваха само по онези скали, където явно, макар и рядко достигаха пръските на приборя.

След няколко минути Даниълз почувствува, че диша по-леко. Ходенето, когато с усилия измъкваш краката си от тинята при недостига на кислород, се превръщаше в истинска мъка. Но ако просто седеше на камъните, без да се движи, някак задъхването понамаля.

Сега, когато кръвта престана да бие в слепоочията му, Даниълз чу тишината.

Различи един-единствен звук – лекото плискане на водата по тинестия бряг, и този еднообразен звук по-скоро подчертаваше тишината, отколкото да я нарушава. Никога досега в живота си не .без срещал такава съвършено еднозвучие. През всички други времена над планетата дори и в най-тихите дни са се носели безброй различни звукове. А тук, освен морето просто нямаше нищо друго, което би могло да издава звук – нито дървета, нито животни, нито насекоми, нито птици, само вода, докъдето ти стига погледът.

За първи път от много месеци насам той отново изпита чувството, че е чужд на околната среда, чувството, че е неуместно присъствието му тук, където не са го канели и където по същество той нямаше право да бъде; появил се бе тук самозвано и затова обкръжаващият го свят му оставаше чужд, както, впрочем и на всеки, който по размери и разум се различава от дребосъка, сновящ по брега. Седеше под чуждото слънце сред чуждата вода и наблюдаваше мъничките буболечки, на които през бъдещите милион години бе съдено да се развият до нивото на същество, подобно на него, Даниълз – наблюдаваше ги и се опитваше да усети макар и далечното си родство с тях. Но

опитите му бяха безуспешни: Даниълз не можа да усети никакво родство.

И изведнъж в този еднозвучен свят нахълта някакво боботене, слабо, но отчетливо. Боботенето се усили, отекна от водата, разтърси малкия остров – то идваше от небето. Даниълз скочи, вдигна глава – точно така: от небето се спускаше кораб. Даже не кораб в привичното понятие – нямаше ясно очертани контури, а само изкривяване на пространството, сякаш много плоскости светлина (ако съществува такова нещо като плоскости светлина) се пресичаха без определена система. Боботенето се засили до вой, раздиращ атмосферата – а плоскостите светлина непрекъснато променяха или формата си, или местата си, така че корабът всеки миг представляваше нещо по-друго от преди.

Отначало корабът се спускаше бързо, после по-бавно – и все пак продължаваше да пада, тежко и целеустремено, право върху острова.

Даниълз неволно се сви, подтискат от тази маса небесна светлина и гръм. Море, тинест бряг и камъни – всичко наоколо, въпреки яркото слънце, засвятка от лумналите пламъци в плоскостите светлина. Той зажумя, за да защити очите си от пламъците и въпреки това разбра, че няма защо да се

опасява – корабът ще се приземи не на островчето, а на стотина фута от брега.

До повърхността на морето оставаха не повече от петдесет фута, когато исполинският кораб спря, увисна във въздуха и от плоскостите се появи някакъв блестящ предмет. Предметът падна, като вдигна фонтан пръски, но не потъна, а остана да лежи на тинестата плитчина и по този начин се виждаше цялата му горна половина. Беше кълбо – ослепително блестяща сфера, о която се плискаха вълните, и на Даниълз се стори, че плискането се чува дори през оглушителния тътен.

И тогава над пустинния свят, над грохота от кораба, над плискането на водата се разнесе глас, печално безстрастен – не, това, разбира се, не можеше да бъде глас, всякакъв глас би бил сега прекалено немощен, за да изрече думи. Но думи се чува, и нямаше даже никакво съмнение какво означаваха те:

– И така, в изпълнение волята на великите и решението на съда ние те оставяме на тази безплодна планета с искрената надежда, че сега ще имаш достатъчно време и желание да поразмислиш за извършените престъпления и особено за... (последваха думи и понятия, които на човек не бе дадено

да проумее – те сякаш се сливаха в проточено неразбираемо бърборене, но самото това бърборене или нещо в него заставяше кръвта в жилите да изстива и едновременно изпълваше душата с отвращение и ненавист, каквито Даниълз не бе изпитвал досега). **Наистина трябва да съжаливаме, че не си осъден на смърт, защото, въпреки цялото ни отвращение към убийството, по-милосърдно би било да те убиехме и по-точно би съответствувало на нашата цел, която се състои в това – ти никога вече да не можеш да установиш контакт с живот от какъвто и да е вид и род. Остава само да се надяваме, че тук, извън пределите на най-отдалечените междузвездни пътища, на тази, неотбелязана на картите планета, нашата цел ще бъде постигната. Въпреки това ти налагаме още и наказание на задълбочен самоанализ и ако в някакви непостижимо далечни времена ти поради нечие неведение или зъл умисъл бъдеш освободен, да почнеш да се държиш по друг начин, та при никакви условия да не те сполети отново подобна участ. Сега, съгласно закона, ти се разрешава да кажеш последната си дума.**

Гласът замлъкна и след секунда се чу друг. Фразата, която произнесе този нов глас,

беше по-сложна, но смисълът ѝ може да се предаде със земните думи:

- Вдън земя да пропаднеш!

Грохотът се усили и корабът пое към висините. Даниълз го проследи, докато грохотът не заглъхна в далечината, а корабът не се превърна в бледа точица в синевата. Тогава той се изправи, но не съумя да преодолее треперенето и слабостта. Напипа зад гърба си камъка и отново седна.

И пак единственият звук в този свят остана плискането на водата от редуващите се към брега вълни. Не се чуваше плискането на вълните в блестящата сфера, която се намираше на стотина фута от брега – просто му се беше сторило. Слънцето безпощадно прежуряше, играеше си с огнените отблясъци върху повърхността .на Кълбото, и Даниълз откри, че пак не му достига въздухът.

Нямаше никакво съмнение, че пред него на плитчината се намираше този, който бе привикнал да назовава „съществуващото, зазидано в скалите“. Но по какъв начин му се бе удало на него, на Даниълз, да се пренесе през стотиците милиони години в нищожния микроотрязък на времето, който криеше в себе си отговора на всичките му въпроси: какъв разум е погребан под пластовете варовик? Това не можеше да бъде случайно

съвпадение – вероятността от подобно съвпадение е толкова малка, че изобщо не се поддава на изчисления. Ами ако неволно е узнал от блещукация призрак пред входа на пещерата много повече, отколкото подозираше? Нали мислите им, припомни си Даниълз, се сляха макар и за миг – дали този миг не е станало предаване на знания? Знанието се е скрило в някое ъгълче на мозъка му и сега е изплувало в съзнанието му. Или, без да иска, е задействувал системата на психическо предупреждение, призвана да сплашва онези, на които би хрумнало да освободят изпадналия в немилост изгнаник?

А блещукацият призрак, излиза, че няма нищо общо с това. Ами ако изпадналият в немилост затворник – обитателят на кълбото носи в себе си съкровено, неизвестно на съдиите добро начало? Как иначе освен с това добро начало може да се обясни фактът, че призракът е съумял да съхрани чувството си на дълг и преданост в течение на всичките геологични епохи. Но тогава неизбежно възниква въпросът: какво е добро и какво е зло? И кому е дадено да съди?

Впрочем, съществуването на блещукация призрак само по себе си нищо не доказва. И за най-ниско падналия човек ще се намери

куче, готово да чака стопанина си и да го следва чак до гроба.

По-удивително е другото: какво пак се е случило със собствения му мозък? Как и защо той безпогрешно съумя да избере в миналото точно момент на това извънредно рядко събитие? И какви нови неподозирани, изумителни способности тепърва ще открие в себе си? И колко далеч ще го заведат те в предвижването му към абсолютното знание? И каква е собствено целта на това предвижване?

Даниълз седеше на камъните и дишаше тежко. Над него слънцето печеше, пред него се простираше морето, тихо, спокойно, ако не се смятат дългите гънки, които заобикаляха кълбото и пълзяха към брега. В калта под краката му пълзяха мънички буболечки.

„Би могло – мина му мисълта, – да се приближа и да разгледам както трябва кълбото, преди да е потънало в тинята...“ Но не, сто фута в такава атмосфера са твърде дълъг път, а главното – не бива да рискува, не бива да се приближава към бъдещата пещера, нали рано или късно ще се прехвърли отново в своето време.

Опияняващата мисъл – къде попаднах! – постепенно избледня, чувството, че присъствието му в тази древна епоха е съвсем неуместно, се разсея и тогава стана

ясно, че калното равно островче е царство на съсипателна скука. Нямаше какво да разглежда, само едно море, небе и тинест бряг. „На това място – помисли си той, – повече никога нищо няма да се случи: корабът отлетя, забележителното събитие свърши...“ Естествено, тук и сега се осъществяваха много от брънките на развитието, които щяха да се проявят в бъдеще, но то ставаше тайно, в по-голямата част на дъното на това плитководно море. Сновящите по брега буболечки и налепът върху скалите – смели в своята безсъзнателност предвестници на далечните дни – внушаваха все пак известна почитителност, но не можеха да приковат вниманието му.

Като нямаше какво да прави, Даниълз взе да рисува с върха на обувката си фигура по калния бряг, но по обувката му полепна толкова кал, че не се получаваха никаква фигура.

7

И неочаквано видя, че вече не рисува на калта, а подритва с върха на обувката си окапали, посипани със сняг листа.

Нямаше го слънцето. Всичко наоколо тънеше в мрак, само между дърветата по-надолу по склона мъждукаше някаква слаба светлина. Снежната вихрушка брулеше

лицето му, и Даниълз потрепери, вдигна бързо яката на куртката си, взе да закопчава копчетата. Мина му през ума, че нищо чудно да се вкочаняса така и да умре: прекалено рязък бе преходът от влажната задуха на тинестото крайбрежие към пронизващия леден вятър.

Жълтеникавата светлина зад дърветата като че ли се приближи, после се чува гласове. Какво ли става там? Разбрал бе къде се намира – на около сто фута над горния край на скалата: но там, на скалата сега не можеше да има никаква жива душа, не можеше да има и светлина.

Направи нерешително крачка и спря. Нима имаше смисъл да слиза надолу? Трябваше незабавно да се връща вкъщи. Добитъкът, скупчен пред портата, чака да го пуснат в обора, на топло. Свинете не са хранени, кокошките също не са хранени. Човек няма право да забравя тези, които живеят благодарение на неговите грижи.

Но там долу има хора. Вярно, те имат фенер, но са на самия край на пропастта. Ако тия будали не внимават, лесно могат да се подхлъзнат и да полетят надолу от сто фута височина. Навярно са ловци на еноти, макар че какъв лов в такава нощ! Енотите отдавна са се скрили в дупките си. Но, които и да са, трябва да слезе и да ги предупреди.

Измина половината път, когато някой взе фенера, дотогава явно оставен на земята, и го вдигна над главата си. Даниълз видя лицето на човека и затича към него.

– Шерифе, какво правите тук?

Но още преди да довърши въпроса си, почувствува, че знае отговора, знае едва ли не от секундата, когато видя светлината при пропастта.

– Кой е там? – запита шерифът, като рязко се обърна и наведе фенера, за да насочи лъча в нужната посока. – Даниълз!... Боже мой, къде бяхте, приятелю!

– Ами реших да се поразходя малко – промълви Даниълз. Сам разбираше, че обяснението му не е задоволително, но нима можеше да каже на шерифа, че той, Уолъс Даниълз преди малко се е върнал от пътешествието си във времето?

– Дявол да ви вземе – възмути се шерифът. – А ние ви търсим! Бен Адамз вдигна такава паника: отбил се във фермата ви, вас ви нямало вкъщи. За него не е тайна, че вечно скитате из гората, и се изплашил да не се е случило нещо с вас. Позвъни ми, а сам със синовете хукна да ви търси. Страхувахме се да не сте паднали в някои пропасти, да не сте си счутили я крак, я ръка, В такава нощ без помощ човек дълго не може до издържи.

– А къде е Бен? – осведоми се Даниълз.

Шерифът махна с ръка, като посочи по-надолу към склона и Даниълз забеляза две момчета, вероятно синовете на Адамз: те бяха завързали въже за едно дърво и сега го издърпваха през козирката на скалата.

– Той е там, на въжето – отвърна шерифът. – Оглежда пещерата. Кой знае защо реши, че вие сте влезли в пещерата.

– Наистина, имал е основание... – започна Даниълз, но не успя да се доизкаже: в нощта проеча вик на ужас. Викът продължаваше половин минута и шерифът, подавайки фенера на Даниълз, забърза надолу.

„Страхливец – помисли си Даниълз. – Подла твар – обрече другото на смърт, заточвайки го в пещерата, а после напълнил гащите и изтичал да звъни на шерифа, за да засвидетелствува доброжелателността си. Ама че негодник и страхливец...“

Викът заглъхна, спадна до стон. Шерифът хвана въжето, помагаше му един от синовете. Над пропастта се показаха главата и раменете на Адамз, шерифът протегна ръка и го издърпа на безопасно място. Бен Адамз рухна на земята, без да престава да стене. Шерифът го изправи на крака.

– Какво има, Бен?

– Там има някой – изхленчи Адамз. – В пещерата има някой...

– Какво, дявол да те вземе? Какво може да има там? Животно ли? Рис? Пантера?

– Не можах да видя. Просто разбрах. Почувствувах. То се е скрило навътре в пещерата.

– Че отде ще са вземе там? Нали някой е отсякъл дървото?

– Нищо не знам – хлипаше Адамз. – Трябва да се е вмъкнало в пещерата, преди да отсекал дървото. И е попаднало в капан.

Единият от синовете подхвана баща си и даде на шерифа възможност да се оттегли. Другият издърпваше въжето и го навиваше.

– Още един въпрос – каза шерифът. – Отде накъде ти хрумна, че Даниълз се е вмъкнал в пещерата? Нали дървото е отсечено, а ако се е спуснал с помощта на въже като теб, то щеше да си виси там. Да пукна, ако разбирам нещо. Кой знае защо се катериш в пещерата, а Даниълз излезе от гората. Бих искал един от двамата да ми обясни.

Едва сега Адамз видя Даниълз и замръзна на мястото си.

– Вие тук ли сте? Откъде дойдохте? – смутено запита той. – Ние се съсипахме да ви търсим навсякъде, а вие...

– Слушай, Бен, я си върви къщи – прекъсна го шерифът, без да крие досадата си. – Много подозрително ми се вижда. Няма да се успокоя, докато не разбере каква е работата.

Даниълз протегна ръка към сина, който навиваше въжето.

– Според мен, то е мое.

Изумен Адамз-младши даде въжето, без да възрази.

– Ние ще минем направо през гората – заяви Бен. – Оттам е по-близо.

– Лека нощ – подхвърли шерифът. Двамата с Даниълз продължиха нагоре по хълма без да бързат. – Слушайте, Даниълз – сети се изведнъж шерифът, – вие не сте се разхождали из гората. В такава виелица по вас щеше да полепне много повече сняг. А видът ви е като че ли току-що сте излезли от къщи.

– Е, не мога да твърдя, че съм се разхождал...

– Тогава, по дяволите, обяснете ми къде сте били. Аз, както виждате изпълних дълга си, но никак не ми харесва да ме баламосвате...

– Нищо не мога да ви обясня, шерифе. Съжалявам много, но наистина не мога.

– Добре де. А каква беше тая работа с въжето?

– Това е моето въже – отвърна Даниълз. – Загубих го днес през деня.

– И навярно, пак не можете нищо да ми обясните?

– Да, така е, не мога.

– Вижте какво – рече шерифът. – Последните години имам доста неприятности с Бен Адамз. Не бих искал сега да имам неприятности и с вас.

Изкачиха се на хълма и приближиха къщата на Даниълз. Колата на шерифа стоеше пред портата.

– Ще влезете ли? – предложи Даниълз. – Все ще се намери нещо за пиене.

Шерифът поклати глава.

– Друг път – каза той. – Не е изключено и да е скоро. Как мислите, наистина ли е имало животно в пещерата? Или просто така се е сторило на Бен? Той е от страхливичките...

– Може нищо да не е имало там – отвърна Даниълз, – но щом Бен казва, по-добре да не спорим. Въображаемото понякога може да ти се стори толкова реално, сякаш си го видял наяве. Всеки от нас, шерифе, има в живота си спътници, които на никого друго не е съдено да види.

Шерифът го изгледа озадачен.

– Даниълз, какъв бръмбар ви е влязъл в главата? За какви спътници говорите? Какво

ви измъчва? Заради какво сте се погребали жив в тоя затънтен край. Има нещо...

Не дочака отговор. Седна в колата, запали мотора и потегли.

Даниълз постоя на пътя, наблюдавайки как изчезват в снежната вихрушка гневните светлинки на столовете. Оставаше му само едно – смутено да свие рамене: шерифът бе задал сума ти въпроси и нито на един не настоя да получи отговор. Навярно, има въпроси, на които не ти се иска да узнаеш отговора.

После Даниълз се обърна и тръгна по заснежената пътечка към къщи. Да пийне сега чаша кафе И нещо да похапне – но най-напред трябва да се заеме със стопанството. Трябва да издои кравите, да нахрани свинете. Кокошките ще потърпят до утре – вече е късно да им дава храна. А кравите навярно мръзнат пред затворената врата на обора, мръзнат вече отдавна и просто нечестно е да ги кара да мръзнат още.

Отвори вратата и влезе в кухнята.

Чакаха го. Нещо седеше на масата, а може би бе увиснало така ниско над масата, та изглеждаше че седи. Огнят в огнището не гореше, в стаята бе тъмно, само съществуването блещукаше.

– **Видя ли?** – осведоми се съществуването.

– Да – отвърна Даниълз. – Видях и чух. И не знам какво да предприема. Кое е добро и кое е зло? Кому е дадено да съди кое е добро и кое е зло?

– Не на теб – рече съществото. – И не на мен. Мога само да чакам и да не губя надежда.

„А може би там, сред звездите – помисли Даниълз, – има същества, на които е дадено да съдят? Може би, ако опитам да се намеся в разговора на звездите, да се опитам да им поставя въпроса, ще получа отговор? Трябва да съществува във Вселената някаква единна етика. Например, нещо като галактични заповеди. Нека да не са десет, нека са само две или три – достатъчно ще са...“

– Извинявай, сега бързам и не мога да беседвам – каза той на глас. – Имам домашни животни и птици, длъжен съм да се погрижа за тях. Но ти не си отивай. По-късно ще имаме време да поприказваме.

Той опипа пейката до стената, намери фенера, напипа на полицата кибрита. Запали фенера – слабият пламък разля в центъра на тъмната стая светло петно.

– С теб живеят и други същества, за които ти си длъжен да се грижиш? –

попита съществото. – **Други, не съвсем като теб? Които ти се доверяват и не притежават твоя разум?**

– Навярно, би могло и така да се каже – отвърна Даниълз. – Макар, да си призная, никога досега не съм мислил за това от такава гледна точка.

– А може ли да дойда с теб? – осведоми се съществото. – Току-що ми мина през ума, че в много отношения ние с теб си приличаме.

– Много си при... – Даниълз не довърши фразата.

„Ами ако това не е куче? – запита се Даниълз. – Не е предано куче пазач, а пастир? И онзи под скалния масив, не е Господарят, а отделила се от стадото овца? Нима е възможно да е така?...“

Той дори протегна ръка по посока на съществото с инстинктивния жест на пълно единомислие, но навреме се сети, че няма какво да пипне. Тогава просто вдигна фенера и тръгна към вратата.

– Да вървим – подхвърли той през рамо.

И те тръгнаха двамата през вилицата към обора, натам, където търпеливо чакаха кравите.